

10. ÖNEMLİ BAZI YASAL DÜZENLEMELERE İLİŞKİN GÖRÜŞ VE ÖNERİLER

YAPI DENETİMİ KANUNU TASARISI TASLAĞI

ÖNERİLER

(Madde ve Fıkra ve Bentlerin altına önerilerimiz italik altı çizili olarak ilave edilmiştir.)

Amac

MADDE 1 – (1) Bu Kanunun amacı; can ve mal güvenliğini teminen, plâna, fen, sanat ve sağlık kurallarına ve standartlara uygun kaliteli ve güvenli yapı yapılması için etüt ve proje denetimi ile yapı denetimine ilişkin usûl ve esasları düzenlemektir.

Kapsam

MADDE 2 – (1)

a) 3/5/1985 tarihli ve 3194 sayılı İmar Kanununun 26 ncı maddesinde ve 44 üncü maddesinin I numaralı fıkrasının (a) bendinde belirtilen kamuya ait yapı ve tesisler, 21/7/1983 tarihli ve 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu kapsamındaki binalar,

b) Entegre tesis niteliğinde olmayan tarım ve hayvancılık amaçlı yapı ve tesisler,

c) 3194 sayılı İmar Kanununun 27 nci maddesi kapsamında kalan ruhsatsız yapılabilen yapılar.

Gereççe; Düzenlemenin c bendi oldukça muğlak olup, mevcut kanuni düzenlemenin de gerisinde yer aldığı düşünülmektedir. 3194 sayılı kanunun 27. maddesinde 648 sayılı KHK ile yapılan değişiklik Anayasa mahkemesi tarafından iptal edilmiştir. Bu iptalde göz önüne alınarak hangi yapıların Yapı denetimi kanunu kapsamı dışında kalacağı tek tek sayılmalıdır.

Ayrıca bütün dünyada olduğu gibi ülkemizde de gerek geleneksel mimari dokunun korunması, gerekse de çevresel kaygılardan kaynaklı yönelimler nedeniyle geleneksel doğal yapı gerekleri ile yapılan yapılara doğru bir yönelim olmakta, hatta TUBİTAK tarafından buna ilişkin çeşitli çalışmalara önemli kaynaklar ayrılmaktadır. Söz konusu

madde içerisinde veya ilave bir madde ile geleneksel doğal yapı gereçleri ile yapılan basit yapılar yapı denetimi kanunu kapsamı dışında tutulması sağlanarak teşvik edilmesi sağlanmalıdır.

c) Bakanlar Kurulu tarafından ilan edilen alanlar hariç, kıyı kenar çizgisinden kara yönünde uzaklığı 5.000 metrenin üzerinde olan ve nüfusu 10.000'in altında kalan yerleşmelerde inşa edilecek toplam yapı inşaat alanı 1000 m²'den az olan yapılar,

Söz konusu bendin aşağıda belirtildiği şekilde düzenlenmesinde yarar vardır.

c) I. ve II. Derece Deprem Bölgesi ile Bakanlar Kurulu tarafından ilan edilen alanlar hariç, kıyı kenar çizgisinden kara yönünde uzaklığı 5.000 metrenin üzerinde olan ve nüfusu 10.000'in altında kalan yerleşmelerde inşa edilecek toplam yapı inşaat alanı 1000 m²'den az olan yapılar,

Gereke; Söz konusu bentde yapılan düzenleme ile kıyı bölgeleri hariç Anadolu'nun önemli bir kesiminde yapılan yapılar denetim dışında tutulacaktır. 10. 000 nüfus ve 1000m² sınırı getirilmesi nedeniyle başta ilçe merkezleri ile köy yerleşik alanı içinde veya kenarında yapılan yapıların önemli bir kısmı yapı denetimine tabii olmamak için 1000m² nin altında kalacak şekilde projeler hazırlanacaktır. Ülkemizin depremselliği düşünüldüğünde; aktif tektonik kuşaklar üzerinde yer alan çoğu ilçe ve küçük yerleşim birimlerinde yapılacak yapılar denetim kapsamı dışında tutulacaktır. Söz konusu zaafiyetin giderilmesi için maddenin yukarıda belirtildiği şekilde düzenlenmesi durumunda I. ve II derece deprem bölgeleri içinde yer alan yapılar denetim kapsamı içine alınarak depremden kaynaklı önemli sorunlar giderilmiş olacaktır.

hariç olmak üzere bütün yapılar Bakanlıkça denetim izni verilen teknik müşavirlik kuruluşlarınca denetlenir

(2) Birinci fıkranın (a) bendinde sayılan yapı ve tesislerin etüt, proje ve yapı denetimi işi, kamu kurum ve kuruluşlarının bünyelerinde bulunan mimar ve mühendisler eliyle veya Bakanlıkça yapılması esastır. Ancak denetiminin Bakanlıkça yapılamaması veya kamu kurum ve kuruluşlarının tercih etmeleri halinde denetim işinin, bu Kanuna göre faaliyet gösteren teknik müşavirlik kuruluşlarından hizmet satın alınarak veya 4/1/2002 tarihli ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanununa tabi idarelerden veya kamu teşekküllerinden Bakanlıkça yeterli olduğu belirlenenler ile protokol akdedilerek bu Kanun kapsamında yaptırılması zorunludur.

(3) Birinci fıkranın (b) ve (c) bentlerine göre ruhsatsız inşa edilecek olan yapılar ile (c) bendinde belirtilen yapıların denetimi, il özel idaresi, büyükşehir belediyesince veya ilgili belediyesince, yürütülür. (c) bendinde belirtilen yapıların denetimi,

Müdürlükçe de yapılabilir. Ancak, yapı sahibi tercih etmesi halinde yapısını müstakil yapı denetçilerine veya teknik müşavirlik kuruluşlarına denetletebilir. Bu yapılarda, etüt ve proje sorumluluğu etüt ve proje müellifleri ve idarededir.

Gereğçe, Söz konusu fıkra da yapılan düzenlemede “ müdürlükçe yapılabilir” ifadesi kullanılmıştır. Kanuni düzenlemeler kesin hüküm içermesi gerekli olup, yapılabilir, edilebilir, üstlenilebilir gibi ifadeler kanun maddeleri içerisinde çıkarılmalı veya “yapılır, edilir, üstlenilir” şeklinde düzenlenmelidir.

Ayrıca kanuni düzenleme içinde çevre ve şehircilik il müdürlüklerine sıklıkla atf yapıldığının doğru olmadığı düşünülmektedir. Anayasa değişikliği süreçleri, yerel idarelerin görev yetki ve sorumlulukları ile merkezi idarenin taşra birimlerinin görev, yetki ve sorumluluklarının ne olacağı hususu belirsizdir. Bu hususlar da düşünülerek müdürlüklere yapılan atıfların Bakanlığa yapılması daha doğru olacaktır. Bakanlık verilen görevleri il müdürlükleri vasıtasıyla ifa etmek istiyorsa bunu iç genelgeyle rahatlıkla yapabilir. Aksi taktirde uzun emekler sonucu düzenlenen bu yasal düzenlemede kısa süre içinde değiştirilmek durumunda kalacaktır.

(4) Kamuya ait alanlarda; kamu hizmeti imtiyaz sözleşmesine veya kamu özel ortaklığına istinaden gerçek kişi veya tüzel kişilerce inşa edilecek yapı ve tesislerin veya bu alanlarda kamu dışında gerçek ve tüzel kişilerce yapılıp işletilecek tesislerin etüt ve proje denetimi ile yapı denetimi, hizmet bedeli gerçek kişiler veya özel hukuk tüzel kişileri tarafından karşılanmak suretiyle yatırımcı kamu kuruluşunca belirlenen teknik müşavirlik kuruluşunca gerçekleştirilir.

(5) Kamu kuruluşunun; imtiyaz payı veya altın hisse sahibi olduğu veya sermayesinin yarısından fazlasına sahip olduğu iştiraklerinin mülkiyetindeki parsellerde veya bunlar tarafından 16/5/2012 tarihli ve 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun kapsamında yaptırılan yapıların denetimi, Bakanlıktan izin alınmak suretiyle teknik yeterliliği olduğuna karar verilen ilgili kamu kuruluşunca veya iştirakince yapılabileceği gibi Bakanlıkça veya teknik müşavirlik kuruluşundan hizmet alınarak da gerçekleştirilebilir.

(6) Kamu yararına görev yapan dernekler ile vakıflar tarafından, inşa edileceği parselin mülkiyetine bakılmaksızın yaptırılan ve ticari amaç gütmeyen sağlık, eğitim, yurt yapısı gibi sosyal ve kültürel tesisler ile dini tesis inşasının denetimine yönelik fennî mesuliyet Valiliklerce üstlenilebilir.

(7) Yabancı ülke elçilik yapılarının etüt ve proje denetimi ile yapı denetimi iş ve işlemleri Dışişleri Bakanlığının görüşü doğrultusunda gerçekleştirilir.

(8) Uluslararası sözleşmelere göre inşa edilecek yapı ve tesislerin sözleşmelerinde aksine bir hüküm yok ise bu Kanun hükümleri uygulanır.

(9) Enerji, sulama, iletişim, haberleşme, ulaştırma ve tabii kaynaklar hizmetlerine ilişkin konularda görev alacak teknik müşavirlik kuruluşları ile bunların yapacakları denetime ilişkin usul ve esaslar ilgili Bakanlıklarca; diğer yapıların denetlenmesine ilişkin usul ve esaslar ise Bakanlıkça belirlenir.

Tanımlar

MADDE 3 – (1) Bu Kanunun uygulanmasında;

a) Bakanlık: Çevre ve Şehircilik Bakanlığını,

b) Etüt ve proje denetçisi: İlgili meslek odalarına üyeliği ile Oda tescili devam eden ve Bakanlıktan etüt ve proje denetçisi belgesi alan, mesleki yetkinliği hâiz mimar ve mühendisleri,

“Söz konusu fıkra ya meslek odası üyeliği...” cümlecığinden sonra gelmek üzere “...ile Oda tescili..” kelimeleri eklenmelidir.

Gerekece; Etüt ve proje denetçileri sadece teknik müşavirlik kuruluşlarında değil, aynı zamanda bu kanuna tabi olmayan yapılar içinde etüt ve proje denetim hizmeti üreteceklerdir.6235 sayılı kanuna göre ülkemiz sınırları içinde mühendislik ve mimarlıkla ilgili iş ve işlemlerde bulunmak için ilgili meslek odasına tescil olmaları gereklidir. Buna ilişkin benzer düzenleme müstakil yapı denetçileri için yapılmıştır.

c) Hazır beton üretim tesisi: Yapıların inşasında kullanılmak üzere hazır beton üreten, 29/6/2001 tarihli ve 4703 sayılı Ürünlere İlişkin Teknik Mevzuatın Hazırlanması ve Uygulanmasına Dair Kanun kapsamında Bakanlıkça denetlenen tesisleri,

e) İdare: Yapı ruhsatı veya yapı kullanma izin belgesi verme yetkisine sahip idareleri,

d) İş bitirme tutanağı: Yapının; imar planına, ruhsatına, projesi ve eklerine, standartlara ve şartnamelere uygun olarak tamamlandığına ve yapı kullanma izni verilecek hale getirildiğine dair idarece hazırlanıp tarafların imzası alınarak onaylanan belgeyi,

Söz konusu bendin aşağıda belirtildiği şekilde değiştirilmesi düşünülmektedir.

d) İş bitirme tutanağı: Yapının; imar planı, ruhsat, ruhsat eki etüt, proje ve raporlara, standartlara ve şartnamelere uygun olarak tamamlandığına ve yapı kullanma izni verilecek hale getirildiğine dair idarece hazırlanıp tarafların imzası alınarak onaylanan belgeyi,

Gereke; Gerek söz konusu kanun tasarısı, gerekse de imar kanununun ruhsat ve proje müellifliği düzenleyen 28. Maddesinde kavramsal olarak iş ve işlemler “ruhsat ve ruhsat eki etüt ve projeler” şeklinde tanımlanmıştır. Maddenin yukarıda belirtilen şekliyle düzenlenmesi durumunda imar kanunu ile kavramsal bütünlük sağlanacaktır.

e) İş deneyim belgesi: Yapı kullanma izni belgesi ile birlikte etüt ve proje müelliflerine, müellif kuruluşlarına, yapı müteahhidine, şantiye şefi ve yardımcılara, teknik müşavirlik kuruluşlarına, denetçi mimar, mühendis ve yardımcı kontrol elemanlarına, laboratuvar kuruluşlarına, denetçisine ve ölçüm muayene ve test yapan yardımcı teknik elemanlarına, işe başlamadan önce idareye yazılı olarak bildirimde bulunmuş olmak koşuluyla yapıda üstlendikleri görev alanları ve görev yaptıkları süre içinde yapının seviyeleri de dikkate alınarak yaptıkları iş ile ilgili olarak idarece verilen belgeyi,

Söz konusu tanımlamada yer alan “..... idarece” kelimesi ve sonrasına gelmek üzere “.. idare veya ilgili kurum ve kuruluşlarca” ilavesi yapılmalıdır.

Gereke; İdare kavramı “ ruhsat veren kuruluşlar” şeklinde tanımlanmış olup, bu durum yetersizdir. İş bitirme belgesinin sadece idarece verilmesi durumunda “ ruhsata tabi olmayan yapılar ile diğer bakanlıklar tarafından yaptırılacak yapıları inşa eden kişi ve kuruluşlar iş bitirme belgesi alamayacaklardır. Buda süreç içerisinde önemli sorunlara neden olacaktır.

f) Laboratuvar denetçisi: İlgili meslek odasına üyeliği devam eden ve laboratuvar kuruluşlarının faaliyetlerinde görev yapmak üzere Bakanlıktan denetçi belgesi alan mesleki yetkinliği hâiz mimar ve mühendisleri,

g) Laboratuvar kuruluşu: Bakanlıkça verilen izin belgesine bağlı olarak zemin, inşaat ve yapı malzemeleri, inşaat ve yapı ile ilgili ham ve mamûl maddeler üzerinde mevzuata, standartlara ve teknik şartnamelere göre ölçüm ve muayene yapabilen, bu malzeme ve maddelerin özelliklerinin tayini konularında faaliyet gösteren kuruluşu,

Söz konusu bendin aşağıda belirtildiği şekilde yeniden düzenlenmesi yararlı olacaktır.

g) Laboratuvar kuruluşu: Türkiye Akredidasyon Kurumu tarafından akredite edilmiş ve Bakanlıkça verilen izin belgesine bağlı olarak zemin ve kaya, inşaat ve yapı malzemeleri, inşaat ve yapı ile ilgili ham ve mamûl maddeler üzerinde mevzuata, standartlara ve teknik şartnamelere göre ölçüm ve muayene yapabilen, bu malzeme ve maddelerin özelliklerinin tayini konularında faaliyet gösteren kuruluşu,

Gereke; kanunun kapsam bölümünde uluslararası sözleşmelere göre inşa edilecek yapı ve tesislerinde bu kanun kapsamı içinde değerlendirileceği ifade edilmiştir.

Uluslararası mühendislik hizmetlerinin temel kıstaslarından biri yapı ve tesislerde kullanılan hammadde ve malzemelerin uluslararası kuruluşlarca kabul edilen ve akredite olmuş laboratuvarlar da deneylerin yapıp yapılmadığını kontrolü üzerine şekillenmektedir. Akredite olmamış laboratuvarlarda yapılan deneysel çalışmalar kabul görmemektedir.

Önerilen düzenlemenin ilave edilmesi durumunda ülkemizde yer alan laboratuvarlar hem uluslararası mühendislik sitemine hizmet eder bir seviyeye ve altyapıya kavuşacak, hemde kanunun amaç maddesinde belirtilen iş ve işlemleri yerine getirmiş olacaktır.

Ayrıca bakanlığımız tarafından hazırlanan imar kanun tasarısı incelendiğinde, 644 sayılı KHK de değişiklik öngören maddelerinde “ülke laboratuvar altyapısının geliştirilmesi” görevi de verilmektedir. Yapılacak bu düzenleme ile laboratuvarların altyapılarının geliştirilmesi de sağlanarak bakanlığın amaç ve görevleriyle de paralellik sağlanacaktır. Ayrıca bakanlığın çevre laboratuvarları için akreditasyon şartı ararken, zemin ve yapı malzemeleri konusunda akreditasyonu aramaması çelişkisi de ortadan kaldırılacaktır.

ğ) Müdürlük: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğünü,

h) Müellif: Uzmanlık alanına göre her türlü harita, plan, etüt, rapor, zemin etüt raporu, proje, arazi ve arsa düzenleme, ifraz, tevhit, kentsel tasarım, proje geliştirme, yapı inceleme, değerlendirme ve güçlendirme projesi ile yıkım planı, enerji verimliliği ve kullanım amacı değişikliği için rapor ve proje hazırlanması, keşif, metraj, araştırma, geliştirme ve bu alanlarda danışmanlık gibi hizmetleri ilgili mevzuatına göre veren mesleki yetkinliği haiz ilgili meslek odasına tescilli gerçek kişiyi,

Öncelikle söz konusu tanım yeniden değerlendirilmelidir. Buğüne kadar proje müellifi olarak kullanıla gelen ve kavramsal olarak yerleşmiş bulunan “proje müellifi” kavramı değiştirilerek “müellif” kavramı altında yeniden tanımlanmıştır. Tanımın geleneksel kullanımında olduğu gibi “proje müellifi” olarak kalmasında yarar olduğu düşünülmektedir. Ayrıca söz konusu madde içinde yer alan “..... yapıda güçlendirme...” cümlecigi, “..... yapı inceleme, değerlendirme ve güçlendirme projesi...” şeklinde değiştirilmelidir. Ayıca bu cümlecikten sonra gelmek üzere “yıkım planı” kavramı da ilave edilmelidir.

Gereke; gerek kentsel dönüşüm kapsamında, gerekse de diğer ilgili mevzuat (deprem bölgelerinde yapılacak yapılar hakkındaki yönetmelik) gereğince bina inceleme, değerlendirme ve güçlendirme hizmetleri proje müellifleri tarafından yapılmaktadır. Sadece güçlendirmenin ilave edilmesi, bina inceleme ve değerlendirme hizmetlerini

kanun kapsamı dışında tutacaktır. Bunun önlenmesi için önerilen ilavenin yapılması önemlidir. Ayrıca “yıkım planı” işlemlerinin de ilave edilmesinde yarar vardır.

ı) Müellif kuruluşu: Her türlü harita, plan, etüt, rapor, zemin etüt raporu, proje, arazi ve arsa düzenleme, ifraz, tevhit, kentsel tasarım, proje geliştirme, yapıda güçlendirme, yapı inceleme, değerlendirme ve güçlendirme projesi ile yıkım planı, enerji verimliliği ve kullanım amacı değişikliği için rapor ve proje hazırlanması, keşif, metraj, araştırma, geliştirme ve bu alanlarda danışmanlık gibi hizmetlerini müellifler vasıtasıyla gerçekleştiren işteğal alanlarına göre ilgili meslek odalarına tescilli tüzel kişiyi,

Söz konusu fıkranın “...işteğal alanlarıyla ilgili.” Cümlecığı “... işteğal alanlarına göre..” şeklinde düzeltilmesi daha doğru bir ifade olacaktır. Ayrıca bir üst fıkrada da belirtildiğı üzere “..... yapıda güçlendirme...” cümlecığı, “..... yapı inceleme, değerlendirme ve güçlendirme projesi...” şeklinde değiştirilmelidir. Ayrıca bu cümlecikten sonra gelmek üzere “yıkım planı” kavramı da ilave edilmelidir

Gerekçe; benzer gerekçe bir üst fıkrada açıklanmıştır.

ı) Müstakil yapı denetçisi: Bakanlıktan yapı denetçisi belgesi alarak uzmanlık alanına uygun olarak yapıların denetim işini yürüten ilgili meslek odasına tescilli, mesleki yetkinliğı hâiz mimar ve mühendisleri,

Fıkranın baş kısmında yer alan “ müstakil..” kelimesi çıkarılmalıdır. Yapı denetçisi denmesi yeterlidir ve gerçek kişiyi ifade eder. Tanımın başına müstakil kelimesinin getirilmesi “tek başına veya belirli bir kişi için ayrılmış olan yer” manasına gelecek olup, kişinin yapacağı iş ve tanıma özel bir katkısı olmadığı gibi, Türkçe ifade biçiminde kişinin önüne “müstakil” kelimesi ile sıfat getirilmesi de dilimiz kullarına aykırıdır.

Tanım için “yapı denetçisi” kavramı yeterlidir. Kişi ister bu görevi teknik müşavirlik kuruluşu bünyesinde yürütür, isterse bunu yapı denetimi kanunu kapsamında yer almayan yapılar için meslek odasına tescil olarak tek başına yürütür. Yapacağı hizmet içeriğı aynı olduğundan ilave olarak müstakil yapı denetçisi tabiri ve tanımının kullanılması yersizdir.

j) Taşıyıcı sistem: Yapıların, temel, betonarme, ahşap, çelik, karkas, duvar, döşeme ve çatı gibi yük taşıyan ve aktaran bölümlerini ve istinat yapılarını,

k) Teknik müşavirlik kuruluşu: Bu Kanuna göre Bakanlıkça verilen izin belgesine bağılı olarak, her tür ve ölçekte harita, plan, jeolojik ve jeoteknik etütler ve zemin etütleri dahil etüt, proje ile yapım ve yıkım işlerinin denetimini, lisans almak şartıyla

yapılarda hasar ve riskli yapı tespitini, yıkım projesi veya raporunu hazırlama işini yapabilen; kuruluşlara işyeri açma ve çalışma ruhsatı ile lisans, faaliyet ve işletme izni düzenlenmesine dair iş ve işlemleri takip edebilen; bu maddenin (h) ve (ı) bentlerinde belirtilen mimarlık ve mühendislik hizmetlerini, fizibilite ve maliyet analizini, ihale, şartname ve sözleşme taslağı hazırlığını, idari ve teknik şartname, inşaat yapım ve taahhüt sözleşmesi, gayrimenkul satış vaadi sözleşmesi hazırlanması işlerini ve turizm uzmanı çalıştırmak suretiyle âtil konut sertifikası düzenleyerek mevcut yapıların turizme kazandırılması iş ve işlemlerini yapabilen; bu konularda yurtdışında da faaliyet gösterebilen tescilli tüzel kişiyi,

Söz konusu bent içinde yer alan “jeolojik ve jeoteknik etütler ve” ile “bu maddenin (h) ve (ı) bentlerinde belirtilen mimarlık ve mühendislik hizmetlerini,.....” cümlecığı metni içinden çıkarılması düşünülmektedir.

Gereğçe; Fıkıradaki yapılan düzenleme ile birbirinden farklı ve bağımsız bir çok iş ve işlem yapma ve denetleme yetkisi teknik müşavirlik kuruluşlarına bırakılmaktadır. Bu durum önemli tartışmaları beraberinde getirecektir. Özellikle düzenlemenin içinde yer alan proje müellifiği ile fenni mesuliyetin aynı kuruluşlar tarafından üstlenilmesi hususu sorunludur. 1956 yılında yürürlüğe giren 6785 sayılı imar kanunu ile yaşamımıza giren proje müellifiği ve fenni mesuliyet kavramı çerçevesinde üretilen iş ve işlemler, her depremden sonra yaşanan yıkımlardan kaynaklı olarak uzun süre tartışılmıştır. Kanunun çıktığı 1956 yılından 4708 sayılı kanunun çıktığı 2001 yılına kadar proje müellifi ve fenni mesullerin aynı kişiler olmasından kaynaklı olarak önemli sorunlar yaşanmış, 4708 sayılı yasa ile proje müellifiği ve fenni mesuliyet biri birinden ayrılarak “proje üretimi ve proje ve yapının denetimi sistemi biri birinden ayrılmıştır. 6785 sayılı imar kanununun ile 1956 yılında yaşamımıza giren, 3194 sayılı kanunda da korunarak 4708 sayılı yasanın çıktığı tarihe kadar 44 yıl uygulanan ve ülke mühendislik sistemine bir yarar getirmediği anlaşılan proje müellifiği ve fenni mesuliyetin bir arada yürütülmesi düşüncenin mevcut düzenleme ile geri getirilmesinin doğru olmayacağı ve ülke mühendislik sistemine yeni katkılar sağlamayacağı düşünülmektedir. Yapılacak bu düzenleme ile proje müellifiği ve fenni mesuliyetin aynı çatı altında toplanması 4708 sayılı kanunun temel dayanak noktasını da ortadan kaldıracaktır.

Bu durumun önlenmesi amacıyla başlangıçta belirtilen ibareler metinden çıkartılmalıdır.

1) Toplam yapı inşaat alanı: Bir parselde bulunan bütün yapıların yapı inşaat alanları toplamını,

m) Yapı denetçisi: İlgili meslek odasına üyeliği devam eden ve Bakanlıktan yapı denetçisi belgesi alan mesleki yetkinliği hâiz mimar ve mühendisleri,

-Sözkonusu bent tamamen kaldırılmalıdır

Gereke; Aynı düzenleme maddenin i fıkrası içinde düzenlendiğinden kanun içinde aynı hizmeti üreten kişilere ilişkin ikinci bir tanımın yapılması yersizdir. Bu nedenle taslak içinden çıkarılmalıdır.

n) Yapı hasarı: Kullanımdan doğan hasarlar hariç olmak üzere, yapının fen ve sanat kurallarına aykırı, eksik, hatalı ve kusurlu yapılması sebebiyle yapıda meydana gelen ve yapının kullanılmasını engelleyen hasarı,

o) Yapı inşaat alanı: Işıklıklar hariç olmak üzere, bodrum kat, asma kat ve çatı arasında yer alan mekânlar, ortak alanlar dahil yapının inşa edilen bütün katlarının alanını,

ö) Yapı müteahhidi: Yapım işini, yapı sahibine karşı taahhüt eden veya ticari amaçla ya da kendisi için şahsi finans kaynaklarını kullanarak üstlenen, Bakanlıkça verilen geçici veya daimi yetki belgesine istinaden bu faaliyetlerini yürüten gerçek veya tüzel kişiyi,

p) Yapı yaklaşık maliyeti: Bakanlıkça her yıl yayımlanan mimarlık ve mühendislik hizmet bedellerinin hesabına esas yapı yaklaşık birim maliyeti ile yapı inşaat alanının çarpımından elde edilen bedeli; değiştirme, güçlendirme ve esaslı onarım işleri ile Bakanlıkça sınıfı belirlenmeyen yapılarda ise keşif bedelini,

r) Yapım süresi: İnşaata başlama izin belgesinin verildiği tarih ile yapı kullanma izninin alındığı tarih arasındaki dönemi,

s) Yardımcı kontrol elemanı: Denetçilere yardımcı olmak üzere istihdam edilen teknisyen, tekniker ve teknik öğretmen ile ilgili meslek odasına üyeliği devam eden mimar ve mühendisleri,

s)Zemin Etüt: Yapı statik, güçlendirme veya risk değerlendirme veya yıkım planına esas olacak şekilde bir jeoloji mühendisi koordinasyonunda hazırlanan iş programına göre gerçekleştirilen bina temel alanında gerçekleştirilen jeolojik ve jeoteknik araştırma raporunu

ifade eder.

Gereke; Yasa metninde çok yerde zemin etütlerine atf yapılmasına karşın bir tanımı yapılmadığından uygulamada karşılaşılabilecek sorunların giderilmesi amacıyla Tanımlar başlığı altına zemin etüt tanımının ilave edilmesi uygun bulunmuştur.

İKİNCİ BÖLÜM

Görev, Yetki ve Sorumluluklar

Teknik müşavirlik kuruluşları ve denetçileri

MADDE 4- (1) Denetim görevi üstlenecek teknik müşavirlik kuruluşlarının nama yazılı ödenmiş sermayesinin; en az %40'ının mimar ve inşaat mühendisi, en az %20'sinin elektrik ve makina mühendisi ile jeoloji veya jeofizik mühendisine her biri eşit olmak üzere mimar, inşaat, elektrik, makina ve jeoloji mühendisine ait olması zorunludur. Hisse devirlerinde bu statü korunmak zorundadır.

Fıkıradaki yer alan “jeoloji veya jeofizik” ifadesinin uygulamada oldukça yanlış sonuçların doğması ve örneğin jeoloji mühendisini bünyesinde bulundurmadan zemin etüt üretilmesi gibi sonuçlara yol açacağından Fıkranın yeniden düzenlenmesi uygun olacaktır.

(2) Teknik müşavirlik kuruluşu, etüt ve proje denetimi ile yapı denetimi faaliyetlerini birlikte yürütebilir; yürütür.

Fıkıradaki yürütebilir hükmü isteğe bağlı bir işlem olmaktan çıkarılmalı ve “ yürütür “ şeklinde yeniden düzenlenmelidir.

(3) Yapı denetimi görevini üstlenecek teknik müşavirlik kuruluşlarının öncelikli görevi yapının taşıyıcı sisteminin, jeolojik-jeoteknik etüt ve projesine uygun, deprem ve diğer tabii afetlere karşı güvenli olarak inşa edilip edilmediğini denetlemektir.

Söz konusu fıkrada yer alan “... projesine uygun ve” cümlecığının “ jeolojik-jeoteknik etüt ve projesine uygun, ...” şeklinde değiştirilmelidir.

Gereke :günümüzde özellikle yapının taşıyıcı sistem projelerine esas olarak hazırlanan zemin ve temel etüt raporlarında belirtilen öneriler yapılmaksızın yapıların inşa edildiği bilinmektedir. Örneğin Sakarya’da sivilaşmaya müsait alanlarda yapılan, zemin ve temel etüdü raporunda temel iyileştirilmesi vb. önlemler önerilmesine rağmen hiçbir tedbir alınmadan yapılar inşa edilmeye devam etmektedir. Bunun önlemesi için yapının etüt ve projelerinde belirtilen esaslar çerçevesinde yapılıp yapılmadığının denetimi önemlidir.

(4) Etüt ve proje denetimi görevini üstlenen teknik müşavirlik kuruluşu;

a) Zemin ve temel raporları dahil yapının etüt ve projelerinin mevzuata, plana, standartlara ve şartnamelere uygunluğunu arazi çalışmaları da dahil kontrol ederek denetler, uygunluğunu tespit ettiği etüt ve projeler ile bunlara ilişkin bütün sorumlulukları üstlendiğine dair taahhütnamesini, etüt-proje denetim hizmet

sözleşmesini ve teminatını idareye verir, etüt ve projelerde aykırılık olması halinde müellifine iade eder.

Söz konusu fıkranın “..... denetler..” kelimesinden önce gelmek üzere “... arazi çalışmaları da dahil kontrol ederek ” cümlecığının ilave edilmesi gereklidir.

Gereke; zemin ve temel etüt raporları da dahil arazide yapılan çalışmaların yerinde (arazide) kontrol edilmeksizin denetlemesi mümkün değildir. Yapılan arazi ve laboratuvar çalışmalarının yerinde denetlenmeksizin masa başında mevzuata uygunluk yönünden denetimi günümüz denetim sistem ve yaklaşımından farklı bir sonuç doğurmayacaktır. Son yaşanan Samsun'daki sel afeti, Ankara'da Akpınar mahallesinde yaşanan heyelan olayı, Mamak'ta ve Keçiören'de yaşanan sıkıntılar buna örnek gösterilebilir.

b) Ruhsat ve etüt-proje onay sürecine ilişkin iş ve işlemleri yapı sahibi adına gerçekleştirir. İnşa sürecinde yapılacak değişikliklerin uygunluğunu değerlendirip yazılı izin verir ve bir örneğini idareye gönderir. Maliklerin muvafakatını ve proje üzerinde imzalarını alarak kat irtifakını etkileyen değişikliğe izin verir. Yapı kullanma iznine esas kesin projeleri idareye onaylatır.

(5) Yapının denetimini üstlenen teknik müşavirlik kuruluşu;

a) Yapı denetimi hizmet sözleşmesi ve laboratuvar hizmetleri sözleşmesi ile birlikte yapının denetim sorumluluğunu üstlendiğine dair taahhütnameyi ve teminatını idareye verir. İnşaata başlama izninin idarece verilmesi üzerine denetim görevine başlar.

b) Yapının, ruhsat ve ekleri ile standartlara, şartnamelere uygun olarak yapılmasını denetler, denetime ilişkin belgeleri idareye verir, aykırılık veya yetki belgesiz usta çalıştırılması halinde durumu bir rapor ile altı iş günü içinde idareye ve Müdürlüğe bildirir.

c) İmalatın ve yapı malzemelerinin proje, teknik şartname ve standartlara uygunluğunu kontrol eder, laboratuvar kuruluşunca numune alınmasını ve deneylerin yapılmasını sağlar, sonuçlarını idareye iletir, aykırılık halinde durumu altı iş günü içinde idareye bildirir.

c) Şantiyede, yapım işlerine henüz başlanılmadan iş sağlığı ve güvenliği konusunda gerekli tedbirlerin alınması için yapı müteahhidini ve şantiye şefini yazılı olarak uyarır.

d) İlave, esaslı tadilat ve güçlendirme yapılacak yapılar dahil olmak üzere, yapının ruhsat eki ~~projelerine~~ etüt ve projesine uygun olarak kısmen veya tamamen bitirildiğine dair yapı denetim raporunu tanzim eder ve ilgili idareye verir.

Söz konusu fıkranın “ruhsat eki” kelimesinden sonra gelmek üzere “..etüt ve ..” kelimeleri ilave edilmelidir.

Gereke; gerek imar kanunu gerekse de mevcut kanun tasarısında “ ruhsat eki etüt ve proje “ kavramı kullanılmaktadır. Fıkra içindeki düzenlememin bu haliyle düzeltilmesi suretiyle kavramsal birliktelik sağlanacaktır.

e) Ruhsat eki etüt ve projelerde değişiklik gerektirmeyen ruhsat yenileme ve yeniden ruhsat alınması gibi işlemler ile yapı kullanma sürecine ilişkin iş ve işlemleri yapı sahibi adına takip eder ve yürütür.

f) Bakanlıktan lisans almak şartıyla riskli yapı tespitine ilişkin iş ve işlemleri yapar, güçlendirme ya da yıkım ruhsatına esas tedbirleri ihtiva eden yapı denetim raporunu düzenler.

(6) Etüt ve proje denetçileri;

Zemin etüt raporunu veya yapı projelerinin mevzuata, plana, standartlara ve şartnamelere uygunluğunu uzmanlık alanına göre denetler, uygunluğunu tespit ettiği etüt ve projeler ile taahhütnamesinin idareye verilmesini, uygun olmayanların ise gerekçeleri ile birlikte düzeltilmek üzere müellife iletilmesini sağlar.

Söz konusu fıkrada yer alan “...uygunluğu..” kelimesi kaldırılarak yerine “ ... arazi çalışmaları da dahil...” cümlecigi ilave edilmelidir.

Gereke; zemin ve temel etüt raporları da dahil arazide yapılan çalışmaların yerinde (arazide) kontrol edilmeksizin denetlemesi mümkün değildir. Yapılan arazi ve laboratuvar çalışmalarının yerinde denetlenmeksizin masa başında mevzuata uygunluk yönünden denetimi günümüz denetim sistem ve yaklaşımından farklı bir sonuç doğurmayacaktır. Son yaşanan Samsun’daki sel afeti, Ankara’da Akpınar mahallesinde yaşanan heyelen olayı, Mamak’ta ve Keçiören’de yaşanan sıkıntılar buna örnek gösterilebilir.

(7) Yapı denetçileri,

a) Denetleyeceği her bir yapı için uzmanlık alanına göre, taahhütnamesini, seviye tespit ve iş bitirme dahil denetime ilişkin tutanaklar ile mevzuata aykırılıklar dahil tüm yapı denetim raporlarını imzalar.

b) Beton, demir donatı ile diğer yapı malzemeleri ve imalatların standartlara ve projesine uygunluğunu, bunlara ilişkin numunelerin standartlara uygun olarak alınmasını ve Yapılan kazı hafriyatı sonucu ortaya çıkan zeminin, zemin ve temel etüt raporuna uygunluğu da dahil denetler, aykırılık halinde durumu teknik müşavirlik kuruluşu onaylı şantiye defteri ve yapı denetim defterine işler ve aykırılığı derhal yazılı olarak teknik müşavirlik kuruluşuna bildirir ve ulusal yapı denetim sistemine kayıt eder.

Söz konusu fıkranın(b) başına “Yapılan kazı hafriyatı sonucu ortaya çıkan zeminin, zemin ve temel etüt raporuna uygunluğu da dahil...” cümlesi ilave edilmelidir.

Gereğe; Yapılan etütlerin çoğunluğu sondajlara dayalı olarak yapılmasına rağmen, yetersiz araştırmalar sonucunda kimi zaman sondajlarla tespit edilmeyen durumlar temel kazı hafriyatları esnasında ortaya çıkmaktadır. Bina temel kazılarının ortaya çıkmasından sonra oluşan kazı kesitleri ile birimlerinin nitelikleri zemin ve temel etüt raporlarından farklılıklar içerebilmektedir. Bu sorundan kaynaklı problemlerin önlenmesi için zemin ve temel etüt raporlarında belirtilen hususlardan farklı bir durumla karşılaşılması durumunda bunun yapı denetçi tarafından tespit edilerek ilgili proje müelliflerine bildirilmesi, alınacak önlemlerden sonra temel imalatlarına başlanması gerekmektedir.(temel vize aşaması)

(8) Yapıda denetime yönelik fenni mesuliyet üstlenen teknik müşavirlik kuruluşu ve yapı denetçileri; görevi bıraktıklarında veya yapı müteahhidi veya şantiye şefi görevi bıraktığında durumu en geç altı iş günü içinde ilgili idareye bildirmek zorundadır. İdare bu tarihten itibaren en geç üç iş günü içinde inşaatı durdurur.

Müstakil yapı denetçileri

Söz konusu başlık “Ruhsata tabi olmayan veya bu kanun kapsamı dışında kalan yapıların denetim hizmetleri” şeklinde değiştirilmelidir.

Gereğe; tanımlar bölümünde de belirtildiği üzere ister bu kanun kapsamı içinde yer alan yapılar olsun, isterse de bu kanun kapsamı dışında yer alan yapıların olsun, yapılan denetim hizmetleri aynı işi yapan denetçiler tarafından yapılacaktır. Bunların görev alanları ve yapacakları işin tanımlanması yeterlidir. Aynı işi yapan kişilerin kimine müstakil, kimine müstakil olmayan sıfatının getirilmesi doğru olmadığı gibi ülkemiz dil kurallarına da aykırıdır. Bu nedenle 5. maddenin tamamı bu bakış açısı çerçevesinde yeniden ele alınarak düzenlenmelidir.

MADDE 5– (1) Teknik müşavirlik kuruluşlarınca denetlenmesi zorunlu yapılar dışındaki yapılarda inşaat ve tesisat işleri ile kullanılan malzemelerin kamu adına denetimine ilişkin fenni mesuliyet, ruhsat eki etüt ve projelerin gerektirdiği uzmanlığı haiz Bakanlıktan müstakil yapı denetçisi belgesi alan mimar ve mühendislerce ayrı ayrı üstlenilir.

(2) Müstakil yapı denetçileri, uzmanlık alanlarına göre yapı denetim raporunu ve belgeleri idareye verir. Müstakil yapı denetçileri yapı sahibine ve idareye karşı sorumludur. Kendi konusunda yetki belgesi olmayan usta çalıştırılması veya yapının mevzuata aykırı yapılması veya istifası halinde, durumu altı iş günü içinde ilgili idareye yazılı olarak bildirir.

(3) Müstakil yapı denetçisinin; sözleşmesinin feshi, istifası veya ölümü halinde o konuda başka bir yapı denetçisi görevlendirilmedikçe idarece yapının devamına izin verilmez. Sözleşmesine aykırı davrandığının veya denetim görevini yerine getirmediğinin idarece tespit edilmesi gibi haklı sebeplerle sözleşme tek taraflı olarak feshedilebilir. İdarece seviye tespiti yapılmadan müstakil yapı denetçisinin yapı ile ilişiği kesilemez, denetçinin ilişiğinin kesilmesinden önceki işlere dair sorumluluğu devam eder.

(4) Yeni atanan müstakil yapı denetçisi, daha önce yapılan işlerin denetlenmesinden, eksiklik ve hata var ise giderilmesini sağlamaktan, idareye ve ilgililerine bildirimde bulunmaktan sorumludur. Eksiklik ve hatalar giderilmedikçe inşaatın devamına izin verilmez.

(5) Müstakil yapı denetçileri, yapıların denetimi faaliyetine yardımcı olmak üzere uygun nitelikte fen adamı istihdam etmek mecburiyetindedir.

(6) Müstakil yapı denetçileri, yapı müteahhitliği, şantiye şefliği, taşeronluk ve malzeme satıcılığı yapamaz, laboratuvar hizmeti veremez. Yapı sahibi, yapısının denetime yönelik fenni mesuliyetini üstlenemez.

Yapı müteahhitliği, şantiye şefliği ve yapı ustaları

MADDE 6– (1) Bakanlıktan veya Bakanlıkça yetkilendirilmiş idareden yetki belgesi almaksızın, inşaat ve tesisat dahil yapım işlerinin müteahhitliği üstlenilemez. Yetki belgesi alabilmek için gerçek ve tüzel kişinin, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliğinin ilgili odasına üye olması, tüzel kişi ise ayrıca şirket sözleşmesinin yayımlandığı Türkiye Ticaret Sicil Gazetesi aslını veya suretini müdürlüğe vermesi gerekir. Gerçek kişi yapı müteahhidinin mimar, mühendis veya yapı işleri ile ilgili tekniker veya teknisyen olması zorunludur. Yetki belgeleri üç yılda bir yenilenmek zorundadır.

(2) Toplam yapı inşaat alanı 1000 m²'yi ve bir bodrum katı ve çatı arası hariç en fazla 2 katı geçmeyen yapılar ile entegre tesis niteliğinde olmayan tarım ve hayvancılık amaçlı yapılar geçici yapı müteahhidi yetki belgesi almak, yapı müteahhitliğine ilişkin bütün sorumlulukları üstlenmek şartıyla parsel maliki kendi yapısını inşa edebilir. Geçici yetki belgesi olarak inşaat yapanlara, yapı kullanma izni alındığı tarihten itibaren beş yıl geçmeden yeni bir geçici yetki belgesi verilmez.

(3) Anasözleşmelerinde kendilerine ait yapıları inşa etmelerine ilişkin hüküm bulunan yapı kooperatifleri, Müdürlükten yetki belgesi olarak sadece bu yapıları inşa edebilirler.

(4) Dernek tüzüğünde veya vakıf senedinde inşaat yapabileceklerine veya yaptırabileceklerine dair açık hüküm bulunan kamu yararına görev yapan dernekler ile vakıflar, ticari amaç gütmemek, tüzükte veya senette belirtilenlerle sınırlı kalmak ve müdürlükten yetki belgesi almak koşuluyla, kendilerine ya da kamuya ait alanlarda dini tesis, sağlık, eğitim ve yurt yapıları gibi teknik, sosyal ve kültürel altyapı tesisleri inşa edebilirler.

(5) Dernek tüzüğünde veya vakıf senedinde inşaat yapabileceklerine dair açık hüküm bulunan dernek ve vakıfların iktisadi işletmeleri sadece tüzükte veya senette bulunan veya ticaret sicilinde yer alan iştiğal konuları ile sınırlı olmak ve ilgili meslek odasına kayıtlı olmak şartıyla Müdürlükten yetki belgesi alarak yapı inşa edebilirler.

(6) Üç, dört ve beşinci fıkralarda sayılan yapılar ve kamu yapıları ile toplam yapı inşaat alanı 500 m²'yi veya bir bodrum kat ve çatı arası hariç 2 katı geçen yapılarda şantiye şefi bulundurulması zorunludur. Entegre tesis niteliğinde olmayan tarım ve hayvancılık amaçlı yapılarda şantiye şefi aranmaz.

(7) Şantiye şefinin mimar veya yapım işinin gerektirdiği uzmanlığı haiz mühendis olması esastır. Ancak kamu yapıları hariç, konut, depo, küçük sanayi sitesi yapıları ile tarım ve hayvancılık amaçlı yapıların; toplam yapı inşaat alanı 750 m²'yi bir bodrum kat ve çatı arası hariç kat adedi ikiyi aşmayanlarında inşaat teknisyeni, toplam yapı inşaat alanı 1250 m²'yi bir bodrum kat ve çatı arası hariç kat adedi üçü aşmayanlarında inşaat teknikeri, toplam yapı inşaat alanı 2000 m²'yi bir bodrum kat ve çatı arası hariç kat adedi üçü aşmayanlarında ise teknik öğretmenler, Bakanlıkça belirlenen esaslara uygun şekilde şantiye şefi olarak görevlendirilebilir. Yapı müteahhidinin veya parsel malikinin veya hissedarlarından veya ortaklarından veya yöneticilerinden birinin şantiye şefinde aranan koşulları sağlaması ve bu sorumluluğu üstlenmesi halinde ayrıca şantiye şefi aranmaz.

(8) Yapı müteahhidi ve şantiye şefi; tesisatı ve malzemeleriyle birlikte yapıyı, bu Kanuna, diğer mevzuata, uygulama imar planına, ruhsat ve eki projelere, standartlara ve teknik şartnamelere uygun olarak inşa etmek zorundadır. Genel hükümlere ilişkin sorumluluk hallerine ilaveten, yapı müteahhidinin yapı kullanma izin belgesi alınmış olsa dahi neden olduğu mevzuata aykırılığı gidermesi zorunludur. İdarece verilen süre içinde neden olduğu aykırılığı gidermeyen yapı müteahhidi yeni iş üstlenemez. Yapı müteahhidi ve şantiye şefi, ilgili fenni mesullerin denetimi olmaksızın yapım işlerini sürdüremez, inşaat ve tesisat işlerinde işin aşamasına uygun yetki belgesi olmayan usta çalıştıramaz, yanıltıcı bilgi veremez, belge düzenleyemez. Yapı müteahhidi veya şantiye şefi görevi bıraktıklarında en geç altı iş günü içinde

İlgili idareye bildirmek zorundadır. İdare bu tarihten itibaren en geç üç iş günü içinde inşaatı durdurur.

Sözkonusu fıkra içinde yer alan "... ruhsat ve eki projeler.." kavramı " ruhsat ve ruhsat eki etüt ve projelere.." şeklinde değiştirilmelidir.

Gereççe; yapının sadece projeler değil, etütlere de uygun olması gereklidir. Ayrıca yapılacak düzenleme ile kanun tasarısı içinde de dil birlikteliği sağlanmış olacaktır.

(9) Yapı müteahhidi ve şantiye şefi iş sağlığı ve güvenliğine ilişkin gerekli tedbirleri almak, yapı ruhsatını ve projelerini inşaat yerinde bulundurmak, şantiye defterini düzenli olarak tutmak zorundadır.

(10) Tamirat, tadilat da dahil inşaat ve tesisat işlerinin her aşaması yetki belgeli ustalar eliyle gerçekleştirilir.

(11) İnşaat ve tesisat ustalarının yapım işinde çalışabilmeleri için bir yapı müteahhidi veya taşeron ile hizmet sözleşmesi imzalamaları veya taşeron olmaları gerekir. Sözleşme imzalanmaksızın bir yapım işinde taşeron olarak çalışılamaz. Alt yükleniciler hariç inşaat ve tesisat taşeronlarının Türkiye Esnaf ve Sanatkarlar Konfederasyonunun ilgili odasına kayıtlı olması ve ustalık yetki belgesini haiz olması zorunludur.

Laboratuvar kuruluşları ve denetçileri

MADDE 7- (1) Laboratuvar kuruluşlarının nama yazılı ödenmiş sermayelerinin en az üçte birinin laboratuvar denetçisi mimar ve mühendislere ait olması ve bünyelerinde denetçi mimar ve mühendisler ile yardımcı teknik elemanları istihdam etmeleri zorunludur.

(2) Zemin sınıfı ve zemin taşıma gücü gibi verilere esas teşkil eden deneyler Bakanlıktan izin belgesi verilen laboratuvar kuruluşlarına yaptırılır.

Sözkonusu madde aşağıdaki şekilde değiştirilmesi düşünülmektedir..

"(2) Zeminlerin mühendislik özelliklerinin tespitine esas olan; fiziksel, mekanik ve kimyasal deneyler Türk Akreditasyon Kurumu tarafından akredite edilmiş ve Bakanlıktan izin belgesi verilen laboratuvar kuruluşlarına yaptırılır.

Gereççe; yapılan zemin ve temel etütleri sırf zemin sınıfı ve zeminlerin taşıma gücü gibi değerlerinin tespiti amacıyla yapılmamakta olup, zeminlerin fiziksel, mekanik ve kimyasal özelliklerinin tespiti amacıyla yapılmaktadır. Bunun sağlanması için fıkranın yukarıda belirtildiği şekilde değiştirilmesi önemlidir. Örneğin yer altı suyunun kimyasal özelliklerinin (pH, sülfat vb) beton üzerine etkisi gibi..

(3) Laboratuvar kuruluşu; numunelerin, standardına uygun olarak teknik müşavirlik kuruluşunun gözetiminde alınmasını, usulüne uygun muhafaza edilerek

teste tabi tutulmasını sağlar, deney sonuçlarını, alınmasını müteakip en geç üç iş günü içinde teknik müşavirlik kuruluşuna verir ve Bakanlıkça belirlenen esaslara göre elektronik ortama aktarır.

Sözkonusu fıkra içinde yer alan “.. numunelerin.” kelimesinden önce “...beton..” kelimesi ilave edilmediir.

Gerekçe, söz konusu fıkra yapılan düzenleme beton laboratuvarlarının çalışma prensibi baz alınarak hazırlanmış olup, zemin laboratuvarlarının belirtilen şartlarda çalışması mümkün değildir. Örneğin bir konsolidasyon deneyi yük kademesine bağlı olarak 7 ile 14 günlük sürede sonuçlanmaktadır. Bunun üç iş günü içinde verilmesi mümkün değildir. Söz konusu düzenleme beton deneyleri için geçerli olduğundan beton kelimesi önemlidir.

(4) Laboratuvar denetçisi, muayene ve deneylerin standartlara ve deney talimatlarına uygun olarak yapılmasını, sonuçlarının laboratuvar kalite kayıt sistemine uygun olarak tutulmasını sağlar, muayene ve deney raporlarını imzalar.

Önemli NOT; gerek mevcut 4708 sayılı yasa, gerekse de hazırlanan tasarı içinde Laboratuvarlara ilişkin düzenlemeler beton laboratuvarlarının çalışma süreçleri baz alınarak hazırlanmıştır.Yapılan düzenlemeler zemin laboratuvarlarının çalışma süreç ve işleyişi ile uyumlu değildir. Bugün zemin laboratuvarlarının çalışma işleyişi mevcut yasal düzenlemelere(yasa ve yönetmelik) aykırıdır. Bu sorunun çözümü için, zemin laboratuvarların çalışma süreçleri de baz alınarak aşağıdaki şekilde bir fıkra ilave edilmelidir.

(5)Agrega ve zemin deneyleri konusunda yetkilendirilen laboratuvar kuruluşları; etüt ve proje denetçisi teknik müşavirlik kuruluşlarının gözetim ve denetiminde usulüne uygun alınan numuneleri kabul ederek, standartlara uygun olarak deneysel çalışmalarını yürütür. Deney sonuçlarını ilgili müelliflere verir ve Bakanlıkça belirlenen esaslara göre elektronik ortama aktarır.

Gerekçe,; yapılacak ilave bent ile, agrega ve zemin laboratuvarlarının çalışma süreçleri baz alınarak düzenleme yapılmış, bugün yasal mevzuata belirtilen esaslara uygun olmayan numune alma süreçleri ile deneysel çalışmalar yasal mevzuata kavuşturulmuş olacaktır.

İdarelerin görevleri

MADDE 8- (1) İdareler; 3194 sayılı İmar Kanunu ile kendilerine verilen görevlerin yanı sıra, bu Kanunda belirtilen taahhüt ve teminatları takip eder ve kayıt altına alır.

(2) İdare, teknik müşavirlik kuruluşunca hazırlanan hakedişe ilişkin rapora istinaden yapının fizikî seviyesini de kontrol ederek başvuru tarihinden itibaren

büyükşehir belediyesi olan yerlerde altı iş günü, diğer yerlerde üç iş günü içinde hakedişi onaylar ve teknik müşavirlik kuruluşuna ödeme yapılmak üzere en geç üç iş günü içinde il muhasebe birimlerine bildirir. İdarece hakedişin bu süreler içinde onaylanmaması halinde başvuru üzerine, yapının fizikî seviyesi de kontrol edilerek en geç üç iş günü içinde hakediş Müdürlükçe onaylanır.

(3) İdare, bu Kanun ve 3194 sayılı İmar Kanunu hükümlerine aykırı davrandığı tespit edilen teknik müşavirlik kuruluşlarını müdürlüğe bildirir.

Sorumluluklar ve yapılamayacak işler

MADDE 9- (1) Bu Kanunun uygulanmasında, yapı denetimi görevini üstlenen teknik müşavirlik kuruluşları ile müstakil yapı denetçileri imar mevzuatı uyarınca öngörülen fennî mesuliyeti yapı sahibine, kamuya ve ilgili idareye karşı üstlenir.

(2) Teknik müşavirlik kuruluşları, laboratuvar kuruluşları, ortakları, denetçileri, yardımcı kontrol elemanları, müstakil yapı denetçileri, müellifler ve müellif kuruluşları, yapı müteahhidi, şantiye şefi, varsa taseronlar ve ustalar yapının ruhsat ve eklerine, standartlara, teknik şartnamelere ve diğer mevzuata aykırı, eksik, hatalı ve kusurlu yapılmış olması sebebiyle ortaya çıkan yapı hasarından dolayı yapı sahibine, idareye ve kamuya karşı, kusurları oranında ayrı ayrı sorumludurlar. Bu sorumluluğun süresi; yapı kullanma izninin alındığı tarihten itibaren, yapının taşıyıcı sisteminden dolayı on beş yıl, taşıyıcı olmayan diğer kısımlarda ise iki yıldır.

(3) Yapıda, iş bitirme tutanağı onaylandıktan veya yapı kullanma izni alındıktan sonra veya fenni mesulün istifasından sonra yapılacak tadilâttan doğacak yapı hasarından, izinsiz ve denetimsiz tadilât yapan sorumludur. Teknik müşavirlik kuruluşu; parsel dışında meydana gelen yer kayması, çığ düşmesi, kaya düşmesi ve sel baskınından doğan hasarlardan ve yazılı ihtarına rağmen yapı sahibi veya yapı müteahhidi tarafından tedbir alınmaması sebebiyle meydana gelen hasarlardan sorumlu değildir.

Sözkonusu fıkra içinde yer alan "...parsel dışında meydana gelen yer kayması, çığ düşmesi, kaya düşmesi ve sel baskınından doğan hasarlardan ve..." kısmı fıkra içinden çıkarılmalıdır.

Gerekeç: fıkra içine yerleştirilen bu cümle yasanın genel mantalitesine aykırıdır. Etüt ve proje denetim hizmetleri kapsamında yapılacak etütlerin temel amaçlarından biri "yapılan yapının çevrede neden olacağı hasar ve deformasyonları tahmin edilmesini sağlamaktır." Yapılacak yapının çevre parsellerde bir hasar, deformasyon, heyelan, kaya düşmesi vb. neden olması durumunda müşavirlik kuruluşları sorumsuz sayılacaklardır. Teknik müşavirlik kuruluşları da yapılacak yapının çevrede neden olacağı değişiklikleri öngörmek durumundadırlar

(4) Denetim izin belgesi alan teknik müşavirlik kuruluşları 3 üncü maddenin birinci fıkrasının (j) bendinde sayılanlar dışında inşaat işleri ve yapı malzemeleri ile ilgili başkaca ticarî faaliyette bulunamaz, laboratuvar kuruluşlarına ortak olamazlar. Bu kuruluşların ortakları ile yöneticileri başka bir teknik müşavirlik kuruluşuna veya laboratuvar kuruluşuna ortak olamaz veya çalışamaz, başkaca inşaat işleri ile ilgili mesleki ve ticari faaliyette bulunamaz. Bu kuruluşların denetçileri ile yardımcı kontrol elemanları kuruluştaki istihdam edildikleri sürece başka bir teknik müşavirlik kuruluşuna veya laboratuvar kuruluşuna ortak olamaz veya çalışamaz, başkaca inşaat işleri ve yapı malzemeleri ile ilgili mesleki ve ticari faaliyette bulunamaz, denetim görevini aksatacak şekilde başka bir iş yapamaz. Laboratuvar kuruluşları ve bunların denetçileri de bu hükümlere tabidir.

(5) Teknik müşavirlik kuruluşları; ortakları, yöneticileri, bünyesindeki mimar ve mühendisler tarafından hazırlanan etüt ve projelerin, etüt ve proje denetimini üstlenemezler. Bu kişiler, hazırladıkları etüt ve projeleri başka bir teknik müşavirlik kuruluşu bünyesinde denetleyemezler.

(6) Teknik müşavirlik kuruluşu; kuruluşa, ortaklarına, yöneticilerine, mimar ve mühendislerine ait yapıların etüt ve proje denetimini veya yapı denetimini üstlenemez.

(7) Laboratuvar kuruluşu; kuruluşa, ortaklarına, yöneticilerine ve laboratuvar denetçilerine ait yapıların test ve deneyleri ile ölçüm ve muayenesini resmen yapamaz.

Fıkra içinde yer alan “ resmen yapamaz” kelimeleri “ ...yapamazlar.” şeklinde değiştirilmelidir.

Gereğince; resmen yapamaz kelimesi, gayri resmi olarak yapacağı manasına neden olabilir. Bu nedenle gereksiz olduğu düşünülen resmen yapamaz kelimesi kaldırılarak “yapamazlar “ kelimesinin kullanılması daha doğru olacaktır.

(8) Yapı ve malzeme denetimi işlerine ait laboratuvar hizmetleri; yapım işini üstlenen yapı müteahhidinin veya alt yüklenicinin veya şantiye şefinin veya yapıda kullanılan malzemelerin satıcılarının ortak olduğu laboratuvar kuruluşunca yapılamaz.

(9) Teknik müşavirlik kuruluşları ile laboratuvar kuruluşlarının denetim izin belgeleri üç yıl, denetçi belgeleri ise üç yılda bir Yönetmelikle belirlenen usûl ve esaslara göre vize ettirilir. Vize yaptırmayan kuruluş ve denetçilerin faaliyetleri vize yaptırılana kadar Bakanlıkça durdurulur.

Fıkra içinde yer alan “ üç yıl” ifadesi kaldırılarak “ her yıl” şeklinde değiştirilmelidir.

Gereke; Üç yıllık süre oldukça uzun bir süre olup, yapılan düzenleme ulusal ve uluslararası standartlarda aykırıdır. Örneğin TSE tarafından kabul edilen 17025, 17043 laboratuvar standardına göre idarenin yılda en az bir kez denetim yapması, uygun olanları vize etmesini öngörmektedir. Bu nedenle düzenleme değiştirilmelidir.

(10) Etüt ve projeler, bu Kanunda ve 3194 sayılı İmar Kanununda belirtilen yetkili kuruluşlar dışında meslek odaları dahil başka bir kurum veya kuruluşun vize veya onayına tabi tutulamaz. Vize veya onay yaptırılmaması ve benzeri nedenlerle müellifler veya bunlara ait kuruluşların büro tescilleri askıya alınamaz, yenilenmesi geciktirilemez veya iptal edilemez. Müelliflerden bu hükmü ortadan kaldıracak şekilde taahhütname talep edilemez. İlgili meslek odaları, üyelerinin üyelik bilgilerini güncelleyerek elektronik ortamda Bakanlıkla paylaşmak ve hakkında süreli veya süresiz mesleği icrasından men cezası bulunan veya üyeliği sona eren üyelerini derhal Merkez Yapı Denetim Komisyonu ile bütün ilgili kamu kurum ve kuruluşlarına bildirmek zorundadır. Mesleğin icrasından men edilenlerin yetkisi Bakanlığa bildirilme tarihinden itibaren baskaca bir işleme gerek kalmaksızın sona erer.

Söz konusu fıkroda yukarıda üzeri çizili tüm ibareler fıkra metninden çıkartılmalıdır.

Gereke; 1)Yapı üretim ve denetim sistemi tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de her zaman sorun olarak algılanmış, gelişmiş ülkelerde dahil ülkemizde de her depremden sonra bu süreç sorgulana gelmiştir. Marmara depreminden sonra ülke yapı üretim ve denetim süreçleri uzun süre sorgulanmış, 4708 sayılı yasaya kurtarıcı gözüyle bakılmıştır. Ancak yasal düzenlemenin yapılmasından bu yana 12 yıl geçmiş olmasına rağmen özellikle van depreminden sonra bu düzenleme ile yürütülen yapı denetim sisteminin yetersizliği her kesim tarafından kabul edilmiştir.

Gelişmiş ülkeler bu tür tartışmaları azaltmak için yapı üretim ve denetimi gibi geniş halk kesimlerini ilgilendiren düzenlemeleri katılımcı bir bakış açısı ve denetim süreçlerini işleterek bugünkü noktaya taşımışlardır. Meslek örgütlerini ve sivil toplum kuruluşlarını yapı üretim ve denetim süreçleri dışında tutamak, teknik müşavirlik kuruluşlarının yaptıkların tek doğru kabul etmek manasına geleceği gibi ülke mühendislik sisteminin gelişimini de engelleyecektir. Yüksek deprem riskine ülkemizde, bu sistemden kaynaklı hatalardan sonucu oluşabilecek yıkımlardan hem bakanlık, hemde bu kuruluşlar ağır zan altında kalacak ve sorgulanacaklardır. Bunun önlenmesi için yapı üretim ve denetim süreçlerinde kamu adına denetim görevini yapan sivil toplum kuruluşları ile meslek örgütlerinin rollerinin artırılmasında yarar vardır. Örneğin Madencilik sektöründe uzun dönem yaşanan tartışmalar 2010 yılında maden kanunda yapılan düzenleme için meslek örgütlerinin monte edilmesi ve sicil durum belgelerinin alınmasının zorunlu

kılınması suretiyle meslek örgütlerinin denetimine açılması ile önemli bir oranda azaltılmıştır.

2-Söz konusu düzenlemenin anayasaya aykırılığı konusu da göz ardı edilmemelidir. Anayasa mahkemesinin 644 sayılı KHK için verdiği karar incelendiğinde; Anayasa'nın 135. maddesinde, meslek kuruluşlarının karar ve yönetim organlarının seçimle göreve gelmesinin öngörülmesi, Devletin idari ve mali denetimine tabi olduklarının belirtilmesi ve sorumlu organlarının görevlerine ancak yargı kararıyla son verilebileceğinin kurala bağlanması, bu idarelerin özerkliğine işaret etmektedir.

Meslek kuruluşlarının özerkliği, merkezî idareden bağımsız olarak karar ve yürütme organlarını seçebilme, ilgili mesleki faaliyetlerle sınırlı olmak üzere üyelerini ve örgütlerini bağlayıcı karar alma ve uygulama, meslek mensuplarının uyacağı ilke ve kuralları belirleme ve üyeleri hakkında disiplin tedbirleri uygulama hak ve yetkisini içermektedir. Bu itibarla mimar ve mühendislerce sunulan hizmetin niteliklerinin ve standartlarının Bakanlık tarafından saptanması, kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşunun özerkliğine müdahale anlamına gelmemektedir.

Öte yandan mimarlık mühendislik faaliyetinde bulunan gerçek ve tüzel kişilerin kayıtlarının Bakanlık tarafından tutulmasının öngörülmesi, istatistiksel bilgi sağlama amaçlı olup meslek mensubu üzerinde icraî bir etkisi bulunmamaktadır.” ifade edilmektedir.

Yapılan düzenleme, Anayasa ya aykırılığı yönünden de değerlendirilmeli ve meslek örgütleri ile bakanlığı karşı karşıya getirerek, yasanın sürekli olarak tartışma ortamında tutulmasına neden olacak argümanlardan kaçınılmalıdır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Komisyonlar ve Çeşitli Hükümler

Yapı denetimi komisyonları ve Bakanlığın görevleri

MADDE 10– (1) Bu Kanunun uygulanması ile ilgili Bakanlık iş ve işlemlerinin yürütülmesini sağlamak üzere, Bakanlık merkezinde Merkez Yapı Denetimi Komisyonu ve illerde il yapı denetimi komisyonları kurulur. Her ilde en az bir yapı denetim komisyonu kurulması zorunludur.

(2) Merkez Yapı Denetimi Komisyonu, Bakanlıkça görevlendirilecek biri hukukçu olmak üzere toplam beş üyeden teşkil edilir. Üyelerden biri Bakanlıkça Komisyon Başkanı olarak görevlendirilir. Toplantının konusuna göre, ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile meslek odaları ve sivil toplum kuruluşlarının temsilcileri oy hakkı olmaksızın Komisyon toplantılarına davet edilebilir.

(3) İl yapı denetimi komisyonu, Müdürlüğün teklifi üzerine, Valiliklerce görevlendirilen toplam beş üyeden teşkil edilir. Üyelerden biri Valilikçe Komisyon Başkanı olarak görevlendirilir. Büyükşehir belediyesi, il özel idaresi ve il belediyesi ile toplantının konusuna göre, sivil toplum kuruluşları, meslek odaları, ilgili belediyeler ve diğer ilgili kamu kurum ve kuruluşlarının temsilcileri oy hakkı olmaksızın Valilikçe Komisyon toplantılarına davet edilebilir.

(4) Merkez Yapı Denetimi Komisyonu, teknik müşavirlik kuruluşlarına ve laboratuvar kuruluşlarına denetim izin belgesi verilmesi, sınıflandırılması, denetim izin belgesinin ve denetçi belgesinin iptal edilmesi ile yapı malzemelerinin piyasaya arzının yasaklanması, toplatılması ve bertarafına karar verir. Teknik müşavirlik ve laboratuvar kuruluşlarının denetim izin belgeleri ile denetçi belgelerinin iptal edilmesine ve yapı malzemelerinin piyasaya arzının yasaklanması, toplatılması ve bertarafına ilişkin Merkez Yapı Denetimi Komisyonu kararları Bakanlıkça onaylanarak yürürlüğe girer.

(5) İl yapı denetimi komisyonları, bu Kanunun uygulanmasından doğan uyumsuzlukları inceler, mimar ve mühendislere denetçi belgesi verilmesine ilişkin kararları alır, 12 nci maddeye göre tespit olunan idarî para cezalarını ve yeni iş almaktan men cezalarını, yapı malzemeleri ile ilgili 4703 sayılı Ürünler İlişkin Teknik Mevzuatın Hazırlanması ve Uygulanmasına Dair Kanun kapsamında gerçekleştirilen piyasa gözetim ve denetim faaliyeti sonucu oluşan idari yaptırımları karara bağlar. İl yapı denetimi komisyonunun kararları Valilikçe onaylanarak yürürlüğe girer ve bir örneği Bakanlığa gönderilir. Birden fazla ilde faaliyet gösteren teknik müşavirlik kuruluşlarının yeni iş almaktan men cezalarına ilişkin kararlar, mevzuata aykırılık tespit olunan yapıların bulunduğu illerdeki il yapı denetim komisyonlarının kararları da dikkate alınarak kuruluşun merkezinin bulunduğu ilin yapı denetimi komisyonunca alınır.

(6) Merkez ve il yapı denetimi komisyonlarının idarî yaptırım kararları 11/2/1959 tarihli ve 7201 sayılı Tebligat Kanununa göre ilgisine tebliğ edilir. Yeni iş almaktan men ve belge iptali kararları, Resmî Gazete’de ilan edilerek tebliğ edilir.

(7) Merkez ve il yapı denetimi komisyonlarının kararları, onay tarihini müteakip beş iş günü içinde Bakanlıkça hazırlanan elektronik ortama aktarılır.

(8) Merkez Yapı Denetimi Komisyonu ve il yapı denetimi komisyonu üyelerine, ayda beş günü geçmemek üzere her toplantı günü için 2.000 gösterge rakamının Devlet memurlarının aylıkları için uygulanan katsayı ile çarpılması suretiyle bulunacak miktarda huzur hakkı ödenir.

(9) Müdürlükler; denetçi belgelerini vermek, denetçi belgelerinin, denetim izin belgelerinin ve laboratuvar izin belgelerinin vize işlemlerini gerçekleştirmek, laboratuvar kuruluşlarının ve denetim izni verilen teknik müşavirlik kuruluşlarının, müstakil yapı denetçilerinin, yapı müteahhitlerinin, şantiye şeflerinin, yapı ustalarının faaliyetlerini denetlemek ve aykırılık tespit edilmesi hâlinde karar almak üzere il yapı denetimi komisyonuna bildirmek ile görevlidir. Birden fazla ilde faaliyet gösteren teknik müşavirlik kuruluşlarının, yapı müteahhitlerinin ve diğer ilgililerin faaliyetleri, faaliyet gösterdikleri illerdeki Müdürlükçe denetlenir.

Yapı denetimi hizmet sözleşmeleri

MADDE 11– (1) Denetim hizmetleri; akdedilen hizmet sözleşmesine göre ve bu Kanuna uygun olarak gerçekleştirilir.

(2) Yapı denetimi hizmet sözleşmelerinde; taahhüt edilen hizmetin konusu, yeri, inşaat alanı, süresi, yapının fizikî özellikleri, denetim hizmet bedelleri, yapıda görev alacak denetçiler ile yardımcı kontrol elemanlarının listesi ve diğer yükümlülükler yer alır. Yapı ruhsatının ve laboratuvar hizmet sözleşmesinin bir sureti de sözleşme ekinde yer alır.

(3) Sözleşme, ancak akdi yükümlülüklere aykırı davranılması veya mücbir sebeplerin gerçekleşmesi halinde fesih gerekçesi belirtilmek ve karşı tarafa bildirilmek suretiyle feshedilebilir. Fesih, ilgili idareye bildirilip idarece yapı yerinde en geç altı iş günü içinde seviye tespiti yapıp yapı durdurulduğunda hüküm ifade eder. Teknik müşavirlik kuruluşunun bu tarihten önceki hizmetlerine ilişkin ödemeler idarece yapılır. Ruhsat ve eklerine aykırı yapılar için ödeme yapılmaz. Bir başka teknik müşavirlik kuruluşuyla sözleşme akdedilerek yapının inşasına devam edilir.

(4) Laboratuvar hizmet sözleşmesi, yapı denetimi görevini üstlenen teknik müşavirlik kuruluşu ile laboratuvar kuruluşu arasında akdedilir. Bu sözleşmede, deney hizmetlerinin konusu, yapının yeri, fizikî özellikleri, deney hizmet bedelleri, numune almada ve deney yapmada görev alacak teknik personelin ve laboratuvar denetçisinin listesi ve diğer yükümlülükler yer alır.

(5) Denetim hizmet bedelleri, toplam yapı inşaat alanı 1000 m²'ye kadar olan yapılarda yapı yaklaşık maliyetinin, etüt ve proje denetimi için % 0.3'ünden ve yapı denetimi için % 2'sinden az; toplam yapı inşaat alanı 1000 m²'den fazla olan yapılarda yapı yaklaşık maliyetinin, etüt ve proje denetimi için % 0.3'ünden ve yapı denetimi için % 1.6'sından az olamaz. Bu oranlar, yapılacak sözleşmelerde en fazla bir kat arttırılabilir. Yapı denetimi hizmet bedeli oranı, yapım süresi üç yılı aşan işler için kalan kısmın alanı üzerinden yıllık % 5 arttırılır.

(6) İl muhasebe birimlerinde açılan emanet hesaba yatırılan yapı denetim hizmet bedeli, yapı seviye ve bölümlerinin tamamlanmasını müteakip bu hesaptan ödenir. Hizmet bedelinin % 3'ü ruhsatı veren idarenin, % 3'ü ise Bakanlık bünyesinde bulunan döner sermaye işletmesinin hesabına inşaat başlama izin belgesi verilmeden önce peşin olarak aktarılır.

(7) 2 nci maddenin (1) numaralı fıkrasının (a) bendi kapsamındaki yapılar ile bina dışındaki yapılar hakkında, bu maddenin (5) numaralı fıkrası hükümleri uygulanmaz. İstinat duvarı, iksa gibi bina dışı yapılarda yapının keşif bedeli üzerinden ve % 0.2'den az olmaz.

(8) Özel Kanunlara tabi alanlar hariç kıyı kenar çizgisinden kara yönünde uzaklığı 5000 metrenin üzerinde olan ve nüfusu 10.000'in altında kalan yerleşmelerde ve köy yerleşik alanlarında inşa edilecek; entegre tesis niteliğinde olmayan tarım ve hayvancılık amaçlı yapılar ile bir parselde bir bodrum katı ve çatı arası hariç iki katı ve toplam yapı inşaat alanı 1000 m²'yi geçmeyen yapılarda denetim hizmet bedeli bu maddede belirtilen en alt sınırın beşte biri oranında, organize sanayi bölgeleri ve küçük sanayi sitelerinde yer alan sanayi yapıları ve depolar ile entegre tesis niteliğinde olan tarım ve hayvancılık amaçlı yapılar için üçte biri oranında uygulanır. Bakanlar Kurulu tarafından ilan edilen turizm alanlarında bu hüküm uygulanmaz.

(9) Yapı denetimi hizmet bedellerine, katma değer vergisi, taşıyıcı sisteme ait olmayan malzeme ve imalâta dair laboratuvar deney ücretleri ile yapı ruhsatı ve yapı kullanma izin belgesi için alınan harç ve bedeller dâhil değildir.

(10) Etüt ve proje denetçileri ile yapı denetçileri teknik müşavirlik kuruluşu ile çalışma süresine ilişkin sözleşme yapar ve Müdürlüğe bildirir.

Yapı ile ilişkin kesilmesi

MADDE 12- (1) Teknik müşavirlik kuruluşu veya müstakil yapı denetçileri; hangi nedenle olursa olsun işi bırakmaları veya bıraktırmaları hâlinde, seviye tespit tutanağını ve denetim raporunu hazırlayarak gerekçeleri ile birlikte durumu en geç altı iş günü içinde yazılı olarak idareye ve Müdürlüğe bildirir. İdarece bildirim tarihinden itibaren en geç altı iş günü içinde mevzuata uygunluk denetimi ve seviye tespiti yapılarak inşaat derhal durdurulur. Yeni bir teknik müşavirlik kuruluşu görevlendirilmesi halinde idarece yapının devamına izin verilir. Ancak, taşıyıcı sisteme ilişkin imalatları tamamlanmış olan yapılarda yeni teknik müşavirlik kuruluşunun on gün içinde bulunamaması ve talep edilmesi halinde, hizmet bedeli Bakanlık bünyesinde bulunan döner sermaye işletmesi hesabına yatırılmak suretiyle

Müdürlükçe görevlendirilecek elemanların gözetiminde en çok iki ay süre ile inşaatın devamına müsaade edilir.

(2) Denetçilerinden veya yardımcı kontrol elemanlarından birinin veya taşıyıcı sisteme ilişkin deneyleri yapmak üzere sözleşme akdedilen laboratuvar kuruluşunun herhangi bir sebeple yapı ile ilişkisinin kesilmesi hâlinde teknik müşavirlik kuruluşu en geç üç iş günü içinde yenisini görevlendirir ve durumu yazılı olarak idareye ve Müdürlüğe bildirir. Yenisini görevlendirememesi halinde ilişkin kesilmesi tarihinden itibaren en geç altı iş günü içinde durumu yazılı olarak idareye ve Müdürlüğe bildirir ve idare en geç altı iş günü içinde yapıyı mühürleyerek inşaatı durdurur. Teknik müşavirlik kuruluşunca, ayrılan denetçinin veya yardımcı kontrol elemanının yerine yenisinin görevlendirilmesi halinde ve idareye bildirilmesi durumunda idarece mühür kaldırılarak yapının devamına izin verilir.

(3) Teknik müşavirlik kuruluşu da dâhil olmak üzere yapı sorumluları, yapı ile ilişkisini kestikleri tarihe kadar olan faaliyetlerden sorumludurlar.

(4) Denetçiler, yardımcı kontrol elemanları ve laboratuvar kuruluşu sorumluluk üstlendiği yapı ile ilişkisinin kesilmesi hâlinde durumu inşaatın seviyesine ilişkin bilgilerle birlikte en geç altı iş günü içinde idareye ve Müdürlüğe gerekçeleri ile birlikte yazılı olarak bildirir.

(5) Laboratuvar denetçisi, laboratuvar kuruluşu ile ilişkisini kestiğinde durumu en geç altı iş günü içinde Müdürlüğe yazılı olarak bildirir.

Meslekî yetkinlik, sigorta ve teminat

MADDE 13- (1) Bu Kanunda belirtilen işlerde görev yapan denetçiler ile etüd, plan ve proje müellifi mimar, mühendis ve şehir plancılarının meslekî yetkinliği hâiz olmaları şarttır. Aksi takdirde bu Kanunda ve 3194 sayılı İmar Kanununda belirtilen işleri üstlenemezler.

(2) Teknik müşavirlik ve laboratuvar kuruluşlarının, denetçilerin, müellif ve müelliflik kuruluşlarının ve şantiye şeflerinin Hazine Müsteşarlığı'na belirlenecek şartlara uygun meslekî sorumluluk sigortası yaptırmaları mecburîdir. Aksi takdirde, bu Kanuna göre iş üstlenmelerine izin verilmez.

(3) Yapı müteahhidinin veya yapının müteahhitliğini üstlenen yapı sahibinin malî sorumluluk sigortası yaptırması şarttır. Bu fıkrafta belirtilen sigortalar, Hazine Müsteşarlığı'na belirlenen şartları taşıyan sigorta şirketlerince yapılmak zorundadır.

(4) Meslekî yetkinliğe ilişkin usûl ve esaslar ile meslekî sorumluluk sigortası ve malî sorumluluk sigortası yaptırılmasına ve uygulanmasına ilişkin usûl ve esaslar Bakanlıkça hazırlanacak olan yönetmelik ile düzenlenir.

(5) Bu Kanuna göre denetim izin belgesi ve laboratuvar izin belgesi verilebilmesi için kuruluşun sınıfına ve hizmet alanına uygun olarak Bakanlıkça belirlenecek miktarda nakit para, banka teminatı veya hazine bonosunun teminat olarak alınması veya kuruluşlarca bu teminatı karşılayacak gayrimenkulün teminat olarak gösterilmesi şarttır. Denetim izin belgesinin verildiği tarihi takip eden beş yıl içinde herhangi bir ceza almayan kuruluşlara Merkez Yapı Denetim Komisyonunun kararı üzerine bu teminatın % 50'si iade edilir. Ancak, daha sonradan ceza alması halinde tamamlanması istenir.

(6) Etüt ve proje denetimi üstlenen teknik müşavirlik kuruluşundan, ruhsat başvurusunda hizmet bedelinin % 20'si oranında nakit para veya banka teminatı, geçici teminat olarak alınır veya teknik müşavirlik kuruluşunca bu teminatı karşılayacak hazine bonusu veya gayrimenkul teminat olarak gösterilir. Yapı kullanma izninin alınmasını müteakip bu teminat teknik müşavirlik kuruluşuna iade edilir.

(7) Yapı denetimi işinin bu Kanuna uygun olarak yapılmasını temin etmek ve yapının bu Kanuna uygun olarak denetlenmemesi nedeniyle doğabilecek zararları karşılamak üzere, teknik müşavirlik kuruluşundan her yapı için yapı denetimi hizmet bedelinin % 5'i nakit para veya banka teminatı geçici teminat olarak alınmadan veya bu teminatı karşılayacak hazine bonusu veya gayrimenkul teminat olarak gösterilmeden, inşaata başlama izin belgesi düzenlenmez. Bu teminatlar Yönetmelikte belirtilen inşaat seviyelerinde iade edilir.

(8) Yapı müteahhidinden her yapı için, yapılan imalattan dolayı doğabilecek olan zararı ve cezai müeyyideleri karşılamak üzere, yapı yaklaşık maliyetinin %1'i kadar il muhasebe birimlerinde açılan emanet hesaba nakit para, banka teminatı veya hazine bonusu teminat olarak alınır veya bu teminatı karşılayacak gayrimenkul teminat gösterilir. Bu teminatın, %60'ı taşıyıcı sistem tamamlandığında idareye başvurulması üzerine en geç altı iş günü içinde inşaat mahallinde onaylı projesine uygunluğunun kontrolü yapılarak, kalanı ise yapı kullanma izin belgesi alındığında iade edilir.

NOT: sözkonusu maddenin 6. ve 7. fıkraları gözden geçirilmelidir. Etüt ve proje denetçisinden hizmet bedelinin %20 si oranında alınması, ve yapı kullanma izin belgesi düzenlenmesi aşamasına kadar tutulması önemli sıkıntılara neden olacaktır. Bunun yerine ilde teminat alınacaksa bunun yapı ruhsat izin sürecine bağlanması daha doğru olacaktır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Müeyyideler ve Diğer Hükümler

İhlalin tespiti ve karara bağlanması

MADDE 14- Müdürlükçe görevlendirilen heyet tarafından yapılan inceleme ve denetimler neticesinde teknik müşavirlik ve laboratuvar kuruluşu ile denetçileri hakkında idarî müeyyide gerektiren fil ve halin tespiti hâlinde, duruma ilişkin olarak hazırlanan teknik inceleme raporu, gerekli bilgi ve belgeler ile birlikte il yapı denetimi komisyonuna bildirilir, komisyonca bu rapor en geç üç ay içinde değerlendirilerek karara bağlanır. Ancak, belge iptaline ilişkin hususlar Merkez Yapı Denetimi Komisyonunca karara bağlanır ve Bakanlıkça onaylanır.

İdarî yaptırımlar

MADDE 15– (1) Etüt ve proje denetimini üstlenen teknik müşavirlik kuruluşuna;

a) Uygunluk görüşü verilen etüt, proje ve hesapların; imar durum belgesinde belirlenen taban alanı kat sayısı ve kat alanı kat sayısına, yapı yaklaşma mesafelerine, kat adedine, bina ve yapı yüksekliğine, sığınak ve otopark ihtiyacına, enerji verimliliğine, yangın ve depreme karşı alınacak tedbirler ile zemin ve taşıyıcı sistem esaslarına aykırı olduğunun tespit edilmesi hâlinde, onbin Türk Lirası'ndan az olmamak üzere etüt ve proje denetimi hizmet bedelinin % 50'si oranında, idarî para cezası verilir.

b) Uygunluk görüşü verilen projelerde, (a) bendinde sayılanlar dışında kalan diğer aykırılık ve eksikliklerin tespit edilmesi hâlinde beşbin Türk Lirası'ndan az olmamak üzere hizmet sözleşmesi ile belirlenen hizmet bedelinin % 20'si oranında, idarî para cezası verilir.

c) Ortakları, yöneticileri, mimar ve mühendisleri tarafından hazırlanan etüt ve projeler ile kuruluş, ortaklarına, yöneticilerine, mimar ve mühendislerine ait yapıların etüt ve projelerinin denetimini üstlenmesi veya kuruluşu son üç yıl içinde (a) bendine göre üç defa idarî para cezası verilmesi halinde etüt ve proje denetim izni iptal edilerek, kuruluş aşamasında alınan teminatı irat kaydedilir. Teminatının iade edilmiş olması hâlinde ise kuruluşu bu teminat miktarı kadar idarî para cezası verilir. On yıl süre ile etüt ve proje denetimine ilişkin olarak yeni bir izin verilemez.

(2) Yapı denetimini üstlenen teknik müşavirlik kuruluşuna;

a)Yapıda kullanılan malzemelerin proje, teknik şartname ve standartlara uygunluğunu kontrol etmemesi, laboratuvar kuruluşuna bunlarla ilgili numune

aldırarak deneylerini yaptırmaması ve sonuçlarına ilişkin belgeyi idareye vermemesi halinde her malzeme için ikibin Türk Lirası idarî para cezası verilir.

b) Bildirim yükümlülüklerini Kanunda belirtilen sürede yerine getirmemesi, şantiyede yapı denetim defteri ve büroda evrak kayıt defteri tutmaması, düzenlemesi gereken seviye tespit tutanağı, yapı güvenliği veya denetim raporu gibi belgeleri düzenlememesi ve ibraz yükümlülüğünü yerine getirmemesi, iş sağlığı ve güvenliği konusunda yapı müteahhidini yazılı olarak uarmaması halinde her bir bildirim ve aykırılık için bin Türk Lirası idarî para cezası verilir.

c) Denetlediği yapının ruhsat ve eki etüt ve projelerine, standartlara ve şartnamelere aykırı yapıldığı tarihten itibaren en geç altı iş günü içinde idareye bildirmediğinin idarece tespiti hâlinde, 3194 sayılı İmar Kanununun 42 nci maddesinde fennî mesuller için öngörülen idarî para cezası verilir.

c) Taşıyıcı sistem, kontur ve gabariye aykırılık sebebiyle son üç yıl içinde iki defa idarî para ceza uygulanması, 3 üncü maddenin 1 numaralı fıkrasının (j) bendinde sayılanlar dışında inşaat işleri ve yapı malzemeleri ile ilgili başkaca ticarî faaliyette bulunulması, hâlinde altı ay süre ile yeni iş almaktan men cezası verilir ve aykırılıklara konu yapılar için alınan teminatı irat kaydedilir.

d) Son beş yıl içinde; yeni iş almaktan men yönünde verilen ilk cezanın ilân edilmesinden sonra, yeni iş almaktan men cezası gerektiren ikinci bir fiilin işlenmesi veya kuruluşu, ortaklarına, yöneticilerine, mimar ve mühendislerine ait yapıların yapı denetimini üstlenmesi hâllerinde teknik müşavirlik kuruluşunun izin belgesi iptal edilerek, kuruluş aşamasında alınan teminatı irat kaydedilir. Teminatının iade edilmiş olması hâlinde ise kuruluşu bu teminat miktarı kadar idarî para cezası verilir. On yıl süre ile yapı denetimine ilişkin olarak yeni bir izin verilemez.

(3) Laboratuvar kuruluşuna;

a) Numunelerin; laboratuvar görevlisi tarafından alınmaması veya standartlara aykırı olarak alınması, laboratuvarda uygun şartlarda muhafaza edilmemesi; deneylerin standartlara aykırı olması, kalibrasyonsuz cihazlarla deney yapılması hâlleri ile kuruluşun, ortaklarının, yöneticilerinin ve laboratuvar denetçilerinin aynı zamanda yapı sahibi, yapı müteahhidi, alt yüklenici, şantiye şefi, denetimi yapılan malzemenin üreticisi veya dağıtıcısı olduğu yapılara ait laboratuvar hizmetlerini üstlenmeleri hâlinde beşbin Türk Lirası, idarî para cezası verilir.

b) Deney sonuçlarına ilişkin raporların, üç iş günü içinde teknik müşavirlik kuruluşuna teslim edilmemesi, Bakanlıkça düzenlenecek esaslara göre elektronik ortama aktarılmaması, kapsam listesindeki değişikliklerin bir ay içinde bildirilmemesi

veya numune kayıt defterinin usulüne uygun olarak tanzim edilmemesi hâllerinde ikibin Türk Lirası, idarî para cezası verilir.

c) Son beş yıl içinde; (a) bendine göre verilen cezanın ilân edilmesinden sonra, aynı cezayı gerektiren üçüncü bir fiili işlemesi veya deney raporlarını numune almadan hazırladığının veya numune sonuçları üzerinde değişiklik yapıldığının tespit edilmesi hâllerinde kuruluşun izin belgesi iptal edilir ve kuruluş safhasında alınan teminatı irat kaydedilir. On yıl süre ile laboratuvar hizmetlerine ilişkin olarak yeni bir izin verilemez.

(4) Teknik müşavirlik ve laboratuvar kuruluşlarının ortaklarına, yöneticilerine ve kuruluşta istihdam edilen denetçileri ile yardımcı kontrol elemanlarına; inşaat işleri ile ilgili başkaca mesleki ve ticari faaliyette bulunmaları, başka bir teknik müşavirlik ve laboratuvar kuruluşunda çalışmaları veya bu kuruluşlara ortak olmaları hallerinde onbin Türk Lirası idarî para cezası verilir.

(5) a) Bu madde uyarınca kuruluşlara idari para cezası verilmesini gerektiren fiilleri işleyen denetçilere, kuruluşlara verilen idari para cezasının beşte biri uygulanır.

b) Bu Kanunla verilen diğer görevlerini yerine getirmeyen denetçilere her bir görev için beşyüz Türk Lirası idarî para cezası verilir.

c) Denetçinin, teknik müşavirlik kuruluşunun izin belgesinin iptaline veya yeni iş alamamasına neden olabilecek fiilleri son beş yıl içinde üç defa işlemesi durumunda belgesi iptal edilir ve on yıl süre ile yeni belge verilmez.

(6) Belge iptal cezası veya yeni iş almaktan men cezası verilen teknik müşavirlik veya laboratuvar kuruluşunun ortakları, bu kuruluşdaki hisselerini devretseler dahi, ceza süresi içinde başka bir kuruluşa ortak olamaz; bu Kanuna göre denetim izni verilen hiçbir teknik müşavirlik ve laboratuvar kuruluşunda bir yıl süre ile denetim görevi alamaz.

(7) 5 inci madde kapsamında görev yapan müstakil yapı denetçilerine, uzmanlık alanına göre yapıdaki aykırılıkları altı iş günü içinde idareye bildirmedığının tespiti hâlinde, 3194 sayılı İmar Kanununun 42 nci maddesinde fennî mesuller için öngörülen miktarın beşte biri oranında idarî para cezası verilir. Son beş yıl içinde üç defa idari para cezası alması halinde denetçi belgesi iptal edilir.

(8) Müellif ve müellif kuruluşlarının, teknik müşavirlik kuruluşlarının, etüt, proje ve yapı denetçilerinin, şantiye şefi mimar ve mühendislerin, fenni mesuliyet üstlenen müstakil yapı denetçisi mimar ve mühendislerin 11 inci madde uyarınca mesleki sorumluluk sigortası yaptırmadan uygulamada bulunmaları halinde bu kişi

ve kuruluşlara ayrı ayrı beşbin Türk Lirası, mali sorumluluk sigortası yaptırmadan uygulamada bulunan yapı müteahhidine onbin Türk Lirası, idari para cezası verilir ve adlarına düzenlenen ruhsat ve izinler iptal edilir.

(9) İdarî yaptırım uygulanan denetçi veya yardımcı kontrol elemanı mimar ve mühendisin durumu, Bakanlıkça ilgili meslek odalarına bildirilir. Meslek odaları, bunlar hakkında kendi mevzuatına göre işlem yaparak neticesini Bakanlığa bildirir.

İdari yaptırımların uygulanması, tahsil usulü ve itiraz

MADDE 16- (1)Yeni iş almaktan men ve faaliyete son verme cezalarına dair işlemler Resmî Gazetede ilân edilir, bu cezalara dair işlemler ile diğer idarî müeyyidelere ilişkin işlemler ilgililerine yazılı olarak tebliğ edilir ve ilgililerinin kayıtlarına işlenir. İdarî müeyyidelere karşı tebliğ tarihinden itibaren otuz gün içinde idare mahkemesinde dava açılabilir. Cezalara karşı dava yoluna gidilmesi, ödeme ve tahsil işlemlerini durdurmaz.

(2) İdarî para cezasının ödenmesi ve tahsili işlemleri, 30/3/2005 tarihli ve 5326 sayılı Kabahatler Kanununa göre yapılır. Bu Kanun uyarınca verilen idarî para cezalarının ve irat kaydedilen teminatın %50'si, bu Kanun uyarınca Bakanlık tarafından yapılacak denetimlerde ve afet riski altındaki alanların dönüştürülmesine dair iş, işlem ve uygulamalarda kullanılmak üzere Bakanlık bünyesinde bulunan döner sermaye işletmesinin hesabına aktarılır.

(3) 27/1/1954 tarihli ve 6235 sayılı Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Kanunu kapsamında mesleğin icrasından men cezası verilenler hariç denetçi mimar ve mühendislerin denetçi belgelerinin Bakanlıkça iptali veya bu belgenin geçici olarak kullanılmasının durdurulması halinde bu mimar veya mühendislerin ortağı oldukları veya istihdam edildikleri teknik müşavirlik kuruluşundan istifa etmeleri durumunda denetim görevi hariç mimarlık ve mühendislik hizmetlerine ilişkin diğer işleri üstlenebilir, mesleğiyle ilgili diğer alanlarda çalışıp çalışmamak sorumluluğu ilgili mimar veya mühendise aittir. Denetçi belgesinin iptali, diploma iptali veya meslek odası üyeliğinden çıkarılma anlamına gelmez.

Adli nitelikteki cezalar

MADDE 17- (1) Bu Kanun hükümlerinin uygulanması sırasında görevinin gereklerine aykırı hareket etmek veya görevinin gereğini yapmaktaki ihmal veya gecikme göstermek suretiyle görevini kötüye kullanan ve imar kirliliğine sebep olan teknik müşavirlik kuruluşu ile laboratuvar kuruluşunun ortakları, yöneticileri, denetçileri ve yardımcı kontrol elemanları, yapı müteahhidi, şantiye şefi ve müellifler 6/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun ilgili maddelerine göre cezalandırılır.

(2) Teknik müşavirlik kuruluşu ile laboratuvar kuruluşunun ortakları, yöneticileri, denetçileri ve yardımcı kontrol elemanları bu Kanun hükümleri çerçevesinde yapmaları gereken denetimi yapmadıkları hâlde yapmış gibi veya yapmalarına rağmen gerçeğe aykırı olarak belge düzenlemeleri hâlinde 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun resmî belgede sahtecilik suçuna ilişkin hükümlerine göre cezalandırılır.

(3) Teknik müşavirlik kuruluşu ile laboratuvar kuruluşunca verilen gerçeğe aykırı belgelere istinaden izin belgesi düzenlendiğinin anlaşılması hâlinde, verilen belge ve bu belgeye dayalı işlemler herhangi bir karar alınmaksızın derhal iptal edilir.

(4) Bu Kanuna aykırı fiillerden dolayı hükmolunan kesinleşmiş mahkeme kararları, Cumhuriyet Başsavcılıklarınca, Bakanlığa ve ilgili meslek odalarına bildirilir.

Bakanlığın ve diğer idarelerin denetim yetkisi

MADDE 18- (1) Bakanlık, denetim izin belgesi verilen teknik müşavirlik ve laboratuvar kuruluşlarının bu Kanunun uygulanmasına ilişkin işlem ve faaliyetlerini denetleme yetkisine sahiptir.

(2) Bu Kanuna göre denetim işi üstlenen teknik müşavirlik kuruluşları ile laboratuvar kuruluşlarına, denetçiler ile yardımcı kontrol elemanlarına, yapı denetimi ve laboratuvar faaliyetlerine ve yapıda kullanılan malzemelere ilişkin iş ve işlemler ile idarî müeyyideler, Bakanlıkça elektronik yazılım sistemi ile de takip edilebilir.

(3) İdari müeyyidelerin tebliğine ilişkin işlemler hariç olmak üzere bu Kanun uyarınca teknik müşavirlik ve laboratuvar kuruluşlarına ve elemanlarına yapılacak bildirimler ve tebligatlar elektronik ortamda da yapılabilir.

(4) Teknik müşavirlik kuruluşlarının bu Kanun kapsamındaki iş, işlem ve faaliyetleri müdürlüklerce denetlenir. Bakanlık, bu denetimlerde görevlendirilmek üzere, 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu ile diğer kanunların sözleşmeli personel çalıştırılmasına dair hükümlerine bağlı kalmaksızın meslekî yetkinliği hâiz mimar ve mühendisleri Bakanlık Yapı Denetçisi sıfatı ile sözleşmeli olarak istihdam edebilir. Bu suretle çalıştırılacak olanların ücretleri ve diğer hususlar Bakanlıkça yürürlüğe konulacak hizmet sözleşmesi esaslarına göre tespit edilir.

(5) İdarelerin denetim yetkisinin yanında, valilikler, büyükşehir belediyeleri ve il özel idareleri, inşaatları denetleme yetkisini haizdir. Bu denetim biri inşaat mühendisi

veya mimar olmak üzere en az 3 teknik personel tarafından gerçekleştirilir. İdare, yapı sahibi, yapı müteahhidi veya şantiye şefi ve teknik müşavirlik kuruluşu, bu kurumlara ve görevlilerine talep ettikleri bilgi ve belgeleri en geç üç iş günü içinde vermek zorundadır.

(6) Bakanlık ve Müdürlükler, gerektiğinde kamuya veya özel sektöre ait tüm yapıların etüt ve projelerini, yapım işlerini, denetlemeye, mevzuata aykırılık tespit edilmesi halinde ilgililer hakkında bu Kanunda veya 3194 sayılı İmar Kanununda öngörülen idari yaptırım kararlarını uygulamaya, yıkım dahil her türlü mevzuata aykırılığı yapılan masrafları yüzde yirmi fazlası ile ilgililerinden tahsil ederek gidermeye, bu konuda tapu kayıtlarına şerh düşmeye yetkilidir.

Çesitli hükümler, yönetmelikler ve yürürlükten kaldırılan mevzuat

MADDE 19- (1) Bu Kanunda hüküm bulunmayan hâllerde 3194 sayılı İmar Kanunu ve ilgili mevzuat hükümleri uygulanır.

(2) Bakanlık tarafından lisanslandırılan teknik müşavirlik kuruluşları, riskli yapı tespitine ilişkin işlemlerini gerçekleştirebilir. Teknik müşavirlik kuruluşlarının lisanslandırılmasına, istihdam etmeleri gereken teknik personel ve ekipman alt yapısına ve bunların görev ve sorumluluklarına ilişkin usul ve esaslar Bakanlıkça hazırlanan yönetmelik ile düzenlenir.

(3) İdarelerin bu Kanunda belirtilen hususlara ilişkin görevleri ile çalışma usûl ve esasları; denetim izin belgesi verilen teknik müşavirlik kuruluşlarının sınıflandırılması, sınıfına göre denetleyebilecekleri yapıların nitelikleri ve görev yapacakları alanlar, illere ve belediyelere göre sayıları ve şubeleri, Ülke genelinde ve kuruldukları İl dışında denetim görevi üstlenebilme şartları, laboratuvar kuruluşlarının asgarî nitelikleri, teknik müşavirlik kuruluşları ve laboratuvar kuruluşlarının görevleri ile çalışma usûl ve esasları; denetçi belgesi verilmesinin usûl ve esasları; teknik müşavirlik ve laboratuvar kuruluşlarında görev alacak personelde aranacak nitelik, tecrübe ve bunların istihdam şartları ile görev ve sorumlulukları; yardımcı kontrol elemanlarının nitelikleri, görevleri ile çalışma usûl ve esasları; Merkez ve İl Yapı Denetim Komisyonunun görevleri ile çalışma usûl ve esasları; hizmet sözleşmelerinin kapsamı, asgarî hizmet bedellerinin belirlenmesi, hizmet bedellerinin yatırılması ve ödenmesi, yapılara denetim sertifikası verilmesi, teknik müşavirlik ve laboratuvar kuruluşlarından ve yapı müteahhitlerinden kuruluş safhasında ve denetim hizmet sözleşmesi safhasında teminat alınması, teminatın miktarı ve oranı, iadesi ve gerektiğinde kullanılması ve irat kaydedilmesi, laboratuvarların muayene ve diğer hizmetleri ile düzenlenecek meslek içi eğitimlere

ve katılım belgesi verilmesine, bu belgenin vize işlemlerinde aranmasına ilişkin usûl ve esaslar Bakanlıkça hazırlanan yönetmelikle düzenlenir.

(4) Teknik müşavirlik kuruluşları Bakanlıkça verilen denetim izin belgesinde belirtilen yetki sınırının dışında olan yapıları denetleyemezler.

(5) Teknik müşavirlik kuruluşlarının, kuruldukları il sınırları içinde görev üstlenmeleri esastır. Ancak, bu kuruluşlardan başka illerde de görev yapmak üzere yetkilendirilenler, o illerde Yönetmelikte belirtilen asgarî personeli istihdam etmek kaydıyla denetim işi üstlenebilir.

(6) 29/6/2001 tarihli ve 4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanun yürürlükten kaldırılmıştır.

BESİNCİ BÖLÜM

Geçici ve Son Hükümler

Geçici uygulama

GEÇİCİ MADDE 1- (1) Bu Kanunun yürürlük tarihine kadar 29/6/2001 tarihli ve 4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanun hükümleri uygulanır.

(2) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce henüz tamamlanmamış olan izin belgesi verilmesi işlemleri, bu Kanun hükümlerine göre tamamlanır.

(3) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce yapı denetimi izin belgesi verilmiş ve bu belgesi iptal edilmemiş olan yapı denetim kuruluşları, bir yıl süre ile bu Kanun uyarınca Bakanlıkça hazırlanacak yönetmelikte belirlenecek sınıfta faaliyet gösterecek etüt ve proje denetimi ile yapı denetimi yetkisine sahip teknik müşavirlik kuruluşu olarak kabûl edilir. Bu kuruluşların denetim işi dışındaki teknik müşavirlik kuruluşları için öngörülen diğer iş ve işlemleri yapabilmeleri için, bu Kanun ve ilgili diğer mevzuatta aranan şartları yerine getirmeleri gerekir.

(4) Mevcut yapı denetimi ve laboratuvar kuruluşlarının, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içinde denetim izin belgelerini yenilemeleri, bu Kanunda öngörülen teminatı yatırmaları ve Bakanlıkça kayda alınmaları mecburîdir. Bu süre zarfında yenilenmeyen izin belgeleri geçersiz sayılır, belgeleri yenileninceye kadar yeni iş üstlenemezler ve yeni iş üstlenmeleri Bakanlıkça ve idarece engellenir.

Önceki idarî müeyyideler

GEÇİCİ MADDE 2- (1) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce 4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanun'un 8 inci maddesine göre başlatılmış olup henüz

kesin karara bağlanmayan veya karara bağlanmış olup da Resmî Gazete’de ilân edilmemiş bulunan cezalandırma işlemleri, bu Kanunun lehte olan hükümlerine göre tamamlanır.

(2) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce 4708 sayılı Kanunun 8 inci maddesine göre yapı denetim kuruluşlarına ve denetçi ve yardımcı kontrol elemanlarına verilen geçici olarak faaliyet durdurma cezaları, bu Kanun kapsamında tekröre esas alınmaz.

Yürürlük

MADDE 20- Bu Kanun yayımı tarihinden itibaren altı ay sonra yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 21- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

3194 SAYILI İMAR KANUNU TASARISINA İLİŞKİN GÖRÜŞLER

Görüş ve ilavelerimiz italik olarak yazılmıştır.

MADDE 1- 3/5/1985 tarihli ve 3194 sayılı İmar Kanununun 4 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Madde 4- 12/3/1982 tarihli ve 2634 sayılı Turizmi Teşvik Kanunu, 21/7/1983 tarihli ve 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu, 9/8/1983 tarihli ve 2873 sayılı Milli Parklar Kanunu, 26/1/1939 tarihli ve 3573 sayılı Zeytinciliğin İslahı ve Yabancılarının Aşılattırılması Hakkında Kanun, 18/11/1983 tarihli ve 2960 sayılı Boğaziçi Kanunu, 4/4/1990 tarihli ve 3621 sayılı Kıyı Kanunu, 31/8/1956 tarihli ve 6831 sayılı Orman Kanunu ile 19/10/1989 tarihli ve 383 sayılı Özel Çevre Kurumu Başkanlığı Kurulmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname kapsamında kalan alanlar ile diğer korumaya yönelik özel kanunlar ve kanun hükmünde kararnameler ile belirlenen yerlerde koruma ve yapılaşmaya dair konularda; bu Kanunun özel kanunlara aykırı olmayan hükümleri uygulanır. 2960 sayılı Boğaziçi Kanunu ve 3621 sayılı Kıyı Kanunu hariç olmak üzere özel kanunlarındaki esaslara uyulmak koşulu ile bu alanlarda kalıp Bakanlıkça onaylanan üst kademe plan içinde yer alan alanlarda yapılacak alt kademe planların onay, askı ve kesinleşme işlemleri, ilgili bakanlıkların uygun görüşleri doğrultusunda, bu Kanunun 9 uncu maddesine göre gerçekleştirilir. Ancak, Bakanlıkça onaylanmayan ve yetkili kurumlarca bu nitelikteki alanlarda yapılacak planlar ve bunların değişikliklerinde Bakanlığın uygun görüşü alınır.

Türk Silahlı Kuvvetlerine ait hareket, eğitim, savunma ve güvenlik amaçlı yapılar için, bu Kanun hükümlerinden hangisinin ne şekilde uygulanacağı ilgisine göre Milli Savunma Bakanlığı veya İçişleri Bakanlığı ile Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından müştereken belirlenir.”

MADDE 2- 3194 sayılı Kanunun 6 ncı maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Mekânsal planlama kademeleri

Madde 6- Planlar, kapsadıkları alan ve amaçları açısından; **“Mekansal Strateji Planları”, “Çevre Düzeni Planları” ve “İmar Planları”dır. Planlar yapılırken veya değiştirilirken üst kademesindeki plana uyulması zorunludur.**

Arazi kullanım kararlarının belirlenmesinde ve yapılaşmaya yönelik plan yapım ve uygulamalarında sadece mekansal plan kararlarına uyulur.”

MADDE 3- 3194 sayılı Kanunun 8 inci maddesinin (b) ve (c) bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve (c) bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki bentler ilave edilmiştir.

b) İmar Planları; Nazım İmar Planı ve Uygulama İmar Planından meydana gelir. **Nazım ve uygulama imar planları ilgili idarelerce jeoloji ve jeoteknik veya mikrobölgeleme etüt sonuçlarına uygun olarak yapılır veya yaptırılır. Planlara ilişkin ilgili idare meclisi kararı alınır. Bu karar 3/7/2005 tarihli ve 5393 sayılı Belediye Kanunu veya 22/2/2005 tarihli ve 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununa göre kesinleşerek yürürlüğe girer. Kararların kesinleşerek yürürlüğe girdiği tarihten itibaren planlar en geç on gün içinde, otuz gün süreyle, tespit edilen ilan yerlerinde ve ilgili idarenin internet sayfasında yayınlanarak ilan edilir. İlan süresi içinde planlara itiraz edilebilir. İtiraz olmaması halinde veya itiraz olsa dahi itiraz konusu edilmeyen alanlara ilişkin plan ve değişiklikleri herhangi bir karar alınmaksızın ve başkaca bir onay işlemi olmaksızın askı süresinin sonunda kesinleşir. İtirazlar ise planda sınırları belirtilerek askı süresinin dolduğu tarihten itibaren en geç otuz gün içinde idare meclisine gönderilir ve en geç otuz gün içinde itirazlar incelenir ve karar alınır. İtirazın idare meclisince reddedilmesi halinde herhangi bir onay işlemine gerek kalmaksızın kesinleşir. Onaylanmış planlarda yapılacak değişiklikler de yukarıdaki usullere tabidir. Nazım ve uygulama imar planlarını yapmaya yetkili idare itirazları birlikte değerlendirmek koşuluyla gerektiğinde bu planları birlikte onaylayarak ilan edebilir.**

Gereke: Nazım ve uygulama imar planları için temel girdiyi oluşturan jeolojik-jeoteknik veya mikrobölgeleme raporlarına açık bir vugu yapılması için yukarıdaki ibareler madde metnine eklenmiştir.

c) Onaylanan halihazır haritaların, plan, plan değişikliği ve revizyonlarının, parselasyon planlarının, yapı ruhsatları ve yapı kullanma izin belgelerinin imar mevzuatına konu tüm coğrafi veri ve bilgilerin, Bakanlıkça belirlenen usul ve esaslara uygun ve sayısal olarak üretilmesi, elektronik ortamda ilan edilmesi, Bakanlıkça tesis edilecek bilgi sistemleri kullanılarak Bakanlık portalı üzerinden paylaşılması, arşivlenmesi, coğrafi veri ve bilgilerin güncellenmesi zorunludur. Planlar, değişiklikleri ve revizyonları kesinleştiği, halihazır haritalar onaylandığı, parselasyon planları ise kesinleşip tescil edildiği tarihten itibaren en geç on iş günü içinde onaylayan veya tescili gerçekleştiren kuruluş tarafından Bakanlık portalına aktarılır ve vektörel sayısal çizimi ve onaylı nüshasının taratılmış sayısal kopyası Bakanlığa gönderilir. Halihazır haritalar, imar planları ve parselasyon planları alenidir. Bu aleniyeti sağlamak ilgili idarelerin görevidir. Yapı ruhsatına ilişkin işlemlerde Bakanlık portalındaki veriler esas alınır.”

“ç) Alt kademe planlar, üst kademe planların kesinleştiği tarihten itibaren en geç altı ay içinde ilgili idarece üst kademe planlara uygun hale getirilir. Aksi halde, üst kademe planları onaylayan kurum ve kuruluşlar planı en geç altı ay içinde uygun hale getirir ve resen onaylar. Bu süre içinde ruhsat işlemleri yürürlükte olan uygulama imar planına göre gerçekleştirilir.

d) Tarım arazileri, 3/7/2005 tarihli ve 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanununda belirtilen izinler alınmadan tarımsal amaç dışında kullanılmak üzere plânlanamaz. Ancak, üst kademe planlar hazırlanırken Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının görüşü alınarak plan ile tarım dışı kullanım kararı getirilmiş yerler için; bu planlarda yapılacak değişikliklerde veya bu alanlara ilişkin alt kademe planların hazırlanmasında veya bunların değişikliklerinde yeniden görüş alınmaz ve bu alanlar için 5403 sayılı Kanun hükümleri uygulanmaz. Yerleşme alanı olarak belirlenip mevzuata uygun olarak yapılaşmış alanlar hariç, görüş alınmadan onaylanmış olan mevcut planların değişiklik ve revizyonunda ise görüş alınır.

e) Kamu kurum ve kuruluşları veya plan müellifleri; ilgili kamu kurum ve kuruluşlarından plana ilişkin görüşlerini alır. Kurum ve kuruluşlar, görüşlerini en geç otuz gün içerisinde bildirmek zorundadır. Bu süre içerisinde görüş bildirilmediği takdirde plan hakkında olumsuz bir görüşün bulunmadığı kabul edilir.

f) Genel arazi kullanım kararları ve genel yoğunluk değerleri ile ana ulaşım kararları ve gelişme yön ve büyüklüklerine ilişkin yönlendirici karar ve hükümler nazım imar planlarında, uygulama imar planında ise; taban alanı katsayısı, kat alanı katsayısı (emsal), yapı nizamı, yol genişlikleri, kat adedi, bina yüksekliği ve yapı yaklaşma mesafeleri, ada ayırım çizgisi, parsel büyüklükleri ve kullanım kararı, bina

ön ve arka cephe hattı gibi yapılaşmaya ilişkin kararlar ile gerektiğinde bağımsız bölüm sayısı, parsel cephesi ve derinliği, yol kotu ve bu kotun altındaki kat adedine ilişkin kararlar, yörenin koşulları, jeolojik faktörler, parselin bulunduğu bölgenin genel özellikleri, yapının niteliği ve ihtiyacı, erişilebilirlik, sürdürülebilirlik, çevreye etkisi dikkate alınarak ve ölçüleri verilerek belirlenir. Sosyal ve teknik altyapıya ilişkin kentsel asgari standartlar, Bakanlıkça belirlenen esaslar doğrultusunda yerleşmenin niteliğine, büyüklüğüne, gelişme eğilimine, nüfusuna, çevreye olan etkisi ile doğal dokusuna ve ihtiyaca göre bölgeleme yapılarak çevre düzeni planı ile belirlenir.

GEREKÇE: Jeolojik verilerin karar süreçlerinde dikkate alınması için f) alt bendine “jeolojik faktörler” ibaresinin eklenmesi uygun bulunmuştur.

g) Planda yer alan yapılaşma kararları, bu Kanunda veya Bakanlıkça belirlenen tanımlar doğrultusunda uygulanır. Bu tanımlar imar planı kararı ile değiştirilerek uygulama yapılamaz. Büyükşehir belediyeleri ve büyükşehir belediyesi sınırı dışındaki diğer belediyeler, Bakanlıkça belirlenen genel esaslara aykırı olmamak ve Bakanlığın uygun görüşü alınmak koşuluyla bu Kanuna uygun olarak imar yönetmeliklerini hazırlayıp ilan edebilir. Ancak, Bakanlar Kurulunca ilan edilen alanlarda, özel proje alanlarında, dönüşüm alanlarında, turizm gelişim bölge ve merkezlerinde, organize sanayi bölgeleri ve serbest bölgelerde, ülke ve bölge ekonomisini doğrudan ilgilendirecek nitelikteki yatırım alanlarında, yörenin koşulları, yatırımın niteliği veya kullanım kararının önemi ve özelliği nedeniyle değişiklik yapılmasının gerekli olduğu hallerde sadece bu alanla sınırlı olmak koşuluyla Bakanlıkça imar planı değişikliği yapılabilir.”

MADDE 4- 3194 sayılı Kanunun 10 uncu maddesinin son fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

Belediyeler; imar planlarının yürürlüğe girmesinden en geç 3 ay içinde, bu planı tatbik üzere 5 yıllık imar programlarını hazırlarlar. Beş yıllık imar programlarının görüşülmesi sırasında ilgili yatırımcı kamu kuruluşlarının temsilcileri görüşleri esas alınmak üzere Meclis toplantısına katılır. Bu programlar, belediye meclisinde kabul edildikten sonra kesinleşir. Bu program içinde bulunan kamu kuruluşlarına tahsis edilen alanlar, ilgili kamu kuruluşlarına bildirilir. Beş yıllık imar programları sınırları içinde kalan alanlardaki kamu hizmet tesislerine tahsis edilmiş olan yerleri ilgili kamu kuruluşları, bu program süresi içinde kamulaştırırlar. Bu amaçla gerekli ödenek, kamu kuruluşlarının yıllık bütçelerine konulur.

İmar programlarında, umumi hizmetlere ayrılan yerler ile özel kanunları gereğince kısıtlama konulan gayrimenkuller kamulaştırılincaya veya umumi hizmetlerle ilgili projeler gerçekleştirilinceye kadar bu yerlerle ilgili olarak diğer kanunlarla verilen haklar devam eder.

“Özel mülkiyete ait olup imar planında hazine adına tescil edilip ilgili kurum ve kuruluşlara tahsis edilmesi gereken ilköğretim, ortaöğretim, birinci basamak sağlık tesis alanları, ibadet yeri, karakol gibi kullanıma ayrılan ancak tatbiki mümkün olmaması nedeniyle bu Kanunun 18 inci maddesinin uygulanamadığı alanlar Maliye Bakanlığı’nca 4/11/1983 tarihli ve 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu uyarınca kamulaştırılır veya Hazine mülkiyetindeki eşdeğer alanlar ile resen takas yapılır. Bu alanlar, Hazine adına resen tescil edilerek imar planındaki kullanım kararına göre ilgili kamu kurumuna tahsis edilir.”

MADDE 5- 3194 sayılı Kanunun 11 inci maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve maddeye son fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Vakıflar Genel Müdürlüğü’ne ait olan taşınmazlar hariç olmak üzere, uygulama imar planında; park, aktif yeşil alan, çocuk bahçesi, semt spor alanları ile meydan, yol, otopark, toplu taşıma istasyonu, terminal, itfaiye, trafo, su, kanalizasyon, katı atık depolama ve bertaraf sahaları gibi umumi hizmetlere ayrılmış yerlerden;

a) Hazinesin mülkiyetinde olup askeri yasak bölgeler, güvenlik bölgeleri ile ülke güvenliği ile doğrudan ilgili, harekât ve savunma amaçlı kullanılmak üzere Türk Silahlı Kuvvetleri’ne tahsis edilenlerin,

b) İl özel idaresinin veya Hazinesin mülkiyetinde veya Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki yerlerin,

uygulama imar planında yapılaşmaya konu edilmeyenleri bu amaçla kullanılmak üzere bedelsiz terk edilir ve tapu kaydı terkin edilir. Diğerleri ise ilgili idarelere veya kamu kurum ve kuruluşlarına tahsis edilir. Ancak, (a) bendinde belirtilen alanlar için Milli Savunma Bakanının uygun görüşü alınması zorunludur. Bu alanlarda çit, istinat duvarı, bahçe duvarı gibi çevre güvenliğine ilişkin yapılar ilgili idarece veya ilgili kuruluşlarca yapılır. Bu taşınmazların üzerinde bina bulunduğu takdirde, arsası hariç sadece mevcut binanın kıymeti için takdir edilecek bedel ödenir. Bedeli ve ödeme şekli taraflarca tespit olunur.”

Bu suretle maledilen arazi ve arsalar belediye veya özel idare tarafından satılamaz ve başka bir maksat için kullanılamaz. Bu hususta tapu kütüğünün beyanlar hanesine gerekli şerh konur.

Bu yerlerin kullanılış şekli, yeni bir imar planıyla değiştirilip özel mülkiyete konu olabilecek hale getirildiği takdirde, bu yerler devir alınan idareye belediye veya özel idarece aynı usulle iade edilir. Buna aykırı davranışı sabit olan ilgililer şahsen sorumludur. Bu terkinler hiçbir şekilde resim, harç ve vergiye tabi değildir.

(Değişik : 25/2/1998 - 4342/35 md.) Hazırlanan imar planı sınırları içindeki kadastral yollar ile meydanlar, imar planının onayı ile bu vasıflarını kendiliğinden kaybederek, onaylanmış imar planı kararı ile getirilen kullanma amacına konu ve tabi olurlar.

(Ek fıkra: 24/7/2008-5793/14 md.) Hazinesinin özel mülkiyetinde veya Devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunan ve ağaçlandırılmak üzere izin verilen taşınmazlardan projesine uygun olarak ağaçlandırılanlar, imar planı kararıyla başka amaca ayrılamaz.

“Hazinesinin mülkiyetinde olanlar da dahil kamu veya özel mülkiyete ait olup imar planı uygulaması sonucu müstakil inşaata elverişli olmayan arsalar, parselasyon planına uygun olarak bitişindeki arsa ile herhangi bir muvafakat aranmaksızın ilgili idarece parselasyon planının kesinleştiği tarihten itibaren en geç üç ay içinde resen tevhit edilir ve tapu kaydına işlenir. Bunlardan Hazinesinin mülkiyetinde olanlar bitişindeki arsa sahibine satılmak üzere ilgili idaresine devredilir. Taşınmaz satış bedelinin yüzde altmış tahsil tarihinden itibaren en geç doksan gün içinde hazineye ödenir. Arsa bedeli tahsil edilmeden bu alanlarda herhangi bir ruhsat işlemi yapılamaz. Bu fıkra uyarınca yapılacak olan işlemlerden herhangi bir vergi, resim, harç ve bedel alınmaz.”

MADDE 6- 3194 sayılı Kanununun 13 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Madde 13- Özel mülkiyete ait olup uygulama imar planında kamuya ait; semt spor alanı, birinci basamak sağlık tesisi, ilk ve ortaöğretim kurumları, anaokulu, kres, park, aktif yeşil alan, çocuk bahçesi, yol, meydan, toplu taşıma durakları, otopark, terminal, pazar yeri gibi umumi hizmetler ile yurt, sağlık, eğitim, hal, mezbaha, mezarlık alanı, resmi kurum, sosyal ve kültürel tesis, spor gibi kullanımlara ayrılan alanların, planın kesinleşme tarihinden itibaren en geç on yıl içinde;

a) Bu Kanunun 18 inci maddesine göre arazi ve arsa düzenlemesi yapılarak,

b) İlgili kamu kuruluşunca kamulaştırılarak,

c) İlgisine göre Hazine veya ilgili idareler mülkiyetindeki eşdeğer alanlar ile resen takas yapılarak,

c) Şahsın belirlediği farklı bir parsel imar hakkı transferi yapılarak,

kamu mülkiyetine geçişi sağlanamadığı takdirde, parsel malikinin bu süre sonunda müracaatı halinde, ilgili kamu kuruluşunca bu alanın kullanılmasından vazgeçtiği kabul edilir ve bu alanlarda çevre imar şartları da dikkate alınarak özel mülkiyete konu olabilecek ve imar hakkı verilecek şekilde ancak yeni kullanımın gerektirdiği teknik ve sosyal altyapı alanı ihtiyacı dikkate alınarak plan değişikliği yapılması zorunludur. Bu hükmün uygulanmasını geciktirecek ve mülkiyet hakkının kullanımını kısıtlayacak şekilde plan değişikliği yapılamaz.

Yol, meydan ve toplu taşıma durakları hariç birinci fıkrada sayılan alanlarda maliklerinin talebi halinde ilgili kamu kuruluşunun uygun görüşü alınarak aynı amaçlı işletilen özel tesis yapılabilir. İdari tesis alanı ve resmi kurum alanı olarak belirlenen alanlar, yönetim veya büro binası olarak kullanılabilir. Bu amaçlar dışında daimi yapı yapılamaz. Ancak bu alanlarda yer alan mevcut yapıların, büyütülmeksizin kullanım değişikliği ve güçlendirme dahil esası tadilat yapılmasına izin verilerek kullanılmasına müsaade edilir. İmar planlarında yol ve meydan olarak belirlenen alanlar hariç üzerinde yapı bulunmayanlara ise 33 üncü maddeye göre muvakkat yapı inşa edilebilir.

Mevzuat uyarınca hiçbir şekilde yapı yapılamayacak veya özel mülkiyete konu edilemeyecek alanlarda muvakkat da olsa yapı yapılmasına izin verilmez. Mevcut yapılar kamulaştırılınca kadar korunabilir. Bu alanlarda beş yıllık imar programı süresi içinde, birinci fıkranın (a), (b), (c), (ç) bentlerine göre işlem tesis edilerek parsel kamu mülkiyetine geçirilmek zorundadır. Bu süre en fazla bir yıl uzatılabilir.

Birinci fıkrada belirtilen umumi hizmetlere ayrılan parsellerin malikleri, bu hizmetlere ayrılan kısımlar kamu mülkiyetine geçinceye kadar, emlak vergisinden muaftır. Muvakkat yapı yapılması veya mevcutta yapı bulunması halinde, kamulaştırma yapılınca kadar emlak vergisi değerinin üçte biri alınır. İkinci fıkraya göre özel tesis yapılan yerlerde istisna uygulanmaz. Ayrıca, bir kısmı sosyal ve kültürel altyapı, kamu tesis veya umumi hizmet alanlarında kalan özel mülkiyete ait parsellerin bu kısımlarının ilgisine göre hazine veya ilgili idare adına bedelsiz terk edilmesine yönelik ifraz ve tevhid işlemleri bu kuruluşlarca en geç üç ay içinde sonuçlandırılır ve tapuya tescil edilir. Hibe veya bedelsiz terk edilecek alanlarla ilgili yapılan işlemler için herhangi bir vergi, resim harç ve bedel alınmaz.

İmar hakkı transferi dahil bu madde kapsamında yapılacak işlemlerde mülkiyet terki ile birlikte tapu kaydı da terkin edilir.

İmar planlarında talep halinde özel mezarlık alanları ayrılabilceği gibi imar planlarında mezarlık alanı olarak belirlenen yerlerin özel mülkiyete ilişkin kısımları mülkiyet sahiplerince özel mezarlık olarak yapıp işletilebilir.”

MADDE 7- 3194 sayılı Kanunun 18 inci maddesinin;

a) İkinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“İlgili idarece düzenlemeye tabi tutulan arazi ve arsaların dağıtımı sırasında, düzenlemeden önceki yüzölçümlerinin yüzde kırkbeşini geçmemek koşuluyla, yeteri kadar saha, düzenleme dolayısıyla meydana gelen değer artışları karşılığında “düzenleme ortaklık payı” olarak düşülür. 16/5/2012 tarihli ve 6306 sayılı Afet

Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanuna göre yapılacak uygulamalara konu alanlarda bu oran yüzde 60'a kadar uygulanır. İmar planı ile düzenleme alanında bulunan imar adalarında, birbirinden farklı kullanım kararı ve yapı yoğunluğu getirildiği hallerde düzenlemeye giren parsellerin imar parsellerine tahsisinin eşdeğer yapılaşma veya değerlendirme yöntemine göre gerçekleştirilmesi esastır. Ancak, yapılacak olantahsislerde değer farkı oluşması halinde eşdeğerliğin sağlanması için aradaki fark değerlendirme yöntemi ile bedele dönüştürülür.

b) Üçüncü fıkrasında yer alan “yeşil saha,” ibaresi “aktif yeşil alan, pazar yeri, semt spor alanı, toplu taşıma durakları, birinci basamak sağlık tesis alanları ile park ve aktif yeşil alan olarak planlanan taşkın koruma sahaları,” şeklinde değiştirilmiştir.

Düzenleme ortaklık payları, düzenlemeye tâbi tutulan yerlerin ihtiyacı olan Milli Eğitim Bakanlığına bağlı ilk ve ortaöğretim kurumları, yol, meydan, park, otopark, çocuk bahçesi, **aktif yeşil alan, pazar yeri, semt spor alanı, toplu taşıma durakları, birinci basamak sağlık tesis alanları ile park ve aktif yeşil alan olarak planlanan taşkın koruma sahaları,** ibadet yeri ve karakol gibi umumî hizmetlerden ve bu hizmetlerle ilgili tesislerden başka maksatlarla kullanılamaz.

c) Altıncı fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“İmar planı değişikliği ile değer artışı sağlayan bir kullanım kararı getirilmesi veya yapı yoğunluğunun artırılması halinde, toplamda ikinci fıkrada sayılan oranları geçmemek üzere ilave düzenleme ortaklık payı alınabilir. Parselin üzerindeki mevcut yapılar nedeniyle alınamayan düzenleme ortaklık payı miktarı bedele dönüştürülebilir. Bedel takdiri 2942 sayılı Kanun hükümleri uyarınca yapılır. Tespit edilen bedel tapu kaydına şerh verilir ve bedelin yarısı ödenmedikçe yapı ruhsatı, tamamı ödenmedikçe de kısmi kullanma izni veya yapı kullanma izni verilemez. Bu bedel, düzenlemelerin gerçekleştirilebilmesi için yapılacak kamulaştırmalar dışında kullanılamaz.”

ç) Sekizinci fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki iki fıkra ilave edilmiştir.

Üzerinde bina bulunan hisseli parsellerde, şüyanma sadece zemine ait olup, şüyuan giderilmesinde bina bedeli ayrıca dikkate alınır.

“Üçüncü fıkrada sayılan alanların dışındaki resmi kurum alanları ve umumi mezarlık alanları Hazine adına tescil edilmek kaydıyla düzenleme sınırı içindeki tescilsiz alanlardan veya kapanan kadastral yollardan, bu şekilde karşılanamaması halinde öncelikle ilgili kamu kuruluşlarının mülkiyetindeki alanlardan veya Hazine arazilerinden karşılanır. Düzenleme alanında bu nitelikte arazi bulunmaması veya yetersiz kalması halinde düzenleme sahası içindeki düzenlemeye giren parsellerin

alanları oranında kamu ortaklık payı verilmek suretiyle hisselendirilir. Parsel maliklerinin hisselerini ilgili idareye bedelsiz olarak devretmek istemeleri durumunda ilgili idare malikler adına bedelsiz devir işlemlerini gerçekleştirmekle yükümlüdür. Bu işlemler için vergi, resim, harç ve benzeri ücret veya bedel alınmaz. İkinci fıkrada sayılan düzenleme ortaklık payı oranını aşan miktar ilgili kamu kurumlarına tahsis edilen alanlardan kamu ortaklık payı verilmek suretiyle hisselendirilir.

Düzenleme sonucu taşınmaz maliklerine verilecek parseller; öncelikle kök parselin bulunduğu yerden, mümkün olmuyor ise yakınından verilir. Tahsisin mümkün merteye farklı parsellerde hisselendirme yapılmadan imar hakkı veya değerlendirme açısından eşdeğer ve yapılaşmaya uygun olması esastır.”

MADDE 8- 3194 sayılı Kanunun 21 inci maddesinin birinci ve ikinci fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Bu Kanunun 26 ncı, 27 nci ve 44 üncü maddelerinde ruhsatsız yapılabileceği belirtilen yapılar hariç bütün yapıların inşa edilebilmesi için yapı ruhsatı alınması zorunludur. Tapu kayıt örneği veya tapu yerine geçen belge ve koordinatlı kroki ile başvurulması üzerine idare veya ilgili kuruluş, uygulama imar planının, parselasyon planının, onaylı jeolojik-jeoteknik etüt raporunun parsel ile ilişkin bölümü ile yol kotu tutanağı ve kanal kotu tutanağını en geç altı iş günü içinde verir. Elektronik ortamda erişilebilen belgeler ile ruhsat dosyasında var olan belgeler ayrıca talep edilmez. Yapı kullanma izni alınan yapılarda ruhsat eki projeleri değiştirecek tadilatlar ruhsata tabidir. Ancak ruhsatlı olarak inşası süren yapılarda, statik projeleri değiştirmeyen tadilatlar imar planı kararlarına ve mevzuat hükümlerine uygun olmak koşuluyla ruhsat alınmaksızın ilgili proje müelliflerinin ve teknik müşavirlik kuruluşunun yazılı izni ile yapılabilir. Bu iznin bir örneği ilgili idareye gönderilir. Yapının son haline uygun projeler yapı kullanma izni başvurusundan önce, proje müellifinin veya teknik müşavirlik kuruluşunun uygun görüşü ile idareye teslim edilmek ve en geç on iş günü içinde incelenerek onaylanmak zorundadır. Kullanım amacını, yapı inşaat alanını, emsal alanını, ruhsat eki statik projesini, ruhsat eki mimari projedeki kat irtifakı ve kat mülkiyetine esas paylaşım tablosundaki değerleri ve maliklerle yapılan sözleşmeleri değiştirecek nitelikteki tadilatlarda parsel maliklerinin muvafakati alınarak tadilat ruhsatı düzenlenmesi zorunludur. Sadece belirli bağımsız bölümleri ilgilendiren, yapının bütünü veya cephelerini ilgilendirmeyen ve kullanım amacını değiştirmeyen tadilatlarla ilgili bağımsız bölüm maliklerinin muvafakati yeterlidir.”

“Bağımsız bölümlerin; brüt alanlarını ve sayısını arttırmayan, kullanım amacını, niteliklerini değiştirmeyen tadilatlar ile güçlendirme, yangından korunma tedbirleri,

yalıtım ve enerji verimliliğini sağlamak üzere yapılan tadilatlar için hiçbir vergi, resim, harç ve herhangi bir ad altında bedel alınmaz.”

MADDE 9- 3194 sayılı Kanunun 22 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Ruhsat alma şartları

Madde 22- Yapı ruhsatı almak için müellifler veya etüt proje denetimi görevini üstlenen teknik müşavirlik kuruluşunca mimari, statik ve aplikasyon projeleri ile zemin ve temel etüd raporu ve gerektiğinde çevresel etki değerlendirmesi raporu ile ilgili idareye başvurulur. İlgili idare, en geç altı iş günü içinde belge kontrolü yapar, bu belgelere göre yapı ruhsatını verir. Bu tarihten itibaren; mimari proje onbes gün, statik ve aplikasyon projeleri ile zemin ve temel etüd raporu ise otuz gün içinde, plan ve mevzuat kapsamında incelenerek uygun olması halinde ilgili idarece onaylanır.

Yapının inşasına başlamak için; yapı ruhsatına, yapım işinin denetimini gerçekleştirecek teknik müşavirlik kuruluşu ve yapı denetçileri ile yapı müteahhidi, şantiye şefi, varsa taşeronla ilişkin bilgileri de içeren inşaata başlama izin belgesinin idareden alınması gerekir. İlgili idarece; taraflar arasında yapılan sözleşmeler ile ilgililerin taahhütnameleri ve Yapı Denetimi Kanununda belirlenen teminatlar alınarak başvuru tarihinden itibaren en geç üç iş günü içinde parseldeki her yapı için ayrı ayrı inşaata başlama izin belgesi verilir. İlgililerin inşaat süresi içinde değişmesi veya yapı ruhsatında tadilat yapılması halinde ilgili imzalar alınarak bu belge yenilenir. İnşaata başlama izin belgesi, yapı ruhsatı tarihinden itibaren iki yıl içinde inşaata başlanmadığı takdirde yapı ruhsatıyla birlikte hükümsüz kalır.

İnşaata başlama izin belgesi düzenlenmeden önce etüt ve projelerin, uygulama imar planına veya mevzuata aykırı olduğunun tespiti halinde verilen yapı ruhsatı iptal edilir, projenin müellifi ve bu projeyi denetleyen hakkında 42 nci maddenin dördüncü fıkrasına göre işlem yapılır.

İnşaata başlama izin belgesi düzenlendikten sonra etüt ve projelerin, uygulama imar planına veya mevzuata aykırı olduğunun tespiti halinde;

a) İnşaata başlanmamış ise inşaata başlama izin belgesi iptal edilir, eksiklik ve hatalar giderilinceye kadar yeni bir belge düzenlenmez. Hata ve eksiklikler otuz gün içinde giderilmez ise proje müellifi ve bu projeyi denetleyen hakkında 42 nci maddenin dördüncü fıkrasına göre işlem yapılır,

b) İnşaata başlanmış ise yapı mühürlenir, yapı hakkında 32 nci maddeye, müellifler ve bu projeyi denetleyenler hakkında 42 nci maddenin dördüncü fıkrasına göre işlem yapılır, hata ve eksiklikler otuz gün içinde giderilmez ise bu kişilerden alınan teminatlar irat kaydedilir ve inşaata başlama izin belgesi iptal edilir.

Elektrik, telefon, doğalgaz ve benzeri tesisat projelerinin inşaata başlama izin belgesinin düzenlendiği tarihten itibaren en geç otuz gün içinde idareye verilmesi zorunludur. Bu projeler en geç on iş günü içinde ilgili idarece incelenir ve uygun bulunması halinde onaylanır. Aksi halde yapı projeleri onaylanıncaya kadar idarece durdurulur.

Tesisat projelerine uygunluk görüşü veren yetkili kuruluşlar, projeleri en geç onbeş gün içinde incelemek, eksik veya hatalı olması halinde aynı süre içinde gerekçeleriyle birlikte yazılı olarak iade etmek ve idareye bildirmek zorundadır.

Etüt ve projeler; idare, etüt ve proje denetimi yapan teknik müşavirlik kuruluşu ve yetkili kuruluşlar dışında meslek odaları dahil başka bir kurum veya kuruluşun vize veya onayına tabi tutulamaz. Vize veya onay yaptırılmaması ve benzeri nedenlerle müellifler veya bunlara ait kuruluşların büro tescilleri iptal edilemez veya yenilenmesi geciktirilemez. Müelliflerden bu hükmü ortadan kaldıracak şekilde taahhütname talep edilemez.

Ulaşımı, karayolu veya yaya yolu dışında farklı bir yöntemle sağlanan parsel veya alanlar hariç kamu eline geçmiş bir yola cephesi olmayan parsellere proje hazırlanamaz ve yapı ruhsatı düzenlenemez.

Projeler ve hesapları ile zemin etüt raporunun, basılı ve sayısal ortamda verilmesi ve onaylandığında Bakanlık Ulusal Coğrafi Bilgi Sistemine dâhil edilmesi zorunludur. Etüt ve projeler birbirlerine aykırı olamaz, bunların plana ve mevzuata uygunluğundan ve birbirleriyle uyumundan etüt ve proje denetimi üstlenen teknik müşavirlik kuruluşları ile müellifler sorumludur. İlgili idarelerin sorumluluğu etüt ve projeler onaylandığında başlar. ”

GEREKÇE: Odaları işlevsiz kılmaya yol açacak ve Yapı Denetim Kanununda da benzeri bulunan bu ibarelerin Yasa metninden çıkartılması gereklidir.

Gerekçe; 1)Yapı üretim ve denetim sistemi tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de her zaman sorun olarak algılanmış, gelişmiş ülkelerde dahil ülkemizde de her depremden sonra bu süreç sorgulana gelmiştir. Marmara depreminden sonra ülke yapı üretim ve denetim süreçleri uzun süre sorgulanmış, 4708 sayılı yasaya kurtarıcı gözüyle bakılmıştır. Ancak yasal düzenlemenin yapılmasından bu yana 12 yıl geçmiş olmasına rağmen özellikle van depreminden sonra bu düzenleme ile yürütülen yapı denetim sisteminin yetersizliği her kesim tarafından kabul edilmiştir.

Gelişmiş ülkeler bu tür tartışmaları azaltmak için yapı üretim ve denetimi gibi geniş halk kesimlerini ilgilendiren düzenlemeleri katılımcı bir bakış açısı ve denetim süreçlerini işleterek bugünkü noktaya taşımışlardır. Meslek örgütlerini ve sivil toplum kuruluşlarını

yapı üretim ve denetim süreçleri dışında tutamak, teknik müşavirlik kuruluşlarının yaptıkların tek doğru kabul etmek manasına geleceği gibi ülke mühendislik sisteminin gelişimini de engelleyecektir. Yüksek deprem riskine ülkemizde, bu sistemden kaynaklı hatalardan sonucu oluşabilecek yıkımlardan hem bakanlık, hemde bu kuruluşlar ağır zan altında kalacak ve sorgulanacaklardır. Bunun önlenmesi için yapı üretim ve denetim süreçlerinde kamu adına denetim görevini yapan sivil toplum kuruluşları ile meslek örgütlerinin rollerinin artırılmasında yarar vardır. Örneğin Madencilik sektöründe uzun dönem yaşanan tartışmalar 2010 yılında maden kanunda yapılan düzenleme içine meslek örgütlerinin monte edilmesi ve sicil durum belgelerinin alınmasının zorunlu kılınması suretiyle meslek örgütlerinin denetimine açılması ile önemli bir oranda azaltılmıştır.

2-Sözkonusu düzenlemenin anayasaya aykırılığı konusu da göz ardı edilmemelidir. Anayasa mahkemesinin 644 sayılı KHK için verdiği karar incelendiğinde; Anayasa'nın 135. maddesinde, meslek kuruluşlarının karar ve yönetim organlarının seçimle göreve gelmesinin öngörülmesi, Devletin idari ve mali denetimine tabi olduklarının belirtilmesi ve sorumlu organlarının görevlerine ancak yargı kararıyla son verilebileceğinin kurala bağlanması, bu idarelerin özerkliğine işaret etmektedir.

Meslek kuruluşlarının özerkliği, merkezî idareden bağımsız olarak karar ve yürütme organlarını seçebilme, ilgili mesleki faaliyetlerle sınırlı olmak üzere üyelerini ve örgütlerini bağlayıcı karar alma ve uygulama, meslek mensuplarının uyacağı ilke ve kuralları belirleme ve üyeleri hakkında disiplin tedbirleri uygulama hak ve yetkisini içermektedir. Bu itibarla mimar ve mühendislerce sunulan hizmetin niteliklerinin ve standartlarının Bakanlık tarafından saptanması, kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşunun özerkliğine müdahale anlamına gelmemektedir.

Öte yandan mimarlık mühendislik faaliyetinde bulunan gerçek ve tüzel kişilerin kayıtlarının Bakanlık tarafından tutulmasının öngörülmesi, istatistiksel bilgi sağlama amaçlı olup meslek mensubu üzerinde icraî bir etkisi bulunmamaktadır." ifade edilmektedir.

Yapılan düzenleme, Anayasa ya aykırılığı yönünden de değerlendirilmeli ve meslek örgütleri ile bakanlığı karşı karşıya getirerek, yasanın sürekli olarak tartışma ortamında tutulmasına neden olacak argümanlardan kaçınılmalıdır.

Ayrıca fıkra metninin son cümlesi ile yapılan düzenlemede, idarelerin etüt ve proje denetimi süreçlerindeki yetkileri ellerinden alınmaktadır. Hazırlanan etütler ile projelerin idarenin denetimi dışına çıkarılmasına neden olacak bu durum, önemli hataların doğmasına sebebiyet verecektir. Daha işin başında idarenin yetkilerinin kısıtlanması, denetimin, yapı ruhsat sürecinden sonra başlatılması, yanlış yapılan etüt ve etütlere dayalı proje ve çalışmalardan doğru sonuçlar beklenmesi mümkün değildir.

Sonuç olarak idarelerinin; etüt ve proje üretim süreçlerinden dışlanması, denetim yetkisinin sınırlandırılması ve vesayet yetkilerinin ellerinden alınması doğru bir yaklaşım olmayacaktır.

MADDE 10- 3194 sayılı Kanununun 26 ncı maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Devletin güvenlik ve emniyeti ile Türk Silahlı Kuvvetlerinin askeri amaçlı yapılarına; projelerinin imar planına ve mevzuata uygun olarak hazırlanıp kurumlarınca onaylandığının, proje, uygulama ve denetim sorumluluğunun kurumlarına ait olduğunun ilgili idareye bildirilmesi üzerine 22 nci maddede sayılan belgeler aranmadan yapı ruhsatı verilir. Türk Silahlı Kuvvetlerinin ivedilik veya gizlilik arz eden; hareket, savunma ve hudut güvenliğine yönelik yapıları, karakol, nöbetçi kulübesi, gözetleme kulesi, sığınak ve mühimmat yapıları, radar istasyonları gibi yapılarda ise imar planı, yapı ruhsatı ve yapı kullanma izni şartı aranmaz. Özel mülkiyete geçmesi veya başka bir amaçla kullanılmak istenmesi halinde imar planı, yapı ruhsatı ve yapı kullanma izin belgesi düzenlenir.

Kamu kurum ve kuruluşlarına ait yapılar; imar planı kararına dayalı olarak ve mülkiyeti belgelendirmek kaydıyla kuruluş adına yapı ruhsatı, inşaata başlama izni ve yapı kullanma izni düzenlenerek inşa edilir ve kullanılır. Denetime yönelik fenni mesuliyet Yapı Denetimi Kanununa göre üstlenilir.

Yabancı ülke elçilik ve konsolosluklarına ayrılan alanlardaki yapıların yapı ruhsatı, inşaata başlama izni ve yapı kullanma izni işlemleri ile etüt ve proje hazırlama ve denetimi işlemleri Dışişleri Bakanlığı görüşü doğrultusunda gerçekleştirilir.

5/11/2008 tarihli ve 5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanununa göre inşa edilecek elektronik haberleşmeyle ilgili kule, konteynır, seperatör, kulübe veya kabin, anten, radyo link gibi teknik altyapı niteliğindeki tesisler ve bunların eklentileri Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı tarafından belirlenen esaslara uygun olmak zorundadır. Bu yapı ve tesislere yapı ruhsatı düzenlenebilmesi için, mimari, statik, elektrik ve mekanik tesisat projeleri, parselin mülkiyet bilgileri, gerekli muvafakatnameler, Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumunun yazılı izni ve düzenlediği güvenlik sertifikası ile valiliğe başvurulur. Aykırılık yok ise en geç altı is günü içinde valilikçe ruhsat verilir.”

GEREKÇE

Sozkonusu fıkrada “...tesisat projelerinden,..” sonra gelmek üzere “.. zemin ve temel etüt raporları..” cümlecigi ilave edilmelidir.

Gerekçe; Sık sık depremlerle karşılaşan bir ülke olmamıza rağmen bir çok yerel idare imar kanunu gerekçe göstererek zemin ve temel etüt raporlarının hazırlanmasını encümen

kararları ile ortadan kaldırmaktadır. Bugün bile Konya Büyükşehir belediyesi, Malatya özel idaresi gibi bilinen bazı yerel idareler zemin etüdü yapılmadan yapı ruhsatlarını düzenlemektedirler. Bunun önüne geçilmesi için zemin ve temel etütlerin projeler ile birlikte ruhsat ekinde sunulan belgeler arasına getirilmesi önemlidir.

Ayrıca önerilen düzenlemenin yapılması ile de taslak düzenlemenin imar kanununun 22. Maddesine ilişkin yapılan düzenleme ile de uyumlu hale gelmiş olacaktır.

MADDE 11- 3194 sayılı Kanununun 27 nci maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Köylerde ve kırsal alanlarda uygulama

Madde 27- Köylerin ve köy bağlarının yerleşik alan sınırı ilgili idare encümenince tespit edilir. Tespitlerin en geç otuz gün içinde, kadastro paftasına işlenmesi ve bu süre içinde tapu sicilinde belirtilmesi zorunludur. Mevcut köy yerleşik alan sınırları, köyün gelişme düzeyi ve potansiyeli dikkate alınarak ilgili idare meclisi kararıyla yeniden belirlenebilir.

Yerleşik alan sınırları içinde ve dışında, heyelan, kaya düşmesi gibi zeminin jeolojik yapısı nedeniyle üzerinde yapı yapılmasında sakınca bulunan alanlar ile sel ve taşkın sahalarında kalan alanlar, hâlihazır harita veya kadastro paftaları üzerinde ilgili idarelerce belirlenir. Bu alanlarda yapı inşa edilemez.

Yerleşik alanlarda inşa edilecek konut, kırsal dokuyu bozmayan küçük ölçekte turizm yapıları ile bakkal, manav, berber, eczane, köy hamamı, köy fırını, köy kahvesi, köy lokantası, tamir ve bakım yerleri, tanıtım ve teşhir büfeleri gibi yapılar için imar planı, yapı ruhsatı ve yapı kullanma izin belgesi aranmaz. Ancak, yapının fen, sanat ve sağlık kurallarına uygun olması ve yöresel mimari dokunun gözetilmesi gerekir. Etüt ve projeler, ilgili idarece onaylanmadan ve proje uygunluk belgesi alınmadan inşaata başlanılmaz. Bu yapılar ilgili idarece denetlenir, tamamlandıktan sonra kırsal yapı belgesi verilir, ulusal adres bilgi sistemine ve kadastro planlarına işlenmesi sağlanır ve imara ilişkin hiçbir vergi, resim, harç ve bedel alınmaz. Ancak, sınırları belirtilerek fındıklık, zeytinlik gibi özel mahsul alanı veya mutlak korunması gereken tarım alanı olduğu kayıt altına alınan yerlerin yerleşik alanda kalan kısımlarında sadece, tarımsal bütünlüğü bozmadan konut ve tarımsal amaçlı yapı inşa edilebilir.

Üçüncü fıkrada sayılan yapılardan yerleşik alan dışında kalanlar ile yerleşik alan sınırları içerisinde yer seçimi valilikçe yapılan ilk ve orta öğretim tesisi, ibadet yeri, sağlık tesisi, sosyal ve kültürel tesis, güvenlik tesisi gibi kamu yapılarında imar planı şartı aranmaz, ancak yapı ruhsatı ve yapı kullanma izin belgesi alınması

zorunludur. Köylerdeki yapıların etüt ve projeleri ilgili idarenin veya Bakanlığın taşra teşkilatının mimar ve mühendisleri tarafından hazırlanabilir.

Tarım ve hayvancılık yapıları yerleşik alanda kalıyor ise imar planı, yapı ruhsatı ve yapı kullanma izni aranmaz. Yerleşik alan dışında ise imar planı aranmadan, yapı ruhsatı ve yapı kullanma izni alınarak inşa edilir. Entegre tesis niteliğindeki tarım ve hayvancılık yapıları, çevreye olumsuz etkisi olabilecek yapılar, kırsal hayatı etkileyecek ve dönüştürecek nitelikteki yapı ve tesisler bulunduğu alanın niteliğine bakılmaksızın ancak plan kararları ile yapılır.

İşyeri açma ve çalışma izni; kadimden kalan veya yapıldığı tarihteki mevzuat kapsamında yola cephesi olmaksızın inşa edilen yapılar ile yerleşik alanlarda kalan yapılara kırsal yapı belgesine, yerleşik alan sınırı dışındaki diğer yapılara ise yapı kullanma izin belgesine göre verilir. Köylerde bulunan konutlarda, işyeri açma ve çalışma izni alınarak ev pansiyonculuğu yapılabilir.

Köylerde can ve mal güvenliğine yönelik tedbirler alınmadan ve kamuya ait bir yaya veya taşıt yoluna cephe sağlanmadan yapı inşa edilemez. Mevcut imar veya kadastro yolu ile bağlantısı olmak, kamu yararı kararı alınmak koşuluyla, plan gerekmeksizin, parseller ifraz ve tevhit edilerek ilgili idare encümeni kararıyla yol oluşturulabilir veya genişletilebilir. Köylerde yol oluşturmaya ve yola cephe sağlamaya yönelik ifraz ve tevhit işlemlerinde, yerleşik alan sınırı tespit işlemleri ile yerleşik alan içinde bu maddeye göre plan gerekmeyen uygulamalarda 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu hükümleri uygulanmaz. Yerleşik alanın mevcut sınır genişletilerek yeniden belirlenmesi halinde sadece yeni eklenen alan için 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu hükümleri uygulanır.

Yerleşme ve yapılaşma özellikleri, mimari doku ve karakteri, gelişme düzey ve potansiyeli açısından önem arz eden köylerde bu özellikleri korumak, geliştirmek ve yaşatmak amacıyla muhtarlık katılımı ile ilgili idarelerce köy tasarım rehberleri hazırlanabilir. Köy tasarım rehberleri ilgili idare meclisi kararı ile onaylanır ve uygulanır.

Özel kanunlara ilişkin hükümler saklı kalmak ve çevre düzeni planında aksine bir hüküm bulunmamak kaydıyla, imar planı ve köy tasarım rehberleri bulunmayan köylerin yerleşik alanlarında ve dışında ruhsatlı veya ruhsatsız yapılacak yapıların kat adedi, yapı yaklaşma mesafeleri, taban alanı gibi yapılaşma kararları ile yerleşik alan sınır tespitine ve onaylanmasına ilişkin hususlar ve parsellerin ifraz şartları Bakanlıkça belirlenen genel esaslar doğrultusunda ilgili idare meclisi kararı ile belirlenir. Korunan alanlarda birinci fıkrada sayılan yapılara ilişkin uygulamalar tabiat varlığı koruma bölge komisyonu kararına göre yapılır, ancak imar planı yapılaşma zorunluluğu getirilemez.

Büyükşehir belediyesi sınırının il sınırı olması nedeniyle mahalleye dönüşen ve kırsal yerleşim özelliği devam eden yerlerdeki uygulamalar büyükşehir belediye meclisince aksine bir karar alınmadıkça, bu madde hükümlerine göre büyükşehir belediyesinin ilgili organlarınca yürütülür. Bu görevlerin tamamı veya bir kısmı ilçe belediyelerine devredilebilir. Uygulama imar planı yapılmış alanlarda bu madde hükümleri uygulanmaz. 19/9/2006 tarihli ve 5543 sayılı İskan Kanunu çerçevesinde yapılaşmaya konu edilen ancak mahalleye dönüşen köylerdeki uygulamalar 5543 sayılı Kanun kapsamında sonuçlandırılır.”

Önemli Not: Sözkonusu maddenin son fıkrasında yapılan düzenleme ile büyükşehir belediye meclislerinin, kanuni düzenlemenin üstünde karar alabileceği yönünde ifadeler içermekte olup, kırmızı ile gösterilen kısmın yeniden düzenlenmesi gerektiği düşünülmektedir.

MADDE 12- 3194 sayılı Kanununun 28 inci maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, aynı maddeden sonra gelmek üzere aşağıdaki 28/A maddesi eklenmiştir.

“Müelliflik, fenni mesuliyet, şantiye şefliği ve yapı müteahhitliği

Madde 28– **Mimarlık, mühendislik ve planlama hizmetine ilişkin harita, plan, etüt ve projeler, uzmanlık alanlarına uygun olarak mimarlar, mühendisler ve şehir plancıları tarafından bu Kanuna, planlara, standartlara, şartnamelere ve ilgili diğer mevzuata uygun olarak hazırlanır ve denetlenir. İl sınırı içinde etüt ve projeleri hazırlayacak mimar veya mühendislerin olmaması halinde bu projeler proje denetçisi mimar ve mühendisler tarafından denetlenmek koşuluyla görev, yetki ve sorumlulukları 38 inci maddede belirtilen fen adamları tarafından hazırlanabilir.**

Yapılarda inşaat ve tesisat işleri ile kullanılan malzemelerin kamu adına denetimine ilişkin fenni mesuliyetin, ruhsat eki etüt ve projelerin gerektirdiği uzmanlığı haiz müstakil yapı denetçisi mimar ve mühendisler tarafından ayrı ayrı ya da teknik müşavirlik kuruluşları ile denetçi mimar ve mühendisler tarafından üstlenilmesi zorunludur.

Yapı müteahhidi ve şantiye şefi; tesisatı ve malzemeleriyle birlikte yapıyı, mevzuata, ruhsat ve eki etüt ve projelere, standartlara ve teknik şartnamelere uygun olarak inşa etmek, inşaat ve tesisatlarına ilişkin yapım işlerini ilgili fenni mesullerin denetimi altında yürütmek, yetki belgeli usta çalıştırmak, işyeri sağlığı ve güvenliğine ilişkin tedbirleri almak, idarelere, denetim sorumluları ve kuruluşlara, işverene ve müşterilere doğru bilgi vermek ve belge düzenlemek mecburiyetindedir. Yapı müteahhidi neden olduğu mevzuata aykırılığı gidermek zorundadır.

Yapım işleri ve denetime yönelik fenni mesuliyet Yapı Denetimi Kanunu hükümlerine göre yürütülür.

“Hazır beton üretim kuruluşları ve yapı malzemeleri

Madde 28/A- Hazır beton üretim tesisleri, Bakanlıkça belgelendirilir ve 29/6/2001 tarihli ve 4703 sayılı Ürünlere İlişkin Teknik Mevzuatın Hazırlanması ve Uygulanmasına Dair Kanun kapsamında Bakanlık taşra teşkilatınca denetlenir. Hazır beton üretim kuruluşları;

a) Üretim ve sevkiyata ilişkin konularda sorumluluk üstlenmek üzere ürün güvenliği denetçisi belgeli yetkin inşaat mühendisi bulundurur.

b) Projeye göre talep edilen sınıf, cins ve standartlarda hazır betonu, irsaliyesiyle birlikte inşaat alanına temin eder, sınıfını, cinsini, miktarını, yapı ruhsatı tarihi ve numarasını da ihtiva eden sevkiyat bilgilerini elektronik ortamda Bakanlığa bildirir.

c) Şantiye mahallinde yapılan beton dökümünü gözlemler. Numune alınmasına ve şantiyede yapılan deneylere yetkili elemanları ile nezaret eder.

c) İnşaatlara temin ettiği betonun, talep formunda belirtilen veya projede öngörülen standartları sağlamamasından ve ürünün güvensizliğinden doğacak zarardan sorumludur. Ancak, aksine bir sözleşme yapılmamış ise betonun usulüne uygun dökülmesi ve kalıba yerleştirilmesi ile bakımından kaynaklanan zararlardan sorumlu değildir.

d) Yapı ruhsatı gerektirdiği halde ruhsat alınmaksızın inşa edilen yapılara hazır beton sevk edemez.

İnşaatlarda kullanılacak betonun ve diğer yapı malzemelerinin; standartlara ve teknik şartnamelere uygun olması, üretim ve piyasaya arzında Bakanlıkça belirlenen esaslar kapsamında uygun olarak kabul edilebilir bir kalite güvence sistemi içinde yer alması zorunludur. Hazır beton kullanılması zorunlu olmayan inşaatlar, ulaşım koşulları ve ilgili standartlar da dikkate alınarak valilikler veya büyükşehir belediyelerince tespit edilir.

Yapı malzemelerinin üretimi ve piyasaya arzına ilişkin idari yaptırımlar Bakanlık taşra teşkilatınca gerçekleştirilir. Prefabrik yapı elemanları, gerekli deneyleri Bakanlıkça belgelendirilen denetim laboratuvarlarına yaptırılmadan inşaat mahalline sevk edilemez ve montajı yapılamaz. Ruhsat gerektiren yapılara ilişkin sevk irsaliyesinde yapı ruhsatının tarihi ve numarası ile laboratuvara ilişkin bilgilerin yer alması zorunludur.

Yapı malzemesi üretim ve dağıtım kuruluşları, güvenli ürün belgesine haiz olmayan yapı malzemelerini bulunduramaz, dağıtımını yapamaz, bu ürünleri yapı inşaatlarına arz edemez, ürünün mevzuata aykırılığından kaynaklanan zararların

giderilmesinden sorumludur. Yapı malzemesi üretim ve dağıtım kuruluşları, güvenli ürün belgesi düzenlemek ve üretim ve sevkiyata ilişkin konularda sorumluluk üstlenmek üzere bünyelerinde ürün güvenliği denetçisi bulundurmamak veya bir ürün güvenliği kuruluşu ile hizmet sözleşmesi akdetmek zorundadır. İnşaatlarda kullanılan malzemelere ilişkin güvenli ürün belgelerinin, yapı santiyelerinde kayıt altına alınması ve Ulusal Yapı Denetim Sistemine işlenmesi zorunludur. Ürün güvenliği denetçisi ve ürün güvenliği kuruluşları Bakanlıktan belge alarak üç yılda bir yenilemek zorundadır. Ürün güvenliği denetçisi belgesi ürünün niteliğine uygun konuda uzmanlığı ve mesleki yetkinliği haiz mimar veya mühendislere verilir.”

MADDE 13- 3194 sayılı Kanunun 29 uncu maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Ruhsat süresi ve yenilemesi, yeniden ruhsat alınması, müktesep haklar

Madde 29– Ruhsatın alındığı tarihten itibaren; iki yıl içinde inşaatına başlanmayan veya beş yıl içinde yapı kullanma izni alınmayan veya bu müddet içinde süre uzatımı alınarak ruhsat yenilemesi yapılmayan yapılarda verilen ruhsat hükümsüz kalır. Yeniden ruhsat düzenlenmeden inşaata devam edilemez, yeniden düzenlenen ruhsatın geçerliliği de aynı sürelerle tabidir.

Ruhsat yenilemesi veya yeniden ruhsat işlemleri yapı sahibi veya vekilince veya maliklerden herhangi biri tarafından ilgili idareye müracaat üzerine yapılır. Projelerinde tadilat talep edilenler hariç, ruhsat alınarak inşaata başlanmış parsellerde ruhsat yenileme ve yeniden ruhsat düzenlenmesi işlemlerinde maliklerin muvafakati aranmaz. Ruhsat alındıktan sonra parsel maliklerinde herhangi bir değişiklik olması halinde bu durum ilgili idareye bildirilir.

Ruhsatına esas uygulama imar planına, mevzuata ve onaylı projelerine aykırı yapılar hariç, başlanmış inşaatlarda deprem güvenliği, sel, yangın, ısı ve su yalıtımı ile ilgili tedbir alınmak koşuluyla müktesep haklar saklıdır.

Yeniden ruhsat düzenleme işlemlerinde o tarihte geçerli olan bina inşaat harcının yarısı, ruhsat yenileme işlemlerinde ise dörtte biri ilave olarak alınır. Bu işlemlerde diğer kanunlardaki muafiyetler uygulanmaz. Güçlendirme ruhsatı verilmesi, yangından korunma tedbirleri, ısı ve su yalıtımını ve enerji verimliliğini sağlamak üzere yapılan tadilat için hiçbir vergi, resim ve harç alınmaz. Ancak, sadece kullanım amacı değişiklikleri ile yapı alanındaki artışlar için hesaplanan fark alınır, hesaplanan tutarda azalma olması halinde iade yoluna gidilmez.

İnşaatına başlanılmış olmak, deprem güvenliği, sel, yangın, ısı ve su yalıtımı ve enerji verimliliğine ilişkin tedbirler alınmak kaydı ile imar planlarında yapılan

değişiklikler, ruhsat alınarak başlanılan yapının ilk ruhsat hükümlerine uygun olarak tamamlanmasına, ruhsat yenileme veya yeniden ruhsat düzenleme işlemlerine engel teşkil etmez. Ancak uygulama imar planında özel hüküm bulunan ve birinci beş yıllık imar programında kamulaştırılması öngörülen yapılarda idarece seviye tespiti yapılır ve her türlü zarar tazmin edilerek plan kararlarına uyulur.

Yapı ruhsatının ve ekleri ile inşaata başlama izninin bir örneğinin inşaat mahallinde bulundurulması mecburidir.

İlgili idareler veya diğer kamu idarelerince bir yatırım projesi kapsamında yaptırılan ve bağımsız bölüm ve eklentileri belirtmek suretiyle kat irtifakı kurularak veya kurulmadan kısmi satışı yapılan kısmen tamamlanmış veya tamamlanmamış projelerde yapılacak proje tadilatlarında satışı yapılan bağımsız bölümlerle ve ortak alanlarla ilgili herhangi bir değişiklik olmaması halinde satış yapılan maliklerin muvafakati aranmaksızın yapı ruhsatı düzenlenir ve kat irtifakı ruhsat eki yeni projeye göre resen yenilenir. Ancak proje tamamlanıp, proje kapsamında kalan bütün yapılara yapı kullanma izin belgesi düzenlendiğinde bu hüküm uygulanmaz.”

MADDE 14- 3194 sayılı Kanununun 30 uncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Madde 30– Yapının, ruhsat eki projelerine uygun olarak tamamlandığı takdirde kullanılabilmesi için yapı kullanma izni alınması zorunludur. Çatı dahil mimari projesinde yer alan ortak alanları tamamlanmak koşuluyla; tamamlanan bağımsız bölümler kısmi kullanma izni alınarak kullanılabilir. Ancak, yapı tamamlandığında yapı kullanma izin belgesi alınması mecburidir. Aksi halde kat mülkiyeti tesis edilemez. Bu izinler Bakanlıkça belirlenen usul ve esaslara göre ilgili idarelerce verilir.

Yapı kullanma izni veya kısmi kullanma izni almak için, yapı sahibi veya vekil tayin edilen müstakil yapı denetçisi veya yapı denetimi görevini üstlenen teknik müşavirlik kuruluşunca, hazırlanan yapı denetim raporu ile birlikte ilgili idareye başvurulur. İlgili idare, müracaat tarihinden itibaren en fazla altı iş günü içindeki bir günü denetim için belirler ve yapımda ve denetimde görev alan sorumluların belirlenen günde yapı yerinde olmasını ister. Tespit edilen günde ilgililerle birlikte yapının, ruhsat ve eklerine uygunluğunu inceler, kısmen veya tamamen bitirildiğine ve kullanılmasında mahzur görülmediğine dair iş bitirme tutanağını tanzim eder, bir nüshasını tutanakta imzası bulunanlara verir, üç iş günü içinde tanzim tarihindeki malikler adına yapı kullanma izin belgesi veya kısmi kullanma izin belgesini düzenler ve onaylar.

Yapı müteahhidinin parsel maliki veya hissedarı olduğu yapılarda yapım işlerinden doğan vergi ve sigorta primi borçları ödenmeden yapı kullanma izin

belgesi düzenlenemez. Diğer yapılarda, malikin ya da maliklerden veya fenni mesullerden birinin, denetime ilişkin mimarlık ve mühendislik raporları ile idareye başvurması üzerine yapı müteahhidi ve şantiye şefi aranmaksızın ikinci fıkraya göre yapı kullanma izin belgesi düzenlenir ve onaylanır, bir örneği yapı müteahhidi hakkında işlem yapılmak üzere vergi ve sigorta ile ilgili kurumlara gönderilir. Bu borçları yapılandırılan müteahhitler için başkaca işleme gerek kalmaksızın ilgili kurumlarca ilişik kesme belgesi düzenlenir. Yapıya ilişkin vergi ve sigorta prim borcunu ödemeyen veya yapılandırmayan müteahhitler yeni iş üstlenemez. Kısmi kullanma izinlerinde bu fıkra hükmü uygulanmaz.

Ruhsatı hükümsüz hale gelen yapıların, plana, ruhsat ve eklerine uygun olarak tamamlandığına dair yapımda ve denetimde görev alan sorumlularla birlikte mahallinde tutanak tanzim edilmek kaydıyla yeniden ruhsat düzenlenmeksizin yapı kullanma izin belgesi verilir.

Enerji kimlik belgesi onaylanmaksızın yapı kullanma izin belgesi düzenlenemez. Yapı sahipleri, yapı kullanma izni alınan yapılarda standartlara uygun olarak yapıya ait asansör ve yürüyen merdiven, bant ve rampalara, her türlü baca ve tesisata, temel, cephe ve çatı yalıtım ve kaplamalarına, duman ve gaz dedektörlerine, güvenlik kameralarına ilişkin gerekli tesis, kontrol ve tamiratları öncelikle yaptırmak zorundadır.

Bu maddeye göre verilen izin yapı sahibini ve yapı müteahhidini, her türlü vergi, resim ve harç ödeme mükellefiyetinden, Kanuna, ruhsat ve eklerine aykırılıktan doğacak mesuliyetten kurtarmaz.”

MADDE 15- 3194 sayılı Kanunun 32 nci maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Mevzuata aykırı yapılar ve Bakanlığın uygulama ve denetim yetkisi

Madde 32- Ruhsata tabi yapılarda; ruhsat alınmadan veya inşaata başlama izni verilmeden inşaata başlanması, ruhsat süresi dolmasına rağmen inşai faaliyetlerin sürdürülmesi, yapının mevzuata veya ruhsat ve eklerine aykırı inşa edilmesi hallerinden herhangi birinin, fenni mesulce tespit edilip bildirilmesi veya bu duruma herhangi bir şekilde muttali olması halinde idare en geç altı iş günü içinde yapı yerinde durumu tespit eder, yapı tatil tutanağı düzenleyerek yapıyı derhal mühürler ve inşaatı durdurur. Ruhsata tabi olmayan yapıların onaylı projesine, fen, sanat ve sağlık kurallarına aykırı olarak yapılması halinde de bu hüküm uygulanır.

Durdurma, yapı tatil tutanağının yapı yerine asılmasıyla yapı sahibine tebliğ edilmiş sayılır. Bu tebligatın bir nüshası imza karşılığı muhtara bırakılır. Yapı tatil tutanağında yapıdaki mevzuata aykırılığa dair bilgiler yer alır.

Yapı sahibi tebliğ tarihinden itibaren otuz gün içinde yapısını ruhsata uygun hale getirerek veya ruhsat alarak veya inşaata başlama izin belgesi alarak ilgili idareden mührün kaldırılmasını ister. İdare encümeni yapının durumuna göre bir defaya mahsus olmak üzere bu süreyi en fazla doksan gün uzatabilir.

Bu süre içinde ruhsata aykırılık olan yapıda bu aykırılığın giderilmiş olduğu veya yapı ruhsatı alındığı veya inşaata başlama izin belgesi alındığı ve yapının bu ruhsata uygunluğu, inceleme sonunda anlaşılırsa, mühür, ilgili idarece kaldırılır ve inşaatın devamına izin verilir.

Aksi takdirde, bu süre sonunda verilen ruhsat iptal edilir ve bu tarihten itibaren en geç on iş günü içinde mevzuata, ruhsat ve eklerine aykırı veya ruhsatsız yapılan binanın yıkımına ilişkin encümen kararını müteakip sorumluluk yapı sahibi veya yapı müteahhidinde olmak üzere yapı ilgili idarece otuz gün içinde yıktırılır.

Kısmen veya tamamen mülkiyeti kendilerine ait olmayan alanlarda izinsiz inşa edilen yapılar ile uygulama imar planına göre ruhsata bağlanması mümkün olmayan yapılar ise tebliğ tarihinden itibaren on gün içinde yapı sahibince yıkılmaması halinde bu süreyi müteakip on gün içinde idare encümenince yıkım kararı alınır ve bu karardan itibaren en geç otuz gün içinde idarece yıktırılır.

Bakanlıkça veya valiliklerce veya büyükşehir belediyelerince mevzuata aykırı olduğu tespit edilerek ilgili idareye bildirilen yapılar, bildirim tarihinden itibaren altı iş günü içinde ilgili idarece mühürlenir yapının durumuna göre bu maddede belirtilen sürelerin sonunda mevzuata uygunluk sağlanmaz ise en geç doksan gün içinde valilik veya büyükşehir belediyesince yıkım gerçekleştirilir ve ilgililer hakkında suç duyurusunda bulunulur.

Bu maddede yer alan süreler içinde aykırılıkların giderilmemesi halinde sorumluluğu bulunanlardan alınan teminat irat kaydedilir. Mevzuata aykırı olduğu tespit olunan yapıların kullanılmasına izin verilmez. Yapının mevzuata uygun hale getirilmesi için yapılan iş ve işlemler mühür bozma suçu teşkil etmez. Mevzuata aykırılığı gidermeye yönelik olanlar dışında yapı ruhsatı düzenlenemez ve bu yapılarla kısmi kullanma izni verilemez. Toplu yapı kapsamında kalan yapılardan herhangi birindeki aykırılık giderilmeden diğer yapılara yapı kullanma izni düzenlenemez. Bu yapılarda kat irtifakı ve kat mülkiyeti tesis edilemez. Bu madde kapsamında tesis edilen mühürleme ve yıkım kararları aykırılık giderildiğinde kaldırılmak üzere tapu kayıtlarında belirtme yapılmak için en geç üç iş günü içinde ilgili tapu ve kadaströ birimine bildirilir.

İdarelerce bu madde kapsamında yapılan yıkımların masrafı yüzde yirmi fazlası ile yapı sahibinden kamu alacağı olarak tahsil edilir. Mevzuata aykırı olarak düzenlenen ruhsatlara istinaden inşa edilen yapılarda yıkım masrafları ilgili idarece karşılanmak zorundadır.

İlgili idarenin geçerli bir neden olmaksızın; süresi içinde yapı ruhsatını veya inşaata başlama izin belgesini veya yapı kullanma izin belgesini vermediği hallerde bu belgeler, gerekli taahhütnameler ile teminatlar alınarak hizmet bedeli mukabilinde Bakanlık taşra teşkilatınca verilir ve bir örneği ilgili idareye iletilir.

Bakanlık bu Kanun uyarınca idarelerce yapılan iş ve işlemleri denetim yetkisini haiz olup, tespit ettiği aykırılıklar ile bu aykırılıkları gerçekleştirenlere veya düzenlemeleri gereken belgeleri süresi içinde düzenlemeyen idare yetkililerine ilişkin rapor hazırlar ve sorumlular hakkında işlem tesis edilmek üzere İçişleri Bakanlığına iletir.”

MADDE 16- 3194 sayılı Kanununun 42 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Bu maddede belirtilen ve imar mevzuatına aykırılık teşkil eden fiil ve hallerin tespit edildiği tarihten itibaren **otuz** gün içinde ilgili idare encümenince sorumlular hakkında, üstlenilen her bir sorumluluk için ayrı ayrı olarak bu maddede belirtilen idari müeyyideler uygulanır.

Ruhsat alınmadan **ve inşaata başlama izin belgesi düzenlenmeden** veya ruhsata, ruhsat eki etüt ve projelere veya imar mevzuatına aykırı olarak yapılan **veya ruhsatına aykırı olarak kullanımı değiştirilen** yapının müteahhidine **veya** sahibine beşyüz Türk Lirasından az olmamak üzere aşağıdaki şekilde hesaplanan idari para cezaları verilir.

a) **İmar para cezasının hesaplanmasında mevzuata aykırılığın her bir metrekaresi için Bakanlıkça belirlenen yapı sınıflarına ve gruplarına göre;**

- 1) I. sınıf A grubu yapılara **iki**, B grubu yapılara **üç**,
- 2) II. sınıf A grubu yapılara **beş**, B grubu yapılara **yedi**, **C grubu yapılara dokuz**,
- 3) III. sınıf A grubu yapılara **oniki**, B grubu yapılara **ondört**,
- 4) IV. sınıf A grubu yapılara **onbeş**, B grubu yapılara **onyedi**, C grubu yapılara **yirmi**,
- 5) V. sınıf A grubu yapılara **yirmibeş**, B grubu yapılara **otuz**, C grubu yapılara **otuzbeş**, D grubu yapılara **kırk**,

Türk Lirası **birim** idari para cezası esas alınır. **Bu gruplara Bakanlıkça yeni bir grup eklenmesi ve yapının yeni eklenen grup içinde kalması halinde bu yapı, birim idari para cezası bakımından en yakın alt grup kapsamında değerlendirilir. Taban idari**

para cezası, imar mevzuatına aykırı kısmın yapı inşaat alanı ile birim idari para cezası miktarı çarpılmak suretiyle tespit olunur. İmar mevzuatına aykırı kısmın alanı, aykırılıktan etkilenen veya aykırılık nedeniyle konumu, niteliği ve büyüklüğü değişen mekan veya mekanlar üzerinden hesaplanır.

b) Yapının cephelerinin veya taşıyıcı sistem hariç ruhsata tabi diğer yapı elemanlarının izinsiz olarak değiştirilmesi, ruhsat eki projesine, öngörülen standartlara ve temel gereklere aykırı yapı malzemesi kullanılması, ruhsatsız veya ruhsat ve eklerine aykırı hafriyat, tesviye veya yıkım işleminin gerçekleştirilmesi gibi mevzuata aykırılığın yapı inşaat alanı üzerinden hesaplanmasının mümkün olmadığı hallerde, taban idari para cezası aykırılığa konu imalatın tespiti tarihinde yürürlükte bulunan Bakanlıkça yayımlanan birim fiyat listesine göre belirlenen bedelin % 20'sidir. Bakanlıkça yayımlanan birim fiyat listesinde yer almayan malzeme ve imalatlar için Türkiye Odalar ve Borsalar Birliğinin ilgili meslek odalarının bildirilen piyasa fiyatları üzerinden taban idari para cezası belirlenir.

c) Yapı,

1) Hisseli parselde diğer maliklerin muvafakatı alınmaksızın veya kendisine ait olmayan bir parselde izinsiz olarak yapılmış ise taban idari para cezasının % 50'si,

2) Uygulama imar planı bulunan bir alanda yapılmış ise taban idari para cezasının % 20'si,

3) Yapılaşmaya yasaklanmış veya özel imar rejimine tabi bir alanda yapılmış ise taban idari para cezasının % 80'i,

4) Taşıyıcı sistem bakımından can ve mal emniyetini tehdit eder nitelikte ise taban idari para cezasının % 100'ü,

5) Ruhsata tabi olmasına rağmen hiç ruhsat alınmadan yapılmış ise taban idari para cezasının % 150'si,

6) Ruhsatı hükümsüz hale gelmesine rağmen inşaat sürdürülüyor ise taban idari para cezasının % 30'u,

7) Yapı kullanma izin belgesi sonrasında ruhsat alınmaksızın ilave veya taşıyıcı sistemi etkileyecek boyutta tadilatla konu ise taban idari para cezasının % 50'si,

8) Çevre ve görüntü kirliliğine sebebiyet veriyor ise taban idari para cezasının % 20'si,

özel durum cezaları olarak ayrı ayrı belirlenir. İdari para cezası, taban idari para cezasına özel durum cezaları eklenmek suretiyle tespit edilir. İdari para

cezası, aykırılığı en geç altı iş günü içinde idareye bildirmeyen ilgili denetçi mimar ve mühendisler 1/5, yapı denetimini üstlenen teknik müşavirlik kuruluşuna 1/2 oranında uygulanır. Ruhsata tabi tarım ve hayvancılık maksatlı yapılar ile köy yerleşik alanı içinde kalan ruhsatsız yapılabilecek yapılarda taban idari para cezasının 1/5'i oranında ceza uygulanır. 27 nci maddeye göre proje uygunluk belgesi almadan inşa edilen yapının sahibine üçyüz Türk Lirası idari para cezası verilir.

Mühürlenmesine rağmen inşasına devam edilen yapılar ile iç bahçe, galeri boşlukları, depo, otopark, sığınak ve benzer alanların daraltılması veya farklı bir kullanıma dönüştürülerek kullanılmasına yönelik aykırılıklarda, idari para cezası üç kat olarak uygulanır. Yapıda etüt ve proje müellifiği, yapı müteahhitliği ve şantiye şefliği görevlerinden herhangi birini üstlenmemiş ise yapı sahibine, yapının inşasına ilişkin fiil ve haller için bu maddeye göre işlem tesis edilmez.

Bir, iki ve üçüncü fıkralarda sayılanların dışında; 3, 8, 12, 18, 20, 21, 22, 23, 27, 28, 28/A, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 40 ve 41 inci maddelerde belirtilen mükellefiyetleri süresi içinde yerine getirmeyen, bu maddelere veya sözleşmelerine aykırı davranan parsel malikine, harita, plan, etüt ve proje müelliflerine veya müelliflik kuruluşlarına, müstakil yapı denetçilerine, etüt, proje ve yapı denetimini üstlenen teknik müşavirlik kuruluşuna, yapı müteahhidine ve şantiye şefine, sorumluluğu olan taseronlara veya ustalara, ilgisine göre ayrı ayrı olmak üzere ikibin Türk Lirası, bu fiillerin çevre ve sağlık şartlarına aykırı olması halinde dörtbin Türk Lirası, can ve mal emniyetini tehdit etmesi halinde altıbin Türk Lirası ilave idari para cezası verilir.

Yapı müteahhidi yetki belgesi almadan inşaat yapanlara onbin Türk Lirası, belgesini üç yılda bir yenilemeyenlere beşbin Türk Lirası idari para cezası verilir. Yapı sahibine ve müstakil yapı denetçilerine veya teknik müşavirlik kuruluşuna bildirimde bulunmadan veya sözleşmesini feshetmeden inşaatı yarım bırakan yapı müteahhidine yapı yaklaşık maliyetinin % 5'i kadar idari para cezası verilir.

Yukarıdaki fıkralarda sayılan idari para cezaları ile diğer mevzuatta öngörülen cezalar saklı tutulmak kaydıyla; sözleşmesinde belirtilenler dışında aynı bağımsız bölümü birden fazla kişiye satan, parsel maliki ile yaptığı kat karşılığı satış vaadi sözleşmesindeki hükümlere aykırı olarak yetkisinin olmadığı bağımsız bölümleri parsel malikinin izni olmaksızın satan, parsel malikinin veya kat irtifakı sahiplerinin veya satış vaadi sözleşmesi yaptığı kişilerin muvafakatını almadan ruhsat eki mimari projeyi veya bağımsız bölümlerin numaralarını, konum ve büyüklüklerini, teknik özelliklerini değiştiren veya değiştirilmesine neden olan, bağımsız bölümün yeri ve konumu, niteliği, eklentisi, brüt ve net alanı ile yapının ortak alanları bakımından

ruhsat eki mimari projesi ile uyuşmayan maket ve broşür, katalog gibi dokümanları basılı veya elektronik ortamda duyuran ve bunlar üzerinden satış vaadi sözleşmesi ile satış yapan yapı müteahhidine, yapı sahibine veya yatırımcıya kusurları olup olmadığı gözetilerek,

a) Bağımsız bölümün taahhüt edilen ile fiili brüt ve net alanında farklılık olması halinde fazla gösterilen metrekare farkının ruhsat alınan tarihteki Bakanlıkça belirlenen yapı yaklaşık birim maliyeti ile çarpılması sonucu bulunan miktarın %50'si kadar,

b) Bağımsız bölümün yeri ve konumu, numarası, niteliği, eklentisi ve yapının ortak alanları bakımından fiili durum, ruhsat eki mimari projesi, satış beyanı veya sözleşmesi arasında herhangi bir farklılık olması hallerinde bu şekilde satışı yapılan her bağımsız bölümün brüt alanı üzerinden yapı yaklaşık maliyetinin %20'si kadar,

c) Bağımsız bölümün projelerinde yer alan teknik özellikleri bakımından fiili durum ile satış beyanı veya sözleşmesi arasında farklılık olması halinde bu şekilde satışı yapılan her bağımsız bölümün brüt alanı üzerinden yapı yaklaşık maliyetinin %5'i kadar,

c) Sözleşmesine aykırı olarak bir bağımsız bölümü birden fazla kişiye satmak üzere satış vaadi sözleşmesi yapanlara veya parsel maliki ile yaptığı kat karşılığı satış vaadi sözleşmesindeki hükümlere aykırı olarak yetkisinin olmadığı bağımsız bölümleri parsel malikinin izni olmaksızın satmak üzere satış vaadi sözleşmesi yapanlara bu şekilde satılan her bağımsız bölümün brüt alanı üzerinden yapı yaklaşık maliyetinin %50'si kadar,

d) Ruhsat eki onaylı mimari projenin bağımsız bölüme ilişkin kat planlarının bir örneğini karşılıklı imzalayarak sözleşme eki olarak vermeden satış yapan yapı müteahhidine veya yatırımcıya bu şekilde satılan her bağımsız bölüm için bin Türk Lirası,

idari para cezası verilir. Sorumluluğu ve kusuru bulunan müellifler ile etüt ve projelerin ve inşaatın denetiminden sorumlu teknik müşavirlik kuruluşlarına bu cezalar 1/5'i oranında uygulanır.

Yapıldığı tarih itibarıyla plana ve mevzuata uygun olmakla beraber, mevcut haliyle veya öngörülen bir afet tehlikesi karşısında can ve mal emniyetini tehdit ettiği veya edeceği ilgili idare veya mahkeme kararı ile tespit olunan yapılara ilgili idarenin yazılı ikazına rağmen idarece tanınan süre içinde takviyede bulunmayan veya bu yapıları 39 uncu madde uyarınca yıkmayan yapı sahibine onbin Türk Lirası idari para cezası verilir.

Hazır beton üretim tesisine;

a) İnşaatla kullanılan hazır betona ilişkin sınıf, cins ve standart bilgileri ile yapının ruhsat ve adres bilgilerini irsaliyesinde belirtmemesi veya sevkiyat bilgilerini sevkiyat tarihinde Bakanlık Ulusal Yapı Denetim Sistemine işlememesi halinde onbin TL,

b) Yapıda kullanılmak üzere ürettiği betonun sınıf, cins ve standardına aykırı olması sonucu oluşan zararı en geç üç ay içinde tazmin etmemesi halinde yirmibin TL,

c) Ruhsata tabi olmasına rağmen yapı ruhsatı alınmadan inşaat mahalline beton tedarik etmesi halinde onbeşbin TL,

c) Üretim kalite ve sevkiyat sorumlusu olarak bu konuda yetkin inşaat mühendisi bulundurmaması halinde beşbin TL,

d) Bakanlıkça belgelendirilmeden üretim yapıp inşaatlara hazır beton sevk etmesi halinde yirmibin TL, belgesini üç yılda bir yenilemeden inşaatlara hazır beton sevk etmesi halinde beşbin TL,

idari para cezası verilir. Yetki belgesi düzenleme veya yenileme başvurularında bu cezalar tahsil edilmeden belge düzenlenmez. Hazır beton üretim tesisi yetkilisinin, santiye mahallinde beton dökümüne nezaret etmemesi halinde alınan numuneler bakımından laboratuvar test sonuçlarını kabul etmiş sayılır. Güvenli ürün belgesini mevzuata aykırı olarak düzenleyen veya gözetim ve denetim görevini yerine getirmeyen ürün güvenliği denetçisine bin TL, ürün güvenliği kuruluşuna beşbin TL, güvenli ürün belgesi olmadan üretim ve dağıtım yapan kuruluşlara yirmibin TL idari para cezası verilir.

Yukarıdaki fıkralarda belirtilen fiil ve hallerin, yapının inşa edilmesi süreci içinde tekrarı halinde, idari para cezaları bir kat artırılarak uygulanır.

İkinci fıkrada sayılan birim idari para cezası miktarı ile maktu olarak sayılan diğer idari para cezaları her takvim yılı başından geçerli olmak üzere o yıl için 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 298 inci maddesi hükümleri uyarınca tespit ve ilan edilen yeniden değerlendirme oranında bir Türk Lirasının küsuru da dikkate alınmak suretiyle artırılarak uygulanır.

Bu Kanun kapsamında Bakanlık taşra teşkilatınca işlem tesis edilen yapılar ve sorumlular hakkında bu madde kapsamındaki müeyyideler doğrudan Bakanlığın taşra teşkilatınca uygulanır. Bakanlıkça tahsil edilen cezaların tamamı ile bu madde kapsamında ilgili idarelerce tahsil edilen cezaların yüzde ellisi imar ve kentsel dönüşüm hizmetlerinde kullanılmak üzere Bakanlığın “Dönüşüm Projeleri Özel” hesabına yatırılır.

Müelliflerin, fenni mesuliyet üstlenen müstakil yapı denetçisi mimar ve mühendislerin, teknik müşavirlik kuruluşlarının, yapı müteahhitlerinin, şantiye şefi mimar ve mühendislerin, yapım işinde görev alan taşeron veya ustaların imar mevzuatına aykırı fiillerinden dolayı verilen idari para cezaları ile haklarındaki kesinleşmiş mahkeme kararları, kayıtlarına işlenmek veya ilgili mevzuata göre cezai işlem yapılmak üzere, üyesi buldukları meslek odasına ve Bakanlığa bildirilir. Mesleğin bir alanında mesleğin icrasından süreli ya da süresiz men cezası verilenlerin bu süre içinde ceza verilen konuda yeni bir iş üstlenmeleri engellenir. Mesleğin icrasından tamamen men edilenler ise meslekle ilgili hiçbir konuda faaliyette bulunamaz.

Yapı müteahhidinin yetki belgesi;

a) Neden olduğu mevzuata aykırılığı 32 nci maddeye göre verilen süre içinde gidermemesi halinde beş yıl, bu imalatın can ve mal güvenliğini tehdit etmesi halinde on yıl,

b) Altıncı fıkrada sayılan kusur ve fiilleri işlemeleri halinde beş yıl,

c) Yapı sahibine ve müstakil yapı denetçilerine veya teknik müşavirlik kuruluşuna bildirimde bulunmadan veya sözleşmesini feshetmeden inşaatı yarım bırakmaları halinde beş yıl,

süreyle Bakanlıkça iptal edilir. Sorumluluklarını yerine getirinceye kadar veya verdiği zararı giderinceye kadar yeni yetki belgesi düzenlenmez, yeni iş üstlenemez, ancak mevcut işlerini tamamlar. Bu sürelerle sınırlı olmak üzere; yetki belgesi iptal edilen tüzel kişi müteahhidin şahıs şirketi olması halinde şirket ortaklarının tamamı, sermaye şirketi olması halinde ise sermayesinin yarısından fazlasına sahip olan gerçek veya tüzel kişi ortaklar, gerçek kişi ise kendisi, adi ortaklık veya ortak girişimlerde ise ortakların tamamı yasaklı hale gelir. Yetki belgesi iptal edilenlerin gerçek veya tüzel kişi olması durumuna göre; ayrıca bir şahıs şirketinde ortak olmaları halinde bu şahıs şirketi, sermaye şirketinde ortak olmaları halinde ise sermayesinin yarısından fazlasına sahip olmaları kaydıyla bu sermaye şirketi yasaklı hale gelir. Yetki belgesi iptal edilen yapı müteahhidinin dernek, vakıf, yapı kooperatifi, vakıf ve dernek işletmesi olması halinde, yönetim kurulu üyeleri yasaklı hale gelir, yetki belgesi iptal edilir, mevcut yapının yeni bir yapı müteahhidi ile devamına izin verilir.”

MADDE 17- 3194 sayılı Kanunun 44 üncü maddesinin (I) numaralı fıkrasının (a) ve (f) bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(a) Kamuya ait alanlarda kamu kurum ve kuruluşlarınca yapılan veya yaptırılan, enerji, iletişim, haberleşme, sulama, su arıtma ve dolun, tabii kaynaklar, ulaştırma ve benzeri hizmetlerin verilmesiyle doğrudan ilgili bina türü yapılar hariç tesisler, sanat yapıları ve zorunlu müstemilatından hangileri için ruhsat alınmayacağı,”

“(f) Haritalar, planlar, parselasyon planları, yapı ruhsatları ve yapı kullanma izin belgeleri ve ekleri dahil imar mevzuatına konu tüm coğrafi verilerin ve bu verilere ilişkin tüm bilgilerin sayısal olarak üretilmesine, elektronik ortamda ilan edilmesine, Bakanlık portalı üzerinden paylaşılmasına ve arşivlenmesine; mevcut harita, plan, parselasyon planı ve diğer verilerin elektronik ortama aktarılmasına; planların yapımı, revizyonu ve değişikliklerine; esdeğer yapılaşma veya değerlendirme yöntemine; değerlendirme haritaları ve yöntemlerine; özel mezarlık alanları ve bu alanlarda yapılacak yapılar ile umumi hizmet alanlarının kamu eline geçişine dair uygulamalara; köylerde yapılacak uygulamalara; güvenli ürün belgesinin düzenlenmesine, ürün güvenliği denetçisi ve ürün güvenliği kuruluşlarının nitelik, görev, yetki ve sorumluluklarına, belgelendirilmelerine, eğitimlere katılmalarına ve yapılacak hizmet sözleşmelerine, kalite güvence sistemi kurulmasına; etüt ve projelerin hazırlanmasına, yapı ruhsatı, inşaata başlama izni, yapı kullanma izni ve yıkım ruhsatı düzenlenmesine; döküm sahalarının tespitine, hafriyat toprağı ile inşaat ve yıkıntı atıklarının nakline, dökülmesine, geri dönüşüm ve kazanım tesis alanlarına, kurulmalarına, kamu veya gerçek ve tüzel kişilerce işletilmesine, yıkım müteahhitlerinin görev, yetki ve sorumlulukları ile belgelendirilmelerine ilişkin usul ve esaslar ile imara dair diğer hususlar,”

MADDE 18- 3194 sayılı Kanunun Ek-2 nci maddesine son fıkradan sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

İmar planlarının tanziminde, planlanan beldenin ve bölgenin şartları ile müstakbel ihtiyaçları göz önünde tutularak lüzumlu ibadet yerleri ayrılır.

İl, ilçe ve kasabalarda mülkî idare amirinin izni alınmak ve imar mevzuatına uygun olmak şartıyla ibadethane yapılabilir.

İbadet yeri, imar mevzuatına aykırı olarak başka maksatlara tahsis edilemez.

“Alışveriş merkezi, işhanı, büro, yönetim binası gibi umumi ve resmi binalarda, fabrika ve benzeri sanayi tesislerinde, düğün salonu, lokanta, gazino, sinema, tiyatro, müze, kütüphane ve kongre merkezi, yurt binaları, spor tesisleri gibi sosyal ve kültürel yapı ve tesislerde, eğitim yapılarında, hastane ve benzeri sağlık tesislerinde, havaalanı, liman, terminal, tren garı, metro istasyonu gibi ulaşım yapı ve tesislerinde, oteller gibi turizm tesislerinde, yüzden fazla bağımsız bölümü bulunan

konut parsellerinde kullanıcıların, çalışanların veya müşterilerin ihtiyaçlarının karşılanması amacıyla mescit, bebek emzirme yeri, çocuk bakım ve oyun alanı; milli park, tabiat parkı, bölge parkı, mesire ve piknik alanı, açık spor alanı gibi yerlerde ise mescit, bebek emzirme yeri ve umumi hela için gerekli mekanlar ayrılır. Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar ilgili kamu kurum ve kuruluşlarından görüş alınarak Bakanlıkça belirlenir.”

MADDE 19- 3194 sayılı Kanunun Ek-4 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Ek Madde 4- Özel mülkiyet, kamu alanı veya tescil dışı alanlar dahil mera, yaylak ve kışlakların Valilikçe uygun görülen kısımları, yöre halkının tarihsel ve kültürel geleneklerinin ve hayvancılık faaliyetlerinin sürdürülmesi amacıyla yılın belli dönemlerinde barınma ihtiyacı da karşılanacak şekilde geçici yerleşme yeri olarak ayrılabilir.

Geçici yerleşme yerleri; mevcut yapılaşma ve kırsal doku ile uyumlu olarak toplu halde veya dağınık olarak belirlenebilir. Öncelikle üzerinde yapılaşma bulunan alanlar geçici yerleşme yeri olarak ayrılır. Yapılaşmış olanlar hariç mera, yaylak ve kışlakların kullanımını olumsuz etkileyecek ve bütünlüğünü bozacak şekilde çok parçalı yeni yerleşme yeri belirlenemez. Tarımsal sınıfı çok iyi ve iyi olan alanlar, kesin yapılaşma yasağı bulunan alanlar, uluslararası sözleşmeler uyarınca korunması gerekli alanlar, bilimsel araştırmalar için önem arz eden alanlar, nesli tehlike altında olan flora ve fauna türleri ve endemik türlerin yaşama alanları gibi mutlak korunacak alanlar ile taşkın, çığ ve heyelan alanları, geçici yerleşme yeri olarak belirlenemez.

Geçici yerleşme yerleri; göl, ırmak, orman gibi doğal eşikler, mevcut yapılar, yol ve su kanalı gibi yapay eşikler dikkate alınarak valilikçe kurulacak komisyon tarafından tespit edilir ve Valinin onayı ile kesinleşir.

Geçici yerleşme yerleri il genelindeki toplam mera, yaylak ve kışlakların yüzde birini aşamaz. Ancak 1/1/2013 tarihinden önce fiilen kullanılan kayıtlı yerleşim alanları toplam alanın yüzde birini aşıya dahi muhafaza edilir.

Bu yerlerin tahsis amacı ot bedeli alınmaksızın değiştirilir, tapu kütüğünün beyanlar hanesinde geçici yerleşme yeri olarak belirtme yapılarak Hazine adına tescil edilir ve ilgili idarelere bu madde kapsamında değerlendirilmek üzere tahsis edilir. Bu taşınmazlar satılamaz ve tahsis amacı değiştirilemez.

Öncelik hakkı mevcut yapılaşmada göz önünde bulundurulmak suretiyle mera yaylak ve kışlakta kullanım hakkı bulunan, hâlen hayvancılıkla uğraşanlar veya oturanlarda olmak üzere talep sahiplerine bedeli karşılığında yirmi dokuz yıla kadar kiralanabilir. Kira sözleşmesi yapılan kişiler bu haklarını başka bir gerçek

veya tüzel kişiye devredemez. Kiralanan alandaki yapılar, sözleşme süresinin sonunda ilgililerince yeniden kiralanmaz ise veya sözleşmeye aykırı davranılması halinde hiçbir bedel talep etmeksizin tam ve kullanılabilir halde Hazineye bırakılır. Geçici yerleşme yerinde kira bedeli hayvancılıkla uğraşan yöre halkına yüzde elli, bu alanlarda 1/1/2013 tarihinden önce oturanlara yüzde yetmişbeş oranında indirimli olarak uygulanır.

Bu taşınmazlardan, 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun kapsamında kalanlar bu madde kapsamında kullanılmak ve değerlendirilmek üzere Çevre ve Şehircilik Bakanlığına tahsis edilir.

Geçici yerleşme yerlerinde yapılaşmak üzere kiralanacak kısımlar ile yapılaşma şartları ilgili idaresince vaziyet planında belirlenir ve onaylanır. Bu alanlarda imar planı yapılma zorunluluğu aranmaz.

Geçici yerleşme yerinde, bu alana hizmet verecek resmî binalar, ibadet yeri, bakkal, lokanta, kır kahvesi, büfe ile açık spor ve çocuk oyun alanları gibi sosyo-kültürel tesisler ve teknik altyapı tesisleri dışında umumî bina ve tesis yapılamaz.

Hayvancılık amaçlı yapılar hariç bu yerlerde, ana yapı dahil toplam yapı inşaat alanı 250 metrekareyi ve bir bodrum kat ve çatı arası dışında iki katı geçen yapı inşa edilemez. Bu yapılar; amacı dışında kullanılamaz, vaziyet planına aykırı olarak kat planlarına ilave yapılamaz. Bu yapılar, yöresel mimariye uygun olmak ve yöresel malzeme kullanılarak inşa edilmek zorundadır. Yapı ruhsatı ve yapı kullanma izni tahsis yapılan idare adına düzenlenir. Mevcut yapılaşmalarda esaslı tadilât yapılması halinde yapının tamamına ruhsat düzenlenir.

Geçici yerleşme yerlerinin kiralanmasına, kira bedellerinin tespit ve tahsiline, tahsil edilen bedellerin kullanım şekline, komisyonun teşkiline, bu alanlardaki uygulamalara ve diğer konulara ilişkin usul ve esaslar ilgili kurumların görüşü alınarak Bakanlıkça hazırlanan yönetmelikle belirlenir.

Mera, yaylak ve kışlakların 12/3/1982 tarihli ve 2634 sayılı Turizmi Teşvik Kanunu uyarınca ilan edilen turizm merkezleri ile kültür ve turizm gelişim bölgeleri kapsamında kalan kısımları, ot bedeli alınmaksızın tahsis amacı değiştirilerek tapuda Hazine adına tescil edilir ve bu yerler, 2634 sayılı Kanun çerçevesinde kullanılmak ve değerlendirilmek üzere Kültür ve Turizm Bakanlığına tahsis edilir.”

MADDE 20- 3194 sayılı Kanuna 6306 sayılı Kanunla eklenen Ek-5 inci madde aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, aşağıdaki ek maddeler eklenmiştir.

“Değer artış payı

Ek Madde 5- Kamu hizmet alanları hariç, talep üzerine yapılacak imar planı ve değişikliklerinde; imar hakkında ve değerinde artış olan parsellerin artan değerinin veya hakkının % 45'i, kamuya değer artış payı olarak alınır. Bu payın % 30'u Bakanlığın kentsel dönüşüm özel hesabına, % 70'i plan değişikliğini onaylayan ilgili idareye parsel malikince ödenir. Büyükşehir belediye sınırları içinde, alınan pay büyükşehir belediyesi ve ilgili ilçe belediyesi arasında eşit olarak paylaşılır. Plan değişikliğinin Bakanlıkça onaylanması halinde, payın tamamı Bakanlıkça alınır. Değer artış payı olarak alınan miktarlar, kentsel dönüşüm uygulaması hizmetleri dışında kullanılamaz.

Değer artış payı bedeli; imar planı değişikliğinin yapılaşma şartlarında ve fonksiyonlarda kıymet bakımından meydana getirebileceği değişiklikler ile 2942 sayılı Kanununun 11 inci maddesinde belirtilen bedel tespiti esasları da gözetilerek ve parsel malikinin görüşü alınarak 28/7/1981 tarihli ve 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanununa göre yetkilendirilmiş lisanslı taşınmaz değerlendirme uzmanları veya kuruluşları ile taşınmaz değerlendirme konusunda yüksek lisans veya doktora yapmış olan uzmanlar tarafından raporlandırılarak tespit edilir. Değer artış payı olarak ödenmesi gereken bedelin yarısı ödenmeden onaylanan plana göre uygulamada bulunamaz ve geri kalan miktar tapu kaydına serh verilir ve bu bedel ödenmeden yapı ruhsatı düzenlenmez. Planın iptali halinde, ödenmiş olan bedelin yüzde beşi yapılan masraflara karşılık kesilerek geri kalan bedel faizsiz olarak talep tarihinden itibaren en geç üç ay içinde iade edilir. Ancak inşaat başlama izni verilen yapılarda iade edilmez.

Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar, Bakanlıkça yürürlüğe konulan yönetmelik ile düzenlenir.”

“Değerleme Haritaları

Ek Madde 6- Taşınmazların konumlarına göre teknik ve ekonomik olarak değerlerinin belirlenmesine esas değerlendirme haritaları hazırlanır ve ulusal coğrafi bilgi sistemi veritabanına işlenir.”

“Ek Madde 7- Başbakanlık Yatırım Destek ve Tanıtım Ajansı tarafından yeni teknoloji getiren, büyük ölçekli veya katma değeri yüksek olarak belirlenen yatırımlara yönelik olarak hazırlanan ve onaylanarak kesinleşen imar planları on yıl süreyle değiştirilemez. Kurum ve kuruluşlar plan yapımına ilişkin görüşlerini otuz gün içinde bildirmediği takdirde plan hakkında olumsuz bir görüşün bulunmadığı kabul edilir.”

“Ek Madde 8- Binaların yeni yapı inşa etmek üzere yıkım işleri ilgili idareden yıkım ruhsatı alınarak yıkım müteahhidi tarafından yapılır. Yıkım ruhsatı başvuru üzerine en geç altı iş günü içinde verilir. Hafriyat toprağı ile inşaat ve yıkıntı atıklarının dolgu malzemesi olarak veya geri dönüşüme tabi tutulup yapı malzemesi olarak kullanılması esastır. Hafriyat toprağı ile inşaat ve yıkıntı atıklarının döküm sahaları ilgili idarelerce tespit olunur. Gerçek veya tüzel kişiler tarafından kurulacak geri dönüşüm ve kazanım tesisleri için Bakanlıktan izin alınır. Üzerinde sabit tesis bulunmayan işletmeler için imar planı kararı aranmaz, yapı ruhsatı düzenlenmez. Ancak, 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun kapsamındaki alanlar ile Bakanlıkça belirlenecek özel proje alanlarında gerçekleştirilecek uygulamalar neticesinde ortaya çıkacak inşaat ve yıkıntı atıkları ile hafriyat toprağının döküm sahaları Bakanlıkça veya yetkilendirdiğı idarelerce tespit edilir.”

“Ek Madde 9- Bu Kanun ve diğ er mevzuatın uygulanmasında aşağıdaki tanımlar esas alınır:

a) Bağımsız Bölüm Net Alanı: Bağımsız bölüm içerisindeki kapalı olup duvarlar arasında kalan net alandır. Bu alana; kapı ve pencere eşikleri, 2.5 cm’i geçmemek koşuluyla sıva payları, kolonlar, duman, çöp, tesisat ve hava bacaları ile ışıklıklar, bağımsız bölüm içindeki asansör ve galeri boşlukları, merdivenlerin altlarında 1.80 m. yüksekliğinden az olan yerler, tek bağımsız bölümlü müstakil binalarda bağımsız bölüm içindeki otopark, sığınak, odunluk, kömürlük, hidrofor ve arıtma tesisi alanı, su ve yakıt deposu ve kazan dairesi dahil edilmez. Açık çıkmalar, balkonlar, zemin, çatı ve kat terasları ve birden fazla bağımsız bölümün ortak kullanımına özgülenmiş kat ve çatı bahçeleri gibi en az bir cephesi açık olan mekanlar ile aynı katta veya farklı katta olup bağımsız bölümün eklentisi olan mekanlar ile ortak alanlar bağımsız bölüm net alanı içinde değerlendirilmez. Bağımsız bölümün içten bağlantılı olarak çatı araları dahil birden fazla katta yer alan mekanlardan oluşması halinde bu katlardaki bağımsız bölüme ait alanlar birlikte değerlendirilerek bağımsız bölüm net alanı bulunur.

b) Eklenti Net Alanı: Sadece bağımsız bölüme ait olup bu bölümün kullanımı ve tasarrufunda bulunan mekanların (a) bendinde belirlenen esaslar dikkate alınarak hesaplanacak alanıdır.

c) Bağımsız Bölüm Toplam Net Alanı: Bağımsız bölüm net alanına, esas kullanım dışında yer alıp bağımsız bölümle doğrudan bağlantısı olmayan esas kullanımla aynı kat veya farklı katlarda bulunan sadece bağımsız bölüme ait eklentilerin net alanlarının ilave edilmesiyle bulunan toplam net alandır.

c) Bağımsız Bölüm Brüt Alanı: Bağımsız bölümün içerisindeki duvarlar, kolonlar, sıva payları, bağımsız bölümün merdiven sahanlıkları ve basamakları ile bu merdivenlerin altlarında kalan yerler ile sadece bağımsız bölüme ait ve bağlantılı olan; balkonlar, çatıda, katta ve zemindeki teraslar, açık çıkmalar, çatı veya kat bahçeleri dahil kapladığı alandır. İçten bağlantılı olarak çatı araları dahil birden fazla katta yer alan mekanlardan oluşan bağımsız bölümler dahil, bu alana; duman, çöp, tesisat ve hava bacası boşlukları ile ışıklıklar, bağımsız bölümün eklentileri ve ortak alanların bağımsız bölüme düşen payları dahil edilmez. Bağımsız bölümün içten bağlantılı olarak çatı araları dahil birden fazla katta yer alan mekanlardan oluşması halinde bu katlardaki bağımsız bölüme ait alanlar birlikte değerlendirilerek bağımsız bölüm brüt alanı bulunur.

d) Eklenti Brüt Alanı: Sadece bağımsız bölüme ait olup bu bölümün kullanımı ve tasarrufunda bulunan mekanların (c) bendinde belirlenen esaslar dikkate alınarak hesaplanacak alanıdır.

e) Bağımsız Bölüm Toplam Brüt Alanı: Bağımsız bölüm brüt alanına esas kullanım dışında yer alıp bağımsız bölümle doğrudan bağlantısı olmayan esas kullanımla aynı kat veya farklı katlarda bulunan sadece bağımsız bölüme ait eklentilerin brüt alanının ilave edilmesiyle bulunan toplam brüt alanıdır.

f) Bağımsız Bölüm Genel Brüt Alanı: Bağımsız bölüm toplam brüt alanına arsa payı oranında ortak alanlardan düşen payların da eklenmesi suretiyle hesaplanan genel brüt alanıdır.

g) Yapı inşaat alanı: Duman, çöp, tesisat ve hava bacası boşlukları ile ışıklıklar hariç olmak üzere, bodrum kat, asma kat ve çatı arasında yer alan mekânlar, sadece bağımsız bölümlere ait olan balkonlar, çatıda, katta ve zemindeki teraslar, açık çıkmalar, çatı veya kat bahçeleri ile ortak alanlar dahil yapının inşa edilen bütün katlarının alanını.

ğ) Toplam yapı inşaat alanı: Bir parselde bulunan bütün yapıların yapı inşaat alanları toplamını.

h) Taban alanı: Yapının bahçede yapılan eklenti ve müstemilatı dahil tabi zemin veya tesviye edilmiş zemin üzerinde kalan kısmının parseldeki izdüşümünün kapladığı alandır. Ana yapının dışında kalan binaya ait arıtma tesisi ve trafolar, su depoları, su sarnıcı, gri su toplama havuzu, akaryakıt pompaları ve taşıyıcıları hariç olmak üzere kanopiler ve arkatlar, toprağa dayalı asansör boşlukları, ışıklıklar, hava bacaları, açık havuzlar, pergole, kameriye, zemine oturan avlular, üstü açık veya örtülü zemin terasları, bahçe duvarı ve istinat duvarı gibi yapılar, kontrol

kulübeleri ile tamamen toprağın altında kalan otopark, açık otopark, sığınak ve tesisat hacimleri ve ana binadan ayrı ve toprağın altında kalan yakıt depoları taban alanına dahil edilmez.

1) Taban alanı kat sayısı (TAKS): Taban alanının imar parseli alanına oranıdır. İmar planında oran belirlenmemiş ise taban alanı katsayısı; ayrık nizam olan yerlerde %40'ı, blok ve bitişik nizam olan yerlerde ise %50'yi geçemez.

İ) Kat Alanı Kat Sayısı (KAKS) (Emsal): Yapının katlar alanı toplamının parsel alanına oranından elde edilen sayıdır. Katlar alanına;

Kanopiler, Giriş saçakları, avlular, güneş, rüzgâr, yağmur ve kar etkisine karşı üstü örtülü bir veya birden fazla kenarı açık olan ve her bir bağımsız bölümlerle irtibatlı zemine oturan teraslar, çatı terasları ve çatı bahçeleri,

Temelden çatıya taşıyıcı sistemle doğrudan bağlı olmayan binaya bitişik veya ayrık bir veya birden fazla kenarı açık olan arkatlar, bahçe ve istinat duvarları,

Kapıcı daireleri ve bahçıvan evlerinin toplam 75 m²'si, bekçi odaları ve kontrol kulübelerinin toplam 9 m²'si,

Sığınaklar ve ortak alan olarak ayrılan otoparklar,

Asansör boşlukları, sahanlıklar, ışıklıklar, çöp, atık ve hava bacaları, tesisat galeri, shaft ve bacaları,

Bulunduğu katın alanının %5'ini ve 20m²'yi geçmeyen tesisat odaları, yapı inşaat alanının %5'ini geçmeyen yalnızca tesisatın geçirildiği tesisat katları, kazan dairesi, teshin merkezi, bina ve tesise ait arıtma tesisi, su sarnıcı, gri su toplama havuzu, yakıt ve su depoları ile silolar, trafolar, jeneratör, kojenerasyon ünitesi, eşanjör ve hidrofor bölümleri,

Bütün cepheleri tamamen toprağın altında kalan katlarda yer alan ve tek başına bağımsız bölüm oluşturmayan veya bir bağımsız bölümün eklentisi veya parçası olmayan; ortak alan veya binaya ait sauna, jimnastik salonu, yüzme havuzu, mescit gibi sosyal tesis ve spor birimleri,

Bütün cepheleri tamamen toprağın altında kalan katlarda yer alan ve tek başına bağımsız bölüm oluşturmayan; yapı inşaat alanının %5'ini aşmayan ortak alan depolar, ait olduğu bağımsız bölümün %10'unu aşmayan eklentiler,

Üstü sökülür-takılır hafif malzeme ile kenarları rüzgar kesici cam panellerle kapatılmış olsa dahi açık oturma yerleri, açık yüzme havuzları, atlama kuleleri, çocuk oyun alanları, pergolalar ve kameriyeler,

Umumi binalarda; ticari amaç içermeyen kres ve çocuk bakım ünitelerinin, toplam yapı inşaat alanının %5'ini aşmamak koşuluyla 300 m²'yi geçmeyen kısımları,

Bulunduğu katın alanının toplam %25'ini geçmemek koşuluyla; sökülür-takılır-katlanır cam panellerle kapatılmış olanlar dâhil olmak üzere balkonlar, açık çıkmalar ile kat bahçe ve terasları, yangın merdiveni, yangın güvenlik holü, diğer açık veya kapalı merdiven evlerinin 20 m²'si, dahil edilmez.

Kat adedine esas kotun altında olmakla birlikte arazi eğimi nedeniyle tabii veya tesviye edilmiş zeminin üzerinde kalan bodrum katlardan, biri hariç diğer açıkta kalanlar, imar planı ile belirlenen kat adedine dahil edilerek iskan edilsin veya edilmesin kat alanı kat sayısı (emsal) tanımı içinde değerlendirilir. Ancak, taban alanı kat sayısı; arazi eğimi nedeniyle tabii veya tesviye edilmiş zeminin üzerinde kalan tüm bodrum katlar ile zemin kat izdüşümü birlikte değerlendirilerek hesaplanır.”

MADDE 21- 3194 sayılı Kanuna 6306 sayılı Kanunla eklenen Geçici 14 üncü madde aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“Geçici Madde 14- İlgili idare, 44 üncü maddenin (I) numaralı fıkrasının (f) bendinde belirtilen Yönetmelik düzenlemesinin yapılarak yürürlüğe girmesini müteakip iki yıl içinde gerekli teknik altyapıyı hazırlayarak, verilerin elektronik ortamda yayıma ve kullanıma hazır hale getirilmesine ilişkin tedbirleri alır. Su ve kanalizasyon idarelerince altyapıya ilişkin kanal kotu dahil gerekli olan bilgilerin, bu maddenin yürürlüğe girmesinden itibaren iki yıl içinde elektronik ortama aktarılarak ilgili idareler ile paylaşılması zorunludur. Bu maddede belirtilen süreler, Bakanlar Kurulu Kararı ile ikişer yıl uzatılabilir.”

“Geçici Madde 15- Ek-2 maddesine eklenen fıkra hükmüne dair yönetmelik düzenlemesinin yapılarak yürürlüğe girmesini müteakip bir yıl içinde mevcut bina ve tesislerde gereken değişiklikler ve düzenlemelerin yapılması zorunludur. Mevcut yapılarda yer alan sığınak alanlarında barış zamanında bu amaçla kullanılmak üzere düzenleme yapılabilir.”

MADDE 22- 23/6/1965 tarihli ve 634 sayılı Kat Mülkiyeti Kanununun 1 inci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “veya ileride yapılacak” ibaresi madde metninden çıkartılmıştır.

Tamamlanmış bir yapının kat, daire, iş bürosu, dükkan, mağaza, mahzen, depo gibi bölümlerinden ayrı ayrı ve başlı başına kullanılmaya elverişli olanları üzerinde, o gayrimenkulün maliki veya ortak malikleri tarafından, bu Kanun hükümlerine göre, bağımsız mülkiyet hakları kurulabilir.

Yapılmakta olan bir yapının, birinci fıkrada yazılı nitelikteki bölümleri üzerinde, yapı tamamlandıktan sonra geçilecek kat mülkiyetine esas olmak üzere, arsa maliki veya arsanın ortak malikleri tarafından, bu Kanun hükümlerine göre irtifak hakları kurulabilir.

MADDE 23- 634 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin (c) bendinde yer alan “Bir arsa üzerinde ileride kat mülkiyetine konu olmak üzere yapılacak veya” ibaresi kaldırılmıştır.

c) Yapılmakta olan bir veya birden çok yapının bağımsız bölümleri için o arsanın maliki veya ortak malikleri tarafından bu Kanun hükümlerine göre kurulan irtifak hakkına (kat irtifakı); bu hakka sahip olanlara da (kat irtifak sahibi);

MADDE 24- 634 sayılı Kanunun 12 nci maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki bentler eklenmiştir.

(Değişik: 14/11/2007-5711/5 md.) Kat mülkiyetinin kurulması için, anagayrimenkulün kat mülkiyetine çevrilmesi hususunda o gayrimenkulün maliki veya bütün paydaşlarının aşağıda yazılı belgeler ile birlikte tapu idaresinde istemde bulunması gerekir:

a) (Değişik: 23/6/2009-5912/2 md.) Anagayrimenkulde, yapı veya yapıların dış cepheler ve iç taksimatı bağımsız bölüm, eklenti, ortak yerlerinin ölçüleri ve bağımsız bölümlerin konum ve büyüklüklerine göre hesaplanan değerleriyle oranlı arsa payları, kat, daire, iş bürosu gibi nevi ile bunların birden başlayıp sırayla giden numarası ve bağımsız bölümlerin yapıinşaat alanı da açıkça gösterilmek suretiyle, proje müellifi mimar tarafından yapılan ve anagayrimenkulün maliki veya bütün paydaşları tarafından imzalanan, yetkili kamu kurum ve kuruluşlarınca onaylanan mimarî proje ile yapı kullanma izin belgesi.

b) Bağımsız bölümlerin kullanılış tarzına, birden çok yapının varlığı halinde bu yapıların özelliğine göre 28 inci maddedeki esaslar çerçevesinde hazırlanmış, kat mülkiyetini kuran malik veya malikler tarafından imzalanmış bir yönetim plânı.

“(c) Üzerindeki yapı yıkılmış olan parsellerde üç ay içinde aynı mimari proje ile yapı ruhsatı alınmaması halinde kat mülkiyeti kendiliğinden ortadan kalkar. Yapı ruhsatını düzenlemeye yetkili idarenin bildiri üzerine Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğünün ilgili taşra birimince en geç altı iş günü içinde resen cins değişikliğinin yapılması zorunludur.

(c) Yapı kullanma izin belgesini düzenleyen idare en geç altı iş günü içinde yapının ruhsat eki yapı aplikasyon projesini tescile konu onaylı parselasyon planına işlenmek üzere resen ilgili kadastro müdürlüğüne gönderir.

(d) Kat irtifakı kurulmuş bir yapının ruhsat eki projelerine uygun olarak tamamlandığının ilgili idaresince tespit edilerek enerji kimlik belgesi, yapı denetim raporu ve yapı kullanma izin belgesi düzenlenmesi halinde; yapı kullanma izin

belgesinin onaylı örneği ve yapının (a) bendine uygun olarak düzenlenmiş ve anagayrimenkulün maliki veya bütün paydaşları tarafından imzalanmış ruhsat eki mimari projesinin yanında, maliklerini ve maliklerinin muvafakatının idarece alındığını belirten ilgili idarenin yazısı ile ana taşınmazın mülkiyetinin kat mülkiyetine çevrilmesinin talep edilmesi halinde, tapu müdürlüğünce en geç onbes gün içinde herhangi bir belge istenilmeden doğrudan kat mülkiyeti tesis edilebilir.”

MADDE 25- 634 sayılı Kanununun 14 üncü maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve son fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

“İnşaatına başlanmakla birlikte yapısı tamamlanmamış bir arsa üzerinde kat irtifakının kurulması ve tapu siciline tescil edilmesi için, arsanın malikinin veya bütün paydaşlarının buna ait istem ile birlikte yapı ruhsatı, 12 nci maddenin (a) bendine uygun olarak düzenlenmiş ruhsat eki mimari projesinin ve zemin kat veya temel üstü vizesi yapıldığına ilişkin idarece düzenlenen belgenin ve (b) bendindeki yönetim planının tapu idaresine verilmesi gereklidir. Kat mülkiyetine geçişte ayrıca yönetim planı istenmez. Kat irtifakı kurulan ve inşaatı süren bir yapıda irtifakı değiştirecek nitelikte değişiklik yapılabilmesi için irtifak sahiplerinin muvafakatının alınması ve kat irtifakının yapı kullanma izin belgesine esas mimari projeyle uygun hale getirilmesi zorunludur. Aksi halde kat mülkiyeti kurulamaz.”

Bir arsa üzerinde kat irtifakları ancak sözleşmede veya dilekçede her kat irtifakının ilgili bulunduğu bağımsız bölüme tahsisi istenen arsa payı, arsanın kayıtlı olduğu kütüğün (Beyanlar) hanesinde belirtilmek suretiyle kurulur ve yapının, verilen projeye göre tamamlanmasından sonra kat mülkiyetine konu olacak bağımsız bölümlerinin numarası ve bu bölümlere bağlı eklentiler kütüğün beyanlar hanesinde belirtilir.

(Değişik üçüncü fıkra: 23/6/2009-5912/3 md.) Yapının tamamlanmasından sonra kat irtifakının kat mülkiyetine çevrilmesi, kat irtifakının tesciline ait resmi senede ve 12 nci maddede yazılı belgelere dayalı olarak, yetkili idarece yapı kullanma izin belgesinin verildiği tarihten itibaren altmış gün içinde ilgili tapu idaresine gönderilmesi üzerine resen yapılır.

“Kat mülkiyeti veya kat irtifakı kurulması için tapu müdürlüklerine ibraz edilecek mimarî projeler elektronik ortamda da verilebilir. Bu fıkranın uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü’nce belirlenir.

Kat irtifakı ve kat mülkiyeti kurulmuş olan binanın yıkılması sonucu kat mülkiyeti kendiliğinden ortadan kalkan ve kat mülkiyeti arsa payına dönüşen parsellerde yeni yapılacak binalar için tesis edilecek kat irtifakı ve kat mülkiyeti işlemlerinde bağımsız bölümlerin yıkılmadan önceki konumlarının dikkate alınması esastır.”

MADDE 26- 634 sayılı Kanunun 20 nci maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinin birinci cümlesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki cümle eklenmiştir

(Değişik birinci fıkra: 13/4/1983 - 2814/9 md.) Kat maliklerinden her biri aralarında başka türlü anlaşma olmadıkça:

c) Kat malikleri ortak yer veya tesisler üzerindeki kullanma hakkından vazgeçmek veya kendi bağımsız bölümünün durumu dolayısıyla bunlardan faydalanmaya lüzum ve ihtiyaç bulunmadığını ileri sürmek suretiyle bu gider ve avans payını ödemekten kaçınamaz.

“Ancak konut binalarında bina giriş katındaki bağımsız bölümler asansör bakım ve onarım giderlerine dahil edilip edilmemesi yönetim planında belirlenir. Toplu yapı kapsamında kalmasa dahi, yapı kooperatiflerince veya site şeklinde inşa edilmiş parsellerin malikleri birlikte faydalandıkları su ve benzeri altyapı tesislerine ilişkin giderlere katılmak zorundadır.”

(Değişik: 13/4/1983 - 2814/9 md.) Gider veya avans payını ödemeyen kat maliki hakkında, diğer kat maliklerinden her biri veya yönetici tarafından, yönetim planına, bu Kanuna ve genel hükümlere göre dava açılabilir, icra takibi yapılabilir. Gider ve avans payının tamamını ödemeyen kat maliki ödemede geciktiği günler için aylık yüzde beş hesabıyla gecikme tazminatı ödemekle yükümlüdür. (1)

Birinci fıkradaki giderlere, kat maliklerinden birinin veya onun bağımsız bölümünden herhangi bir suretle faydalanan kişinin kusurlu bir hareketi sebep olmuşsa, gidere katılanların yaptıkları ödemeler için o kat malikine veya gidere sebep olanlara rücu hakları vardır

MADDE 27- 634 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“Geçici Madde 3- Bu Kanunun yürürlük tarihinden önce mimari projenin vaziyet planında birden çok imar parseli üzerinde yer aldığı tespit edilen, yönetim planları daha önce yapılmış ve aynı olan parsellerden oluşan toplu yapıların yönetim planlarında yeniden uyarılma şartı aranmaz ve bu yapılar tapuya tescilli yönetim planları gereği yönetilir.” .

MADDE 28- 4/4/1990 tarihli ve 3621 sayılı Kıyı Kanununun 5 inci maddesinin beşinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, altıncı fıkrasına “ancak” ibaresinden sonra gelmek üzere “devlet yolu, demiryolu,” ibaresi eklenmiştir.

“Kıyı kenar çizgisinden kara yönünde en fazla 10 metrelik mesafede olup deniz seviyesine göre en az 5 metre yükseklikte kalan yerlerde veya dar kıyılarda yapılacak yapıların kıyı kenar çizgisine en az 20 metre, sahil şeridinin diğer

alanlarında yapılacak yapıların ise kıyı kenar çizgisine en az 50 metre mesafede olması zorunludur.”

Ek : (1/7/1992 - 3830/2 md.) Yaklaşma mesafesi ve kıyı kenar çizgisi arasında kalan alanlar, ancak **devlet yolu, demiryolu**, yaya yolu, gezinti, dinlenme, seyir ve rekreatif amaçla kullanılmak üzere düzenlenebilir.

MADDE 29- 3621 sayılı Kanunun 6 ncı maddesinin dördüncü fıkrasındaki “uygulama” ibaresi kaldırılmış, dördüncü fıkrasının (a) bendine “menfez,” ibaresinden sonra gelmek üzere “ulaşıma yönelik yapı ve tesisler ile park ve açık alan düzenlemeleri,” ibaresi eklenmiş, (b) bendindeki “yeri” ibaresinden sonra gelen “ve” ibaresi “ile” şeklinde, aynı bentte yer alan “üretim ve yetiştirme tesisleri” ibaresi “üretim, teşhir, pazarlama, depolama ve yetiştirme tesisleri, kamu kurumu veya kuruluşunca işletilen akaryakıt istasyonları ve enerji tesisleri” şeklinde değiştirilmiş, aynı fıkraya aşağıdaki (e) bendi, beşinci fıkradan sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

Kıyı, herkesin eşitlik ve serbestlikle yararlanmasına açık olup, buralarda hiçbir yapı yapılamaz; duvar, çit, parmaklık, telörgü, hendek, kazık ve benzeri engeller oluşturulamaz.

Kıyılarda, kıyıyı değiştirecek boyutta kazı yapılamaz; kum, çakıl vesaire alınamaz veya çekilemez.

Kıyılara moloz, toprak, curuf, çöp gibi kirletici etkisi olan atık ve artıklar dökülemez.

Kıyıda, imar planı kararı ile;

a) İskele, liman, barınak, yanaşma yeri, rıhtım, dalgakıran, köprü, menfez, **ulaşıma yönelik yapı ve tesisler ile park ve açık alan düzenlemeleri**, istinat duvarı, fener, çekek yeri, kayıkhanesi, tuzla, dalyan, tasfiye ve pompaj istasyonları gibi, kıyının kamu yararına kullanımı ve kıyıyı korumak amacıyla yönelik alt yapı ve tesisler,

b) Faaliyetlerinin özellikleri gereği kıyıdan başka yerde yapılmaları mümkün olmayan tersane, gemi söküme yeri **ile** su ürünlerini, **üretim, teşhir, pazarlama, depolama ve yetiştirme tesisleri, kamu kurumu veya kuruluşunca işletilen akaryakıt istasyonları ve enerji tesisleri gibi**, özelliği olan yapı ve tesisler,

c) (Ek: 3/7/2005 - 5398/13 md.)Organize turlar ile seyahat eden kişilerin taşındığı yolcu gemilerinin (kravaziyer gemilerin) bağlandığı, günün teknolojisine uygun yolcu gemisine hizmet vermek amacıyla liman hizmetlerinin (elektrik, jeneratör, su, telefon, internet ve benzeri teknik bağlantı noktaları ve hatlarının) sağlandığı, yolcularla ilgili gümrüklü alan hizmetlerinin görüldüğü, ülke tanıtımı ve imajını üst seviyeye çıkaracak turizm amaçlı (yeme-içme tesisleri, alışveriş merkezleri, haberleşme ve ulaştırmaya yönelik üniteler, danışma, enformasyon ve banka hizmetleri, konaklama üniteleri,

ofis binalar) fonksiyonlara sahip olup, kruvaziyer gemilerin yanaşmasına ve yolcuları indirmeye müsait deniz yapıları ve yan tesislerinin yer aldığı kruvaziyer ve yat limanları,

d) (Ek: 31/7/2008 - 5801/3 md.) Uluslararası spor otoritelerinin, Türkiye’de spor faaliyetlerinin düzenleneceğine dair kararı gereğince Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün bağlı olduğu spordan sorumlu Bakanlığın izni doğrultusunda, 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun (I) sayılı Cetvelinde düzenlenen genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri, aynı Kanunun (II) sayılı Cetvelinde düzenlenen özel bütçeli idareler, belediyeler ile il özel idareleri tarafından her türlü spor aktiviteleri ve organizasyonların yapılmasına/yaptırılmasına yönelik spor tesisleri ve

zorunluluk arz eden durumlarda bunların tamamlayıcı konaklama tesisleri,

“e) Kamuya ait teknik, sosyal ve kültürel tesisler.”

Yapılabilir.

(Ek fıkra: 3/7/2005 - 5398/13 md.) Özelleştirme kapsam ve programına alınan ve sahil şeridi belirlenen veya belirlenecek olan alanlar ile kıyı ve dolgu alanlarında yapılacak yat ve kruvaziyer limanlarının ihtiyacı olan yönetim birimleri, destek birimleri, bakım ve onarım birimleri, teknik ve sosyal altyapı ve konaklama birimleri ile ilgili kullanım kararları ve yapılanma şartları imar plânı ile belirlenir.

“Kıyı alanının gerisinde, ekolojik özellikler dikkate alınarak deniz, nehir veya göl ile bağlantılı kanal ve göletler yapılabilir.”

Bu yapı ve tesisler yapım amaçları dışında kullanılamazlar.

MADDE 30- 3621 Sayılı Kanunun 7 nci maddesinin birinci fıkrasındaki “uygulama” ibaresi kaldırılmış, ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Kamu yararının gerektirdiği hallerde, imar planı kararı ile deniz, göl ve akarsularda ekolojik özellikler dikkate alınarak doldurma ve kurutma suretiyle arazi elde edilebilir.

“Bu gibi yerlerde doldurma veya kurutma amacıyla valiliğe iletilen plan teklifi, valilik görüşü ile birlikte Çevre ve Şehircilik Bakanlığına gönderilir. Bakanlık, ilgili kamu kurum ve kuruluşlarının görüşlerini alır. Teklife ilişkin görüşüne başvuru alan kurum ve kuruluşlar, görüşlerini otuz gün içerisinde bildirirler. Bu süre içerisinde görüş bildirilmediği takdirde plan hakkında herhangi bir görüşün bulunmadığı kabul edilir ve alınan görüşlerin tümü nihai olarak birlikte değerlendirilerek planlama ve uygulama yapılır. Bu planlar Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından uygun bulunması halinde aynen veya değiştirilerek onaylanır. Bu araziler Devletin hüküm ve tasarrufu altındadır ve mülkiyete konu edilemez. Kıyı ve dolgu alanları ile sahil şeritlerinde 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanununun koruma amaçlı imar planlarına ilişkin hükümleri uygulanmaz.”

MADDE 31- 3621 sayılı Kanunun 10 uncu maddesinin ikinci cümlesi yürürlükten kaldırılmış ve aynı maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

Kıyıda ve sahil şeridindeki planlar bu Kanunun ve buna dayanılarak çıkarılacak yönetmeliğin hükümlerine aykırı olamaz.

“Daha sonra belediye sınırları içine alınanlar dahil köy yerleşme alanı ve kırsal alanlarda olup deniz, göl ve akarsuların sahil şeridinde kalan mesafe şartları ile birlikte yapıldığı tarihteki mevzuata uygun olarak 11/7/1992 tarihinden önce oluşmuş yapılaşmalar ilave yeni yerleşme alanları oluşturulmamak ve ilave yapı yapılmamak koşuluyla korunur. Köy yerleşik alanları içerisinde kalan özel mülkiyete ait yapılaşmamış kadastro veya imar parsellerine, mevcut dokuya uygun olarak yapı ruhsatı verilebilir. Köy yerleşik alan sınırı tespit edilmemiş köylerde öncelikle köy yerleşik alan sınırı tespit edilir. Hangi alanda kalırsa kalsın yapıldığı tarihteki mevzuata uygun yapılar, bu Kanun kapsamında korunması mümkün olmasa dahi kamulaştırılınca kadar kat mülkiyeti tesis edilmemek ve herhangi bir müktesep hak teşkil etmemek koşuluyla, yörenin koşullarına uygun kullanım değişikliği, güçlendirme, cephe değişikliği, esaslı tadilat veya aynı emsal, kontur ve gabarinin aşılmasına dikkat edilerek yeniden yapılarak kullanılabilir.”

MADDE 32- 3621 sayılı Kanunun 11 inci maddesinin ikinci fıkrasına aşağıdaki cümleler eklenmiştir.

Bu Kanun hükümlerine göre, kıyıda ve doldurma ve kurutma yoluyla kazanılan araziler üzerinde yapılması mümkün olan yapı ve tesislerin yapılabilmesi için, Maliye ve Gümrük Bakanlığından gerekli iznin alınması zorunludur.

Yapı ruhsatı verilmesinde bu izin belgesi yeterlidir. **“3/5/1985 tarihli ve 3194 sayılı İmar Kanununun 44 üncü maddesinin (I) numaralı fıkrasının (a) bendinde belirtilen kamu kurum ve kuruluşlarınca yapılan yapılar hariç, kıyıda ve doldurma ve kurutma yoluyla kazanılan araziler üzerinde ruhsatsız yapı inşa edilmez. Ancak yapı işlet devret veya kiralama usulü veya imtiyaz sözleşmesi veya kamu özel ortaklığı ile gerçekleştirilen yatırımlar için tahsis belgeleri ile birlikte Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüklerine başvurarak ruhsat alınması zorunludur. Bu yapılarda denetime yönelik fenni mesuliyet sözleşmesinin ilgili yatırımcı kamu kuruluşu ile teknik müşavirlik kuruluşu arasında imzalanması gerekir. Denetim hizmet bedeli yatırımı gerçekleştirecek gerçek ya da tüzel kişi tarafından ödenir. Kıyıda yapılacak yapıların yakın çevresini kapsayacak silüet ve kentsel tasarım projeleri ile birlikte mimari projelerinin kuruluş, görev, yetki ve sorumlulukları yönetmelikle belirlenen estetik kurulları tarafından değerlendirilmesi zorunludur.”**

İzin verilme şekil ve şartları Bayındırlık ve İskan ve Maliye ve Gümrük bakanlıklarınca birlikte tespit edilerek çıkarılacak uygulama yönetmeliğinde belirtilir.

MADDE 33- 3621 sayılı Kanunun 13 üncü maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

Bu Kanun kapsamında kalan alanlardaki uygulamaların kontrolü; belediye ve mücavir alan sınırları içinde belediye, dışında ise valilikçe yürütülür. İlgili bakanlıkların teftiş ve kontrol yetkileri saklıdır.

“Cevre ve Şehircilik Bakanlığı, belediye ve diğer kurumların bu Kanunun uygulamasıyla ilgili her türlü işlemini denetleme yetkisine sahip olup, tespit ettiği aykırılıkların giderilmesi için belediye ve kurumlara bildirimde bulunabilir, verilen süre içinde aykırılığın giderilmemesi halinde gereğini resen yerine getirebilir. Bakanlık, idare ve diğer kurum görevlilerinin bu Kanunun uygulanmasına dair işlemleri hususunda Bakanlık müfettişlerine inceleme yaptırarak düzenlenen raporu, 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun uyarınca işlem yapılmak üzere soruşturma izni vermeye yetkili mercilere gönderebilir.”

MADDE 34- 3621 sayılı Kanunun geçici maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Geçici Madde 1- 11/7/1992 tarihinden önce mevzuat hükümlerine uygun olarak onanmış uygulama imar planlarının sahil şeritleri veya kıyı tarafındaki yapı yaklaşma mesafesi ile ilgili hükümleri bu alanlar yapılaşmamış olsa dahi geçerlidir. Ancak, 8 inci maddenin ikinci fıkra hükümleri saklıdır. Bu planlardan kıyı kenar çizgisi tespit olunmadan onaylananlarda kıyı kenar çizgisi belirlenerek planlara işlenmeden uygulama yapılamaz. Bu alanlarda yeni yapı inşa edilebilmesi için kıyı kenar çizgisine en az 20 metre mesafenin bulunması gerekir. Bu alanlarda kıyı kenar çizgisi tespiti sonrasında parsellerin kıyıda kalan kısımlarının bedelsiz terki halinde terk edilen alana ilişkin onaylı imar planındaki imar hakları parsel malikinin talebi ile parselin kıyı kenar çizgisi gerisinde kalan bölümlerine veya parsel malikince belirlenen farklı parsellere aktarılabilir. İmar planında yapı yapılmaya müsait olmayan bir kullanım kararında kalan bölümlerin ise parselin veya planın ortalama yoğunluğu imar hakkına esas alınır.”

MADDE 35- 5/12/1951 tarihli ve 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanununun 2 nci maddesinin birinci fıkrasının üçüncü bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“3. Kamu kurum ve kuruluşları tarafından yaptırılıp onaylanan imar planları, projeler ve haritalar hariç olmak üzere her tür ve ölçekteki planlar ve haritalar, tasarım ve projeler, krokiler ile idareler tarafından onaylansın veya onaylanmasın, bedii vasfı bulunmayan her nevi teknik ve ilmi mahiyette fotoğraf eserleri, resimler ile

endüstri, çevre ve sahne tasarım ve projeleri, coğrafya ve topoğrafyaya ait maket ve benzerleri, görev, yetki ve sorumlulukları Bakanlık ve Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından çıkarılacak Yönetmelikle belirlenen ve yerel yönetimler bünyesinde kurulan mimari estetik kurullarınca özgün fikir ifade ettiğine karar verilen ve tescil edilen mimari proje, tasarım ve maketler.”

MADDE 36- 5846 sayılı Kanunun 16 ncı maddesinin son fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

Eser sahibinin izni olmadıkça eserde veyahut eser sahibinin adında kısaltmalar, ekleme ve başka değiştirmeler yapılamaz.

Kanunun veya eser sahibinin müsaadesiyle bir eseri işliyen, umuma arzeden, çoğaltan, yayımlayan, temsil eden veya başka bir suretle yayan kimse; işleme, çoğaltma, temsil veya yayım tekniği icabı zaruri görülen değiştirmeleri eser sahibinin hususi bir izni olmaksızın da yapabilir.

(Değişik: 21/2/2001 - 4630/9 md.) Eser sahibi kayıtsız ve şartsız olarak izin vermiş olsa bile şeref veya itibarını zedeleyen veya eserin mahiyet ve hususiyetlerini bozan her türlü değiştirilmeleri menedebilir. Menetme yetkisinden bu hususta sözleşme yapılmış olsa bile vazgeçmek hükümsüzdür.

“Parsel maliki ile yapılan bir sözleşmeye dayanılarak ücreti karşılığında hazırlanan ya da inşa edilen; mimari estetik kurulunca özgün fikir ifade ettiğine karar verilmeyen mimari proje veya mimarlık eserinde müellifin muvafakati alınmaksızın ilave ve değişiklikler yapılabilir. Bu durumda yapı mevcut ise mimari proje bedelinin % 30’u, inşaatı devam ediyor ise mimari proje bedelinin % 20’si müellifine verilmek zorundadır. Sözleşmesinde aksine bir hüküm var ise sözleşmeye uyulur. Ruhsata tabi olmayan basit tadilatlarda ise müellifin muvafakati aranmaz. Yıkılan yapılarda aynı projeler kullanılmadıkça herhangi bir hak talep edilemez.”

MADDE 37- 5846 sayılı Kanunun 27 nci maddesinin son fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

Koruma süresi eser sahibinin yaşadığı müddetçe ve ölümünden itibaren 70 yıl devam eder (Ek cümle: 21/2/2001 -4630/16 md.) Bu süre, eser sahibinin birden fazla olması durumunda, hayatta kalan son eser sahibinin ölümünden itibaren yetmiş yıl geçmekle son bulur.

Sahibinin ölümünden sonra alenileşen eserlerde koruma süresi ölüm tarihinden sonra 70 yıldır.

12 nci maddenin birinci fıkrasındaki hallerde koruma süresi, eserin aleniyet tarihinden sonra 70 yıldır; meğer ki eser sahibi bu sürenin bitmesinden önce adını açıklamış bulunsun,

İlk eser sahibi tüzelkişi ise, koruma süresi aleniyet tarihinden itibaren 70 yıldır.

“Mimarlık eserleri için ise, yapı yıkıldığında veya proje müellifi vefat ettiğinde, kalıcı olarak temyiz kudretini kaybettiğinde veya gaipliğine hükmedildiğinde telif hakkı son bulur.”

MADDE 38- 26/1/2011 tarihli ve 6107 sayılı İller Bankası Anonim Şirketi Hakkında Kanunun 9 uncu maddesinin ikinci fıkrasının birinci cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Denetim Kurulu üyelerine, her yıl **Genel Kurul tarafından belirlenen miktarda aylık ücret ve diğer ödemeler yapılır.**” Denetim Kurulu üyeliği görevine atanana hakkında 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun uygulanmasında, 12 nci maddedeki Yönetim Kurulu üyelerine ilişkin hükümlere uygun olarak işlem tesis edilir.

MADDE 39- 6107 sayılı Kanunun 12 nci maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, ikinci fıkrasının ikinci cümlesi yürürlükten kaldırılmıştır.

“(1) Devlet memuru dışındaki Yönetim Kurulu üyelerine, her yıl Genel Kurul tarafından belirlenen miktarda aylık ücret ve diğer ödemeler yapılır.”

(2) Banka personelinin aylık ücret, ikramiye ve diğer mali ve sosyal hakları ile sözleşme esasları, Genel Müdürün teklifi ve Yönetim Kurulunun kararı ile belirlenir.

MADDE 40- 6107 sayılı Kanunun 13 üncü maddesinin sekizinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(8) Banka; 10/2/1954 tarihli ve 6245 sayılı Harcırah Kanunu ile belediye ve il özel idarelerine kullandığı kredi faiz gelirleri bakımından, 13/7/1956 tarihli ve 6802 sayılı Gider Vergileri Kanununa, **8/9/1983 tarihli ve 2886 sayılı Devlet İhale Kanununa, 5/1/1961 tarihli ve 237 sayılı Taşit Kanununa ve bunların ek ve değişiklikleri ile 4/7/2001 tarihli ve 631 sayılı “Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Mali ve Sosyal Haklarında Düzenlemeler ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname” hükümlerine** tabi değildir. **Banka, 2/7/1964 tarihli ve 492 sayılı Harçlar Kanunu uygulaması açısından özel bütçeli idareler kapsamında değerlendirilir.”**

MADDE 41- 29/6/2011 tarihli ve 644 sayılı Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin;

a) 2 nci maddesinin (f) ve (i) bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, (n) bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki bentler eklenmiş, diğer bent buna göre teselsül ettirilmiştir.

“f) **Kamu kurum ve kuruluşları tarafından yapılan veya yaptırılanlar da dâhil olmak üzere yapıların can ve mal emniyeti ile mevzuata ve tekniğine uygunluk bakımından etüt, proje ve yapı denetimini yapmak, yaptırmak veya yapılmasını sağlamak, tespit edilen aykırılık ve noksanlıkların giderilmesini istemek; gerçek ve tüzel kişilere ait her türlü yapıyı incelemek ve bu yapılar hakkında Kanunla verilen görevleri uygulamak; yapı denetimi sistemini oluşturmak, kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek kişilere ve özel hukuk tüzel kişilerine ait her türlü yapının denetiminde görev alan kuruluş ve denetçi mimar ve mühendisler ile yardımcı kontrol elemanlarının kayıtlarını tutmak, denetlemek; yapı malzemelerine ilişkin standartların hazırlanmasını ve yayımlanmasını sağlamak, yapı malzemelerinin üretim, satış, nakil ve kullanma safhalarında gözetim, denetim ve uygunluk değerlendirmesine ve güvenli ürün belgesi verilmesine dair esasları belirlemek, güvenli ürün denetçisi ve kuruluşlarının yetkilendirme çalışmalarını yürütmek; aykırılıklar hakkında valiliklerin idari yaptırım kararı almasını sağlamak; yapı malzemesi numunelerinin test ve deneylerini ilgili standarda göre yapmak, yapılmasını sağlamak, Bakanlık laboratuvar altyapısını geliştirmek.**”

“(i) **22/4/1925 tarihli ve 657 sayılı Harita Genel Komutanlığı Kanununun askeri alanlara ilişkin hükümleri saklı kalmak kaydıyla, Ulusal Coğrafi Bilgi Sisteminin kurulmasına, kullanılmasına ve geliştirilmesine, ortofoto haritalarının elde edilmesine dair iş ve işlemleri yapmak, yaptırmak, mahalli idarelerin planlama, harita, altyapı ve üstyapıya ilişkin faaliyetleri ile ilgili kent bilgi sistemlerini kurmalarına, kullanmalarına ve Ulusal Coğrafi Bilgi Sistemi ile entegrasyonuna yönelik çalışmaları yürütmek, bu hususlar ile coğrafi verilerin, veri setlerinin ve metaverilerin; hazırlanması, yayımlanması ve paylaşımına ilişkin usul, esas ve standartları belirlemek.**”

n) (Ek: 16/5/2012-6306/19 md.) 23/9/1980 tarihli ve 2302 sayılı Atatürk’ün Doğumunun 100 üncü Yılı'nın Kutlanması ve “Atatürk Kültür Merkezi Kurulması” Hakkında Kanunun 3 üncü maddesi ile belirlenen Atatürk Kültür Merkezi alanını iyileştirme, güzelleştirme, yenileme ve ihya etmek amacıyla; Kültür ve Turizm Bakanlığının da görüşü alınarak, bu alan için her tür ve ölçekte etüt, harita, plan, parselasyon planı ile yapı projelerini yapmak, yaptırmak, onaylamak, kamulaştırma ve ruhsatlandırma işlemleri ile diğer iş ve işlemlerin gerçekleştirilmesini sağlamak. (1)

“o) **Milli parklar, tabiat parkları, tabiat anıtları, tabiatı koruma alanları, doğal sit alanları, sulak alanlar, özel çevre koruma bölgeleri ve benzeri koruma statüsü bulunan**

diğer alanların kullanma ve yapılaşmaya yönelik ilke kararlarını belirlemek; tabiat varlıkları, doğal, tarihi, arkeolojik ve kentsel sit alanları ile koruma statüsü bulunan diğer alanların çakıştığı yerlerde koruma ve kullanma esaslarını ilgili bakanlıkların görüşünü alarak belirlemek ve bu alanların kısmen veya tamamen hangi idarelerce yönetileceğine karar vermek; bu alanlarda her tür ve ölçekteki çevre düzeni planı ile nazım ve uygulama imar planlarını yapmak, yaptırmak ve onaylamak, bu planları uygulamak veya uygulanmasını sağlamak,

ö) Çevre yönetimi, çevre denetimi ve çevresel etki değerlendirilmesi iş ve işlemlerinde görev alanların niteliklerine, görev, yetki ve sorumluluklarına ilişkin esasları belirlemek, mesleki yeterlikleri ile kuruluş yeterliklerini değerlendirerek bunlara belge verilmesini ve kayıtlarının tutulmasını sağlamak,

p) Çevresel etki değerlendirmesi raporu hazırlanmasında, çevre laboratuvarları, çevre danışmanlık firmaları ile belediyelerin çevre koruma tesislerinin projelerinde ve işletilmesinde görev alacak elemanları eğitmek, proje ve tesis ölçütlerini geliştirmek ve mesleki yetkinliği arttırmak,”

b) 7 nci maddesinin birinci fıkrasının (ğ) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Belediyelerin mücavir alanları ile köylerin yerleşik alanlarının sınırlarının tespitine ilişkin usul ve esasları belirlemek ve tespit edilen **mücavir alan** sınırlarını onaylamak,”

c) 12 nci maddesinin birinci fıkrasının (e) bendi aşağıdaki şekilde ilga edilmiş, (f) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, (g), (i), (j), (m) ve (n) bentleri yürürlükten kaldırılmış, diğer bent numaraları buna göre teselsül ettirilmiştir.

“(e) 2 nci maddenin birinci fıkrasının (ç), (ğ), (h), (ı) bentleri kapsamında kalan yapılara Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüklerince yapı ruhsatı, inşaaata başlama izin belgesi, yapı kullanma izin belgesi ile işyeri açma ve çalışma ruhsatlarının düzenlenmesini sağlamak.”

“(f) Yöresel ve ekolojik mimarinin, yerel-geleneksel yapı malzemelerinin, ileri yapım teknolojilerinin kullanılması ve yaygınlaştırılmasını teşvik etmek, binalarda enerji verimliliğinin sağlanmasına, ısı, su ve ses yalıtımına ve enerji kimlik belgesinin düzenlenmesine, binalarda yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanılmasına yönelik usul ve esasları belirlemek, mevcut yapılarda 18/4/2007 tarihli ve 5627 sayılı Enerji Verimliliği Kanunu uyarınca alınacak tedbirlere, verilecek sürelerle yönelik usul ve esasları belirlemek, süre uzatımına ilişkin karar alınmasını sağlamak.”

ç) 13/A maddesinin (c) ve (ç) bentleri yürürlükten kaldırılmış, diğer bent numaraları buna göre teselsül ettirilmiştir.

d) 20 nci maddesinin (f) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(f) Bakanlığın görev alanına giren konularda kamu kurum ve kuruluşları ile meslek kuruluşlarının **mimar, mühendis ve şehir plancılarına** mesleki eğitim vermek veya verdirmek, **çevre yönetimi, yapı denetimi, enerji verimliliği gibi konularda eğitim düzenlemek, yapı kooperatifleri çevre denetçisi, enerji denetçisi, piyasa gözetim ve denetim elemanlarına süreli yeterlilik belgesi vermek**”

e) 27 nci maddesinin 3 üncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve madde metnine aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

“(3) **Ulusal Coğrafi Bilgi Sistemi Yüksek Kurulu; 13 üncü madde uyarınca yürütülen görevlerin yerine getirilmesine yönelik genel ilkeleri belirlemek ve gerekli koordinasyonu sağlamak amacıyla kurulmuştur. Kurul; Bakanlık Müsteşarı'nın veya görevlendirilecek Müsteşar Yardımcısı'nın başkanlığında yılda en az iki kez toplanır. Kurul, Başkanın çağrısı üzerine olağanüstü toplanabilir. Kurulun sekretaryasını Coğrafi Bilgi Sistemleri Genel Müdürlüğü yürütür.**”

“(4) **Ulusal Coğrafi Bilgi Sistemi Koordinasyon Kurulu; coğrafi bilgi sistemine ilişkin koordinasyon hizmetlerini yürütmek, Ulusal Coğrafi Bilgi Sistemi Yüksek Kurulunda alınan kararların uygulanmasını sağlamak ve denetlemek, kurum ve kuruluşlar arasındaki koordinasyonu sağlamak amacıyla, Ulusal Coğrafi Bilgi Sistemi Yüksek Kuruluna karşı sorumlu olmak üzere kurulmuştur. Kurul; Coğrafi Bilgi Sistemleri Genel Müdürü'nün başkanlığında yılda en az dört kez toplanır. Kurul, Başkanın çağrısı üzerine olağanüstü toplanabilir. Kurulun sekretaryasını Coğrafi Bilgi Sistemleri Genel Müdürlüğü yürütür.**

“(5) **Kurul, şura ve çalışma gruplarının oluşturulması, üye yapısı, çalışma usul ve esasları ile üyelerin huzur hakları yönetmelik ile belirlenir.**”

f) (23/8/2011 tarihli ve 653 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 7 nci maddesi ile mülga edilen) 32 nci maddesinin başlığı “Kamu kurum ve kuruluşlarının, gerçek ve özel hukuk tüzel kişiliklerinin yükümlülükleri ve idari yaptırımlar” olarak değiştirilmiş ve madde metnine aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

Kamu kurum ve kuruluşlarının, gerçek ve özel hukuk tüzel kişiliklerinin yükümlülükleri ve idari yaptırımlar

MADDE 32 – (1) Merkezi yönetim kapsamındaki kamu idareleri, sosyal güvenlik kurumları ve mahalli idareler, ilgili kanunlarında aksine bir hüküm bulunmadığı takdirde 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu ve 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununa göre ihale ettikleri işler hariç bu Kanun Hükmünde Kararname uyarınca çıkarılan yönetmelik,

tip sözleşme, şartname, rayiç, birim fiyat, birim fiyatlara ait analiz ve tariflerine uymak ve bunları uygulamakla yükümlüdür.

“(2) Bakanlıklar ile diğer kamu kurum ve kuruluşları, 13 üncü maddeye göre kurulan ulusal coğrafi bilgi sistemi ve bu sistemin işletilmesi için gerekli olan veri, bilgi ve belgeleri Bakanlıkça belirlenen standartlarda, doğru, güncel ve kullanılabilir bir şekilde her türlü vergi, resim, harç ve döner sermaye ücretinden muaf tutularak vermekle ve gerekli koordinasyonu sağlamakla yükümlüdürler.

(3) Özel kanunlarına göre üçüncü kişilere verilmesi yasak olan veya Coğrafi Bilgi Sistemi Yüksek Kurulunca verilmesinde sakınca görülen coğrafi veriler ve bilgiler hariç olmak üzere; kamu kurum ve kuruluşları, coğrafi bilgi sistemindeki veri ve bilgilerden ücretsiz olarak, gerçek kişiler ve özel hukuk tüzel kişileri ise Bakanlıkça belirlenecek döner sermaye ücreti karşılığında faydalanabilir.

(4) Özel kanunlarına göre verilmesi yasak olan veya Ulusal Coğrafi Bilgi Sistemi Yüksek Kurulunca verilmesinde sakınca görülen coğrafi veri, bilgi ve belgeleri izinsiz olarak veren ve kullanan gerçek kişiler ile özel hukuk tüzel kişilerinin ilgililerine Bakanlıkça veri değerinin elli katı kadar idarî para cezası uygulanır. Beş yıl içinde tekrerrü halinde bu ceza bir misli artırılır. Beş yıl içinde üç kez idari para cezası alanlar hakkında ayrıca bir yıla kadar hapis cezası verilir. Bakanlıkça verilen idari para cezası coğrafi bilgi sistemi işleri ve kentsel dönüşüm hizmetlerinde kullanılmak üzere Bakanlık döner sermaye hesabına yatırılır.”

g) Ek 1 inci maddesinden sonra gelmek üzere, aşağıdaki ek madde ilave edilmiştir.

“EK MADDE 2 -(1) Çevre ve Şehircilik Bakanlığına ait memur kadroları ile sözleşmeli personel pozisyonlarına, Kamu Personeli Seçme Sınavı (KPSS) (B) grubu puan sırasına konulmak kaydıyla, alım yapılacak her bir unvan için boş bulunan memur kadroları ile sözleşmeli personel pozisyonlarının en fazla on katına kadar aday arasından Bakanlık tarafından yapılacak yazılı ve/veya sözlü sınav yöntemlerinden herhangi biri ile başarısı sırasına göre personel istihdam edilebilir.

(2) Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Bakanlıkça belirlenir.”

MADDE 42- Ekli (1) sayılı listedeki kadrolar ihdas edilerek 190 sayılı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin eki (I) sayılı cetvelin Çevre ve Şehircilik Bakanlığına ait bölümüne eklenmiştir.

SU KANUNU TASARISI HAKKINDA TMMOB JEOLJİ MÜHENDİSLERİ ODASI GENEL GÖRÜŞLERİ

(Tasarı ile ilgili olarak sadece genel değerlendirmelere yer verilmiş olup, bu yaklaşımla birlikte tasarıdaki meslek alanımızla ilgili eksik ve yanlışlıklara ilişkin öneri ve görüşlere değinilmemiştir.)

Kanun tasarısı asıl olarak tüm yer altı ve yerüstü suları ile kıyı sularının piyasaya açılması ve sermayeye devrinin yasal düzenlenmesini yapmaktadır. Tasarı ile, “yeraltında bulunan durgun veya hareket halindeki sular ile kaynak suyu, menba, çay, dere, nehir, ırmak, tabii ve suni göller ile geçiş ve kıyı suları” yani yeraltı sularını ve yüzeysel sularını kapsayan tüm su kaynaklarının 49 yıllığına devredilmesi, özelleştirilmesi, ulusötesi ve yerli tekellere satılması öngörülmektedir.

Gerek enerji üretimi amacıyla akarsular üzerindeki kullanım hakkının HES şirketlerine verilmesi, gerekse tarımsal amaçlı olarak çok geniş toprakların şirketler tarafından kapatılarak yapılmış veya yapılmakta olan sulama göletlerin bu amaçla bu şirketle devrinin söz konusu olacağı dikkate alındığında bu tasarının hangi amaca ve kime hizmet edeceği açık olarak ortaya çıkmaktadır. Diğer taraftan, sulama amaçlı su kuyularına otomatik sayaç okuma sisteminin takılarak belirli miktarlarda su tahsisi yapılması uygulamasının da başladığı göz önüne alındığında bu uygulamanın ikinci aşamasında bu tasarı ile küçük çiftçilerin kullandıkları suların dahi ücrete tabi olacağı görülmektedir.

Bu kapsamda, Tasarının suyun ticarileşmesini öngören;

-Tanımlar bölümündeki:

“aa)Yönetim hizmetleri: Kaynakların tespitini, ölçümünü, korunmasını, izlenmesini, projelendirilmesini, iyileştirilmesini, geliştirilmesini, tahsislerin takibini, denetlenmesini, bedellerin toplanmasını” ifadesinden “bedellerin toplanması” ibaresi çıkarılmalıdır.

-İlkeler başlığı madde “4e) Suyun yönetim hizmetleri karşılığında ücretlendirilmesi,” bendi çıkarılmalı, 167 sayılı kanundaki gibi suyun bedelsizliği devam etmelidir.

Aynı bölüm “4/f) Su temin maliyetlerinin kullanan, kirlilik önleme maliyetlerinin kirleten tarafından ödenmesi,” maddesi kaldırılmalıdır.

- “**MADDE 13** (2) Tahsis edilen su kaynakları ve doğal mineralli sular için su tahsis belgesi verilir, bu belge ücrete tabidir. Suyun tahsis belgesine uygun kullanımı esastır. Doğal mineralli sular dışında kalan münferit su tahsisi en fazla kırk dokuz yıla kadar yapılabilir. Bu fıkranın uygulanmasına ilişkin usûl ve esaslar yönetmelikle belirlenir.” Fıkrasındaki “Doğal mineralli sular dışında kalan münferit su tahsisi en fazla kırk dokuz yıla kadar yapılabilir.” ifadesi kaldırılmalıdır.

- “Ücretlendirme” başlıklı suyun ticarileşmesini düzenleyen MADDE 22 tamamen kaldırılmalıdır.

Özü olarak suyun ticarileşmesini öngören bir nitelikte olan ve yukarıdaki maddeleri kaldırılması gereken su yasa tasarısı, bu maddelerin kaldırılmasından sonra değerlendirilecek olursa maddeler bazında da aşağıdaki ciddi sorun ve eksiklikleri barındırmaktadır.

- “Maksat ve Kapsam” Bölümü

MADDE-1’e tasarı içinde taşkın kontrolü, taşkın yönetim planı konularının var olması ancak amaç maddesinde bulunmaması nedeniyle bu önemli kavramın “taşkın” ifadesinin bu maddeye eklenmesi gerekmektedir.

Yine doğal mineralli sular bu bölümden ve tasarıda geçen tüm ilgili yerlerden çıkarılmaktadır.

Çünkü; hidrolojik ve hidrojeolojik sistem olarak farklı davranışlara sahip olan jeotermal ve doğal mineralli sular ile soğuk yerlatsularının tek bir yasada yer alması pek çok sorunu da beraberinde getirecek uygulamada tıkanıklık ve aksaklıklara neden olacaktır.

Bu nedenle, Su Kanunu tasarısında geçen jeotermal, termal ve doğal mineralli su ile ilgili konular 5686 sayılı Jeotermal Kaynaklar ve Doğal Mineralli Sular Kanunu kapsamında değerlendirilmelidir. Bu bağlamda; Madde 9- (8), (12); Madde 10- (2), (3); Madde 13- (2), (3), (5), (6), (7) maddelerin kanun tasarısından çıkarılması gerekmektedir.

- “İlkeler” Bölümü

“Madde 4 c) Su kalitesini ve miktarını olumsuz yönde değiştirecek etkenlerin kaynağında bertarafı veya azaltılması,” bendindeki “azaltılması” ifadesi kirliliğin devamının kabulü olacağından “azaltılması” ibaresi kaldırılmalıdır.

- “Faydalanma ve kullanmada öncelik sırası” Bölümü

“**MADDE 5** (2) Öncelik sırasına göre birden fazla maksadın gerçekleşeceğinin mümkün görülmesi halinde, kaynağın birden fazla maksatla kullanılmasına izin verilebilir.” maddesi ile sıralanan su kullanım önceliğinin bir anlamının olmayacağı, siyasi iradenin takdirine göre önceliğin a ve b maddelerinden ç maddesine kayabilmesi mümkün kılınmıştır. Her ne kadar birden fazla maksatla kullanılabilirlik öngörülmüş olsa da halen uygulamada olan plansız HES’lerin nasıl büyük yıkımlara yola açtığı, içme kullanma, doğal yaşamı sürdürme ve zirai sulama amacının nasıl enerji adına göz ardı edildiği dikkate alındığında suyun kullanım önceliğini sıralamanın anlamını ortadan kaldırmaktadır. Bu bent kaldırılmalıdır.

- “Ulusal su planı” Bölümü

“**MADDE 6-** (1) Bakanlıkça, su kaynaklarının miktar ve kalite açısından mevcut ve gelecekteki durumu dikkate alınarak; sosyal, ekonomik ve ekolojik ihtiyaçları karşılayacak bir Ulusal Su Planı hazırlanır. Bu plan, Yüksek Planlama Kurulu kararı ile yürürlüğe girer ve ihtiyaç olması durumunda güncellenir.” ifadesine Ulusal Su Planı ibaresinden önce “kamusal” ifadesi eklenmeli, “ekonomik ihtiyaç” ibaresi çıkarılmalıdır.

- “Havza yönetim planı” Bölümü

“**MADDE 7-** Ulusal su planı ve havza yönetim planlarının hazırlanmasında ve uygulanmasında uyulacak usûl ve esaslar yönetmelikle belirlenir.”

Kanun çıkmadan yönetmeliği çıkarılmış ve Resmi Gazetede yayımlanmıştır.; AKP’nin önceki örneklerinde de görüldüğü üzere mevzuat hazırlama yeteneğinin bir başka göstergesi olmuştur.

MADDE-7 (2) “Havza yönetim planlarında belirtilen tedbirler alınmasına rağmen tanımlanan hedeflere ulaşmanın, teknik, ekonomik sebepler veya tabii afetler sebebiyle imkânsız olduğu durumlarda, gerekçeler dikkate alınarak plan hedefleri değiştirilebilir.” bendindeki plan hedeflerinin değişiminde ekonomik gerekçeler çıkarılmalıdır. Bütçe öngörülerinde su yaşamsal olarak görülerek öncelikli kaynak aktarılacak alan olarak görülmelidir. Diğer taraftan, suyun ücretlendirilmesi gibi ekonomik gerekçelerin de plan değişikliği yaratacak unsur olma ihtimalinin de önüne geçilmelidir.

- “Taşkın kontrolü, taşkın yönetim planı “ Bölümü

“**MADDE 8-c)** Yerleşim yerlerinin imar planlarının hazırlanması esnasında taşkın yönetim planlarına uyulması mecburidir.” bendine imar planlarının hazırlanması ibaresinden sonra “her türlü yerseçimi karar sürecinde” ibaresi de eklenmelidir.

- “Su Kaynaklarının Korunması” Bölümü

“**MADDE 9- 9)** Su yataklarında yapılacak her türlü fiziki düzenlemede tabii akış mecrasının ve canlı hayatın korunması için uygun tedbirler alınır.” ifadesine “DSİ görüşü mutlaka istenir” ibaresi eklenmelidir.

Aynı Maddeye İlave olarak; “15) Ruhsatı alınsa dahi Kaynak sularının kullanılmayan kısmının Kaynaktan Doğal Mecrasına bırakılması sağlanır.” bendi eklenmelidir.

- “İzleme, denetim, bilgi verme ve bildirim yükümlülüğü” Bölümü

“**MADDE 10-** (1) Su kaynaklarının ve doğal mineralli suların kullanım maksadına, çevre ve insan sağlığına uygun olarak yönetimi açısından deşarjlarda ve alıcı ortamda izleme ve denetim faaliyetleri, bakanlık tarafından yapılır veya yaptırılır.” maddesindeki “yaptırılır” ifadesi çıkarılmalıdır.

“**MADDE 10 (2)** Su kaynaklarının ve doğal mineralli suların tahsis maksatlarına ve şartlarına uygun olarak kullanılmasının temini için gerekli denetimler, DSİ tarafından yapılır veya yaptırılır; gereken yaptırımlar DSİ tarafından uygulanır.” maddesindeki “yaptırılır” ifadesi çıkarılmalıdır.

“**MADDE 10 (5)** Bakanlıkça yapılacak denetimlere ait usûl ve esaslar yönetmelikle belirlenir, gerektiğinde denetleme yetkisi, Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğüne, il özel idarelerine, büyükşehir belediye başkanlıklarına devredilebilir.” bendine “ve diğer kamu kuruluşları” ibaresi eklenmelidir.

- “Su yönetimi yüksek kurulunun kuruluşu, görev ve yetkileri” Bölümü

“**MADDE 11-3)** Su yönetimi yüksek kurulu toplantılarına konuyla ilgili bakanlar ve kamu görevlileri ile özel sektör, sivil toplum kuruluşları ve üniversitelerin temsilcileri davet edilebilir.” maddesine ilgili meslek odaları, ziraat odaları, sulama birlikleri kooperatifleri gibi konunun doğrudan tarafı olan kuruluşların temsil ve karar mekanizmalarında daimi yer alması sağlanacak şekilde ilave yapılmalı ve “edilebilir” yerine “edilir” ifadesi olmalıdır.

-”Su kaynaklarının tahsisi” Bölümü

“**MADDE 13-1)** Türkiye Cumhuriyeti kanunlarına göre kurulmuş tüzel kişiler ve Türk vatandaşlarına yapılacak olan su tahsisleri, havza su tahsis planları esas alınarak Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü tarafından yapılır.” maddesi yabancılara özellikle tarımsal amaçlı arazi kapatan ulusötesi şirketlere su tahsisinin farklı bir uygulamaya konu olacağını göstermektedir.

Tahsis konusu, suyun özelleştirilmesi dışında ücretsiz olarak küçük çiftçi ve kooperatiflerini kapsayacak şekilde su miktarı bazında ele alınarak değerlendirilmelidir. Bu bakış açısıyla;

-”Havza su tahsis heyetinin kurulması, görev ve yetkileri “Bölümü

MADDE 14- (1) bendine, Havza su tahsis heyetine ilgili meslek odaları, ziraat odaları, sulama birlikleri kooperatifleri gibi konunun doğrudan tarafı olan kullanıcı ve kuruluşların temsil ve karar mekanizmalarında yer alması ilave edilmelidir.

-”Su bilgi sistemi” Bölümü

Bu bölüm “Su ve taşkın bilgi sistemi” olarak düzenlenmelidir.

“**MADDE 16-** (1) Su kaynakları ve doğal mineralli sular ile ilgili her türlü bilginin toplanması ve izlenmesine yönelik olarak Bakanlıkça ulusal su bilgi sistemi oluşturulur ve güncellenir. Bu Kanunun yürürlüğe girmesinden önce su ile ilgili oluşturulmuş sistem-

lerin su bilgi sistemine aktarımı sağlanır.” madde bendi; “Su kaynakları ve taşkınla ilgili her türlü bilginin toplanması ve izlenmesine yönelik olarak Bakanlıkça ulusal su ve taşkın bilgi sistemi.” şeklinde taşkın ifadeleri eklenerek düzenlenmelidir.

-”İrtifak ve kamulaştırma” Bölümü

Tahsisle ilgili konu sadece çiftçilere su miktarının belirlenmesi amacıyla yapılabileceği anlayışından hareketle bunun dışında suyla ilgili ticari faaliyetlere konu olan irtifak ve kamulaştırmayı ele alan MADDE 17 çıkarılmalıdır.

-”Yasak fiiller” Bölümü

“**MADDE 23-h)** Su kaynaklarına ve doğal mineralli sulara izinsiz olarak veya deşarj standartlarının üzerinde atık su deşarj etmek, her türlü kirletici madde atmak veya boşaltmak,” bendindeki “deşarj standartlarının üzerinde atık su deşarj etmek,” kaldırılmalıdır.

MADDE 23’e ilave olarak: “yönetmelikle belirlenecek su kaynaklarını koruma alanları içinde kaynağın kalitesini etkileyecek veya kirletecek türden yasaklanmış faaliyetleri yapmak” bendi eklenmelidir.

-”Ceza hükümleri” Bölümü

MADDE 24’e İlave fıkra olarak: dere yataklarında veya taşkın sahalarında imar düzenlemesi yapan, yapı izni veren ve yapı yapanlara da ceza öngörülmalıdır.

Diğer taraftan bir üst maddede yasaklanmış tüm fiiller bu cezai hükümler maddesi içinde sayılarak ceza miktarı belirlenmelidir.

JEOTERMAL KAYNAKLAR VE DOĞAL MİNERALLİ SULAR KANUNU UYGULAMA YÖNETMELİĞİ DEĞİŞİKLİK TASLAĞINA İLİŞKİN JEOLJİ MÜHENDİSLERİ ODASININ GÖRÜŞLERİ

ÖNEMLİ NOT:

TMMOB Jeoloji Mühendisleri Odasının hazırlanan değişikliğe ilişkin görüş ve önerileri italik olarak metin üzerine işlenmiş olup, bu önerilere ilişkin gerekçelerde öneriler altına tek tek yazılmıştır.

Ayrıca metin ekinde gönderilmeyen, ancak daha sonra MİGEM Genel Müdürlüğünün WEB sayısına konulan ekler incelendiğinde hazırlanan ek olarak hazırlanan dokümantasyonun bugün serbest piyasada faaliyet gösteren mühendisler tarafından düzenlenen faaliyet rapor içeriklerinin oldukça gerisinde olduğu tespit edilmiş olup, ek dokümantasyonun hazırlanmasında klavuz olacağı düşüncesiyle 2008 yılında MTA;MİGEM , İller Bankası, İl Özel İdareleri ile bu konuda çalışan özel sektörde çalışan mühendislerin katılımı ile Odamız tarafından Kızılcahamam'da düzenlenen Jeotermal Kaynaklar ve Doğal Mineralli Sular Çalıştayda yapılan tartışmalar sonucu uluslararası norm ve standartlarda baz alınarak hazırlanan FORMATLAR ile bu formatların hazırlanması sürecinde Türkçeye çevrilen ve dünya mühendislik camiasında yaygın ve tek geçerli olan Avustralya (JORG) ve Kanada ve ABD (CRISCO) standartlarından da bir takım ekte gönderilmektedir.

Ülkemiz mühendislik hizmetlerinin uluslararası mühendislik sektörüne entegre olabilmesi, yatırımcıların uluslararası finans ve bankalardan gerekli mali kaynakları temin etmesinde son derece önemli olan mühendislik hizmet kalitesi ile bu kaliteye uygun mühendislik hizmet ve raporların üretilmesi ancak uluslararası norm ve standartlara uygun düzenlemelerin yapılması ile mümkün olabilecektir.

Bu nedenle yönetmelik ekinde konacak olan faaliyet rapor yazım form ve klavuzları son derece önemli olup, ekte gönderilen dokümantasyonun kullanılmasının bu amaca hizmet edecektir.

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç

MADDE 1-(1) Bu Yönetmeliğin amacı, 3/6/2007 tarihli ve 5686 sayılı Jeotermal Kaynaklar ve Doğal Mineralli Sular Kanununun uygulanması ile ilgili usul ve esasları düzenlemektir.

Kapsam

MADDE 2-(1) Bu Yönetmelik, belirlenmiş ve belirlenecek jeotermal kaynaklar ve doğal mineralli sular ile jeotermal kökenli gazların aranması ve işletilmesi için ruhsat

verilmesi, ruhsatın devredilmesi, faaliyetlerin, kaynağın ve çevrenin denetlenmesi, ruhsatın sona erdirilmesi, kaynak ve kaptajın korunması, ruhsat alanının terk edilmesi ile ilgili usul, esas ve yaptırımları kapsar.

Dayanak

MADDE 3-(1) Bu Yönetmelik, 3/6/2007 tarihli ve 5686 sayılı Jeotermal Kaynaklar ve Doğal Mineralli Sular Kanununun 20 nci maddesine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

MADDE 4-(1) Bu Yönetmelikte geçen;

a) Akışkan: Kaynaklardan elde edilen su, gaz ve buharı,

b) Arama Faaliyet Raporu: Arama ruhsat döneminde hak sahipleri tarafından, her yıl arama projesine göre yapılmış olan faaliyetlere ilişkin bilgi ve belgeleri içeren ve **teknik sorumlu jeoloji mühendisi veya teknik sorumlu jeoloji mühendisinin sorumluluğunda faaliyetin niteliğine göre çalışmaya katılan diğer ilgili mühendislerin katkılarıyla** EK-6 Formuna uygun olarak hazırlanarak İdareye iki nüsha olarak verilen ve bir nüshası İdare tarafından MTA'ya gönderilmesi gereken raporu,

ÖNERİ

*Arama faaliyet raporu, "...içeren ve.." kelimesinden sonra gelmek üzere **"... jeoloji mühendisi veya jeoloji mühendisi sorumluluğunda faaliyetin niteliğine göre çalışmaya katılan diğer ilgili mühendislerin katkılarıyla.."** şeklinde değiştirilerek ilaveler yapılması gerektiği düşünülmektedir.*

GEREKÇE:

Kanunun 2. Maddesindeki Arama tanımı ile düzenlenmekte olan yönetmeliğin arama tanımı bakıldığında " jeotermal sistemden akışkan elde etmek amacıyla jeolojik araştırmalarla başlatılan, jeokimyasal ve jeofizik çalışmalarla desteklenen, yapılan tüm çalışmalara ait verilerin değerlendirilmesi sonucu belirlenen lokasyon veya lokasyonlarda amaç ve tekniğine uygun olarak jeolojik takiple açılan sondaj çalışmalarını ile üretime yönelik test çalışmalarını da içeren projede belirtilen faaliyetler bütünü" şeklinde tanımlanmış olup, ayrıca yönetmeliğin arama faaliyet raporlarını düzenleyen 8.maddesi ile MİGEM Genel Müdürlüğünün sayfasında yer alan Ek-6 incelendiğinde jeolojik, jeokimya hidrojeoloji, alterasyon, sondaj ve jeolojik takiple sondajların açılması gibi hizmetlerinin jeoloji mühendisi olmaksızın yapılması olanaklı değildir.

Günümüz dünyasında gelişmiş ülkelerce Petrol, jeotermal ve madencilik sektörü başta olmak üzere, kamuya verilecek raporların sınıflandırılması, yazımı, sunumu ve bunların kimler tarafından hazırlanabileceği konularında çeşitli düzenlemeler içeren standartlar Avustralya Birleşik Cevher Rezervleri Komitesi (JORC) kodları baz alınarak

*Birleşik Rezervler Uluslararası Raportlama Standardı Komitesi(CRISCO) tarafından belirlenmekte ve belirlenen bu standartlara göre raporların sunulması zorunluğu getirilmektedir. Bu kapsamda CRİSCO tarafından kabul edilen **Avustralya Jeotermal Kod Komitesi (AGCC)** tarafından “**Jeotermal Kaynaklar ve Jeotermal Rezervler Arama-Araştırma Sonuçları için Avustralya Rapor Yazım Kodu**”nu 2008 yılında yayınlamıştır. Yayımlanan söz konusu standartta, “farklı jeolojik güvenilirlik ve değişen düzeylerde teknik ve ekonomik değerlendirmeyi yansıtan Jeotermal Kaynak ve Rezerv tahminleri için çerçeve oluşturur. Jeotermal Kaynaklar genelde, diğer disiplinlerden veri girişiyle yerbilimsel bilgi **temelinde bir jeolog tarafından tahmin edilir. Belirlenmiş ve Ölçülmüş Jeotermal Kaynakların değiştirilmiş alt-grubu olan Jeotermal Rezervler, ısı çıkarımını ve enerji dönüşümünü etkileyen Değiştirici Faktörleri gözönünde tutar ve çoğu durumda bir dizi disiplinden veri girişi ile tahmin edilmelidir**” şeklinde tanımlanmıştır.*

Gerek kanuni düzenleme içindeki tanımlar, gerekse de yönetmelik ve ekinde belirtilen iş ve işlemlerin arama süreçlerinde jeoloji mühendisliği hizmetlerinin yapılması zorunlu olup, ayrıca uluslararası nitelikte ve kabul edilebilir bir raportlama sisteminin oluşturulması içinde söz konusu raporların başka mühendislik disiplinlerinden veri girişi olabileceği kabul edilmesine rağmen bunun bir jeoloji mühendisi tarafından yapılması zorunluluğu getirilmiştir. Uluslararası düzenlemelerde baz alındığında bu hizmetlerin jeoloji mühendislerince yapılması zorunluluğu getirilmiştir.

Ayrıca “ ilgili mühendis ve/veya teknik sorumlu mühendis” şeklinde yapılan düzenleme kanununun 7. Maddesinin 1. ve 3. bentlerine de aykırıdır. Teknik sorumlu olmaksızın faaliyette bulunulması halinde ruhsat teminatının irat kaydedilerek faaliyetin durdurulacağı, ayrıca 3. bendinde “ teknik sorumlu veya sorumlularca yıllık arama ve işletme faaliyet raporlarının düzenleneceği hüküm altına alınmışken arama faaliyet raporlarının teknik sorumluların nezaret ve gözetiminden çıkarılarak ilgili mühendislere yaptırılmasının doğru olamayacağı düşünülmektedir.

c)Arama ruhsatı: Sınırları belirlenmiş bir alanda, kaynak arama faaliyetlerinde bulunulabilmesi amacıyla projeye dayalı verilen izin belgesini,

ç)Arama: Jeotermal sistemden akışkan elde etmek amacıyla jeolojik araştırmalarla başlatılan, jeokimyasal ve jeofizik çalışmalarla desteklenen, yapılan tüm çalışmalara ait verilerin değerlendirilmesi sonucu belirlenen lokasyon veya lokasyonlarda amaç ve tekniğine uygun olarak jeolojik takiple açılan sondaj çalışmaları ile üretime yönelik test çalışmalarını da içeren projede belirtilen faaliyetler bütünü,

d)Bakanlık: Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığını,

e)Beklenmeyen haller: Jeoloji ve kaynak şartlarındaki beklenmeyen fiziksel ve kimyasal değişiklikler ile ilgili mevzuat gereğince diğer kurumlardan alınması gereken izinlerin alınmaması durumlarını,

f) Bloke alan: İşletme ruhsatı verilmiş bir jeotermal kaynaktan yapılan üretim faaliyetlerinin etkilenmemesi için işletme ruhsatı sahibi dışındaki talep sahiplerine kapatılmış ve işletmeye açılmayacak alanları,

g)Deşarj: Jeotermal akışkanın kullanımından sonra reenjekte edilemeyen kısmının veya tamamının çevre kirliliğine neden olmayacak şekilde başka alıcı ortamlara gönderilmesini,

ğ)Doğal mineralli su: Yerkabuğunun farklı derinliklerinde, uygun jeolojik şartlarda doğal olarak oluşan bir veya daha fazla kaynaktan yeryüzüne kendiliğinden çıkan ya da çıkartılan, **kati madde çözünmüş mineral** içeriği **en az 1000 mg/lit olan** ve diğer bileşenleri ile tanımlanan; tedavi, şifa amaçlarıyla da kullanılan içmece suyu, şifalı su ve benzeri adlarla anılan soğuk ve sıcak doğal suları

ÖNERİ

“Tanım içinde yer alan “kati madde” ibareleri çıkarılmalı ve “ çözünmüş mineral” şeklinde değiştirilmelidir.

GEREKÇE:

Doğrudan şişelenerek kullanıma sunulan doğal mineralli sular veya kaynak niteliğindeki soğuk içme suları içinde kati madde bulundurulması diye bir durum söz konusu olmayıp, kastedilenin suda çözünmüş halde bulunan mineral konsantrasyonu olduğu düşünülmektedir. Hidrojeoloji terminoloji açısından bakıldığında; gerek ülkemiz, gerekse uluslararası terminolojide doğal mineralli sular “ çözünmüş mineral konsantrasyonlarına” göre sınıflandırılmaktadır. Ulusal ve uluslararası terminoloji de göz önüne alındığında sözkonusu tanımın yukarıda belirtildiği şekilde düzenlenmesi gerektiği düşünülmektedir.

h)Emniyetli verim: Jeotermal sistemi ve rezervuar dengesini bozmayacak şekilde aynı rezervuardan birim zamanda üretilebilecek azami akışkan miktarını,

ı)Enjeksiyon: Akışkanların, yapay yöntemlerle jeolojik formasyonlara gönderilmesini,

i)Faaliyet dönemi: Arama ve işletme ruhsat dönemlerinde bir yılda yapılan faaliyetleri,

j)Faaliyet: Jeotermal kaynakların, **jeotermal kökenli gazların ve doğal mineralli suların** aranması, geliştirilmesi, işletilmesi ve terk edilmesi ile kullanılması hususundaki işlemleri,

k)Gayrisafi hâsılat: ~~Kaynaklardan smai ve/veya ticari ciro oluşturmak üzere yararlanılan işletmenin kaynaklarla ilgili~~ toplam yıllık cirosu olup, tesislere ait tahakkuk eden her türlü mal ve hizmet satış bedelleri, faizler ile yapılan kiralamaların dahil olduğu miktarı,

ÖNERİ:

Gayrisafi hasıla tanımı başına getirilen ve yukarıda üstü çizilen kısmın tanım içinden çıkarılması gerektiği düşünülmektedir.

GEREKÇE:

Gayrisafi hasıla tanımı kanununun 2. Maddesinde; “İşletmenin toplam yıllık cirosu olup, işletmelere ait tahakkuk eden her türlü mal ve hizmet satış bedelleri, faizler ile yapılan kiralama ve kira bedelleri dahil olduğu miktarı,” şeklinde net bir şekilde tanımlanmıştır. Kanuni düzenleme içinde yer alan “İşletmenin” kelimesinin yönetmelikle tanım içinden çıkarılması suretiyle gayrisafi hasıla tanımının değiştirilerek kamunun alacağı payın idare payı ve gayrisafi hasıla tanımında değişiklik yapılması suretiyle düşülmesinin yanlış olduğu gibi kanuni düzenlemeye aykırı olacağı düşünülmektedir.

l) İdare: İl özel idarelerini,

m) İdare payı: ~~Kaynağın doğrudan ve/veya dolaylı kullanıldığı, ruhsat sahibine ait işletmenin ve ilaveten kira sözleşmesi ile bir bedel karşılığında faaliyet gösteren tesislerin ve işletmelerin kaynaklarla ilgili~~ gayrisafi hâsılatının % 1’i tutarında her yıl Haziran ayı sonuna kadar İdareye ödenen payı,

ÖNERİ:

İdare payı tanımında yapılan değişikliğin kanuni düzenlemeye aykırı olduğundan tanım içinden çıkarılmalıdır.

GEREKÇE:

Kanununun 10. Maddesinin (e) bendinde, “idare payı: Akışkanın doğrudan ve/veya dolaylı kullanıldığı, tesislerin gayrisafi hâsılatının % 1’i tutarında her yıl Haziran ayı sonuna kadar İdareye ödenen payı,” şeklinde tanımlanmış olup, doğrudan ve dolaylı kullanımının kanununun içinde belirtilmesine rağmen yönetmelikle bent içinden çıkarılması suretiyle idarelerin aldıkları payın düşürülmeye çalışılması hususunun doğru olamayacağı düşünülmektedir.

(n) İşletme: Arama faaliyetleri sonucunda elde edilen kaynağın üretim, kullanım, reenjeksiyon, enjeksiyon, deşarj ve bu faaliyetlere yönelik sondaj çalışmalarını içeren projede belirtilen ruhsat sahibinin ve/veya her türlü ticari, hukuki sözleşmeler yoluyla kaynağı kullanan gerçek ve tüzel kişilerin faaliyetlerinin bütünü,

o) İşletme faaliyet raporu: İşletme faaliyeti döneminde ruhsat sahipleri tarafından yılda bir kez işletme projesine göre yapılmış olan faaliyetlere ilişkin bilgi ve belgeleri içeren ve ilgili mühendis veya teknik sorumlu tarafından EK-10 Formuna uygun olarak hazırlanarak İdareye iki nüsha olarak verilen ve bir nüshası İdare tarafından MTA’ya gönderilmesi gereken raporu

ÖNERİ:

Bent içinde yer alan “ilgili mühendis veya” kelimeleri çıkarılmalıdır.

GEREKÇE:

Kanunun teknik sorumluluk ve faaliyet raporu bölümü düzenleyen 7. Maddesinin 3. Fıkrasında yıllık arama ve işletme raporlarının teknik sorumlu veya sorumlularca hazırlanacağı açık bir biçimde düzenlenmiştir. Kanuni düzenleme içinde yıllık faaliyet raporlarının teknik sorumlularca hazırlanacağı açık bir biçimde düzenlenmesine rağmen yönetmelik düzenlemesi ile “ ilgili mühendis veya teknik sorumlu” şeklinde düzenleme yapılarak teknik sorumlunun görevlerinin ilgili mühendislerce de ifa edilebileceği manasına gelecek bir düzenlemenin yapılmasının doğru olamayacağı düşünülmektedir. Bu nedenle “ilgili mühendis veya” kelimelerinin ilgili bent içinden çıkarılması gerekmektedir.

ö)İşletme ruhsatı: Belirli bir alanda akışkanın üretilebilmesi ve değerlendirilmesi için projeye dayalı verilen izin belgesini

p)Jeotermal alan: Yapılan bilimsel ve teknik çalışmalarla sınırları belirlenen ve üzerinde jeotermal kaynak veya jeotermal kaynakla birlikte doğal mineralli suların bulunduğu alanı,

r)Jeotermal kaynak: Jeolojik yapıya bağlı olarak yer kabuğu ısısının etkisiyle sıcaklığı sürekli olarak bölgesel atmosferik yıllık ortalama sıcaklığın üzerinde olan, çevresindeki sulara göre daha fazla miktarda erimiş madde ve gaz içerebilen, doğal olarak çıkan veya çıkarılan su, buhar ve gazlar ile yeraltına insan düzenlemeleri vasıtasıyla gönderilerek yer kabuğu veya kızgın kuru kayaların ısı ile ısıtılarak su, buhar ve gazların elde edildiği yerleri,

s)Jeotermal rezervuar: Sıcaklık ve jeokimyasal açıdan doğal bir denge içinde bulunup bir bütünlük ifade eden, değişik şekillerde dışarıdan beslenen yarı açık veya kapalı sıcak su ve/veya buhar üretim ortamını,

ş)Jeotermal sistem: Jeotermal alan oluşumunu sağlayan; beslenme alanı, akışkan, ısı kaynağı, rezervuar ve/veya zonu, örtü kaya ve boşalım alanının tümünü kapsayan, jeotermal kaynak ve/veya doğal mineralli suların çıktığı ve/veya üretildiği, kendine özgü jeolojik yapısı, hidrojeolojik ve kimyasal özellikleri olan sistemi,

t)Kanun: 3/6/2007 tarihli ve 5686 sayılı Jeotermal Kaynaklar ve Doğal Mineralli Sular Kanununu,

u)Kaptaj: Akışkanın doğal olarak ve/veya bilimsel yöntemler ve uygun araçlar kullanılarak rezervuardan yeryüzüne ulaşmasından itibaren kirlenmesinin önlenerek ve korunarak daha sağlıklı şekilde değerlendirilebilmesi için kullanım öncesi özel teknikle yapılan toplama havuzlarında, galeri ve/veya kuyularda biriktirilmesi işlemini,

ü)Kaynak: Doğal yolla, sondaj veya kuyularla jeotermal akışkan, doğal mineralli su, gaz veya bunların birlikte elde edildiği yerleri,

v)Kira sözleşmeleri: İşletme ruhsatına dayalı **her türlü** kullanım alanıyla ilgili

hakların, bedel karşılığı başka özel ve tüzel kişilere kullandırılmasını sağlayan sözleşmeleri,

y)Koruma alanı: Kaynak ve bunların bağlı olduğu jeotermal sistemin; bozulmasına, kirlenmesine ve sürdürülebilir özelliğinin yitirilmesine neden olacak dış etkenlerden korumak amacıyla sahanın jeolojik, hidrojeolojik yapısı, iklim koşulları, zemin cinsi ve tipleri, drenaj sahası sınırı, kaynak ve kuyu çevresindeki yerleşim birimleri, endüstri tesisleri, çevrenin topografik yapısı gibi unsurlara bağlı olarak belirlenmiş, önlemler alınması gereken, içerisinde yapılan faaliyetlerin kontrol ve denetime tâbi olduğu ve gerektiğinde yapılaşma ve arazi kullanım faaliyetleri kısıtlanabilir alanları,

z) Koruma alanları etüt raporu: Kaynağın işletmeye alınmasından önce bu yönetmelikte belirtilen ilgili format ve kriterlere göre ilgili mühendisler **jeoloji mühendisi** tarafından **Ek-13 forma uygun olarak** hazırlanan ve MTA'nın görüşü alınarak İdare tarafından onaylanan raporu,

ÖNERİ

Tanım içinde yer alan “ilgili mühendis” kavramı kaldırılmalı ve “..jeoloji mühendisi tarafından..” hazırlanan şekilde değiştirilmelidir.

GEREKÇE

Kanunun 2.Maddesinin 14. bendinde yer alan “Koruma alanı: Kaynak ve bunların bağlı olduğu jeotermal sistemin; bozulmasına, kirlenmesine ve sürdürülebilir özelliğinin yitirilmesine neden olacak dış etkenlerden korumak amacıyla sahanın jeolojik, hidrojeolojik yapısı, iklim koşulları, zemin cinsi ve tipleri, drenaj sahası sınırı, kaynak ve kuyu çevresindeki yerleşim birimleri, endüstri tesisleri, çevrenin topografik yapısı gibi unsurlara bağlı olarak belirlenmiş önlemler alınması gereken, içerisinde yapılan faaliyetlerin kontrol ve denetime tâbi olduğu ve gerektiğinde yapılaşma ve arazi kullanım faaliyetleri kısıtlanabilir alanları.” şeklinde tanımlanmış olup, tanımında yer alan hususların içeriğine bakılacak olursa Koruma Alanı Etüt Raporlarının Jeoloji Mühendislerinin görev yetki ve sorumluluk alanında olduğu açık bir şekilde görülmektedir.

aa) Kuyu başı donanımı: Üretim ve reenjeksiyon kuyularında akışkanın sağlıklı ve çevreyi kirlenmeyecek bir şekilde üretimini ve re-enjeksiyonunu sağlamak ve gerektiğinde kuyuyu uygun şekilde kapatabilmek maksadıyla kullanılan borular, vanalar, adaptör ve spul hattı malzemeleri gibi ekipmanları,

bb)Kuyu içi logları: Kuyunun derinliği boyunca gözlemlenen litolojik değişimler, kayaç yoğunluğu, tabaka kalınlıkları, çatlaklı zonlar ve rezervuar zonlarda sıcaklık, gözeneklilik ve geçirgenlik, akışkana doygunluk, tuzluluk parametreleri, boru arkası çimento homojenliği ile kalınlığını ve kuyu çapındaki değişimler gibi özellikleri belirlemeye yönelik ölçümleri,

cc)MTA: Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğünü,

çç) MİGEM: Maden İşleri Genel Müdürlüğünü,

dd) Mücbir sebep: Sel, yangın, deprem, çökme, heyelan, savaş hali ile yönetmelikte belirtilen diğer halleri,

ee) Proje: **Bu Kanuna tabi** kaynaktan yararlanmak amacıyla yapılacak çalışmaları düzenleyen, belirlenen usûl ve esaslara göre hazırlanan, arama ve işletme dönemindeki faaliyetlerin başlaması, gelişimi, bitirilmesi ile ilgili süreleri içeren, beyan niteliğindeki metni,

ff) Reenjeksiyon: Üretilen jeotermal akışkanların kullanıldıktan sonra tamamının veya kalan kısmının yapay yöntemlerle üretildikleri jeolojik formasyonlara geri gönderilmesini/basılmasını,

gg) Ruhsat: Sınırları belirlenmiş bir alanda kaynak tespiti ve işletilmesi faaliyetlerinin yapılabilmesi için verilen izin belgesini,

ğğ) Ruhsat Dönemi: Alan, kuyu ve/veya doğal çıkışa bağlı olarak ruhsat süresince yapılan faaliyetleri,

hh) Sicil: İdare tarafından kaynağa ilişkin hak verilmesi, hakların devredilmesi, haciz, rehin, ipotek, sona ermesi ve terk edilmesi gibi hususları içeren kayıtları,

ıı)Sondaj: Jeotermal akışkanları aramak, üretmek, kullanım sonrası reenjekte etmek, rezervuarı gözlemlemek veya test etmek için bilimsel yöntemler ve uygun araçlar kullanılarak, gereken derinlik ve çapta yeryüzünden kaynağa doğru jeolojik takip ile delik kazma ve açma işlemi ile jeotermal rezervuar oluşturmak için akışkan enjekte etmek için kuyu açma işlemini,

ii)Teminat: Kaynağın değerlendirilmesine yönelik faaliyetlerde, kamu can ve mal sağlığını etkileyecek durumların oluşması ve ruhsat sahibi tarafından gerekli tedbirlerin alınmaması halinde kullanılmak üzere arama, işletme ve bloke alanları için nakdi para, banka ve özel finans teminat mektubu, Devlet bono ve tahvili olarak idareye verilen güvence **kapsamındaki geçici ödemeyi.**

jj) Test: Rezervuarın üretimi, yönetimi ve izleme programını oluşturmak için fiziksel ve kimyasal parametreleri belirlemeye yönelik yürütülen çalışmaları,

kk) Üretim Değerleri: Üretim testleri sonucunda belirlenen kuyu dibi, kuyu başı, statik ve dinamik sıcaklık, basınç, debi gibi parametreleri ifade eder.

II)Taksir: Ruhsat alanının Kanun ve bu yönetmelik hükümlerince küçültülmesini,

mm)Küçültme: Ruhsat alanlarının Kanun ve bu Yönetmelik gereğince Ruhsat sahibinin talebi olması durumunda ilgili idareler tarafından ruhsat alanının bir kısmının ruhsattan taksir edilmesini,

nn)Harç: Ruhsat sahipleri tarafından her yıl ocak ayı içinde Maliye Bakanlığı tarafından belirlenen yeniden değerlendirme oranı dikkate alınarak yatırılan miktarı,

oo)Birleştirme: Birbirine mücavir olan aynı kenarda en az iki noktası ortak, ruhsat sahibinin ve ruhsat aşamalarının aynı olması ve oluşacak yeni alanın *yirmi noktayı ve 5000 hektarı geçmeyecek şekilde en az iki ruhsat alanının tek ruhsat haline getirilmesini,*

ÖNERİ

Tanım içine yer alana “..5000 hektarı..” ibarelerinden önce gelmek üzere “yirmi noktayı ve..” ibarelerinin getirilmesi uygun olacaktır.

GEREKÇE

Kanun ve yönetmelik içinde ruhsatların yirmi noktayı ve 5000 hektarı geçmeyeceği açıkça belirtilmiştir. Yapılacak birleştirme işleminde de kanunda belirtilen bu esasların aşmasının önlenmesi amacıyla belirtilen ibarelerin eklenmesi yerinde olacaktır.

öö)Teknik sorumlu: Faaliyetlerin bilimsel ve teknik ilkelere uygun yürütülmesi sorumluluğunu üstlenen, Kanununun 7.maddesi gereği yıllık arama ve işletme faaliyet raporlarının hazırlanmasından sorumlu jeoloji mühendisi veya yapılan faaliyetin niteliğine göre diğer ilgili mühendisleri,

öö) Teknik Sorumlu/Sorumlular: Kaynağın aranması, araştırılması, geliştirilmesi ve üretimini bilimsel ve teknik esaslara göre yürütülmesi sorumluluğunu üstlenen, yıllık arama ve işletme faaliyet raporlarını hazırlayan jeoloji mühendisi veya jeoloji mühendisi sorumluluğunda faaliyetin niteliğine göre çalışmaya katılan diğer ilgili mühendisleri,

ÖNERİ

Teknik sorumlu tanımı yukarıda belirtildiği şekilde değiştirilmelidir.

GEREKÇE

Kanunun teknik sorumluluk ve faaliyet raporlarını düzenleyen 7. Maddesinde teknik sorumlunun kaynağın aranması, araştırılması, geliştirilmesi ve üretiminden sorumlu olduğu, teknik sorumlu olmadan hiçbir faaliyette bulunulmayacağı, yıllık faaliyet raporlarının teknik sorumlu veya sorumlularca hazırlanacağı açık bir şekilde belirtilmiştir. Önerilen tanımlama ile teknik sorumlunun kanunda belirtilen görevleri net bir şekilde belirtilmiştir.

Ayrıca gerek kanunun 2. Maddesindeki “arama”, gerekse de “işletme” tanımına bakıldığında yapılan iş ve işlemlerin zaman zaman diğer mühendislik disiplinlerinden veri gerisi de olsa jeoloji mühendisliği temelinde yorumlanarak yapılması gereken iş ve işlemler olduğu açık bir şekilde görülmektedir. Bu durum gerek Avustralya(JORG)

gerekse de Kanada ve ABD (CRİSCO) ile Avrupa Birliği tarafından yayınlanan ve yazımız ekinde yer alan Standartlarda da açık bir biçimde belirtilmektedir.

pp)Tesis: Kaynağı kullanmak, yararlanmak veya yararlandırmak üzere kurulmuş, sinai ve/veya ticari faaliyet gösterilen yapıların tümü veya bu kanuna tabi kaynaklarla ilgili bölümü,

rr)Öncelik Hakkı: Kanuna tabi kaynaklar için ilk müracaat edene tanınan hakkı,

ss) Arama projesi: Ruhsat müracaatı ile birlikte idareye verilen ve Arama ruhsat sahasında bir termin planı dahilinde, ~~ekonomik olarak işletilebilecek~~ Jeotermal kaynak, ~~jeotermal kökenli gaz~~ ve doğal mineralli su bulabilmek için arama süresi boyunca yapılacak faaliyetlerin başlaması, gelişimi, bitirilmesi ile ilgili süreleri içeren ve EK-4 Forma uygun olarak hazırlanan, beyan niteliğindeki metni/projeyi,

ÖNERİ

Arama projesi tanımı içinde “ekonomik olarak işletilebilecek” ve “jeotermal kökenli gaz” ibarelerinin metin içinden çıkarılması yararlı olacaktır.

GEREKÇE

Her arama süreci illede ekonomik olarak işletilebilecek bir kaynak bulmayı gerektirmediği gibi, ekonomiklik kavramı da zaman, süre, piyasa koşullarındaki gelişmelere göre değişkenlik arz edebilmektedir. Henüz arama sürecine başlanmamış bir alanda ekonomik bir değer olup olamayacağı da bilinmediğinden tanım içine ekonomikliği bir ön şart olarak konulması yanlıştır.

Yine kanununun 2. Maddesinin 6.bendinde jeotermal kaynak tanımına bakıldığında bu tanımın; “su, buhar ve gazlar ile kızgın kuru kuyuları” içerdiği görülmekte olup, ilave olarak jeotermal kaynak ibaresinden sonra “jeotermal kökenli gaz” ibaresinin ayrıca ilave edilmesinde gerek olmadığı düşünülmektedir.

~~şş)İşletme projesi: Jeotermal kaynakların, doğal mineralli suların ve jeotermal kökenli gazların değerlendirilmesi amacıyla belirli bir teknoloji kullanılarak mevcut veya potansiyel kaynak elde etmek ve/veya kaynak kullanılarak diğer teknolojik ürünler elde etmek için yapılacak faaliyetleri düzenleyen EK-8 Formuna uygun olarak hazırlanan raporu,~~

ss)İşletme projesi: Arama süreçleri sonunda elde edilen Jeotermal kaynakların ve/veya doğal mineralli suların değerlendirilmesi amacıyla yapılacak faaliyetler bütününi düzenleyen EK-8 Formuna uygun olarak hazırlanan metni/projeyi

ÖNERİ

İşletme projesi tanımının yukarıda belirtildiği şekilde değiştirilmesinin yararlı olduğu düşünülmektedir.

GEREKÇE

Jeotermal kaynakların işletilmesinde belirli bir teknolojinin kullanılması zorunlu bir şart olmadığı gibi, teknolojik bir ürün elde edilmesi de beklenemez. Örneğin doğal çıkış halinde kaplıca veya sağlık turizminde kullanılan bir kaynaktan nasıl bir teknolojinin kullanılmasının beklendiği veya nasıl bir teknolojik ürünün elde edileceği anlaşılamamaktadır. Bu nedenle tanımın önerilen şekilde değiştirilmesi uygun olacaktır.

İKİNCİ BÖLÜM

Ruhsatlar ve İlgili Hükümler

Mülkiyet ve ruhsat

MADDE 5-(1) Jeotermal kaynaklar ve doğal mineralli sular devletin hüküm ve tasarrufu altında olup buldukları arzın mülkiyetine tabi değildir. Kaynağa ilişkin herhangi bir faaliyetin yapılabilmesi için Kanuna göre ruhsat alınması zorunludur.

(2) Jeotermal kaynaklar ve doğal mineralli sulara ilişkin haklar, medeni hakları kullanmaya ehil Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarına, statüsünde jeotermal kaynaklar ve doğal mineralli sularla ilgili faaliyet yapabileceği hususu yer alan Türkiye Cumhuriyeti kanunlarına göre kurulmuş tüzel kişiliği haiz şirketlere, kamu iktisadi teşebbüsleri ile müesseselerine, bağlı ortaklık ve iştiraklerine, diğer kamu kurum kuruluş ve idarelerine, gerçek veya tüzel **tek** kişi adına verilir.

(3) Jeotermal kaynaklar ve doğal mineralli sulara ilişkin haklar, miras yolu ile intikal eder. Bu haklar, bütün mirasçıların vekâletini havi bir vekâletname ile ikinci fıkrada belirtilen niteliklere sahip mirasçılardan birine veya üçüncü bir şahsa devredilir. Mirasçıların ittifak edememeleri halinde mirasçılardan birinin müracaatı ile mahkeme mirasçılardan bu hakkın en ehil olana tahsisine veya bu da mümkün olmazsa ruhsatın satılmasına karar verir. Mahkeme bu hususu basit muhakeme usulü ile halleder. Eğer dava söz konusu değil ise altı ay içerisinde intikal işlemleri tamamlanmayan ruhsatlar feshedilir.

Arama ruhsatı almak için müracaat esasları

MADDE 6- (1) Arama ruhsatı müracaatları, talep sahibi tarafından 1/25000 ölçekli pafta adı ve altı derecelik dilim esas alınarak yedi basamaklı koordinat sistemine göre yirmi noktayı ve beş bin hektarı geçmeyecek şekilde koordinatları belirtilerek, ekinde **Ek Form- 4 uygun olarak hazırlanan arama projesiyle birlikte üç nüsha olarak** hazırlanan müracaat formu **Ek-1** ile İdareye yapılır.

(2) Arama ruhsatı almak için yapılan başvuru alanının birden fazla il sınırları içine tekabül etmesi durumunda, talep alanının daha büyük olduğu il idaresine başvuru yapılır ve diğer il veya iller idarelerine başvuruyu kabul eden İdare tarafından bilgi verilerek o bölgeye başvuru kabul edilmemesi sağlanır. Arama ve mevcut işletme ruhsatlı faaliyet

alanlarında da aynı işlem yapılır. Müracaat edilen alanın koordinatları saat ibresi yönünde sağa (y), yukarı (x) olarak belirtilir. Müracaatlar tek poligon üzerinden yapılır. Bu esaslara uygun şekilde yapılmayan müracaatlar kabul edilmez.

(3) Müracaatlarda öncelik hakkı esastır. Talep sahibinin İdareye müracaatı esnasında müracaat tarihi, numarası, saati, dakikası, arama ruhsat müracaat formu **Ek-1** üzerine kaydedilir. **Müracaata esas olan bilgileri içeren belgenin bir nüshası müracaat sahibine, bir nüshası MİGEM'e gönderilir, bir nüshası da İdarede saklanır. Müracaat formları üzerinde hiçbir şekilde değişiklik yapılamaz.**

(4) Ancak aynı yer için aynı anda birden fazla talep olması durumunda projeler İdarece incelenerek, en hızlı ve en fazla yatırımı öngören arama projesi tercih edilir ve ruhsatlandırma işlemi yapılır.

(5) İdare müracaat alanı hakkında bilgileri en geç onbeş gün içinde MİGEM'e bildirir. MİGEM tarafından arama ruhsatı talep edilen alan, mevcut haklar dikkate alınarak değerlendirilir, önceden ruhsata bağlanmış kısımlar varsa, bloke alanı kısmı ile birlikte çıkarılarak geride kalan ve uygun olan alan için arama ruhsatı verilebileceği en geç onbeş gün içinde İdareye bildirilir. İdare MİGEM tarafından aramalara açık olduğu belirlenen alan için arama ruhsatı verilmesine ilişkin kararını en geç onbeş gün içinde verir ve sonuç ile ilgili olarak müracaat sahibine yazılı tebligat yapılır.

Arama ruhsatına ilişkin belgeler ve ruhsatının verilmesi

MADDE 7- (1) Müracaat sahibi, İdarenin tebligat tarihinden itibaren on beş gün içinde, gerçek kişiler için Ek-2, tüzel kişiler için Ek-3'de yer alan taahhünameyi belgeleriyle birlikte İdareye teslim etmek zorundadır. Belgelerin eksiksiz olarak İdareye verilmesinden sonra İdarece en geç onbeş gün içinde **Ek-5'e** göre düzenlenmiş arama ruhsatı verilir.

(2) Arama ruhsatı İdarece sicile işlendiği tarihte yürürlüğe girer ve bu tarihten itibaren arama ruhsat süresi üç yıldır. Arama ruhsatı verilen alan koordinatları ile birlikte MİGEM'e en geç onbeş gün içinde bildirilir. Ruhsat verilen alan MİGEM tarafından kayıtlara alınır. Arama ruhsatı sürecinde **arama faaliyet raporunda belirtilen çalışmalar sonucunda faaliyetlerin olumlu gelişme göstermesi ve ilave etütlere ihtiyaç duyulması halinde, ruhsat sahibi tarafından ruhsat süresi bitiminden önce revize proje ile arama ruhsatı süre uzatımı için İdareye başvuru yapılır. Verilen revize projenin İdarece uygun bulunması halinde en geç bir ay içinde süre uzatım talebi sonuçlandırılarak, arama ruhsat süresi bir yıl uzatılır ve en geç onbeş gün içinde MİGEM'e bildirilir. Bu çalışmalarını yapmadan yapılan süre uzatım talepleri kabul edilmez.**

(3) Arama ruhsatı döneminde İdareye bilgi verilmek koşuluyla sadece test amaçlı üretim yapılabilir. Bu testler sırasında üretilecek akışkanın çevre mevzuatındaki kapasite ve limitleri aşmaması gerekir. Test amaçlı üretim, dinamik sıcaklık, statik sıcaklık, dinamik basınç, statik basınç, su kaybı, basınç düşümü, basınç yükselimi, injektivite testleri ile su

kimyası, izotop hidrolojisi, inhibitör testleri, korozyon ve kabuklaşma parametrelerinin belirlenmesi ve doygunluk indisi gibi hidrojeokimyasal çalışmalar yapılabilir.

(4) Bu çalışmaların sonucuna göre ruhsat sahibi tarafından bloke alan talep edilmesi halinde İdare'ye başvuruda bulunulur. Bu alan, gerekli tüm masrafları ruhsat sahibi tarafından karşılanmak üzere MTA tarafından belirlenerek ruhsat sahibine ve İdareye bildirilir. Belirlenen bloke alan diğer talep sahiplerine kapatılır.

Arama faaliyetleri ve faaliyet raporları

MADDE 8 – (1) Arama ruhsat sahibince arama faaliyet döneminde ruhsat alanında;

a) Ruhsat alanı ve mücaviri ile ilgili önceden yapılmış çalışmalara yönelik literatür çalışması,

b) Jeolojik prospeksiyon,

c) 1/25 000 ölçekli jeoloji haritası yapımı veya temini ile birlikte gerek duyulması halinde daha büyük uygun ölçekli jeoloji haritası,

ç) Jeotermal jeolojisi çalışması, jeolojik kesitler, jeofizik araştırmalar, hidrojeokimyasal çalışmalar; jeoloji mühendisinin nezaretinde açılan sondajlı arama çalışmaları yapılabilir.

(2) Bu çalışmalar sonucu,

a) Kuyu içi logları; sıcaklık, elektrik-SP, sonik, gama-ray, nötron, yoğunluk, kaliper, çimento logu,

b) Kesinleşmiş litolojik log ve kuyu donanımı, işletmeye esas olacak kuyu debisi ile rezervuara ilişkin; dinamik sıcaklık, statik sıcaklık, dinamik basınç, statik basınç, su kaybı, basınç düşüm, basınç yükselimi, injektivite v.b. bilgileri içeren raporlar düzenlenir.

(3) Arama faaliyet raporu, ruhsatın verildiği yılı takip eden yılın Mart ayında başlamak üzere her yıl Mart ayı içerisinde jeoloji mühendisi ile birlikte faaliyetin niteliğine göre diğer ilgili mühendis veya mühendisler tarafından hazırlanarak İdareye verilir ve İdare tarafından bir nüshası MTA'ya gönderilir. Faaliyet raporu, hazırlayan jeoloji mühendisi ve ilgili mühendisler ile ruhsat sahibi veya kanunî vekili tarafından imzalanır.

(4) Arama faaliyet raporlarında; yukarıda sayılan faaliyetlerden o döneme ait yapılmış çalışmalardan elde edilen bulgular ve bunların sonuçları yer alır.

İşletme ruhsatı

MADDE 9 – (1) İşletme faaliyetleri; akışkanın üretimi, kullanım alanları, enjeksiyon, reenjeksiyon, deşarj ve bu faaliyetlere yönelik sondaj çalışmaları, testler ve kullanım alanları ile bunlarla ilgili tesisleri kapsar.

(2) İşletme ruhsatı için arama ruhsat sahibi, arama ruhsat süresi son günü akşamına kadar Ek-7 de yer alan formata uygun olarak hazırlanmış başvuru formu, konusu ile ilgili

bir mühendis tarafından **EK-8 Formuna uygun olarak hazırlanıp** imzalanmış işletme projesi, varsa koordinatları belirtilmiş bloke alan ve işletme ruhsatı harcı ile birlikte İdareye başvurur. Varsa eksiklikler, İdarece en geç bir ay içerisinde ruhsat sahibine bildirilir ve bildirim tarihinden itibaren en geç üç ay içinde ruhsat harcı ve teminatı dahil eksikler tamamlanır. İşletme ruhsat müracaatları ile eksiklikleri tamamlattırılan müracaatlar İdare tarafından en geç bir ay içerisinde sonuçlandırılarak Ek-9 da **yer alan** forma göre düzenlenmiş işletme ruhsatı verilir. Eksiklerini verilen süre içinde tamamlamayanların işletme ruhsatı talepleri reddedilerek mevcut teminatları irat kaydedilir. İdarece verilen işletme ruhsatları, koordinatları ile birlikte onbeş gün içinde MİGEM'e bildirilir.

(3) İşletme ruhsatı alındıktan sonra, ruhsat sahibince Çevresel Etki Değerlendirmesi olumlu kararı veya Çevresel Etki Değerlendirilmesi Gerekli Değildir karar belgesi alınarak, ruhsat alanı ve faaliyete ilişkin diğer meri mevzuattan kaynaklanan gerekli izinlerin alınması için ilgili bakanlıklar, kamu kurum ve kuruluşları nezdinde en geç üç ay içinde girişimde bulunulması zorunludur. Çevresel Etki Değerlendirmesi işlemleri tamamlanmadan ve gerekli izinler alınmadan işletme faaliyetlerine başlanmaz. Gerekli olan işlem ve izinler için; İdare, ilgili bakanlıklar, kamu kurum ve kuruluşlarının yapacağı mahallindeki tetkiklere yönelik maddi yükümlülükler ruhsat sahibi tarafından karşılanır. Gerekli izinler iki yılda alınamaması durumunda ruhsat iptal edilerek teminatı iade edilir.

(4) İşletme ruhsatı İdare tarafından sicile işlendiği tarihte yürürlüğe girer. Bu tarihten itibaren ruhsat süresi otuz yıldır. Süre uzatımları talep edilmesi halinde onar yıllık dönemler halinde yapılır. İşletme ruhsat süresinin son günü akşamına kadar ruhsat sahibinin projesi ile birlikte süre uzatma talebinde bulunması halinde; işletme ruhsatı en geç bir ay içinde on yıl süre ile uzatılır. Süre uzatımları İdare tarafından en geç on beş gün içinde MİGEM'e bildirilir.

(5) İşletme ruhsat sahibi, projesinde belirtilen termin planına göre akışkanı işletmeye almak zorundadır. Termin planında belirtilen süre içinde akışkan işletmeye alınmaz ise sebepleri ile birlikte İdareye ek süre talebinde bulunulur. İdarece, ek süre talebi incelenerek en fazla üç ay ek süre verilir. Bu sürede de işletme başlatılamaz ise teminat irat kaydedilerek ruhsat iptal edilir.

(6) İşletme ruhsat sahibi, işletme projesinde belirtmiş olduğu faaliyetler dışında İdareden izin almadan proje değişiklikleri ve revizyonlar yapamaz, projede yer alan her hangi bir kuyu lokasyonunun değiştirilmesi, kuyu sayısının ve kapasitesinin artırılması, gradyan, enjeksiyon, reenjeksiyon, üretim ve diğer amaçlara yönelik sondaj faaliyetlerinde bulunamaz. Ancak, kuyu tamir, bakım ve temizleme işlemleri yapıldıktan sonra İdareye bildirilir. İdareden izin alınmadan yapılan işlem ve faaliyetlerin tespiti halinde, teminat irat kaydedilerek faaliyetler durdurulur. İrat kaydedilen teminatın üç katı tutarındaki yeni teminat üç ay içinde yatırılmaz ise ruhsat iptal edilir. Yeni teminatın belirtilen süre içerisinde yatırılması ve yapılmış olan faaliyetlerin uygun bulunması ve revize proje ile

kayıtlara alınması veya yapılmış işlemlerin düzeltilmesi ve oluşan zararın tazmin edilmesi halinde faaliyetlere izin verilir. İzinsiz yapılan işlemlerin uygunluğu veya düzeltilmesi konularında İdarece gerek görülen hallerde, bedeli idare tarafından ödenmek kaydı ile İdare konu hakkında MTA'dan değerlendirme isteyebilir ve değerlendirme sonucuna göre İdare kararını verir. Aynı fiilin tekrarı halinde teminat irat kaydedilerek ruhsat iptal edilir.

(7) Doğal çıkış halindeki jeotermal kaynaklar, doğal mineralli sular ve jeotermal kökenli gazlar için, gerekli kaptajı yapılarak İdareye doğrudan işletme ruhsatı talebinde bulunulabilir. Bu taleplerde, MİGEM' in kaynağın bulunduğu saha ile ilgili ruhsat ve hakların çakışması açısından değerlendirmesi bir ay içinde tamamlandıktan sonra bu Kanun hükümlerine göre İdarece doğrudan işletme ruhsatı en geç bir ay içinde verilerek MİGEM' e onbeş gün içerisinde bildirilir.

(8) İşletme ruhsat sahibi işletme ruhsatı alındıktan sonra akışkanı üretime almadan önce **Ek Form 13'e** uygun olarak kaynak koruma alanı etüdünü yaptırır. Ruhsat sahibi tarafından kaynak

koruma alanı etüdü yaptırılmadan kaynağın işletmeye alınması durumunda faaliyetler durdurularak teminat irat kaydedilir ve altı ay içinde kaynak koruma alanı etüdünün yaptırılması ve eski teminatın üç katının yatırılması sağlanır. Yeni teminatın yatırılmadığı ve koruma alanı etüdü yaptırılmadığı sürece faaliyeti durdurma kararı kaldırılmaz.

Teknik sorumluluk ve faaliyet raporları

MADDE 10 – (1) Arama ve işletme ruhsatı süresince projede belirtilen faaliyetlerin tümü faaliyetin jeoloji mühendisi veya faaliyetin niteliğine göre diğer ilgili mühendislerden bir mühendisin teknik sorumluluğunda yürütülür. Teknik sorumlu olmaksızın hiç bir faaliyette bulunulamaz. Bulunulması halinde ruhsat teminatı irat kaydedilir ve faaliyetler durdurulur. Durdurulan faaliyetler teknik sorumlu atanmadığı sürece devam ettirilemez.

(2) Teknik sorumlu; jeotermal sistem, jeotermal rezervuar ile kaynağın aranması, araştırılması, geliştirilmesi, korunması, sürdürülebilirliğinin sağlanması ve buna yönelik testlerin yapılması, akışkanın emniyetli verimi göz önüne alınarak üretimi, enjeksiyonu, reenjeksiyonu, deşarjı gibi faaliyetlerin gerçekleştirilmesinde bilimsel ve teknik esaslara bağlı kalarak görev ve sorumluluklarını yerine getirir.

(3) Doğal mineralli su işletme tesislerinde ilgili mühendislik fakültesi mezunu olan kişiler teknik sorumlu olarak atanabilir.

(4) Teknik sorumlu veya sorumlularca hazırlanarak imzalanan yıllık arama ve işletme faaliyet raporlarının ruhsat sahibi tarafından iki nüsha halinde takip eden yılın en geç Mart ayı sonuna kadar İdareye verilmesi zorunludur. Bu raporların bir nüshası İdare tarafından MTA' ya gönderilir.

(5) Arama ve işletme faaliyet raporlarının süresi içerisinde İdareye verilmemesi halinde teminatı irat kaydedilerek iki aylık ek süre verilir ve teminat iki ay içerisinde iki katına tamamlattırılır. Bu süre sonunda arama faaliyet raporunun verilmemesi halinde arama ruhsatı iptal edilir ve MİGEM'e bildirilir.

Mücbir sebeplerle geçici tatil

MADDE 11 – (1) Sel baskını, deprem, çökme, heyelan, çığ, yangın, grizu patlaması gibi doğal afetler ile savaş hali gibi olumsuz hallerin ortaya çıkması durumunda, ruhsat sahibi İdareye müracaat ederek, gerekçe ve süre belirtmek şartıyla on gün içerisinde mücbir sebepten dolayı geçecek sürenin ruhsat süresine eklenmesini ve bu sürede yükümlülüklerinin askıya alınmasını talep eder. Yapılan inceleme ve/veya değerlendirme neticesinde taleple ilgili karar, ruhsat sahibine en geç onbeş iş günü içinde bildirilir. İdare taleple ilgili kararını, onbeş iş günü içinde ruhsat sahibine bildirmedeği takdirde geçici tatil talebi olumlu olarak nitelendirilir. Talebin kabul edilmesi durumunda İdareye yapılan müracaat tarihi geçici tatilin başlama tarihi olarak kabul edilir.

(2) Jeotermal rezervuar, jeotermal alan, mücaviri ve civarında yürütülen patlatma, ulaşım, alt yapı, enerji güzergâh faaliyeti, sondaj, madencilik gibi faaliyetler sonucunda meydana gelen; çökme, kayma, kaynağın kesilmesi, üretim ve/veya sıcaklıkta azalma, üretimde ve sıcaklıkta sistemin kapasitesini geçen artış gibi fiziksel olumsuzluklar ile insan sağlığını ve sistemi olumsuz etkileyen organik ve inorganik kirlilik gibi kimyasal olumsuzluklar beklenmeyen hal olarak kabul edilir. Bu gibi durumlarda da mücbir sebeple ilgili hükümler uygulanır.

(3) Ruhsat sahibi, mücbir sebep ve/veya beklenmeyen hallerin ortadan kalkmasından itibaren en geç üç ay içinde faaliyete geçmek zorundadır. Bu süre içinde faaliyete geçilmemesi durumunda, teminatı irat kaydedilerek teminatın tamamlanması istenir ve faaliyete geçilmesi için üç ay ek süre verilir. Bu ek süre sonunda da teminat tamamlanmaz ve faaliyete geçilmez ise İdare tarafından ruhsat iptal edilerek onbeş gün içinde MİGEM'e bildirilir ve bu Yönetmeliğin 17 nci maddesi hükümleri uygulanır.

Faaliyetlerin denetlenmesi

MADDE 12 – (1) Faaliyetlere yönelik denetimler her yıl İdare tarafından yapılır. İdarece talep edilmesi halinde MTA tarafından da denetim yapılır. Yapılan denetimlerde, faaliyetlerin onaylanmış Koruma Alanları Etüt Raporunda öngörülen tedbirlere uygun yürütülmediğinin tespiti halinde, faaliyetler İdarece durdurulur ve ruhsat sahibi tarafından alınması gereken tedbirler ve yapılması gerekenler gerekçeleri ile birlikte İdare tarafından ruhsat sahibine bir ay içinde bildirilir. Bu tedbirlerin alınması için ruhsat sahibine uygun süre verilir. Alınacak tedbirin mahiyetine göre bu süre en fazla bir yıl olabilir. Verilen sürenin sonunda öngörülen tedbirlerin yerine getirilmemesi halinde ruhsat iptal edilerek, en geç onbeş gün içinde MİGEM'e bildirilir.

(2) Denetimler, denetlenen faaliyetin mahiyeti ve özelliğine göre ilgili mühendis veya mühendisler, mali uzman ile hukukçudan oluşturulacak en az üç kişilik bir heyet tarafından yapılır.

(3) Denetimler aşağıda belirtilen ilkeler dikkate alınarak yürütülür.

a) Denetimlerde;

1) Proje termin planında belirtilen ve gerçekleştirilen faaliyetlerin projeye uygunluğu,

2) Jeotermal sistemin ve çevrenin korunması ile ilgili tedbirlerin

alınıp alınmadığı,

3) Reenjeksiyon ve deşarjın teknik kurallarına ve çevre mevzuatına uygunluğu,

4) Faaliyet için alınması gereken izinlerin; ilgili bakanlık, kurum ve kuruluşlardan süresi içinde alınıp alınmadığı,

5) İşletme faaliyetlerinin koruma alanı etüt raporuna uygunluğu,

6) Üretim faaliyetlerinin, üretim değerlerine yaptığı etkilerin sürekli olarak izlenip izlenmediği, konularına yer verilir.

(4) Denetim esnasında, çevrenin kirlenmesi, kaynağın israf edilmesi ile can ve mal emniyeti gibi aciliyet gerektiren durumların tespiti halinde ara rapor verilerek İdareden ruhsat sahibi nezdinde gerekli tedbirlerin alınmasını sağlaması istenir. Raporun bir nüshası ruhsat sahibine verilir.

(5) Faaliyetlere yönelik İdarenin talebi doğrultusunda MTA'ya yaptırılacak denetim için ruhsat sahibi tarafından MTA'ya bin Türk Lirası ödenir. Bu miktar, MTA tarafından her yıl üretici fiyat endeksine göre arttırılır.

Görevlendirme giderlerinin karşılanması

MADDE 13 – (1) Memuriyet mahalli dışında MTA tarafından görevlendirilen konu ile ilgili personel ve yardımcı personele 10/2/1954 tarihli ve 6245 sayılı Harcırah Kanununun 50 nci maddesi ile ilişkilendirilmeksizin, her yıl Bütçe Kanunu ile belirlenen gündelik harcırah miktarının iki katı tutarında 6245 sayılı Harcırah Kanunu genel hükümlerine göre harcırah ödenir bu madde kapsamında ödenen gündelik tutarında herhangi bir ad altında kesinti yapılmaz.

(2) MTA tarafından yapılacak inceleme ve denetimler için gerekli görülmesi halinde, diğer ilgili bakanlık, kamu kurum ve kuruluşlarının da katılımı istenebilir. Bu şekilde yapılan görevlendirmelerde de personelin günlük harcırah miktarı yukarıdaki hükümlere göre belirlenir.

Devir

MADDE 14 – (1) Arama ve işletme ruhsatları, hukuki bir sakınca olmadığından belirlenmesi durumunda 5 inci maddede belirtilen şartları haiz gerçek veya tüzel kişilere devredilebilir.

(2) Ruhsat sahibi, ruhsatını devretmek istediği gerçek veya tüzel kişiye ait bilgi ve belgeleri İdareye yazılı olarak bildirir. İdare bildirim tarihinden itibaren onbeş gün içerisinde devir işlemlerinin 5 inci maddeye uygunluğu açısından değerlendirerek sonucunu ruhsat sahibine bildirir. **Ek-12'de** belirtilen ruhsat devir formuna göre hazırlanmış belge, İdarede görevli yetkilinin huzurunda karşılıklı olarak imzalanarak devir işlemi tamamlanmış olur.

(3) İdare tarafından kaynağa ilişkin hak verilmesi, hakların devredilmesi, haciz, rehin, ipotek ve sona erme hususlarını içeren sicil tutulur. Haklar, sicile işlendiği tarihte yürürlüğe girerek hüküm ve sonuç doğurur.

İntikal

MADDE 15 - (1) Jeotermal kaynaklar ve doğal mineralli sulara ilişkin hak ve yükümlülükler miras yolu ile bir bütün olarak intikal eder, bu haklar mirasçılardan rızası olsa da bölünemez. Mirasçılardan ilk altı ay içinde, intikal eden haklarını bir bütün olarak kullanmaları ve bu hakkı 5 inci maddesinde tanımlanan haklara haiz gerçek ya da tüzel kişiye devir etmek üzere İdareye müracaat etmeleri zorunludur. Aksi takdirde ruhsat iptal edilir.

2) Mirasçılardan anlaşamamaları halinde içlerinden birinin mahkemeye müracaat etmesi ve ruhsat ile ilgili konunun yargıya intikal ettiğini gösterir bir belge ve veraset ilamı ile birlikte İdareye müracaat etmesi durumunda mahkeme sonucu beklenir.

(3) Mahkeme sonucunda ruhsatın satışına karar verilmesi halinde ruhsat, İdare tarafından ihale edilir. Bu ihale sonucu elde edilen gelirden yapılan masraflar düşüldükten sonra kalan miktar mirasçılara verilir.

(4) Davanın verilen altı aylık yasal süreden sonra kesinleşmesi halinde, mahkemenin ruhsat hakkını verdiği kişinin mahkeme kararı ile birlikte iki ay içinde intikal için gerekli belgelerle İdareye müracaat etmesi zorunludur. Aksi halde ruhsat iptal edilerek mirasçının Kanundan doğan tüm hakları sona erer.

(5) Ruhsat sahibinin ölüm tarihinden itibaren altı ay içerisinde İdareye intikal işlemleri için müracaat edilmediği takdirde, ruhsat iptal edilir. İntikal talebinin ruhsat süresi içinde yapılması zorunludur. Ancak ölüm tarihinin ruhsat süresinin son iki ayı içinde olması durumunda, Kanun ile ilgili yükümlülüklerin yerine getirilmesi için ruhsat süresi sonundan itibaren iki ay ek süre verilir.

(6) Ruhsat sahibinin vefatı ile intikal işlemi tamamlanıncaya kadar geçen sürede ruhsattan doğan hak ve yükümlülüklerden mirasçılar sorumludur.

(7) Devir ve intikal belgeleri ile gerekli harç ve teminat makbuzlarının İdareye verilmesini takiben intikal işlemleri yürütülür.

Sicil

MADDE 16 - (1) Sicile, altı derecelik dilim esasına göre belirlenmiş ruhsatın koordinatları, doğal çıkış ve kuyuların koordinatları, üretim değerleri, devir, ihtiyati haciz, rehin, ihtiyati tedbir, ipoteğe ilişkin bilgiler, akışkanın kullanımına ilişkin kira,

devir, verilmiş kullanım hakkı vb. bilgiler ile ilgili sözleşme ve protokoller, rüsum ve temettü hisse devirleri, işletme imtiyazı ile hakların sona ermesi işlenir.

(2)İlgililer, sicil kayıtları ile ilgili bilgileri İdarenin sicil memurlarından biri huzurunda gösterilmesini isteyebilir. Sicil alenidir ve kaynak sicilindeki kayıtlar herkese açık olup bilinmediği iddia edilemez.

(3) Haklara ilişkin olarak yapılan sözleşmeler, İdarece sicile işlenmedikçe üçüncü kişilere karşı ileri sürülemez.

(4) Kaynak sicilini; ruhsat sahibi, ruhsat sahibinin vekili ve devir talebi söz konusu olduğunda devir alacak gerçek ve tüzel kişiler ilgili memurun nezaretinde görebilir.

(5) Ruhsatın devri halinde sicil kayıtları, ruhsatı yeni devir alan gerçek veya tüzel kişi adına yeniden düzenlenir.

(6) Arama ruhsatı için aşağıdaki hususlar sicile işlenir;

a) Ruhsat numarası,

b) Ruhsatın yürürlük tarihi,

c) Ruhsat sahibi gerçek kişi ise; adı, soyadı ve TC kimlik numarası,

ç) Tüzel kişiler için ruhsat sahibinin adı, vergi dairesi ve numarası,

d) Ruhsatın bulunduğu 1/25.000 lik pafta, alan ve/veya doğal çıkış, kuyu koordinatları,

e) Kaynağın cinsi; jeotermal kaynak, doğal mineralli su, jeotermal kökenli gaz/doğal karbondioksit gibi,

f) Devir ve intikal bilgileri,

g) Haciz, rehin, ihtiyati tedbir ve ipotek bilgileri,

ğ) Ruhsatla ilgili uygulanmış hak düşürücü madde cezaları,

h) Ruhsatın kanunen sona erme durumları ve sebepleri,

(7) İşletme ruhsatları sicil kayıtlarında aşağıdaki hususlar işlenir.

a) Ruhsat numarası,

b) Ruhsatın bulunduğu 1/25.000 lik pafta ve alanının hektar olarak miktarı,

c) Ruhsatın yürürlük tarihi,

ç) Ruhsat sahibi gerçek kişi ise; adı, soyadı ve TC kimlik numarası,

d) Tüzel kişiler için ruhsat sahibinin adı, vergi dairesi ve numarası,

e) İşletme ruhsatının cinsi; jeotermal kaynak, doğal mineralli su ve jeotermal kökenli gaz,

f) Ruhsatın 6 derecelik dilim esasına göre koordinat değerleri,

g) Akışkanın çıkış şekli; sondaj veya doğal ve bunların 6 derecelik dilim esasına göre koordinatı,

ğ) Sondaj ve/veya doğal çıkışın adı,

h) Jeotermal kaynağın/doğal mineralli suyun sıcaklığı, debisi,

ı) Jeotermal kökenli gaz ise adı ve metreküpü/tonu,

i) Devir ve intikal bilgileri,

j) Haciz, rehin, ihtiyati tedbir ve ipotek bilgileri,

k) Ruhsat birleştirme veya sınır değiştirme işlemleri ve koordinat değerleriyle ilgili bilgiler,

l) Ruhsatın kanunen sona erme durumları ve sebepleri,

m) Ruhsat alanına ve ruhsatın konumuna özel yukarıda belirtilen bilgilerin dışında varsa diğer mevzuata göre ruhsatlarla olan durumu ile ilgili bilgiler.

İhale

MADDE 17 - (1) Herhangi bir sebeple hükümden düşmüş, terk edilmiş veya taksir edilmiş, arama ve işletme ruhsatları, İdare tarafından en geç altı ay içinde özel idarelerin tabi olduğu mevzuat hükümlerine göre ihale yoluyla arama ve işletmeye açılır. İdare tarafından gerçekleştirilecek ihalelere ilişkin ilanlar Resmî Gazete’de yayınlanır. İhale ilan süresi içerisinde ihaleye müracaat olmaması halinde arama ve işletme ruhsat alanları başka bir işleme gerek kalmaksızın **ihale gününü takip eden ilk iş günü** aramalara açık hale gelir. Bu durum MİGEM’e onbeş gün içerisinde bildirilir.

Harç

MADDE 18 - (1) Ruhsatların verilmesi için harç ve teminatın yatırılması zorunludur. Harç ve teminat ödenmediği takdirde ruhsat talebi ve projeler uygun olsa bile ruhsat verilmez.

(2) Jeotermal kaynaklar için 1000 Türk lirası, doğal mineralli sular için 500 Türk lirası arama ruhsat harcı alınır.

(3) Jeotermal kaynaklar için 4000 Türk lirası, doğal mineralli sular için 2000 Türk lirası işletme ruhsat harcı alınır. Bu miktarlar Yönetmeliğin yürürlüğe girdiği yıl için geçerli olup, her takvim yılı başından geçerli olmak üzere o yıl için 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 298 inci maddesi hükümleri uyarınca tespit ve ilan edilen yeniden değerlendirme oranında artırılarak uygulanır.

Teminat

MADDE 19 - (1) Arama ve işletme ruhsatlarının alanlarına bağlı olarak hektar başına ruhsat harcının yüzde biri tutarında teminatı İdarece alınır. Teminat miktarı 15000 Türk Lirasından az olamaz.

(2) MTA adına tescilli olup arama ruhsatına bağlanan jeotermal alanların içerisinde; gerçek veya tüzel kişiler adına Kanuna göre intibakı yapılmış hakların bulunmasından dolayı hukuki ve teknik nedenlerle MTA tarafından Kanunun Geçici 3 üncü Maddesi kapsamında ihale edilememesi durumunda, bu alana ait teminatlar MTA adına intibak yapılan alanın hektarı bazında hesaplanır ve hesaplanan bu miktar alanda faaliyette bulunan kuyu ve doğal çıkış sayısına bölünerek işletme sahiplerinden alınır. Teminat miktarının süresi içerisinde ödenmemesi halinde Kanunun 11inci madde hükümleri uygulanır

(3) Önceden alınan işletme ruhsatı teminatları beş yılda bir Maliye Bakanlığı tarafından belirlenen yeniden değerlendirme oranına göre arttırılarak güncelleştirilir. Kanuna göre önceden yatırılmamış, tamamlanması veya yenilenmesi gereken teminatlar, güncel teminat üzerinden alınır.

(4) Ruhsat alanının küçültülmesi halinde hektar başına teminat yeniden hesaplanarak fazla olan teminat miktarı ile ruhsatın sona ermesi halinde mevcut olan teminat ruhsat sahibine İdare tarafından en geç bir ay içerisinde iade edilir.

(5) İrat kaydedilen teminatların her defasında güncel teminat üzerinden yatırılması zorunludur.

İdare payı

MADDE 20 - (1) Jeotermal kaynakların konut, iş yeri, balıkçılık, sera, kaplıca, termal kür merkezi gibi, ısıtma ve diğer amaçlı doğrudan kullanıldığı alanlar ve/veya dolaylı olarak yararlanıldığı elektrik enerjisi üretimi, kuru buz, mineral tuz eldesi, kurutma, soğutma gibi durumlarda **ruhsat sahibinin ve/veya her türlü ticari, hukuki sözleşmeler yoluyla kaynağı kullanan gerçek ve tüzel kişilere ait işletme ve tesislerin kaynaklarla ilgili** gayrisafi hâsılatlarının % 1'i tutarında idare payı alınır. Bu pay, her yıl Haziran ayı sonuna kadar İdareye ödenir. Tahsil edilen tutarın beşte biri, kaynağın sınırları içinde bulunduğu belediye veya ilgili köy tüzel kişiliğine bir ay içinde İdare tarafından ödenir. Doğal mineralli sular ile Kanuna tabi gazların da doğrudan ve/veya dolaylı olarak kullanıldığı tesislerden elde edilen gayrisafi hâsılatın % 1'i tutarında idare payı alınır.

(2) Kanunun yürürlük tarihine kadar MTA adına tescil edilmiş jeotermal alanlar ile müracaatların başlama tarihine kadar MİGEM tarafından buluculuk belgesi verilerek MTA adına tescil edilen ve ilgili İdarece MTA adına arama ruhsatına bağlanan jeotermal alanların içerisinde gerçek veya tüzel kişiler adına doğal çıkış ve/veya kuyu bazında faaliyet yapılabileceğine dair hakların bulunmasından dolayı hukuki ve teknik nedenlerle MTA tarafından ihale edilememesi durumunda, bu alanlarda işletme yapan işletme ruhsatı sahipleri **ve/veya sözleşmeler yoluyla kaynağı kullanan gerçek ve tüzel kişiler** tarafından işletme süresince ödenen İdare payının yarısı İdare tarafından MTA'ya ödenir.

(3) İdare payının belirtilen süre içerisinde ödenmemesi halinde teminat irat kaydedilerek iki aylık süre verilir. Bu süre sonuna kadar idare payı yatırılmaz ve teminat tamamlanmaz

ise faaliyetler durdurulur. İdare payının yatırılmadığı ve teminat tamamlanmadığı sürece faaliyet durdurma kararı kaldırılmaz.

İdari yaptırımlar

MADDE 21 - (1) Arama ve/veya işletme ruhsatı olmadan Kanuna tabi kaynağa yönelik hiçbir faaliyette bulunulamaz. Ruhsat olmadan faaliyette bulunulduğunun tespit edilmesi halinde faaliyetler İdarece durdurulur ve 22/2/ 2005 tarihli ve 5302 sayılı İl Özel İdare Kanununa göre 50.000 Türk Lirası İdare tarafından idari para cezası tahakkuk ettirilir. İdari para cezaları her takvim yılı başından geçerli olmak üzere o yıl için 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 298 inci maddesi hükümleri uyarınca tespit ve ilan edilen yeniden değerlendirme oranında artırılarak uygulanır.

İrtifak ve kamulaştırma

MADDE 22 - (1) Arama ruhsat sahibi, arama faaliyetlerini, özel mülkiyete konu tarla, bağ, bahçe gibi alanlarda taşınmazın sahibinden izin alınarak sürdürür. Taşınmazın sahibinden izin alınmaması halinde, İdareye müracaat edilerek irtifak hakkı talebinde bulunulabilir. Talep İdare tarafından incelenir ve en geç üç ay içinde karara bağlanır. İdarece talebin uygun bulunması halinde kamu yararı kararı alınır.

(2) İşletme ruhsatı sahibi, ruhsat süresince işletme faaliyetlerini varsa özel mülkiyete konu taşınmaz sahibinden izin alarak yürütür. Ruhsat sahibi, işletme için gerekli sondaj yerleri, isale hatları, kaptaj, akışkanın kullanımına yönelik tesis, vb. için gerekli yer ve güzergâha yönelik taşınmaza olan ihtiyacını taşınmazın sahibi ile anlaşma yoluyla sağlayamaması halinde İdareye başvurarak irtifak hakkı veya kamulaştırma talebinde bulunulabilir. Talep İdare tarafından incelenir ve en geç üç ay içinde karara bağlanır. İdarece talebin uygun bulunması halinde kamu yararı kararı alınır.

(3) İrtifak ve kamulaştırma işlemleri, 4/11/1983 tarihli ve 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu hükümlerine göre yürütülür. İrtifak ve kamulaştırma bedelleri ile masrafları ruhsat sahibince ödenir.

(4) Kamulaştırılması talep edilen alan, kamulaştırma kararı alınmasından sonra tapuya İdare adına tescil ettirilir ve bu alanda işletme faaliyetleri devam ettiği sürece ruhsat sahibi adına tahsis edilir.

(5) Ruhsat sahibi ile akışkandan yararlananlar tarafından kamulaştırılan taşınmaza faaliyetler için ihtiyaç kalmadığının İdareye bildirilmesi ve İdare tarafından da bu hususun tespit edilmesi veya doğrudan İdare tarafından belirlenmesi halinde, Kamulaştırma Kanununda öngörülen usul ve esaslara göre rayiç bedeli ödenmek kaydı ile kamulaştırılan alanın eski sahibine iade edileceği hususu ruhsat sahibi ve taşınmazın eski sahibine tebliğ edilir. Eski sahibinin taşınmazı altı ay içerisinde almak istememesi durumunda taşınmaz İdareye kalır.

(6) Ruhsat sahibi, irtifak veya kamulaştırılan alanı amacı dışında kullanamaz. Kullandığının belirlenmesi durumunda yapılan tasarruf ruhsat sahibi tarafından kaldırılır ve çevreye, kaynağa ve rezervuara verilen zararlar giderilerek ruhsat sahibinden tahsil edilir.

(7) Ruhsat sahibi bu alanı, projesinde belirtilen süre içinde çevreyle uyumlu olacak şekilde doğaya yeniden kazandırarak terk etmek zorundadır. Aksi takdirde, irtifak veya kamulaştırma alanındaki zararları tazmin etmekle yükümlüdür.

(8) Üç ay içinde belirlenen zararların ruhsat sahibinden tahsil edilememesi ve projesinde belirtilen süre içerisinde alanın çevreye uyumlu hale getirilmemesi durumunda, bu alacaklar Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanuna göre tahsil edilir. Tapu siciline konulan şerhler İdarenin müracaatı üzerine ayrıca mahkeme kararına gerek kalmadan silinir.

Kaynak rezervuarının korunması

MADDE 23 - (1) Kaynak koruma alanı etüdü; jeoloji ve hidrojeoloji çalışmaları, çevre mevzuatında yer alan kriterlere göre yüzeysel kirletici unsurların belirlenmesi, jeotermal sistemin unsurlarını oluşturan beslenme alanı, rezervuar, örtü kaya, ısıtıcı kaya, kaynak çıkış alanı belirlenmesi, kaynağın kirletici unsurlardan korunması amacıyla, koruma alanı zonları ve bu zonlarda alınması gereken tedbirleri içerir.

(2) Koruma alanı etüdünde rezervuarın korunmasına yönelik tedbirler; kaynağın işletmeye alınmasından önce yapılmış olan üretim testleri sonucunda belirlenen rezervuar parametrelerine göre kuyu bazında ve bu kuyulardan alınabilecek toplam üretim miktarını, kullanımdan dönen akışkanın miktarı ve bu akışkanın yeraltına reenjeksiyonu için uygun lokasyonlar ve uygun kapasitede kuyu sayılarını, üretim testleri sırasında yapılmış ve yapılacak kimyasal testlerle çatlaklı zonların ve üretim kuyularının kısmen veya tamamen tıkanmasına yol açacak bileşiklerin tespit edilmesi durumunda sürdürülebilir üretimin sağlanması için gerekli uygulamaları içerir.

(3) Jeotermal sistemi olumsuz etkileyecek maden işletmesi, kanal, yol yapımı gibi faaliyetlere, kaynak koruma etüt raporuna göre İdarece değerlendirme yapılarak gerekli tedbirlerin alınması halinde izin verilir veya verilmez. Kaynak koruma alanı zonlara ayırma esasları ve bu zonlarda alınması gereken tedbirler Ek-13'de yer almaktadır.

(4) İşletme ruhsat sahibi tarafından işletmeye geçilmeden önce ilgili jeotermal alan için yaptırılmış olan koruma alanları etüt raporu, İdare tarafından MTA'ya gönderilir. MTA en geç iki ay içerisinde masraflar ruhsat sahibi tarafından karşılanmak kaydıyla nazari ve/veya mahallinde inceleme yaparak rapor hakkında görüşünü İdareye bildirir. İdare, raporu MTA'nın görüşünü aldıktan sonra onaylar. Koruma Alanları Etüt Raporunda belirtilen arazi kullanımı ve yapılaşmaya yönelik koşul ve kısıtlamalar, yörenin imar planı hazırlanırken esas alınır. Jeotermal alanı tamamen veya kısmen kapsayacak şekilde daha

önce onaylanmış imar planı mevcut ise Kanunun yürürlüğe girmesinden sonra yapılmış koruma alanları etüt raporunda öngörülen arazi kullanımı ile yapılaşmaya yönelik, kısıtlama ve koşullar gözönüne alınarak işlem yapılır.

(5) Koruma Alanları Etüt Raporunda belirlenmiş olan koruma alan sınırlarının, mevcut imar planı içerisine düşen kısımları plan üzerine işlenir.

Deşarj ve reenjeksiyon

MADDE 24 - (1) Ruhsat sahibi, kullanımdan dönen akışkanın kimyasal analizini akredite olmuş bir laboratuara yaptırır. Şayet akışkanın kimyasal bileşimi çevre limitlerini aşıyor ise öncelikle uygun yöntemlerle arıtılarak ilgili çevre mevzuatı limitleri altına düşürülür. Daha sonra uygun alıcı ortam belirlenir. Kullanımdan dönen akışkan, belirlenen alıcı ortama usulüne uygun şekilde deşarj edilir. Arıtma sonrası elde edilen akışkanın üç ayda bir kimyasal analizi yaptırılarak çevre limitlerini aşip aşmadığı kontrol edilir.

(2) Ruhsat sahibi, kullanımdan dönen akışkanın içeriği Çevre mevzuatında belirtilen çevre limitlerine göre deşarja uygun değil ise reenjekte etmekle yükümlüdür. Reenjeksiyon amaçlı belirlenen alanda önceden açılmış ve reenjeksiyon şartlarını sağlayan mevcut kuyu varsa değerlendirilir. Akışkanın reenjekte edileceği rezervuara olumsuz etkilerinin olup olmayacağı bir ön değerlendirme yapılarak belirlenir. Olumsuz etki söz konusu değil ise reenjeksiyon yapılabilir. Olumsuz etkisi var ise bu etki ortadan kaldırıldıktan sonra reenjeksiyon yapılır. Reenjeksiyon yapıldığı sürece gözlemler sürdürülür. Reenjeksiyonun rezervuar ve üretim değerleri üzerinde olumsuz etkilerinin gözlenmesi durumunda, reenjeksiyon işlemi durdurulur ve yeni bir lokasyon tespiti için araştırma yapılır.

(3) Gerçekleştirilen çalışmalar reenjeksiyonun mümkün olmadığı sonucunu veriyorsa, bu durum tüm bilgi ve belgeler ile birlikte İdare tarafından MTA'ya iletilerek inceletirilir ve gerekli ise masrafı ruhsat sahibi tarafından karşılanmak kaydıyla MTA tarafından yerinde tetkik yapılır. Formasyonun fiziksel ve kimyasal özellikleri nedeniyle işletme ruhsat sahasında reenjeksiyonun yapılamayacağını MTA tarafından onaylanması halinde, çevre kirlenmesini önleyecek tedbirler alınarak deşarj yapılır.

(4) Entegre jeotermal kaynak kullanım alanı dışındaki müstakil kaplıca ve doğal mineralli su işletmelerinde, reenjeksiyon ve enjeksiyon şartı aranmayabilir. Bu tip durumlarda akışkan çevre mevzuatı açısından ilgili Bakanlığın görüşü alınarak, belirlenen uygun alıcı ortama usulüne uygun şekilde deşarj edilebilir.

Kültür ve turizm koruma ve gelişim bölgeleri ile turizm merkezlerine ilişkin hususlar

MADDE 25 - (1) 12/3/1982 tarihli ve 2634 sayılı Turizmi Teşvik Kanunu uyarınca ilan edilen Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgeleri ile Turizm Merkezlerinde Kanuna tabi faaliyetlerin yürütülebilmesi için aşağıdaki esaslar uygulanır.

a) Kültür ve turizm koruma ve gelişim bölgeleri ile turizm merkezlerinde;

1) Jeotermal kaynağın aranması, geliştirilmesi, işletilmesi ve terk edilmesi ile jeotermal akışkanın kullanılması hususundaki işlemlere ilişkin başvurular dâhil olmak üzere her türlü jeotermal faaliyetlerde veya ilgili İdare tarafından resen yapılacak işlemlerde İdare tarafından Kültür ve Turizm Bakanlığının görüşü alınır.

2) Jeotermal alanların etkin, verimli ve sürdürülebilir kullanımına yönelik öncelikli olarak imar planlarının ve bu planlara bağlı olarak jeotermal su dağıtım projesinin hazırlanması esastır.

3) Sağlık ve termal turizmne yönelik kullanım alanlarında imar planı olmadan Kanuna tabi faaliyetlere izin verilmez. Sağlık ve termal turizm amaçlı işletme faaliyet izinlerinin verilmesi ve bu tesislerin termal su ihtiyacının belirlenmesi, onaylı imar planları ile getirilen yatırım alanları ve plan hükümlerine göre yapılır. Diğer kullanımlara yönelik talepler sağlık ve termal turizmin ihtiyacı olan akışkan ihtiyacı sağlandıktan sonra karşılanır. İmar planlarının onaylanmasından sonra öncelikli olarak jeotermal su ana dağıtım projesi ilgili İdarece hazırlanır. Ayrıca mevcut tesislere ve imar planı kararlarına göre bu alandaki, sağlık ve termal turizm potansiyeli dahil tüm entegre kullanımların akışkan ihtiyacı ilgili İdarece belirlenir.

4) Enerji üretimi ve ısıtma uygulamalarına uygun jeotermal akışkanlar hariç, diğer akışkanların bulunduğu alanlarda akışkan öncelikli olarak sağlık ve termal turizm amaçlı kullanılır. Bunun için akışkanla ilgili arama, araştırma ve geliştirme çalışmaları yapıldıktan sonra sağlık ve termal turizm amaçlı kullanıma uygun olup olmadığına ilişkin değerlendirme fiziksel, kimyasal veya endikasyon özelliğine göre ilgili İdarece yapılır. Bu alanlarda enerji üretimi ve ısıtma uygulamalarına konu jeotermal akışkanın, bu kullanımlardan sonra reenjeksiyon şartlarının müsaade ettiği aralıktaki sıcaklık ve debideki kısmının entegre olarak sağlık ve termal turizm amaçlı kullanılması sağlanır. Enerji ve ısıtmaya uygun jeotermal akışkanın bulunduğu sahalarda, enerji ve ısıtma amaçlı kullanımın veya talebin olmadığı veya kullanım potansiyelinin bulunmadığı durumlarda bu akışkanın sağlık ve termal turizm amaçlı kullanımına izin verilir.

5) Ruhsat sahiplerince açılacak yeni ve mevcut sondajlardan üretilen akışkanın turizm belgeli tesislerin ihtiyacından sonra artan kısmı ilgili İdare tarafından su dağıtım projesinde değerlendirilir. İşletme ruhsatı sahibi tarafından talep edilmesi ve ilgili İdarece de uygun görülmesi halinde mevcut sondajların işletilmesi ilgili İdare tarafından yapılabilir.

6) Turizm belgeli tesislerde jeotermal su miktarı, metreküp birim cinsinden hesaplanmak suretiyle debi ölçer, sayaç ve benzeri teknik aletlerle yılda en az dört kez olmak üzere belirli periyotlarda ölçülür ve ölçümü takiben iki ay içerisinde jeotermal su kullanım bedeli tahsil edilir. Turizm belgeli tesislerin kullandığı jeotermal su miktarı belirlendikten sonra her bir Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgesi ile Turizm Merkezi için; jeotermal kaynak

üretim ve dağılım yöntemi, maliyeti ve Jeotermal kaynağın özelliklerine göre ilgili İdare tarafından ayrı ayrı belirlenen birim fiyat üzerinden jeotermal su kullanım bedeli alınır. Debi ölçme işlemi için kullanılacak teknik aletler sondaj çıkış noktalarına veya akışkanın bir dağıtım şebekesiyle dağıtılması halinde tesislere giriş noktasındaki bağlantı noktasına takılır. Jeotermal akışkanın doğal cazibesi ile çıktığı yerlerde debimetre ile ölçümün mümkün olmaması halinde akışkanın kullanım miktarı, turizm belgeli tesise ait proje ve mevcut kullanım miktarı dikkate alınarak yapılır. Jeotermal akışkan birim fiyatı her takvim yılı başında İlgili İdarece yeniden belirlenir. Jeotermal akışkanın ilk kullanımı ile entegre kullanımlar sonrasındaki kullanımlarında ayrı birim fiyat uygulaması yapılabilir.

7) Bu alanlarda üretilen jeotermal akışkanın bu alanlar dışındaki turizm belgeli tesislerde de kullanılması halinde bu madde hükümleri uygulanır.

Teşvik ve diğer haklar

MADDE 26 - (1) Jeotermal kaynak dağıtımı ve üretimi yapan şirketler, sanayi kuruluşu ve atık arıtma kuruluşu olarak değerlendirilir. İşletme ruhsatına sahip ilgili şirketlerin müracaatı halinde, İdare tarafından gerektiğinde MTA' nın görüşü de alınmak sureti ile yapılan değerlendirmeler sonucunda bu şirketlere “jeotermal kaynak dağıtım şirketi”, “jeotermal kaynak üretim şirketi” veya “jeotermal kaynak dağıtım ve üretim şirketi” belgesi verilir.

(2) Bu belgelerle şirketler; sanayi kuruluşları ya da atık arıtma kuruluşlarının yararlandığı başta elektrik tarifeleri olmak üzere avantajlı olan diğer tüm teşvik ve haklardan yararlanmak konusunda ilgili diğer kurumlara müracaat edebilirler.

(3) Verilen bu belgeler sicile işlenerek İdarece MİGEM'e bildirilir. Herhangi bir nedenle işletme ruhsatı iptal edilen şirketin bu belgesi de iptal edilir ve MİGEM'e ve bu belge ile herhangi bir teşvik ve haktan yararlandırılan kuruma bildirilir.

(4) Entegre kullanıma uygun jeotermal akışkan işletme ruhsatına sahip, gerçek veya tüzel kişiler reenjeksiyon şartlarının müsaade ettiği aralıktaki sıcaklık ve debideki kendi ihtiyacından fazla jeotermal akışkanı **özellikle sera ve organik tarım ısıtmasında değerlendirmesi şarttır. Ruhsat sahiplerinin kendilerinin sera kurmamaları halinde sera ve organik tarımı desteklemek amacı ile öncelikle mevcut seralara olmak üzere, reenjeksiyon şartlarının müsaade ettiği aralıktaki sıcaklık ve debideki akışkan idarelerin onayı ile kiralanır. BU amaçla İdarelerce işletme projelerinde bu husus aranır. Kiralama bedelleri alt ve üst limitleri idarelerce belirlenir. Kira bedeli belirlenirken en yakın Kültür ve Turizm Koruma ve Geliştirme Bölgelerindeki belirlenen bedeller dikkate alınır.**

(5) Hazinesinin özel mülkiyetinde veya Devletin hüküm ve tasarrufundaki yerlerde, jeotermal kaynakların aranması, geliştirilmesi, işletilmesine yönelik tesisler ile jeotermal ve doğal mineralli suların kullanılması için gerekli alanlardan Kanunun yürürlük tarihinden sonra kira, ecir misil alınmaz.

Bilimsel ve teknik çalışmalar

MADDE 27 - (1) MTA, jeotermal kaynak ve doğal mineralli sulara yönelik olarak, yurtiçi ve yurt dışında yerli ve yabancı kamu veya özel tüzel kişilere ait ruhsat sahasında birlikte yapacağı arama, araştırma, geliştirmeye yönelik bilimsel ve teknik çalışmalarını bir sözleşme çerçevesinde kendi usul ve esaslarına göre gerçekleştirir. Uluslararası çalışmalara ilişkin sözleşme, uluslararası hukuk kuralları gözetilerek hazırlanır.

(2) MTA, yapılacak bu çalışmalar sırasında gerek duyması halinde, yerli ve/veya yabancı üniversitelerden, kurum ve kuruluşlar ile uzmanlardan danışmanlık hizmeti alabilir.

(3) Bu çalışmalar sonucu elde edilen kaynağa dayalı kamu veya özel tüzel kişinin işletme faaliyetine geçmesi halinde, MTA asgarî % 20 oranında olmak kaydıyla, ilgili şirket ile varılan anlaşmada belirtilen oran çerçevesinde işletme gelirinden pay alır. İşletmeye geçmek için gerekli tüm izinlerle ilgili prosedür ruhsat sahibi tarafından yerine getirilir.

(4) Ortak çalışmaların yürütüleceği alana ait ruhsatta, sözleşme süresince, işletme gelirinin %20 sinden az olmamak kaydıyla sözleşmede belirlenecek oranın ödenmesine teminen MTA lehine ipotek veya rehin edilir ve durum ruhsat siciline işlenir.

(5) MTA ile Kanun kapsamında bilimsel ve teknik ortak çalışma yürütülebilmesi için, kamu veya özel tüzel kişi tarafından MTA'ya bir proje ile müracaat edilir.

a) Müracaat dosyasında;

1) Çalışma yapılmak istenilen alanın ruhsatı, ruhsat alanıyla ilgili işlem, izin vb. bilgi ve onaylı belgeler,

2) Projenin teknik ve mali boyutu ile ilgili bilgi ve onaylı belgeler,

3) Şirketin, TC Kanunlarına göre kurulmuş olduğunu gösterir statü, ünvan ve sicil v.b bilgi ve onaylı belgeler,

4) Çalışma, yurtdışında yapılacak ise şirketin o ülkenin ilgili kanunlarına göre kurulmuş olduğunu gösterir statü, ünvan ve sicil v.b bilgi ve onaylı belgeler ile çalışılacak alanın hukuki durumu, çalışmaya ilişkin teknik ve mali bilgilerin bulunması gerekir.

(6) MTA, Kanun kapsamında ortak çalışma yapacağı şirketi,

a) Şirketin onaylı teknik ve idari kapasitesi, mali imkânları ile donanım ve ekipmanlar,

b) Son beş yılda gerçekleştirmiş olduğu projeler,

c) Teklif edilen projenin mali ve teknik boyutu ile MTA'ya teklif edilen şartlar,

ç) Ortak çalışma yapılması istenen alanın coğrafi konumu, ulaşım durumu ile ilgili bilgiler ve varsa bu alanda daha önceden yapılmış çalışma sonuçları, gibi ana kriterlere göre seçer.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Geçici ve son hükümler

GEÇİCİ MADDE 1 – (1) Kanun yürürlüğe girmeden önce kazanılmış bütün hakların sahipleri, bu haklara ait mevcut bilgi ve belgeler ile ruhsat sahasındaki mevcut tesislere ait bilgi, belge ve projeleri, hak sahibi olduğunu gösterir ruhsat, izin, imtiyaz, sözleşme, sicil ve benzeri belgeleri İdareye vererek Kanunun yürürlüğe girmesinden sonra altı ay içinde intibak yaptırmakla yükümlüdür.

(2) Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren altı ay içinde intibak talebinde bulunulmayan haklar için teminat iki katına çıkarılarak altı ay ek süre verilir. Bu ek süre içerisinde de intibak talebinde bulunulmayan haklara ilişkin faaliyetler durdurulur.

(3) Kanunun yürürlük tarihinden önce, 26/3/1322 tarihli Mülga Maadin Nizamnamesi, 17/6/1942 tarihli ve 4268 sayılı Mülga Madenlerin Aranma ve İşletilmesi Hakkında Kanun, 19/2/1985 tarihli ve 3154 sayılı Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun, 26/5/2004 tarihli ve 5177 sayılı Maden Kanununda ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanunun geçici 4 ve 5 inci maddesine göre verilmiş haklar, 927 sayılı Sıcak ve Soğuk Maden Sularının istismarı ile kaplıcalar tesisatı hakkında Kanun ve 2634 sayılı Kanunun ek 1inci maddesine göre verilmiş haklar ile 83/6568 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı uyarınca 3/3/1954 tarihli ve 6309 sayılı Mülga Maden Kanunu kapsamında verilmiş ruhsat ve haklar aşağıdaki şekilde intibak ettirilir.

a) İl Özel İdarelerinin doğrudan işlettiği veya İl Özel İdaresi tarafından kiraya verilmiş doğal çıkış ve kuyuların bulunduğu jeotermal alan, MTA adına tescilli ise MTA'nın ilgili İdareye gönderdiği MİGEM tarafından verilmiş buluculuk tescil belgesindeki koordinatlar ile varsa MTA'nın bildireceği bloke alan dikkate alınarak jeotermal alan bloke alanı ile birlikte MTA adına alan bazında intibak ettirilir. İntibak ettirilen bu alan üzerinde bulunan doğal çıkış ve/veya kuyular ise nokta bazında kuyu veya doğal çıkış adı, koordinatı, sıcaklığı, debisi, akışkanın cinsi gibi bilgiler belirtilerek hak sahibi adına doğal çıkış ve/veya kuyu bazında intibak ettirilir.

b) İl Özel İdareleri tarafından alan ve/veya kuyu bazında verilen işletme ruhsatları, ruhsat sahibi adına intibak ettirilir. İntibaklarda ruhsatın ilk verilmiş olduğu tarih baz alınır. Ancak yapılan intibak, doğal çıkış ve/veya kuyu bazında olup MTA adına tescilli jeotermal alan içinde kalıyor ise, alan bazında MTA adına intibakı yapılır.

c) Vilayet tarafından rüsum ve temettü hisseleri devredilen kaynaklara ait doğal çıkış ve/veya kuyulara ait haklar, devrediliş şekli baz alınarak ilgili belediye veya köy tüzel kişiliği adına* intibakı yapılır. Bu hakların bulunduğu jeotermal alan, MTA adına tescilli ise alan bazında MTA adına intibakı yapılır. Ancak alan MTA adına tescilli değil ise alanı belirlenerek ilgili hak sahibi adına alan bazında intibak ettirilir.

ç) Belediyelerin doğrudan işlettiği ve/veya kiraya verdiği doğal çıkış ve/veya kuyular, doğal çıkış veya kuyu adı, koordinatı, sıcaklığı, debisi, akışkanın cinsi gibi bilgiler belirtilerek belediye tüzel kişiliği adına,* intibak ettirilir. İntibakı yapılan doğal çıkış ve/veya kuyular, MTA adına tescilli jeotermal alan içinde kalıyorsa alan bazında MTA adına intibakı yapılır. Ancak alan MTA adına tescilli değil ise alanı belirlenerek ilgili hak sahibi adına alan bazında intibak ettirilir.

d) Belediye ve İl Özel İdarelerinin ortağı olduğu şirketlerin işlettiği doğal çıkış ve/veya kuyular, doğal çıkış ve/veya kuyu adı, koordinatı, sıcaklığı, debisi, akışkanın cinsi gibi bilgiler belirtilerek ilgili şirket adına* intibakı yapılır. İntibakı yapılan doğal çıkış ve/veya kuyular, MTA adına tescilli jeotermal alan içinde kalıyorsa MTA'nın ilgili İdareye gönderdiği MİGEM tarafından verilmiş buluculuk tescil belgesindeki koordinatlar ile varsa MTA'nın bildireceği bloke alan dikkate alınarak jeotermal alan bloke alanı ile birlikte alan bazında MTA adına intibakı ettirilir. Ancak alan MTA adına tescilli değil ise alanı belirlenerek ilgili şirket adına alan bazında intibak ettirilir.

e) Kanunun yürürlük tarihinden önce MTA tarafından kamu veya özel tüzel kişiler, belediye ve İl Özel İdare ile yapılan sözleşme ve protokollerle verilen kuyu bazlı kullanım hakları, * kuyu bazında hak sahibi adına intibak ettirilerek MTA'nın sözleşme ve protokollerdeki hakları sicile işlenir. Bu hakların bulunduğu jeotermal alan MTA'nın ilgili İdareye gönderdiği MİGEM tarafından verilmiş buluculuk tescil belgesindeki koordinatlar ile varsa MTA'nın bildireceği bloke alan dikkate alınarak jeotermal alan bloke alanı ile birlikte alan bazında MTA adına intibakı yapılır.

f) 5177 sayılı Kanunun geçici 5 inci maddesine göre temdit talebinde bulunulmuş ve süresi içinde proje verilerek MİGEM tarafından işletme imtiyazı uzatılmış olan jeotermal kaynak, doğal mineralli su, ılıca, kaplıca ve içmece ile ilgili haklar, işletme ruhsatlarındaki koordinatlar ve diğer ilgili bilgiler dikkate alınarak hak sahibi adına intibak ettirilir.

g) Elektrik Üretim Anonim Şirketi tarafından işletilen kaynak alanı, alan koordinatları MTA tarafından belirlendikten sonra Elektrik Üretim Anonim Şirketi adına, İdare tarafından intibak ettirilir.

(4) İdare tarafından intibakı yapılan haklara ait ruhsatlar MİGEM' e bildirilir.

(5) İdare, il sınırları içerisindeki intibakı yapılan Kanuna tabi ruhsatları, hak sahibi, doğal çıkış, kuyu ve alan koordinatları, kaynağın cinsi, hakkın süresi, ruhsat ve/veya talep alanı ile ilgili mülkiyet durumu ve diğer gerekli tüm bilgi ve belgeleri MİGEM' e bildirmek zorundadır.

(6) Kanunun yürürlük tarihinden önce MTA'nın yaptığı çalışmalarla belirlediği ve MİGEM tarafından MTA adına tescilli yapılarak buluculuk belgesi verilmiş jeotermal alanlar ile iş programında yer alan ve projeler kapsamında, MTA tarafından yapılmakta olan çalışmalarla müracaatların başlama tarihine kadar geçen dönemde belirlenecek

kaynak ve kaynak alanları için de MİGEM tarafından MTA adına buluculuk tescil belgesi düzenlenir. MTA adına düzenlenen bu buluculuk tescil belgeleri MTA tarafından İdareye bildirilir ve ilgili İdare tarafından MTA'ya arama ruhsatı verilir. Verilen arama ruhsatı ile ilgili bilgi ve belgeler en geç onbeş gün içinde İdare tarafından MİGEM' e bildirilir.

(7) İdare tarafından MTA'ya verilen ruhsat alanları, içerisindeki kuyularla birlikte MTA tarafından ihale edilir. MTA tarafından yapılan tüm arama, araştırma ve geliştirme çalışmaları için yapılan masraflar düştükten sonra geriye kalan miktar, MTA ile ilgili İdare arasında eşit olarak paylaşılır.

(8) Ancak MTA adına tescilli olup arama ruhsatına bağlanan bu jeotermal alanların içerisinde; gerçek veya tüzel kişiler adına kuyu veya kuyular bazında Kanuna göre intibakı yapılmış hakların bulunması halinde bu jeotermal alanlar, MTA tarafından alan bazında ihale edilmez ve ilgili İl Özel İdaresine bildirilir. Bu jeotermal alanlarda Kanunun geçici 3 üncü maddesinin ikinci fıkrasının hükmü gereği idare payının yarısı her yıl Temmuz ayı sonuna kadar İdare tarafından MTA' ya ödenir.

(a) İhale edilmeyen bu jeotermal alanlarda, 1) Kuyu veya kuyular bazında Kanuna göre intibakı yapılmış birden fazla hak sahibinin bulunması halinde bu sahalardaki haklara ilişkin faaliyetler bu hak sahipleri tarafından münferiden veya müştereken yapılabilir.

2) Gerçek veya tüzel kişilerin Kanuna göre intibaka bağlanmış faaliyet haklarının bulunması halinde; MTA' ya ait kuyu veya kuyular mevcut üretim değerlerinde MTA tarafından ihale edilir.

3) Belediye, Özel İdare veya bunların ortaklığından oluşan tüzel kişiliklerin Kanuna göre intibaka bağlanmış faaliyet haklarının bulunması halinde; MTA'ya ait kuyu veya kuyular bunlara maliyet bedeli üzerinden devredilir. *

(9) Kanunun yürürlük tarihinden önce MTA tarafından gerçek veya tüzel kişilere sözleşme veya protokollerle alan bazında kullanım hakkı verilmiş jeotermal alanlar için ilgili sözleşme veya protokol koşullarında ve süresince ilgili hak sahibi adına işletme ruhsatı düzenlenir ve MTA' nın hakları sicile işlenir. Bu alanlarda ilgili hak sahibine kullanım hakkı verilmemiş MTA'ya ait kuyu veya kuyuların bulunması halinde, bu kuyu veya kuyular, MTA tarafından ihale edilir ve ihale sonucunda teklif edilen en yüksek bedel üzerinden bu alanlarda faaliyet hakkına sahip gerçek veya tüzel kişilere öncelik hakkı verilir.

Yürürlük

MADDE 28 – (1) Bu Yönetmelik, yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 29 – (1) Bu Yönetmelik hükümlerini Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı yürütür.

MADEN KANUNUNUN I (A) GRUBU MADENLERİ İLE İLGİLİ UYGULAMA YÖNETMELİĞİNDE DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR YÖNETMELİK TASLAĞINA İLİŞKİN ODA GÖRÜŞÜ

Görüş ve ilavelerimiz bold italik olarak yazılmıştır.

MADDE 1 – 03/02/2005 tarihli ve 25716 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan “Maden Kanununun I (a) Grubu Madenleri ile İlgili Uygulama Yönetmeliği”nin 2 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Madde 2 -Bu Yönetmelik; 4/6/1985 tarihli ve 3213 sayılı Maden Kanunu hükümlerine göre I (a) Grubu kapsamındaki inşaat ile yol yapımında kullanılan ve tabiatta doğal olarak bulunan kum ve çakıl, %80’ nin altında SiO₂ içeren kum, SiO₂ oranına bakılmaksızın denizlerdeki, *eski/yeni alüvyon birikintilerindeki ve eski/yeni akarsu yataklarındaki (devamlı sulu, mevsimsel olarak su taşıyan veya hep kuru olanlar da dahil)* kum, çakıl ve ariyet malzemesi alanlarının ihale edilmesini, faaliyete başlamak için alınacak izinleri, bu madenlerin işletilmesini, üretim esaslarını, işletme dönemleri işlemlerini, faaliyetlerin denetim ve kontrolünü, terk, devir ve intikal işlerini, ruhsat sahipleri tarafından düzenlenecek belgeleri, ödenecek bedelleri, maden sicili ile ilgili yapılacak usul ve esasları kapsar.”

GEREKÇE

Uygulamada kum, çakıl ve ariyet malzemesi genellikle dolgu malzemesi ve inşaat malzemesi olarak kullanılmaktadır. Bu malzeme eski (kuru) dere yatakları, akarsu yatakları ve eski/yeni alüvyon birikintilerinden alınmaktadır. Bu nedenle tek başına “akarsu yataklarındaki” ibaresi bu ihtiyacı karşılamamaktadır. Tanımın yoruma açık olmadan net yapılması gerekir.

MADDE 2 – Aynı Yönetmeliğin 3 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Madde 3 -Bu Yönetmelik, 4/6/1985 tarihli ve 3213 sayılı Maden Kanununa dayanılarak hazırlanmıştır.”

GEREKÇE

Değişiklik yapılmak istenen Yönetmelik maddesi 2. değil 3. maddedir.

MADDE 3 – Aynı Yönetmeliğin 4 üncü maddesinin e ve k bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, l bendi çıkarılmış, maddeye aşağıdaki m, n ve o bentleri eklenmiştir.

“e) İlgili İdare: İl özel idaresini,

k) Teknik Nezaretçi Defteri: Muhafazasının sorumluluğu ruhsat sahibine ait olan, noter tarafından onaylanmış, teknik nezaretçinin raporunu yazdığı ve ruhsat sahibi/vekili ile birlikte imzaladığı defteri,”

“m) Muhammen Bedel: I. Grup (a) bendi madenler için mülk sahibinin izni alınarak verilen ruhsatlarda veya ruhsat süre uzatım işlemlerinde madenin cinsi, *kalitesi ve re-*

zervini belirleyen, Jeoloji Mühendisi tarafından hazırlanmış Maden Etüt Raporu ile madenin yeri dikkate alınarak ilgili il özel idaresi tarafından belirlenen bedeli,

n) Sevk Fişi: 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 240 ıncı maddesinin birinci fıkrasının (A) bendinde yer alan sevk irsaliyelerindeki bilgileri ihtiva eden beyan niteliğindeki il özel idaresi tarafından bastırılan belgeyi,

o) Sevk İrsaliyesi: I (a) Grubu madenin alıcıya teslim edilmek üzere ruhsat sahibi tarafından taşındığı veya taşıttırıldığı hallerde ruhsat sahibinin, teslim edilen I (a) Grubu madenin alıcı tarafından taşınması veya taşıttırılması halinde alıcının taşınan veya taşıttırılan I (a) grubu maden için formatı Maliye Bakanlığınca belirlenmiş 213 sayılı Vergi Usul Kanununa göre düzenlenmiş belgeyi”

GEREKÇE

1 (a) grubu madenlerin işletme öncesi; cinsinin, kalitesinin, rezervinin kullanım amacına uygun olup olmadığının, içinde çevreye ve insan sağlığına uygun olmayan impurite, ya da başka değerli diğer grup madenleri içerip içermediğinin bilinmesi bilimsel bir gerekliliktir. Bunun için jeoloji mühendisleri tarafından hazırlanan Maden Etüt Raporu işletme projesine esas olmak ve rayiç bedel tespitine dayanak olmak üzere idareye teslim edilmelidir.

MADDE 5 – Aynı Yönetmeliğin 7 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“**Madde 7** -İhale edilerek ruhsatlandırılacak I (a) Grubu maden alanları, ilgili idarece Genel Müdürlüğün uygun görüşü alınarak belirlenir. Genel Müdürlük, talep edilen alanın niteliği, talep alanında diğer *gruplara ait maden/cevherleşmeler veya ruhsatların bulunup bulunmadığını göz önünde tutarak, ihaleyi kazanan tarafından Jeoloji Mühendisi tarafından hazırlanmış jeolojik, mineralojik ve gerekirse teknolojik testleri içeren Maden Jeolojisi Raporu'nun verilmesi koşuluyla* görüşünü bildirir.

İlgili idarece ilgili kamu kurum ve kuruluşlarından da uygun görüş alınır. İlgili idarece gerekli görülmesi halinde mahallinde tetkik için ilgili kamu kurum ve kuruluşlarının yetkililerinden oluşan bir heyet oluşturulur. İlgili kamu kurum ve kuruluşları tetkik sonucu yazılı görüşlerini otuz gün içinde ilgili idareye bildirir. Bu süre içinde görüş bildirilmemesi olumlu görüş olarak değerlendirilir. İlgili kamu kurum ve kuruluşlarının yukarıdaki şekilde olumlu görüşünün alınmasını takiben ilgili idarece ihale yolu ile işletme ruhsatı verilir.

Yapılan incelemelerde ruhsat verilmesi uygun görülen alanlar belirlenerek tek poligon olarak ihale edilir. İhale edilecek alanlar; 6 derecelik dilim esas alınarak, otuz noktayı geçmeyecek şekilde, yedi basamaklı koordinatlar ile 1/25000 ölçekli pafta adı yazılarak, koordinatları ise saat ibresi dönüş yönünde sağa (y), yukarı (x) olarak belirlenir. Bu alanların her birinin büyüklüğü 10 hektarı geçemez. Denizlerde kum üretimi için ruhsat verilecek alanlar belirlenirken bu alanların etrafında 100 metre genişliğinde bir kuşak bırakılır.”

GEREKÇE

1 (a) grubu madenlerin işletme öncesi; cinsinin, kalitesinin, rezervinin kullanım amacına uygun olup olmadığının, içinde çevreye ve insan sağlığına uygun olmayan impuriteyi, ya da başka değerli diğer grup madenleri içerip içermediğinin bilinmesi bilimsel bir gerekliliktir. Bunun için jeoloji mühendisleri tarafından hazırlanan Maden Etüt Raporu işletme projesine esas olmak ve rayiç bedel tespitine dayanak olmak üzere idareye teslim edilmelidir.

MADDE 7 – Aynı Yönetmeliğin 9 uncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

*“Madde 9 – 1 (a) Grubu maden ruhsatı almak için, ihale sonrası gerekli bedellerin ya tırılmasını veya özel mülkiyetindeki alan içinde de talebin uygun bulunmasını takiben en geç iki ay içerisinde işletme ruhsatı talep harcı, yıllık işletme ruhsat harcı ile teminatı yatırılarak, Ek Form-1’e uygun hazırlanmış taahhütnameyi ve Ek Form-2’ye uygun olarak hazırlanmış, **kuru derelerde, eski/yeni alüvyon birikintilerinde ve menderes yapan akarsu yatağının kenarında depolanan I. Grup (a) madenleri için talep edilen alanlarda uygun ölçekli hali hazır harita ve kadastral çapı gösterir harita ile rezervi de içeren jeolojik, mineralojik ve teknolojik çalışmaların yer aldığı Jeoloji Mühendisi tarafından hazırlanmış Maden Jeolojisi Raporu ve gerekirse Jeoteknik Raporların bulunduğu** işletme projesinin idareye verilmesi zorunludur. Aksi takdirde, ruhsat talebi reddedilir. Bu durumda talep harcı dışında yatırılan ruhsat harç ve teminatı iade edilir.*

İlgili idarece Ek Form-3’e göre ruhsat verilmesini müteakip, Kanunun 7 nci maddesi gereğince alınması zorunlu olan izinler alınarak çevre ile uyum teminatının yatırıldığına dair makbuz ile birlikte idareye verilir. Alınan izinler ruhsata işlenir. Ruhsat sahibince bu işlemler yapılmadan üretim faaliyetlerine başlanamaz. İdarece verilen ruhsatların bir sureti bir ay içinde Genel Müdürlüğe bildirilir.

Kanunun 7 nci maddesi gereğince alınması zorunlu olan izinlerin ruhsata işlenmesini takiben en geç bir yıl içinde işletme faaliyetine başlanması zorunludur. İşletme projesinde beyan edildiği şekilde üretimin veya üretime yönelik hazırlık çalışmalarının, tesis ve altyapı tesislerinin yapılması madenin işletmeye alınması sayılır. Beklenmeyen haller ve mücbir sebepler dışında süresi içinde işletmeye alınmayan veya projesinde belirtilen yıllık üretim miktarının %10’unun altında üretim yapılan ruhsat sahalarından, çalışılmayan her yıl için, projede belirtilen üretim miktarının %10’u üzerinden Devlet hakkı alınır. Ancak Devlet hakkı yıllık işletme ruhsat harcından az olamaz.

Beş yıllık sürede mücbir sebepler ve beklenmeyen haller dışında üç yıldan fazla üretim yapılmayan ruhsatlar, teminatları irat kaydedilerek iptal edilir. Bu üç yıllık süre içerisinde yapılan toplam üretimin projede beyan edilen bir yıllık üretim miktarının %10’undan az olması halinde de bu hüküm uygulanır.

I. Grup (a) bendi maden ruhsatlarının 25/2/1998 tarihli ve 4342 sayılı Mera Kanunu gereğince mera tahsis değişikliği yapılmasıyla ilgili işlemleri ile 3/7/2005 tarihli ve 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu gereğince kamu yararı kararı alınması-na dair işlemleri Valiliklerce yürütülür.”

GEREKÇE

Su taşıyan akarsu yatakları ve denizler dışındaki (kuru dereler, eski/yeni alüvyon birikintileri ve menderes yapan akarsu yatağının kenarında depolanmışlar dahil olmak üzere) ortamlarda 1 (a) grubu madenlerin üretimi yapılırken o madenin cinsinin, kalitesinin, rezervinin kullanım amacına uygun olup olmadığına, içinde çevreye ve insan sağlığına uygun olmayan impuriteyi, ya da başka değerli diğer grup madenleri içerip içermediğinin bilinmesi bilimsel bir gerekliliktir. Bunun için de jeoloji mühendisleri tarafından hazırlanan Maden Etüt Raporu ile gerektiğinde hazırlanacak Jeoteknik Raporun da bulunduğu işletme projesi idareye teslim edilmelidir.

KENTSEL DÖNÜŞÜME JEOLJİK/JEOTEKNİK BAKIŞ

Bilindiği üzere 2. Paylaşım Savaşından sonra emperyalizm yeni sömürgeci politikaları dünyada ve ülkemizde yoğun şekilde hayata geçmiştir. Özellikle 1950’lerde başlayan kapitalist üretim ilişkilerinin Türkiye’de egemen ilişki biçimi olması konut sorununu ve “çarpık” kentleşmeyi beraberinde getirmiştir. 50’li yıllar; emperyalist tekellerin yerli sermayeyle yaptığı işbirliği sonucunda fabrikaların artması ve üretimin hızlanmasıyla yoğun emek gücüne ihtiyaç duyulduğu, bu gücün kentlerdeki mevcut işçi nüfusunun kapitalist işleyişe cevap verememesi nedeniyle kırsal kesimin kentlere aktığı büyük iç göçün başladığı yıllardır. 1927’de yapılan ilk nüfus sayımında kentlerde yaşayanlar nüfusun yaklaşık olarak %25’ni, kırsal kesimlerde yaşayanlar ise %75’ni oluştururken 2010 nüfus sayımında bu oranlar tam tersine dönmüştür. Peki kente göç edenler barınma sorununu nasıl çözmüşlerdir? Kent merkezlerindeki konut sayısı göç edenlerin gereksinmelerine yetmeyince yoksul kesimler zenginlerin tercih etmediği kentin çeperlerinde kendilerince barınaklarını oluşturmuş ve gecekondulaşma bu boyutuyla başlamıştır. En önemli kentsel sorunlardan birisi olan gecekondulaşma ekonomik, politik ve toplumsal düzlemin farklı sınıfsal dinamikleri ve bunlara egemen ideolojilerin bütünselliğinde irdelenmesini gerektiren bir durumdur.

Türkiye’deki siyasi iktidarlar tarafından 1940’lardan başlayarak 1980’e kadar gecekondulaşmanın önlenmesine yönelik olarak arsa ve konut üretimiyle sorunun aşılabileceği noktasında “iyi niyetli” resmi söylemler, çıkartılmış yasalar olduğunu belirtmek de gerekiyor. Ancak bu bakış açıları “kentin toplumdaki iktisadi etkinliklerin en önemli alanı

olduğu” gerçeğiyle örtüşmeyen daha doğrusu kent ve kapitalizm ilişkisini kuramayan eklektik yaklaşımlar olarak algılanmalıdır. 1984-85’lerde ise resmi ideoloji “mekanın meta olarak yeniden üretimi” sürecini açıktan ifade etmeye başlamış ve dönemin iktidarı tarafından örtük imar aflarıyla ve de imar kanunuyla bunları yasalastırmıştır. Böylelikle sistem bir taraftan kentsel rantları paylaştırırken –kent nüfusunun alt gelir grubuna da kent toprağının küçük parçaları düşmüş; özel mülkiyet kıvancının yerleştirilmesi hedeflenmiştir- diğer yandan da gecekondulara yönelik bağışlayıcı! tavrıyla sosyal gerilimi önlemiştir. Bu arada şunu da söylemek gerekiyor ki, bu paylaşım sırasında sistemin rant konusunda hakkını koruyacak olan TOKİ sosyal devlet anlayışı aldatmacasıyla sürecin en önemli aktörü olarak 1984’de 2985 sayılı kanunla konut üretimini artırmak bahanesiyle kurulmuş oluyordu.

1990’lardan sonra kapitalizmin – her zamanki gibi- sık tekrarlayan krizleri, küreselleşmeye hizmet eden neo-liberal politikaları gecekondulaşma noktasında farklı kırılmalara yol açmıştır. Artık yeni üretim süreçlerinde gecekondular eski işlevlerini yitirmiştir. Çünkü sanayi bölgeleri kentin dışına çıkmakta, merkezde gerekli olan işgücü önemini kaybetmekte ancak sermaye birikim süreçleri açısından merkezde kalan gecekondular mahallelerinin değişim değeri önem kazanmaktadır. Bu nedenle geçmiş dönemlerdeki işlevini kaybeden gecekondular mahalleleri küresel sermayenin yeni çekim alanları olarak yeniden örgütlenmek istenirken, “çirkin görünümlü, derme çatma, sosyal yapılarında şiddeti barındıran v.s., v.s.” oldukları gerekçesiyle taşıdıkları tüm birikimleri de alarak kent dışına itilmek istenmektedir. Elbette bu işlevi de ülkemizde 2003’de yapılan kanun değişikliği sayesinde toplum mülkiyeti (hazine arazilerinin v.s.) üzerinde yeni haklar elde eden ve neo-liberal politikalar gereği iktisadi alanda yetkileri genişleyen ve küresel inşaat sektörünün en önemli Türkiye ayağı olan TOKİ yerine getirecektir. 2005’de yürürlüğe giren kentsel dönüşümü düzenleyen yasa ve Büyükşehir Belediyeleri yasasında da bir dizi değişikliğe gidilmesiyle TOKİ, bir yandan kent merkezinde “mekanın formal ya da enformel yeniden üretilme” biçimlerinde yer alarak sermayenin yayılmasına hizmet ederken diğer yandan da kent dışında zenginlere dönük konut üretimlerine ağırlık vermektedir. “Zenginlerin, üst sınıfların kendilerinin kent yoksullarından tamamen ayırdığı”, keskin bir sınıfsal kopuşun yaşandığı ve hatta bu sınıfın reddedildiği, eğlenceli mekanların yaratılacağı, artı-sermayenin emilimine hizmet edecek AVM’lerin açılacağı kentsel dönüşüm projeleri piyasaya sürülmeye başlanmıştır. Bu arada, sosyal devletin sunduğu barınma hakkının! temsilcisi TOKİ tarafından yoksullara ve afetzedelere yapılan konutların ise yer seçimi açısından sağlıklı ve fiziki koşullar açısından da yetersiz olduğu görülmektedir. Üstelik bu yerleşimlerin kentle organik bağlarının son derece zayıf yerler olduğu, alt yapılarının çoğu yerde olmadığı, ulaşım sorunlarının yaşandığı, kent dışında ve sermayenin şu an itibarıyla gözünü dikmediği yerler olduğu ortadadır. TOKİ işlevini yerine getirirken elbette çok uluslu inşaat şirketlerinin de elini rahatlatarak kapitalizmin krizini çözme noktasında üze-

rine düşeni yapmakta bir yandan da yoksulları kendilerine ait yaşam alanlarından kovayarak sermayenin kent merkezlerinde yeniden örgütleneceği mekanları yaratmaktadır. Son yasal düzenlemelerle de barınma hakkını yoksullar aleyhine yok etmiş, tüm toplumsal denetimi ortadan kaldırmaya yönelik uygulama yönetmelikleri çıkartmış, parası olmayanları zorla şehir dışına sürmenin mekanizmalarını oluşturmuş, buna karşı gelmezliği de yasanın içine yerleştirdiği baskı ve zor politikalarını içeren maddelerle haber vermiştir. Kent yoksulları yıllardır biriktirdikleri sosyal ve kültürel değerleri, yaşam alışkanlıklarını bir anda kaybederek kendilerine öngörülen alanlarda yaşamaya zorunlu bırakılmaktadırlar. Böylelikle gelinen noktada kentin dışına itilen yoksulların kent hakkını kullanmaları engellenmektedir.

Tüm bu öngörülerimiz, çıkartılan 6306 sayılı Afet Riskli Alanların Dönüştürülmesi Hakkındaki Kanun'da somutlanmaktadır. Kentlerin yenilenmesi sürecinin; barınma hakkını kutsal sayan, dönüşüm süreçlerinde ortaya çıkacak rantı halkın çıkarları doğrultusunda kullanan, toplumsal yararı gözetildiği projelerle desteklenen, tüm bunların da bilimin, tekniğin önderliğinde ilgili meslek disiplinlerinin mesleki etik kurallarına uygun olarak hazırladığı yaklaşımlarla bütünleştiren bir karakteri olması gerekmektedir.

“ İnsan yerleşmelerini güvenli, sağlıklı ve yaşanabilir” kılmak, gerekli planlama mekanizmalar ve kaynaklar sağlayarak doğal afetlerin ve diğer acil durumların insan yerleşimleri üzerindeki etkilerini hafifletmek, afetten etkilenen yerleşimleri gelecekteki afetlerle ilgili riskler’e karşı korumak sosyal devletin temel görevlerinden biridir. (Habitat II-1996)

Araştırmalar, değişen iklim koşulları , hızlı nüfus artışı, çarpık kentleşme vb nedenlerle afet zararlarında artış olduğunu göstermektedir. Dünyadaki afet trendi karşısında toplumların hazırlıklı ve zarar azaltma süreçlerinde ortak tavır alması ve direnç geliştirmesini her zamankinden daha fazla öne çıkarmakta, hükümetler afetlere karşı zarar azaltıcı projelere hız vermektedir. Ülkemiz 21.yüzyıla 17 Ağustos ve 12 Kasım 1999 tarihlerinde gerçekleşen ve kamuoyunda Kocaeli ve Düzce depremleri olarak adlandırılan depremlerin açtığı yaraları sararak girdi. Bugün gelinen noktada “deprem”, “afet”le eş anlamlı olarak anılmakta ve sadece deprem zararları üzerinden toplumsal bir algı yaratılmaya çalışılmakta, ülkemizin %90'ının deprem riski taşıdığı ile ilgili söylem, afete duyarlı yaklaşımlarla önlenmesi mümkün görünen heyelan, su baskınları, çığ v.b. diğer afet türlerini görünmez kılmaktadır.

Biz Jeoloji Mühendisleri Odası olarak, yıllarca Afete Duyarlı Planlama Esaslarının düzenlenmesi konusunda ısrarcı olduk. İsminde “Afet” sözcüğü geçen bu yasa ve uygulama yönetmeliklerinde bu esaslara ilişkin bir düzenlemenin olmaması yukarıdaki tahlillerimizde haklı olduğumuzun bir göstergesi olmuştur. Meslek Disiplinimiz ile ilgili değerlendirmelerimizi aşağıda sunuyoruz;

Bilindiği üzere yasa; üç temel bileşen üzerine kurgulanmıştır; Rezerv Alanları, Riskli Alan ve Riskli Bina'ların dönüştürülmesi.. Bu üç temel bileşen içerisinde dönüştürülen

alanlar için yapılacak planlama çalışmalarında altlık olarak kullanılması zorunlu olan “İmara Esasa Jeolojik/Jeoteknik Etütlerin” 04.08.2012 tarihli Uygulama Yönetmeliğine göre istenmesinin bir zorunluluk olmadığı ifade edilmiş, daha sonra 15.12.2012 tarihli uygulama yönetmeliğinde ise “yerbilimsel etüt” adı altında gayet muğlak bir tanımla hata telafi edilmeye çalışılmıştır. Oysa afet riskli alanların ve rezerv alanların daha ayrıntılı çalışmalarla, sondajlı, laboratuvar deneylerine dayalı bulgularla belirlenmesi gerekmektedir. Bu yaklaşım bir yandan keyfi uygulamaları ortadan kaldırırken diğer yandan hazırlanacak jeolojik/jeoteknik etüt raporlarının sonuçlarına göre belirlenen zeminlerin fiziksel ve mekanik parametrelerine uygun planlama sürecinin önünü açacaktır. Bu nedenle Afete Duyarlı Planlama Esaslarıyla uyumlu hale getirilecek Planlamaya Esas Jeolojik/Jeoteknik Etüt Raporlardaki yaklaşımlar doğrultusunda belirlenecek “Yerleşime Uygunluk” kriterleri hem Rezerv Alanların hem de Riskli Alanların tespit çalışmalarında bilimden, teknikten ve insandan yana bir sürecin oluşmasına katkı sağlayacaktır.

Riskli Binaların Dönüştürülmesi sürecine ise Ulusal Deprem Stratejisi ve Eylem Planı’na (2012-2013) atıf yaparak başlamak gerekmektedir. Bu planda;

STRATEJİ B.1.2. Başta okul ve hastaneler olmak üzere, Türkiye’deki bina envanteri çıkarılacak ve mevcut yapılar hasar görülebilirlikleri ve riskleri esas alınarak gruplandırılacaktır.

Eylem B.1.2.1. Başta okul ve hastaneler olmak üzere, mevcut binaların sayısı ve tipolojisi belirlenecek, ayrıca bina kimlik sisteminin geliştirilmesine çalışılacaktır. Bina envanterinin ve binaların hasar görülebilirliklerinin değerlendirilebilmesi için öncelikle mevcut bina sayısının ve tipolojisinin belirlenmesi gerekmektedir. Ayrıca, tüm binalara kendilerine özgü bir kimlik numarası verilmesi ve binaya ilişkin temel bilgilerin (yapı tarzı, kat sayısı, yapım yılı, bağımsız birim adedi, brüt yüzölçümü, konum bilgileri vb) bu numara ile saklanması, analitik kapasitenin gelişmesine ve sigorta uygulamalarının yaygınlaşmasına yardımcı olacaktır.

SORUMLU KURULUŞ	İLGİLİ KURULUŞLAR	GERÇEKLEŞME DÖNEMİ	EYLEM TÜRÜ
ÇSB	TUİK Kalkınma Ajansları, AFAT, Valilikler, Kalkınma Bakanlığı, Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü, TBB	2012-2017	İK, KG

Eylem B.1.2.2. Başta okul ve hastaneler olmak üzere, mevcut binaların hasar görülebilirlikleri ve bunlarla ilgili metodolojileri belirlenecektir.

denilmesine karşın, 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun kapsamında hazırlanan uygulama yönetmelikte deprem etkisi altında riskli binaların tespit edilmesinde kullanılacak kuralların bu plan kapsamıyla ilişkilendirilmeden ele alınması, kanunda tanımlanan “riskli yapı” tanımı içerisinde yalnız konut amaçlı kul-

lanılan binaların dönüşüm kapsamında ele alınması, 2012 tarihinde yayınlanan Ulusal Deprem Strateji Planının (2012-2013) STRATEJİ B.1.2.- Eylem B.1.2.1.'de Çevre ve Şehircilik Bakanlığına görev verilen eylem çalışmaları ile yasal mevzuatın uyumsuzluk içerisinde bulunduğunu göstermektedir.

Riskli Bina Tespit yönteminde ise zemin parametreleriyle yapı arasındaki ilişkiyi gözetmeyen bir yaklaşım sunulmaktadır.ve iki husus göz önünde bulundurulmuştur.Riskli binaların tespiti için mevcut bina taşıyıcı sistem özelliklerinin “Kritik kat, rijitliği alt katlara oranla çok küçük olan, betonarme çevre perdeleri bulunmayan veya yanıl ötelenmesi zemin tarafından tutulmamış en alt bina katıdır. Röleve kritik kat için saha çalışması ile belirlenen bina geometrisi; kolon, perde, kiriş boyutları ile bu elemanların katta yerleşimini, eksen açıklıklarını; kapı ve pencere boşluğu olmayan dolgu duvar yerleşimini içerir. Binanın kat adedi ve kat yükseklikleri rölevede belirtilecektir. Kritik kattaki kısa kolonlar ve binadaki konsol boyları rölevede işlenecektir. ” kritik kat rölevesi ile belirleneceği ifade edilmektedir. Oysa Riskli Binaların tespitinde ana girdilerden birini oluşturan bina temellerinin oturduğu zemin özelliklerini tanımlayan nitelikler ile mevcut bina temel tipi özelliklerinin de risk tanımı içerisinde hesaba katılması gereklidir. Güvenli bir yapının tanımlanması yalnızca binanın taşıyıcı sitemlerinin özelliklerini kapsamaz. Bir bina, üst yapı (kolon, kiriş duvar vb unsurlar ve ilave yükler), alt yapı (temel tipi ve özellikleri) ve binanın oturduğu zemini kapsamaması nedeniyle taşıyıcı sitemler olarak bina temelleri ve zemin parametrelerinin risk değerlendirmesinde ana girdi parametresi olarak değerlendirilmesi gereklidir. Bu anlamda risk değerlendirmesi yapılacak alanda yapılmış ve/veya yapılacak olan zemin etüt çalışmaları ile tespit edilen zemin özellikleri ve parametrelerinin bina risk değerlendirmesinde göz önünde bulundurulacak olan taşıyıcı sistem özelliklerini de içeren bina projeleri ile uyumları kontrol edilmelidir. Riskli yapı değerlendirmesi yapılacak binalarda mutlak ve mutlak zemin etüt çalışmaları yapılarak elde edilecek parametreler riskli bina taşıyıcı sistem özelliklerinin proje ile uyumları ile değerlendirilmesi aşamasında göz önünde bulundurulması gereklidir.

6306 sayılı kanun kapsamında, belirli alanlarda riskli olabilecek binaların bölgesel dağılımının belirlenmesi ve önceliklendirme kararı verilmesi amacıyla kullanılabilir, bina özelliklerini ve deprem tehlikesini dikkate alan noktada gözlemsel ve ampirik yöntemlerin devreye sokulabileceği ve bu argümanlarla tespitlerin yapılabileceği izin verilemez yaklaşımlardır.

Riskli binaların tespitinde kullanılacak vazgeçilmez girdi parametrelerinin, binanın hangi temel tipinden oluştuğu ve binanın farklı dayanım özelliğine sahip birimler üzerinde yer alabileceği olasılığının değerlendirildiği; zemin tipi, zemin büyümesi, sıvılaşma, topoğrafik durum ve şev analizleri, yeraltı su seviyesinin durumu gibi bileşenlerle birlikte ele alınması gerekmektedir.

BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ KANUNU DEĞİŞİKLİĞİ HAKKINDA ÖN DEĞERLENDİRME

Ülkemizde; küresel sermayenin izlediği yol haritasında, yol üzerindeki engelleri aşan, neoliberal politikaların etki alanlarını genişleten, rantın bölüşümünü egemen sınıflar lehinde tekrar düzenleyen bir dizi yasa! taslağına **5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı** da eklendi. İktidarın küresel sermayenin krizine merhem olabilme çabası sonunda, yönetenler yararına iktisadi-siyasal-toplumsal hayatı yeniden düzenleyen pek çok yasa halka rağmen baskı-zor temelinde yürürlüğe konuldu.

Halkın sözünü söyleyerek, yetkiyi paylaşarak, kararların alındıktan hayata geçmesi noktasında denetleyicisi olarak ete kemiğe büründürdüğü doğrudan demokrasinin en yaşanabilir birimleri olması gereken Yerel Yönetimler, reorganizasyonla tamamen egemen sınıfların güdümüne giriyor.

Yasa kapsamına alınan 13 il ile birlikte Büyükşehir sayısı 29'a ulaşırken aynı zamanda buralardaki il özel idaresi de kapatılmakta, 1591 belde belediyesi ile 16082 köyün tüzel kişiliği sona ermektedir. Kapatılan belde belediyelerinden 559'u büyükşehir olmayan illerdeki belde belediyeleri, 1032'si ise büyükşehir belediyesi olan illerde bulunmaktadır.

Türkiye'de var olan belediye sayısı 2000 yılında 3.228 düzeyindeyken, Büyükşehir Yasası ve Belediye Yasası'nda yapılan değişiklikler sonucu gerçekleşen kapanmalarla, 2009 yılı yerel seçimleri sonrasında, 2010 yılında bu sayı 2.950'ye inmiştir. Bu kez yapılan değişiklikle 1591 belediyenin kapanmasıyla bu sayı 1.359'a inmektedir. Bu sayıya yeni kurulan ilçe belediyelerinin eklenmesiyle 1.384'e yükselmiştir. Son 10 yılda ülke genelinde belediye sayısının yaklaşık % 60 azalması anlamına gelen böylesi bir düzenleme, ülkemizin yerel yönetim sistemi açısından önemli bir değişim anlamına da gelmektedir. (ŞPO'nun 10.10.2012 tarihli raporundan alınmıştır.)

İdari-Siyasi Yapı Yeniden Düzenleniyor; 2004 yılında yürürlüğe giren ve şehir merkezinden itibaren 50 km'lik bir çapla sınırların belirlenmesi esasına dayandığı için "Pergel Yasası" da denilen 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Yasası, ülke olanaklarının uluslararası sermayeye peşkeş çekilmesi noktasında yetersiz kalınca iktidar tarafından değiştirilmek isteniyor. Mücavir sınır kaldırılıyor, kent sınırlarının daha da genişletilerek il sınırına dayandırılıyor. Bu yeni İdari Bölümlenme bir yandan farklı bir siyasi perspektif sunularak siyasi sistem değişikliğinin altyapısını oluşturulmasına hizmet etmekte diğer yandan da küresel sermayenin talan alanının genişletilmesi amacıyla son zamanlarda arka arkaya çıkartılan yasalar ile (Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi hakkındaki Kanun, 2B Yasası, Yapı ve Denetim ve Plansız Alanlar Yönetmeliği v.s.) organik bağın hukuk temelinde kurulması hedeflenmektedir.

Köy ve beldelerle birlikte şeffaf-çoğulcu-katılımcı demokrasi ilkeleri de kalkıyor; yerel özellikler kayboluyor, sosyo-kültürel kırılmalar toplumsal komplikasyonların derinleşmesine yol açıyor; Yeni yasa taslağı ile 1591 belde belediyesi ile 16082 köyün tüzel kişiliğı sona ermektedir. Köy ve beldelerde halkın katılımı ve alınan kararlardaki katkıları yadsınamaz ölçüdedir. Yeni gelişecek süreçte köy ve belde halkı seçilmişlere ulaşmakta ve karar alma mekanizmalarındaki ağırlıklarını korumakta zorlanırlarken tüm talepleri atanmışların görüş ve önerilerine bir biçimde bunların vicdanlarına bırakılmaktadır. Diğer yandan otonomik özellikleri küresel dünyanın keşmekeşine heba edilecek yeni katmanlar oluşturulmakta ve sınıfsal aidiyetler tekrar dizayn edilmektedir. Aynı zamanda yasada yer alan tip konut projelerinin tüm köylerde uygulama zorunluluğı baskıcı, her şeyi yok eden bir anlayışın ürünü olup tek tip, biat eden bireylerin oluşmasını hedeflenmektedir. Tarım alanları elinden alınan daha doğrusu yüzyıllardır geçim kaynağı olan kır faaliyetlerinden yasalar doğrultusunda uzaklaştırılan köylü; altyapı, su, asfalt yol gibi kentsel hizmetlerin karşılığını da ödemek zorunda kalacağı için giderek yoksullaşacaktır. Diğer yandan merkezdeki kentsel hizmetlere ulaşım, ölçek büyüyeceğinden giderek zorlaşacaktır. Köylerle ilgili gibi görünen ama yasayla gizli bir imar affını işaret eden; köylerdeki tüm yapıların ruhsatlı sayılmasına ilişkin uygulama ise açıkça popülist bir anlayışın paradoksal görüntüsüdür.

29 İlde İl Özel İdareleri kapatılıyor; İl Genel Meclisi seçilmiyor; Yatırım İzleme ve Koordinasyon Merkezi kuruluyor. Yeni yasayla beraber mücavir sınır dışına hizmet götürmekle yükümlü olan İl Özel İdareleri kapatılarak ve halkın oylarıyla seçilen İl Genel Meclisi yok edilerek, apar topar özel bütçeli ve de özel bir personel alım kriterleriyle oluşturulmuş Yatırım İzleme ve Koordinasyon Merkezleri kurulmaktadır. Bu merkezlerin bütçeleri özel olacak, elemanları özel olacak, tüm yatırım ve koordinasyon işlerinin İl Özel İdarelerinin yerine yapacaktır. Bu merkez aynı zamanda iktidarların sözcüsü ve gözcüsü olarak işlevlendirilecek, kent sınırları içerisinde her türlü Bakanlığın çalışmasını kontrol edebilecektir. Merkezi otoriteyi sıkılaştıran, esas hale getiren bu tür mekanizmalarla toplum daha kolay yönetilebilecek, ülke kaynakları har vurup harman savrulabilecektir.

Belediyelerdeki yolsuzluklara yasal kılıf bulunuyor, yoksulluğun idaresi daha popülist hale getiriliyor, inanç sömürüsü artırılıyor, kadınlar ve çocukların korunmasında vazgeçiliyor. 5216 sayılı Büyükşehir Yasasında, Büyükşehir Belediyesinin görev ve sorumluluklarını düzenleyen 7. Maddesinde bolca eklemeler yapılarak, her yön ve doğrultuda bu yapıların siyasi iktidarlarca rahatça kullanılmaları hedeflenmektedir. Birkaç örnek verilirse, “madencilik faaliyetleri için işyeri açma ve çalışma ruhsatlarını düzenlemek “işiyile ülke kaynakları küresel yağmacılara peşkeş çekilebilecek, büyükşehir yapılması planlanan Balıkesir’deki Kaz Dağları belediye tarafından verilecek bir ruhsatla altın şirketlerine hediye edilebilecektir. Sportmen Belediye Başkanları; amatör spor klüplerine nakdi yardım yapabilecek, sporu teşvik amacıyla hemşehrilerine spor malzemeleri

verebilecek, her bir yere mabetler yaptırabilecek; buralardan su parası almayacak, malzeme yardımı yapabilecektir. 5393 sayılı Belediye Kanununun 14 maddesine göre; nüfusu 50.000 üzerinde olan yerleşmelerde **kadın ve çocuk koruma evleri** açılması zorunlu iken bu yasa tasarısı ile nüfusu 100.000 üzerinde olan yerlerde **kadın ve çocuk konuk evi** açılması önerilerek bir kez daha iktidarın kadına bakış açısı vurgulanmış olmaktadır.

SONDAJ İŞLERİNDE SAĞLIK VE GÜVENLİK ŞARTLARI HAKKINDA YÖNETMELİK TASLAĞI HAKKINDA

“Sondajla Maden Çıkarılan İşyerleri ile Sondaj İşlerinde Sağlık ve Güvenlik Şartları Hakkında Yönetmelik Taslağı” çalışmalarının devam ettiği bilinmektedir.

Konuyla doğrudan ilgili ve sorumlu olan jeoloji mühendislerinin üye olduğu 6235 sayılı Kanunla kurulmuş ve Anayasa’da tanımlanmış kamu kurumu niteliğindeki meslek örgütü olan TMMOB Jeoloji Mühendisleri Odası’nın yasal görevleri arasında ilgili kamu kurumları ile işbirliği yapmak ve mesleki uzmanlık alanlarına giren konularda görüş alış-verişinde bulunmak da yer almaktadır.

Bu kapsamda, çalışmaları yürütülen “Sondajla Maden Çıkarılan İşyerleri ile Sondaj İşlerinde Sağlık ve Güvenlik Şartları Hakkında Yönetmelik Taslağı” na ilkin olarak ilgili birimlere ulaşmadığını düşündüğümüz görüşlerimizi bir kez daha paylaşma ihtiyacını duymaktayız.

Madencilik sektöründe jeoloji mühendisliği hizmetleri, madenin bulunmasından önce başlayarak, arama, sondaj, işletme ve terk süreçlerinde devam eden, son olarak maden sahasının çevre ile uyumlu hale getirilmesinde de sürdürülen hizmetlerdir. Maden arama ve bu amaca yönelik sondaj faaliyetleri, almış oldukları eğitim ve tüm dünyada kabul edilmiş bilimsel ve teknik gerçeklere göre jeoloji mühendisliğinin ilgi ve uzmanlık alanı içindedir.

3213 Sayılı Maden Kanunu ve Madencilik Faaliyetleri Uygulama Yönetmeliği’nde, maden ruhsat sahalarında yapılacak olan ön, genel ve detay arama faaliyetlerinin yürütülmesi ve raporlarının hazırlanması, bu kapsamda yapılan yeraltı jeolojisi verilerinin elde edilmesi, cevherleşme/maden yatağı ile ilgili jeolojik bilgilerinin toplanması, litolojik tanımlama, rezervein yayılımı ve tenör belirlemesi konuları başta olmak üzere bütün maden arama ve işletme faaliyetlerine yönelik olarak gerçekleştirilecek sondaj çalışmalarının jeoloji mühendislerinin yetki ve sorumluluğunda olduğu belirtilmiş, yönetmeliğin 106 ncı maddesinde de bu durum açıkça ifade edilmiştir.

Yukarıda belirtilen kanun ve yönetmelikte de belirtildiği üzere maden arama ve işletme faaliyetlerinde yapılan bütün sondajlar, arazide bilfiil jeoloji mühendisinin sorumlu-

luk, iş ve işyeri organizasyonu, denetim ve koordinasyonunda; teknik, idari ve güvenlik yetkisinde kesintisiz sürdürülen çalışmalardır.

Gerek uluslararası standartlardaki tanımlamalar, gerekse ulusal mevzuatla verilmiş mesleki görev ve sorumluluklar ile maden aramacılığında öncü kuruluşumuz MTA Genel Müdürlüğü ile özel sektör tarafından yapılan madencilikle ilgili (Taslak yönetmeliğin 9 uncu maddesinde tanımlanan) bütün sondaj işlerinin jeoloji mühendisleri tarafından yetkilendirilerek yürütüldüğü göz önüne alındığında, “Sondajla Maden Çıkarılan İşyerleri ile Sondaj İşlerinde Sağlık ve Güvenlik Şartları Hakkında Yönetmelik”te jeoloji mühendislerinin mutlaka yer alması gerektiği çok açıktır.

Bu kapsamda, Yönetmeliğin ‘İş sağlığı ve güvenliği denetimi’ başlıklı 8 inci maddesinin;

“**MADDE 8** – (1) İşyerinde iş sağlığı ve güvenliği kurallarının uygulanması amacıyla iş güvenliği uzmanı, işyeri hekimi ve jeoloji mühendisi koordineli olarak çalışır ve bunlar yaptıkları işlerden birbirlerini haberdar ederler.” şeklinde düzenlenmesi yerinde olacaktır.

Diğer taraftan, bu madde taslağında daha önce yer alan teknik nezaretçi tanımının Madencilik Faaliyetleri Uygulama Yönetmeliği’nde; “işletmelerdeki faaliyetlerin teknik ve emniyet yönünden nezaretini yapan” olarak tanımlanmış olması; maddenin bu haliyle kalması halinde tamamına yakını henüz işletmeye alınmamış ve teknik nezaretçi bulundurma zorunluluğu olmayan maden arama dönemlerinde yürütülen sondaj çalışmalarındaki iş sağlığı ve güvenliğinin denetiminde önemli teknik, hukuki ve idari zafiyet ve sorunlara yol açacaktır.

Sonuç olarak, 6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu’na göre iş güvenliği uzmanı olarak belge alan çok sayıda jeoloji mühendisinin bulunduğu dikkate alınarak, madencilik ve sondaj faaliyetlerinde yetkili olan jeoloji mühendislerinin ‘İş sağlığı ve güvenliği denetimi’nde yer alması ve bu hususun da yönetmelikte ifade edilmesi; çıkarılacak mevzuatın diğer kanun ve yönetmelik hükümlerine aykırılık oluşturmayacak şekilde düzenlenmesini de sağlamış olacaktır.

Kamu ve özel sektördeki sondaj çalışmalarında jeoloji mühendislerinin yerini de göz önüne alarak, belirtilen nedenlerden kaynaklı teknik ve hukuki sorunlara yol açmayarak sürekli sondaj mahallinde bulunan jeoloji mühendisleri eliyle yönetmelik amaçlarının hemen hayata geçirilmesine de hizmet edecek önerimizin dikkate alınarak, buna yönelik düzenlemenin yapılması hususunda gereğini bilgilerinize sunar, çalışmalarınızda başarılar dileriz.

10. 2 KAMU KURUMLARI VE YEREL YÖNETİMLERE GÖNDERİLEN ÖNEMLİ BAZI YAZILAR

YAPI DENETİM KONTROLLÜK HİZMETLERİ HAKKINDA VALİLİKLERE – İL ÇEVRE MÜDÜRÜLÜKLERİNE

Bilindiği üzere; 1999 Marmara depremlerinden sonra yapılarda meydana gelen hasarların önemli bir bölümünün uygun zemin birimleri üzerine oturtulmayan yapılar ile yapılarda uygun nitelikte malzeme kullanılmaması ve fenni mesuliyet sisteminden yani denetimden kaynaklandığı gerçeği üzerinden hareketle, 4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkındaki Kanun ve Uygulama Yönetmeliği çıkarılarak denetim hizmetlerin yapı denetimi kuruluşları vasıtasıyla yerine getirileceği düzenlenmiştir. Bu amaçla öncelikle pilot 19 ilde başlatılan uygulama 2011 yılından itibaren yapılan düzenleme ile ülke genelinde yaygınlaştırılmıştır. Ancak geçen yaklaşık 12 yıllık süre içerisinde bu kuruluşların kurumsallaşarak denetim fonksiyonlarını artırmaları gerekirken, önemli bir kısmının bırakınız kurumsal derinliği ve denetim fonksiyonlarını arttırmayı, yasal manada zorunlu olarak bünyelerinde bulundurmaları gereken personel ile hizmet satın alarak gerçekleştirmek zorunda buldukları inceleme ve denetim hizmetlerini yerine getirmedikleri görülmektedir.

Fenni mesuliyet görevini yerine getirmekle yükümlü bulunan yapı denetim kuruluşlarının uymakla mükellef oldukları ve ülkemizin imar, planlama, kentleşme ve yapılaşmasını kurallara bağlayan temel yasa niteliğindeki 3194 sayılı İmar Kanunu'nun "Müelliflik, fenni mesuliyet, şantiye şefliği, yapı müteahhitliği ve kayıtlar" bölümünü düzenleyen 28'inci maddesinin 2'nci paragrafı; "Yapıda inşaat ve tesisat işleri ile kullanılan malzemelerin kamu adına denetimine ilişkin fenni mesuliyet, ruhsat eki etüt ve projelerin gerektirdiği uzmanlığı haiz meslek mensupları tarafından ayrı ayrı üstlenilmek zorundadır. Fenni mesul mimar ve mühendisler uzmanlık alanlarına göre; yapının, tesisatı ve malzemeleri ile birlikte, bu Kanuna, ilgili diğer mevzuata, uygulama imar planına, ruhsata, ruhsat eki etüt ve projelere, standartlara ve teknik şartnamelere uygun olarak inşa edilmesini denetlemekle görevlidir..." şeklinde düzenlenmiş olup, yapılan düzenlenmeden de anlaşılacağı üzere fenni mesuliyetin; ruhsat eki etüt ve projelerin gerektirdiği uzmanlıklara sahip meslek mensupları tarafından ayrı ayrı üstlenilmesi koşulu getirilmiştir.

Yine, 4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanun'un yapı denetim kuruluşlarının görevlerini tanımlayan 2'nci maddesinin a, c ve ı bentlerinde;

"a) Proje müelliflerince hazırlanan, yapının inşa edileceği arsa veya arazinin zemin ve temel raporları ile uygulama projelerini ilgili mevzuata göre incelemek, proje müelliflerince hazırlanarak doğrudan kendilerine teslim edilen uygulama projesi ve hesaplarını kontrol ederek, ilgili idareler dışında başka bir kurum veya kuruluşun vize veya onayına tabi tutulmadan, ilgili idareye uygunluk görüşünü bildirmek."

“c) Yapının, ruhsat ve ekleri ile mevzuata uygun olarak yapılmasını denetlemek.”

“ı) Zemin, malzeme ve imalata ilişkin deneyleri, şartname ve standartlara uygun olarak laboratuvarlarda yaptırmak.” şeklinde tanımlamalara yer verilmiştir.

Öte yandan Yapı Denetimi Uygulama Yönetmeliği'nin 5-2/e maddesindeki hüküm gereği, jeolojik-jeoteknik (zemin ve temel) etüt raporlarının mülga Bayındırlık ve İskan Bakanlığı tarafından yayımlanan “Zemin ve Temel Etüdü Raporunun Hazırlanmasına İlişkin Esaslar” ve “Bina ve Bina Türü Yapılar İçin Zemin ve Temel Etüdü Raporu Genel Formatı”na uygun olarak düzenlenip düzenlenmediğini kontrol etmek üzere yapı denetim kuruluşlarının bünyelerinde yeteri sayıda teknik eleman (jeoloji mühendisi) çalıştırması veya dışarıdan hizmet satın almaları bir zorunluluktur.

Yapı Denetimi Uygulama Yönetmeliği'nde jeolojik-jeoteknik (zemin ve temel) etüt raporları için “uygunluk görüşü bildirmek” ifadesi, imar, planlama ve yapı üretim hizmetlerini düzene bağlayan çerçeve yasa niteliğindeki 3194 sayılı İmar Kanunu ve Yapı Denetim Hakkındaki Kanun'un yukarıda ifade edilen maddeleri ile bu kanunların amaç maddeleri birlikte değerlendirildiğinde jeolojik-jeoteknik (zemin ve temel) etütlere yönelik çalışmalarda yerinde denetim konusunun gayet açık bir şekilde yer aldığı görülmektedir.

Bilindiği gibi, jeolojik-jeoteknik (zemin ve temel) etüt çalışmaları süreci, mimari, statik, elektrik, tesisat, peyzaj gibi diğer proje hizmetlerinde olduğu gibi sadece masa başında yapılan çalışmaları içermeyip, bilfiil arazide gözlem, inceleme, arazide yerinde deneyler, sondajlar, alınan numuneler üzerinde yapılan laboratuvar çalışmalarına dayalı bir hizmet olup, bu hizmetin yasal mevzuata uygun yapılıp yapılmadığı hususu ancak yerinde denetlenmesi ile mümkündür. Aksi takdirde arazi, sondaj ve laboratuvar çalışmaları tamamlandıktan sonra hazırlanan raporlar üzerinde yapılan incelemeler şekli/formatsal bir inceleme ve denetleme olarak kalacak, esasa ilişkin bir denetimi içermeyecektir. Bu kapsamda, yapı denetim kuruluşlarının konu ile ilgili teknik eleman (jeoloji mühendisi) marifetiyle yapacakları jeolojik-jeoteknik (zemin ve temel) etüt raporu denetimi, şekli/formatsal bir işlem olmaktan çıkmış olacaktır. Yerinde denetimi de kapsayacak bu denetim Kanun'un amacına da hizmet edecektir.

Ayrıca 02.11.1985 tarihli ve 18916 mükerrer sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Planlı Alanlar Tip İmar Yönetmeliği'nin 57'nci maddesi incelendiğinde, yapı üretim sürecinde afet güvenliğinin sağlanması açısından en çok önemsenen ve aynı zamanda “yapı-zemin etkileşimi” olarak nitelenen mühendislik alanına yönelik temel-zemin, zemin profili ve zemini oluşturan birimlerin fiziki ve mekanik özelliklerini konu alan zemin mekaniği, zemin dinamiği ve zemin emniyet gerilmesi hesaplaması gibi modelleme, analiz ve değerlendirmelerin tamamı jeoloji mühendisliğinin faaliyet alanı içinde tanımlanmaktadır. Aynı Yönetmeliğin Fenni mesuliyet hizmetlerinin yürütülmesi düzenleyen 58'inci maddesinde ise “yapı denetim defterine” de işlenmesi gereken “Hafriyat ve zemin hazırlama ve zemin

etüdü ve emniyet gerilmesi testlerinin yapımı” gibi hizmetler yapı üretim sürecinde jeoloji mühendisliği yetki ve sorumluluğunda olan iş ve işlemler içerisinde yer almaktadır.

Yine, 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkındaki Kanun ve bu Kanun’a dayanılarak çıkarılan Uygulama Yönetmeliği’nin “Riskli yapıların tespitinde görev alacak kurum ve kuruluşları” düzenleyen 5’inci maddesinin 1’inci bendinde yapı denetim kuruluşlarının da riskli yapı tespitinde Bakanlıktan lisans almak kaydıyla hizmet üretebilecekleri tanımlanmış olup, yine aynı maddenin 3’üncü bendinde, “ İkinci fıkra uyarınca lisanslandırılacak kuruluş ve şirketlerde, riskli yapı tespit raporunu hazırlayacak mühendislerin; ilgili meslek odalarına üyeliklerinin devam ediyor olması, mesleklerinde fiilen en az beş yıl çalışmış olmaları ve bu sürenin en az üç yılının, inşaat mühendisleri için proje hazırlanması veya incelenmesi konularında, jeoloji ve jeofizik mühendisleri için ise jeolojik-jeoteknik etüdüde fiilen görev yapmak şeklinde olması şarttır. Belirtilen şartlara uyulmadığının tespiti hâlinde bu kuruluş ve şirketlerin lisansı Bakanlıkça iptal edilir.” şeklinde düzenleme yapılarak bu işi yapacak kuruluşların bünyelerinde jeoloji mühendisi bulundurması zorunluluğu getirilmiştir.

Yukarıda belirtilen tüm yasal düzenlemeler göz önüne alındığında; İmar Kanunu’nun 28’inci maddesinin 2’nci paragrafındaki ve Yapı Denetimi Uygulama Yönetmeliği’nin 5-2/e maddesindeki hükümler gereği, jeolojik-jeoteknik (zemin ve temel) etüdü raporlarının “Zemin ve Temel Etüdü Raporunun Hazırlanmasına İlişkin Esaslar” ve “Bina ve Bina Türü Yapılar İçin Zemin ve Temel Etüdü Raporu Genel Formatı”na uygun olarak düzenlenip düzenlenmediğinin tespiti ile temel kazısı sırasında zeminin hazırlanması, zemin emniyet gerilmesi testlerinin yapılması ve yapı denetim defterine işlenmesi hususları ancak kamusal yarar anlamında bir gereklilik olan yerinde denetim ve kontrollük hizmeti ile yerine getirilebilir.

Bu kapsamda; yukarıda belirtilen hizmetlerin kontrol ve denetimini sağlamak üzere yapı denetim kuruluşlarının bünyesinde jeoloji mühendisi istihdam edilip edilmediği veya Odamıza tescilli bir firmadan sözleşmeye bağlanmış hizmet satın alıp almadıkları konularının denetlenmesini, yapılan denetim sonucunda 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu çerçevesinde Odamıza bilgi verilmesini arz eder, çalışmalarınızda başarılar dileriz.

JEOLOJİ MÜHENDİSİ İSTİHDAMI HAKKINDA

TBMM KOMİSYON ÜYELERİ MİLLETVEKİLLERİNE

Jeoloji; doğayı tanımlayan, yorumlayan, ondan en verimli şekilde yararlanmayı ve zararlarından korunmayı sağlayan beş temel doğa bilimden biridir. İnsanoğlunun üzerinde yaşadığı yerküreyle ve doğayla olan bütün ilişkilerinde; depremleri üreten fayların

belirlenmesinde, afetlere karşı sağlıklı ve güvenli bir çevrede yaşamın sağlanmasında, madenlerimizin, petrol, kömür, jeotermal gibi enerji kaynaklarımızın ortaya konulmasında yeraltısularımızın araştırılmasında, mühendislik projelerinde, yani jeolojik çevremizin zararlarından korunurken jeolojik süreçlerin getirdiği nimetlerden faydalanmasında jeoloji bilim ve uygulamaları tartışmasız bir önem ve gereklilik taşımaktadır.

Yaşamsal tüm bu uygulama alanlarına rağmen jeoloji bilim ve mühendisliğine ülkemizde hala gerekli önem verilmemekte; sayıları 23.000'e yaklaşan jeoloji mühendislerinin yaklaşık % 40 gibi önemli bir bölümü işsizlik gibi bir sorunu en yakıcı şekilde yaşamaktadır.

Doğa olaylarının afete dönüştüğü, yer altı kaynaklarımızın hala tam olarak ortaya konulmadığı, doğal çevrenin korunarak sağlıklı ve güvenli bir çevrede yaşama hakkının tam olarak sağlanmadığı ülkemizde jeoloji mühendislerine olan ihtiyaç vazgeçilmez bir durumdayken, bugün binlerce meslektaşımızın işsizlikle karşı karşıya olmasını anlamak mümkün değildir.

Günümüzde gelişmiş ülkelerde madencilikten, enerji sektörüne, ulaşımdan, yerleşime, içme ve yeraltı sularından, su politikalarının oluşturulmasına, büyük mühendislik projelerinden, doğal çevrenin korunmasına, küresel ısınmadan, insan sağlığı ve iş güvenliğine kadar çok geniş bir uygulama alanı olan jeoloji mühendislerine gerekli önem verilirken, artık ülkemizde de jeoloji mühendislerine hak ettiği yer ve önem verilmelidir.

Tüm bu yaşamsal gerçekler ortadayken kamu kurum ve kuruluşlarının mesleğimizle ilgili kadro talepleri; jeoloji mühendisliği hizmetlerinin önemi ve mezuniyet sayısı ile ters orantılı olarak gelişmekte ve kamuda jeoloji mühendisi istihdamı daraltılmaktadır.

Jeoloji mühendisliği hizmetlerinin önemli yerinin olduğu kurumlarda dahi, söz konusu hizmetler kurumların ve jeolojinin uygulama alanının önemine denk düşmeyecek şekilde emeklilik gibi değişik nedenlerle sayıları giderek azalan jeoloji mühendisleri tarafından verilmeye çalışılmakta, boşalan kadrolara yeni jeoloji mühendisi alımı yapılmamakta böylece nitelikli hizmet verme zafiyeti ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle de bu gün jeoloji mühendislerine çok daha fazla ihtiyaç bulunmaktadır.

Ülkemizin en önemli uygulayıcı kuruluşlarından biri olan kurumunuzun, kuruluş yasasının verdiği görevleri yerine getirmesinde gerekli olan sayıda jeoloji mühendisi istihdamının, gerek yeni kadro ihdası ve gerekse boşalmış kadroların mevzuat çerçevesinde doldurulması için gerekli başvuruları ve çalışmayı şimdiden başlatarak yürüteceğinize inanıyor ve bekliyoruz.

JEOLOJİ MÜHENDİSİ İSTİHDAMI HAKKINDA

TÜM KAMU KURUM VE KURULUŞLARINA

Jeoloji; doğayı tanımlayan, yorumlayan, ondan en verimli şekilde yararlanmayı ve zararlarından korunmayı sağlayan beş temel doğa bilimden biridir. İnsanoğlunun üzerinde yaşadığı yerküreyle ve doğayla olan bütün ilişkilerinde; depremleri üreten fayların belirlenmesinde, afetlere karşı sağlıklı ve güvenli bir çevrede yaşamın sağlanmasında, madenlerimizin, petrol, kömür, jeotermal gibi enerji kaynaklarımızın ortaya konulmasında yeraltısularımızın araştırılmasında, mühendislik projelerinde, yani jeolojik çevremizin zararlarından korunurken jeolojik süreçlerin getirdiği nimetlerden faydalanmasında jeoloji bilim ve uygulamaları tartışmasız bir önem ve gereklilik taşımaktadır.

Yaşamsal tüm bu uygulama alanlarına rağmen jeoloji bilim ve mühendisliğine ülkemizde hala gerekli önem verilmemekte; sayıları 23.000'e yaklaşan jeoloji mühendislerinin yaklaşık % 40 gibi önemli bir bölümü işsizlik gibi bir sorunu en yakıcı şekilde yaşamaktadır.

Doğa olaylarının afete dönüştüğü, yer altı kaynaklarımızın hala tam olarak ortaya konulmadığı, doğal çevrenin korunarak sağlıklı ve güvenli bir çevrede yaşama hakkının tam olarak sağlanmadığı ülkemizde jeoloji mühendislerine olan ihtiyaç vazgeçilmez bir durumdayken, bugün binlerce meslektaşımızın işsizlikle karşı karşıya olmasını anlamak mümkün değildir.

Tüm bu yaşamsal gerçekler ortadayken kamu kurum ve kuruluşlarının mesleğimizle ilgili kadro talepleri; jeoloji mühendisliği hizmetlerinin önemi ve mezuniyet sayısı ile ters orantılı olarak gelişmekte ve kamuda jeoloji mühendisi istihdamı daraltılmaktadır.

Jeoloji mühendisliği hizmetlerinin önemli yerinin olduğu kurumlarda dahi, söz konusu hizmetler kurumların ve jeolojinin uygulama alanının önemine denk düşmeyecek şekilde emeklilik gibi değişik nedenlerle sayıları giderek azalan jeoloji mühendisleri tarafından verilmeye çalışılmakta, boşalan kadrolara yeni jeoloji mühendisi alımı yapılmamakta böylece nitelikli hizmet verme zafiyeti ortaya çıkmaktadır.

Unutulmamalıdır ki, gerçekte hepsi birer doğa olayı olan deprem, heyelan, çığ düşmesi, su baskını gibi olayların afete dönüşmesine neden olan faktörlerin başında, jeolojik tehlike ve risklerin ortaya konularak zarar azaltmaya yönelik jeoloji mühendisliği hizmetlerinin ve denetiminin bu süreçlerde yeteri kadar yer almaması gelmektedir.

Yaşam çevremizin güvenliğinin sağlanmasından, kalkınmanın temel dinamiği olan maden, enerji, su kaynaklarının aranmasına ve işletilmesine; ulaşımdan, tüm alt yapı ve büyük mühendislik projelerine kadar insanoğlunun doğayla olan her türlü ilişki ve mücadelesinde Jeoloji Mühendislerine ihtiyaç vardır.

Ülkemizin en önemli kuruluşları olan; MTA, DSİ, TPAO, TKİ, TTK, ETİ MADEN, Karayolları, DLH, İller Bankası AŞ., BOTAS Genel Müdürlükleri, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Orman ve Su İşleri Bakanlığı, Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı, EPDK ile bütün il özel idareleri ve belediyelerin kuruluş yasalarının verdiği görevleri ve denetimi yerine getirebilmeleri için gerekli sayıda jeoloji mühendisi istihdamını, gerek yeni kadro ihdası ve gerekse boşalmış kadroların mevzuat çerçevesinde doldurulması yolu ile sağlamalıdır.

Bilinmelidir ki ülkemizin jeolojik gerçekliği ve ülke yararı bunu gerektirmektedir. Siz sayın milletvekilimizin konuya hassasiyet göstererek, jeoloji mühendislerinin işsizliğine çözüm amacıyla kamu kurum ve kuruluşları ile yerel yönetimlerde istihdam için gerekli girişimlerde bulunacağınıza inanıyor ve ilginiz için teşekkür ediyor saygılar sunuyoruz.

ARAZİ ÇALIŞMALARI HAKKINDA

MTA'DA GÖREV YAPAN JEOLJİ MÜHENDİSLERİNİN GENEL SORUNLARI VE TALEPLERİMİZ

Çalışanların aile ve sosyal yaşamdan kopmamaları için görev emri sürelerinin talep dışında azami 3 hafta ile sınırlandırılması, kamp çalışmalarında aksama olmaması için projelerde yeterli merkez elemanı bulundurulması, ayrıca belirli mesafeden sonraki ulaşım için uçaktan yararlanma imkanının tanınması,

Meslektaşlarımızın istemleri dışında mesleki kariyerlerine ve kadro ünvanlarına uygun olmayan (Büro, kütüphane..v.b.) işlerde görevlendirilmemeleri,

Arazide çalışan elemanların sağlıklı ve asgari insani ihtiyaçları sağlayacak biçimde tek odalarda kalması; otel, bina, misafirhane vb. kiralamalarda bölgeler arası veya aynı bölgedeki uygulamalarda standart birliğine gidilmesi, ihaleler için kurulan komisyonlarda kamp şefi veya yardımcısının yer alması,

Teknik elemanların araç kullanmaya zorlanmamaları, kiralanan araçların en fazla 3 yaşında olması, bakımlarının ve donanımlarının tam olmasının sağlanması, ayrıca kaskosuz ve sigortasız resmi ve özel araçların kullanılmaması,

Arazi elemanlarının gerekirse yurtdışından da uzman getirilerek hizmet içi eğitimlerle desteklenmesi, meslektaşlarımıza yurtdışında eğitim görebilme olanaklarının sağlanması, ulusal ve uluslararası sempozyum, panel, kongreler gibi teknik toplantılara katılım sağlanıp bilgilerin karşılıklı paylaşılarak geliştirilmesi ve tüm dairelerin bunun için bütçe ayırmaları,

Arazi projelerinde görevlendirilen personelin arazi çalışma saatlerini (08,30/17,30) şeklinde tanımlı hale getirilmesi, bu saatler dışında (80 saat hariç) ve tatil günlerinde çalışıldığında fazla mesai ücretinin verilmesi, tatil günlerinde çalışıldığında çalışma izninin yazılı olarak verilmesi, böylece mesai saatleri ve günleri dışında olabilecek yol ve iş kazalarında arazi çalışanlarının ve kurumun kanunen korunması,

Radyoaktif maddeler içeren madenlerin aranmasında ,zenginleştirilmesinde ve analizlerinde çalışan personelin çalışma saatlerinin düzenlenmesi, sağlık izni (yılda bir ay) vb. gibi sosyal haklar yanında tazminat verilebilmesi için yasal çalışmaların başlatılması,

Analiz ve Teknoloji Laboratuvarında çalışan teknik elemanların bilgi ve donanımını artırmak ve motive edilmelerini sağlamak amacı ile kısa süreli kamplara gönderilmelerinin sağlanması hususlarının Kurumunuzun yeni çıkacak olan Arazi Çalışmaları Yönetmeliği'nde yer alarak arazi çalışma koşullarının tanımlı hale getirilerek düzenlenmesi hususlarını bilgilerinize sunar, çalışmalarınızda başarılar dileriz.

YAS BELGELERİ HAKKINDA

DEVLET SU İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ BÖLGE MÜDÜRLÜKLERİNE

Bildiğiniz gibi, Yeraltı Suları Tüzüğü'nün 7'nci Maddesinin a fıkrasında: “Belge alınması gerekli hallerde, yeraltı suyunun araştırılması ve temini maksadıyla yapılacak her türlü arama, kullanma, ıslah ve tadil işleri için bu sahalarda yetkili jeolog, hidrojeolog ve mühendisler tarafından konuya göre teknik yönetmelikte belirtildiği şekilde hidrojeolojik etüt raporu veya tatbik projesi hazırlanması ve tatbikinden önce bunların ilgili DSİ Teşkilatına tasdik ettirilmesi mecburidir. Bu gibi rapor ve projelerin teknikliğine ve teknik yönetmeliğine uygun ve doğru olarak hazırlanmasından adı geçen fen elemanları mesuldür.”, (b) fıkrasında da: “Tasdikli projeler ve hidrojeolojik raporlar, teknik yönetmeliğe uygun olarak kuyu, tünel, veya galeri açma işlerinde yetmiş yetkili bir jeolog, hidrojeolog veya mühendisin mesuliyet ve nezareti altında tatbik edilir.” hükümleri yer almaktadır. Bu kapsamda, 09.12.1986 tarihli DSİ Genel Müdürlüğü yazısı ve 06.02.1987 tarihli DSİ Genel Müdürlüğü yazısı ile de jeoloji mühendislerinin tek yetkili meslek disiplini olduğu açıkça belirtilmiştir.

Yine dönemin DSİ Genel Müdürü hali hazır Orman ve Su İşleri Bakanımız Sayın Prof. Dr. Veysel EROĞLU tarafından tüm DSİ Bölge Müdürlüklerine gönderilen bir yazı ile de jeoloji ve hidrojeoloji mühendislerinin yetkili kılınan tek mühendislik disiplini olduğu açıkça belirtilmiştir.

Diğer taraftan; Sayın Prof. Dr. Veysel EROĞLU imzalı DSİ Genel Müdürlüğümüzün 26.09.2006 tarih ve B.151.DSİ.014.08.00-318/3656 sayılı yazısı Danıştay'da Jeofizik

ve Maden Mühendisleri Odaları tarafından ayrı ayrı dava konusu edilerek yürütmenin durdurulması ve jeoloji mühendislerine yetki veren yazının iptali istenmiş; Danıştay önce yürütmeyi durdurma talebini reddetmiş, bu karara Jeofizik Mühendisleri Odası tarafından yapılan itiraz da Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu tarafından reddedilmiştir.

Danıştay 10. Dairesi tarafından konu esastan görüşülerek, jeofizik mühendisine yer vermeyen idarenin işlemini; “167 sayılı Yeraltısuları Kanunu ve bu Yasaya dayalı çıkarılan Yeraltısuları Tüzüğü’ne uygun olarak tesis edilen ve jeofizik mühendislerini kapsam dışı bırakan düzenleyici işlemde hukuka aykırılık bulunmamaktadır.” görüşü ile uygun bulmuş, yasal dayanaktan yoksun bulunan DAVANIN REDDİNE karar vermiştir.

Danıştay kararları da çok açık biçimde, jeofizik ve maden mühendislerini YAS arama, kullanma, islah ve tadil belgesi hazırlama da yetkili görmemiş ve 167 sayılı Yeraltısuları Kanunu ve bu Kanuna dayalı çıkarılan Yeraltısuları Tüzüğü’nde geçen yetkili mühendis jeoloji mühendisi olduğunu açıkça teyid etmiştir.

Sonuç olarak, yukarıda belirtilen nedenlerle, 167 sayılı Kanun, Yeraltısuları Tüzüğü, DSİ Yeraltısuları Teknik Yönetmeliği hükümlerine göre; “Yeraltısuyu Arama Belgesi”, “Yeraltısuyu Kullanma Belgesi”, “Yeraltısuyu Islah ve Tadil Belgesi” hazırlama faaliyetlerinin jeoloji mühendisleri tarafından yapılması hukukun da onayladığı bilimsel bir gerçekliktir. DSİ Genel Müdürlüğünün konuya ilişkin olarak jeoloji mühendislerini yetkili kılan uygulamaları son derece doğru bir bilimsel tespit olup Kanun ve Yönetmeliklere de bir aykırılığı bulunmadığı hususu Yargı Kararları ile de onanmış bir nitelik taşımaktadır.

DSİ Bölge Müdürlüklerimizde bu kapsamda işlem yapıldığı bilinmekle birlikte, özellikle Malatya ilinde hazırlanan belge/rapor eklerine jeofizik mühendislerince de hazırlanan bazı raporların eklendiği veya bu ek raporların da Bölge Müdürlüğünüzce talep edildiği veya kabul gördüğü yönünde Odamıza bilgiler aktarılmaktadır. Eğer var ise bu uygulamanın yukarıda belirtilen tüm Genel Müdürlük yazıları ve yargı kararlarına aykırılık oluşturduğu açıktır.

Diğer taraftan, bilindiği gibi DSİ Yeraltısuları Teknik Yönetmeliği’nde belirtilen hidrojeolojik etüt raporları ve ekleri ile “Yeraltısuyu Arama Belgesi”, “Yeraltısuyu Kullanma Belgesi”, “Yeraltısuyu Islah ve Tadil Belgesi” ve eklerinin arazide/yerinde kontrol ve incelemesinin belgeyi/raporu hazırlayan yetkili/mesul jeoloji mühendisi yerine, imzası ve sorumluluğu bulunmayan başka bir meslek disiplini mensubu ile yapıldığı ve bunun tarafınızdan da kabul edilen bir uygulama olduğu hususunda Odamıza bildirimlerde bulunmaktadır. Öncelikle belirtmek gerekir ki malumunuz olduğu üzere, Bölge Müdürlüğünüzce yapılan arazi inceleme ve kontrol görevi sadece basit bir kuyu yeri gösterme işlemi olmayıp, söz konusu rapor ve belge içeriğinin bütünüyle bir kontrolünün yapılmasını gerektirmektedir. Bu kapsamda arazi inceleme ve kontrollük hizmeti, imza yetkisini kullanmış jeoloji mühendisi ile birlikte yapılması gereken, teknik bilgi alınarak değerlendirmeyi

ve çalışmanın sonuca bağlanarak teyit edilmesini kapsayan niteliğe sahip bir işlemdir. Belgeyi hazırlayan jeoloji mühendisi olmaksızın yapılan yerinde kontrol ve incelemenin bu amacı sağlayamacağı da açıktır.

Sonuç olarak, hidrojeolojik etüt raporları ve ekleri ile “Yeraltısuyu Arama Belgesi”, “Yeraltısuyu Kullanma Belgesi”, “Yeraltısuyu Islah ve Tadil Belgesi”ne ilave bazı raporların eklenmemesi veya bunun talep edilmemesi hususu ile, imza sahibi mesul jeoloji mühendisinden başka bir meslek mensubu ile yerinde kontrol ve inceleme yapılmaması konusunda gerekli hassasiyetin gösterilmesi ve durum hakkında bilgi verilmesi hususunda gereğini bilgilerinize sunar, çalışmalarınızda başarılar dileriz.

YERALTI SUYU BELGELERİ HAKKINDA

DEVLET SU İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ BÖLGE MÜDÜRLÜKLERİNE

167 sayılı Yeraltısuları Hakkında Kanun ve bu Kanun’a dayanılarak çıkarılan Yeraltısuları Tüzüğü ve Yeraltısuları Teknik Yönetmeliği’ne göre Genel Müdürlüğünüz sorumluluğu altında yürütülen yeraltısularına ilişkin düzenlenen her türlü belge (arama, kullanma ile ıslah ve tadil) ve raporlardaki fenni mesulün jeoloji mühendisi olması konusundaki düzenlemeler ile bu konuda Genel Müdürlüğünüzce fenni mesuliyet sistemini düzenleyen 26.09.2006 tarih ve 3656 sayılı genelgeniz ve konuya ilişkin olarak İdari Yargı boyutundaki girişimleriniz Odamız tarafından taktirle karşılanmaktadır. Söz konusu düzenlemeler ile fenni mesuliyet sisteminde önemli düzeltilmeler sağlamış olmakla birlikte, bu düzenlemelere rağmen uygulamada bazı sıkıntıların da devam ettiği malumularınızdır.

Bu çerçevede;

1- Genel Müdürlüğünüzün 26.05.2010 tarih ve 2364 sayılı genelgesi gereğince fenni mesullerin (jeoloji mühendisleri) düzenledikleri her iş ve işlemde (yeraltısuyu arama, kullanma, ıslah ve tadil belgesi) Odamızdan sicil durum belgesi olarak yaptıkları hizmetleri sicillerine işletmeleri gerekirken bunu yapmadıkları, sadece yeraltısuyu arama belgeleri için Odamızdan sicil durum belgesi aldıkları, özellikle yeraltısuyu kullanma belgeleri için sicil durum belgesi almadıkları ve bunun Bölge Müdürlüğünüzce de zorunlu tutulmadığı bilinmektedir. Bu durum üyelerimizce üretilen hizmetlerin tam olarak kayıt altına alınmamasına neden olmaktadır. Her arama sonucunun kullanma ile sonuçlanmadığı veya arama ve kullanma belgelerini düzenleyen fenni mesullerin farklı kişiler de olabileceği hususu da göz önüne alınarak yeraltısuyu arama belgesi dışındaki diğer belge ve hizmetler için de fenni mesullerden sicil durum belgesi talep edilmesi gerektiği açıktır.

2- Bölge Müdürlüğünüzce Odamızdan sicil durum belgesi almadan düzenlenen yeraltısuyu belge ve raporlarının kabul edilmesi, işi yasal mevzuata uygun şekilde ve usulüne

uygun ticari kuruluşlarını odamıza tescil ettirmiş bürolar eliyle yürüten, Odamız Asgari Ücret Tarifesi'ne uygun fatura düzenleyen ve denetim anlamında bu faturaları Odamıza sunan fenni mesuller ile imzacı konumunda bulunanlar arasında haksız rekabete neden olmakta; bu durum maalesef imzacı konumunda bulunan ve işini gerektiği gibi yapıp yapmadığı kontrol edilemeyen fenni mesullerin korunması gibi istenmeyen bir duruma yol açabilmektedir. Odamızdan sicil durum belgesi almadan Bölge Müdürlüğünüze sunulan belge ve raporları düzenleyen fenni mesuller üzerinde denetim yetkisi kullanılmadığından, hazırladıkları hizmet ürünleri için fatura düzenlenmemekte, bu nedenle de Kamu Maliyesi önemli bir kayba uğramaktadır.

3- Bazı fenni mesullerin yeraltısu arama, kullanma, ıslah ve tadil belgelerini sadece masa başında hazırladıkları, kuyu yerine gitmedikleri, mühendislik hizmeti üretme yerine sadece belge düzenler pozisyonunda buldukları yönünde meslektaşlarımızdan yoğun şikayetler gelmektedir. Bölge Müdürlüğünüzce kuyu yeri tespit ve incelemeleri sırasında arama, kullanma, ıslah ve tadil belgesini düzenleyen fenni mesul jeoloji mühendisinin de arazide kuyu başında bulunması zorunlu tutulmalıdır. Malumunuz olduğu üzere, yapılan arazi inceleme ve kontrol görevi sadece basit bir kuyu yeri gösterme işlemi olmayıp, söz konusu rapor ve belge içeriğinin bütünüyle bir kontrolünün yapılmasını gerektirmektedir. Bu kapsamda arazi inceleme ve kontrollük hizmeti, imza yetkisini kullanmış fenni mesul ile birlikte yapılması gereken, teknik bilgi alınarak değerlendirmeyi ve çalışmanın sonuca bağlanarak teyit edilmesini kapsayan niteliğe sahip bir işlemdir.

Bu itibarla, belgeyi hazırlayan jeoloji mühendisi olmaksızın yapılan yerinde kontrol ve incelemenin bu amacı sağlayamacağı açıktır. Bu durumun giderilmesi aynı zamanda imzacı nitelikteki fenni mesullerin de ortadan kalkmasına neden olacaktır.

4- Bugün ülkemizde kayıt altına alınmamış, ruhsatsız yüzlerce su sondaj makinesinin dolaştığı, niteliği bilinmeyen ve ruhsatı olmayan bu makinalarla yeraltısu aramacılığı yapan birçok şahıs ve firmanın bulunduğu bilinmektedir. Ankara bölge sınırları içerisinde de bazı fenni mesullerin bu tip şahıs ve sondaj firmaları ile anlaşarak açılan kuyuların yerleri, sondaj sırasında yapılan iş ve işlemleri denetlemeksizin sadece belge düzenledikleri Odamıza iletilen bir başka şikayettir. Bu nedenle bu hizmetlerin düzenli bir şekilde yürütülebilmesi için bu hizmeti üreten tüm firmalar ile sondaj makina ve teçhizatlarının kayıt altına alınması gerekliliği bulunmaktadır. Yine bu konuda fenni mesullerin kendisine ait makina/makinaların kapasitesi ile günlük olarak veya aylık olarak Kurumunuza sunacakları belge miktarının DSİ Konya Bölge Müdürlüğünüzde olduğu biçimi ile sınırlandırılmasının yararlı olacağı düşünülmektedir.

Sonuç olarak, önemli bir ulusal servetimiz olan yeraltısularının korunarak kullanılmasının sağlanması amacıyla, kurumlar arasında bir eşgüdümün ve işbirliğinin oluşması gerektiğini düşünmekteyiz. Bu nedenle; bir mühendislik hizmeti olduğuna inandığımız

yeraltısuyu arama ve kullanımının idari bir iş ve işlem olmasının önüne geçilmesi, fenni mesullerin düzenledikleri her belge ve rapor için Odamızdan sicil durum belgesi alınması, fenni mesullerin arazi inceleme ve kontrolü sırasında mutlaka arazide kuyu başında bulunmasının zorunlu koşılması, kaçak su sondajcılığının önlenmesi amacıyla bu hizmet alanında faaliyet gösteren sondaj şahıs ve firmaların kayıt altına alınarak denetimlerin yerine getirilmesi, vergi kayıp ve kaçaklarının önlenmesi ve en önemlisi kanun, yönetmelik ve iç genelgelerimize uygunluğun sağlanması amacıyla, yeraltısuyu arama ve kullanımı konusunda faaliyet gösteren firmaların Odamıza tecilli olmaları, her yıl için tescilini yenilemeleri önem arz etmektedir.

FENNİ MESUL YETKİSİ HAKKINDA

DSİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ'NE

Bilindiği gibi, Türkiye Cumhuriyeti hudutları dahilinde mühendislik ve mimarlık unvan ve yetkisi ile sanat icra etmek isteyenlerle ilgili usul ve esaslar 3458 Sayılı Mühendislik ve Mimarlık Hakkında Kanun, 6235 Sayılı Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Kanunu ile bu kanunlara dayanılarak çıkarılmış Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği ve Birliğe bağlı TMMOB Jeoloji Mühendisleri Odası Yönetmeliklerine göre belirlenmiş bulunmaktadır.

Bu kapsamda, serbest mühendis ve mimarlık mesleğini icra edebilmek için; 3458 Sayılı Kanunun 1 inci maddesine göre “mühendis ve mimarlık tahsilini gösteren ilgili okullardan diplomasını almak”, 6235 Sayılı Kanunun 33 üncü maddesine göre “Türkiye’de mühendislik ve mimarlık meslekleri mensupları mesleklerinin icrasını iktiza ettiren işlerle meşgul olabilmeleri ve meslekî tedrisat yapabilmeleri için ihtisasına uygun bir odaya kaydolmak ve azalık vasfını muhafaza etmek mecburiyetindedirler.” şartlarına haiz olmaları gerekmekte olup; serbest çalışarak mühendislik mimarlık hizmetlerini üreten gerçek tüzel kişi; kuruluş ve işyerleri ile bunların ürettikleri mühendislik mimarlık ve müşavirlik hizmetlerine ilişkin esasları düzenleyen TMMOB Serbest Müşavirlik Mühendislik ve Mimarlık Hizmetleri ve Büro Tescil Belgesi Yönetmeliği nin 9/c maddesine göre “Serbest Mühendis Mimar Belgesi veya Büro Tescil belgesi bulunmayan, belgesini yenilemeyen, belgesi Oda tarafından süreli veya süresiz olarak iptal edilen kişi ve kuruluşlar, bu belgelere dayanarak hizmet yapamazlar.” hükmü gereği ile, yine Jeoloji Mühendisleri Odası Serbest Jeoloji Mühendislik Ve Müşavirlik Hizmetleri Uygulama, Büro Tescil ve Mesleki Denetim Yönetmeliği’nin 7 nci maddesinde “Serbest Jeoloji Mühendislik Müşavirlik Hizmetleri jeoloji mühendisliği yapmaya sahip olduğu diploması, oda üyeliği ve oda büro tescili ile hak kazanmış kişilerce yerine getirilir.” hükümlerinin öngördüğü şartların bir arada sağlanması gerekmektedir.

Bu itibarla, ilgili kanun ve yönetmelikler uyarınca, genel olarak serbest jeoloji mühendisliği hizmeti verecek olan tüzel kişilerin ve özel olarak bu kapsamda yeraltısularına ilişkin belge ve rapor düzenleyen fenni mesulün; jeoloji mühendisi olması, Odasına üye olması, usulüne uygun kurulmuş ticari kuruluşlarını Odaya tescil ettirmeleri ve mesleklerini serbest olarak icra etmelerine engeli bulunmamoralarını belgelemeleri zorunluluk arz etmektedir.

Diğer taraftan, DSİ Genel Müdürlüğü de değişik dönemlerde yayınlamış olduğı genelge niteliğindeki yazılarında da büro tescili konusuna da açıklık getirmiş bulunmaktadıdır. Örneğın, DSİ Genel Müdürlüğü'nün 09.12.1986 tarih ve 4689 sayılı yazısında:

“Bölge Müdürlüğü sınırları içinde yeraltısuyu konusunda faaliyette bulunan serbest firma ve özel kuruluşların sahibinin veya teknik sorumlusunun jeoloji mühendisi olması ve Jeoloji Mühendisleri Odası'na tescilli olmaları gerekmektedir. Yeraltısuları hakkındaki 167 Sayılı Kanun hükümlerine göre, Kuruluşumuzca yürütölmekte olan çalışmalarda Jeoloji Mühendisleri Tescil Belgesi aranması uygun görölmektedir.” denilmektedir.

DSİ Genel Müdürlüğü'nün 6 Şubat 1987 tarih ve plan./130-426 sayılı yazısında ise: “Jeoloji Mühendisleri tarafından 167 Sayılı Kanun ile Tüzük ve DSİ Yeraltısuları Teknik Yönetmeliğı hükümlerine göre yürütölmekte olan çalışmalarda TMMOB jeoloji Mühendisler Odası Tescil Belgesi aranmasının uygun olacağı,” belirtilmektedir.

Orman ve Su İşleri Bankımız Sn. Prof. Dr. Veysel EROĞLU'nun DSİ Genel Müdürlüğünü yürüttüğü dönemde imzaları ile yayınlamış olduğı yazısında da 09.12.1986 tarih ve 4689 sayılı yazıdaki “Jeoloji Mühendisleri Odası'na tescilli olmaları gerekmektedir.” ifadelerine yer vermektedir.

Öte yandan, konuya örnek olması açısından en son olarak Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından 4 Ağustos 2012 tarihli Resmi Gazetede yayınlanmış olan “Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürölmesi Hakkında Kanunun Uygulama Yönetmeliğı”nde de, “Mimarlık ve mühendislik hizmetleri veren ve 27/1/1954 tarihli ve 6235 sayılı Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliğı Kanunu uyarınca büro tescilini yaptırmış olan tüzel kişiler riskli yapıları tespit etmek üzere Bakanlıkça lisanslandırılabilir.” hükmü yer almakta olup, büro tescilinin yapılmasının mühendislik ve mimarlık hizmetleri için bir gereklilik olduğı açık olarak bir kez daha ortaya konulmuştur.

Sonuç olarak, yukarıda belirtilen, kanun, yönetmelik ve DSİ Genel Müdürlüğünün iç uygulama genelgeleri uyarınca; serbest jeoloji mühendisliği hizmeti verilen tüm alanlarda olduğı gibi 167 Sayılı Kanun ile Tüzük ve DSİ Yeraltısuları Teknik Yönetmeliğı hükümlerine göre yürütölmekte olan çalışmalarda fenni mesul olabilmek için veya ÇED, İnşaat vb firmaların bünyelerinde jeoloji mühendisi çalıştırarak fenni mesul yetkileri alabilmeleri için Jeoloji Mühendisleri Odası Serbest Jeoloji Mühendislik Ve Müşavirlik Hizmetleri Uygulama, Büro Tescil ve Mesleki Denetim Yönetmeliğı'nde belirtilen gerekli koşulları sağlayarak TMMOB Jeoloji Mühendisleri Odasına mutlaka büro tescilini yaptırmış olmaları gerekmektedir.

JEOLOJİ MÜHENDİSİ İSTİHDAMI HAKKINDA

KAMU KURUM VE KURULUŞLARINA

Genel katma ve özel bütçeli kurum ve kuruluşların kadro ihdası, tutulu kadrolarının serbest bırakılması, boş kadro değişikliği gibi kadro işlem ve talepleri için Devlet Personel Başkanlığı'na başvurulması gerektiği bilinmektedir.

Diğer taraftan, kamu görevlerine ilk defa atanacaklar için yapılacak sınavlar hakkında genel yönetmelik uyarınca da; kamu kurum ve kuruluşları, yaptıkları personel planlaması çerçevesinde alınmasına ihtiyaç duydukları veya açıktan atama yapmayı planladıkları kadrolar için atama izinlerini alarak Devlet Personel Başkanlığı'na başvurmakta, Devlet Personel Başkanlığı ve ÖSYM tarafından belirlenen tarihte KPSS sınavı yapılarak, başvuru kadrolarda aranacak koşullara göre de sınav sonrasında aday tercihleri yapılarak konu sonuçlandırılmaktadır.

Şimdiye kadar yapılmış olan KPSS başvuru ve tercih kılavuzlarında atama yapılacak kadrolar ve başvuru koşulları içinde jeoloji mühendislerinin çok sınırlı oranda yer aldığı görülmektedir. Bunun nedeni de; yukarıda belirtilen kadro işlemleri sürecinde gerek kadro ve gerekse de aranan koşullar içinde mühendis/jeoloji mühendisi kadro taleplerinin kamu kurum ve kuruluşlarınca sınav öncesinde Devlet Personel Başkanlığı'na bildirilmesinden kaynaklanmaktadır. Kamu kurum ve kuruluşlarının mesleğimizle ilgili kadro talepleri, jeoloji mühendisliği hizmetlerinin önemiyle bağdaşmayacak oranda ve çok sınırlı sayıda yapılmaktadır.

Kurumunuzun görev alanları içinde jeoloji mühendisliği hizmetlerinin önemli bir yerinin olduğu bilinmektedir. Söz konusu hizmetler, uygulama alanının önemine denk düşmeyecek şekilde, emeklilik gibi değişik nedenlerle sayıları giderek azalan jeoloji mühendisleri tarafından verilmeye çalışılmakta, boşalan kadrolara yeni jeoloji mühendisliği alımı kurumunuzca değişik nedenlerle ne yazık ki yapılmamaktadır.

Ülkemizin en önemli uygulayıcı kuruluşlarından biri olan kurumunuzun, kuruluş yasasının verdiği görevleri yerine getirmesinde gerekli olan sayıda jeoloji mühendisi istihdamını sağlamak amacı ile, A ve B grubu kadrolar için yeni kadro ihdası ve gerekse boşalmış kadroların mevzuat çerçevesinde doldurulması için gerekli talep ve başvuruların yapılmasının yerinde olacağını düşünüyor ve bekliyoruz.

Konunun dikkate alınarak talebimizin yerine getirilmesi hususu ile kurumunuzun 2013 yılında jeoloji mühendisi alımı için talepte bulunup bulunmadığını, bulunuldu ise ne kadar jeoloji mühendisi talep edildiğine ilişkin "Bilgi Edinme Kanunu" kapsamında tarafımıza yazılı olarak bilgi verilmesi hususunda gereğini arz eder, saygılar sunarız.

ZEMİN LABORATUVARLARINDA YANLIŞ VİZE İŞLEMLERİ HAKKINDA

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI YAPI İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ'NE

Bilindiği üzere Danıştay 6. Dairesinin vermiş olduğu 09.07.2010 tarihli E:2008/3362, K:2010/7428 sayılı kararı gereğince Yapı Denetimi Uygulama Yönetmeliğinin “Laboratuvarların çalışma usul ve esaslarını düzenleyen” 13. maddesinin 4. fıkrasında değişiklik yapılmış ve bu durum 05.02.2013 tarih ve 28550 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır. Yapılan değişiklikle “ Laboratuvarlarda yapı malzemesi kalite kontrolü konusunda laboratuvar denetçi belgesine sahip en az bir inşaat veya kimya mühendisi ile yardımcı teknik elemanlar istihdam edilir. Zemin deneyleri konusunda laboratuvar denetçi belgesine sahip en az bir jeoloji mühendisi ile yardımcı teknik elemanlar zorunlu olmak üzere, denetçi belgesine sahip inşaat veya jeofizik mühendisi istihdam edilir.” hükmü getirilmiştir. Gerek açık yargı kararı gerekse de yönetmelik değişikliği dikkate alındığında zemin laboratuvarlarında en az bir denetçi jeoloji mühendisi bulundurulması zorunlu hale getirilmiştir. Söz konusu değişiklikten sonra, bazı laboratuvar kuruluşları Odamıza başvuruda bulunarak, Yapı Denetim Uygulama Yönetmeliğinde belirtilen düzenlemeler yapılmasına rağmen, Genel Müdürlüğünüz Yapı Denetimi Daire Başkanlığının doğru yönlendirmemesi nedeniyle; İl Yapı Denetim Komisyonlarının açık yargı kararları ve Yapı Denetim Uygulama Yönetmeliğinin 13/4. maddesinde yapılan değişikliğe aykırı biçimde “zemin laboratuvarlarında en az bir laboratuvar denetçisi jeoloji mühendisi bulunması zorunluluğu aranmaksızın” yıllık olarak yapılan denetim ve vize işlemlerin gerçekleştirdiği belirtilmektedir.

Buna ilişkin olarak yapılan yanlış bir vize işlemi yazımız ekinde gönderilmekte olup, söz konusu işlemde de görüleceği üzere; yönetmelik değişikliği 05.02.2013 tarihinde yapılmasına rağmen, açık yargı kararı ve yönetmelik değişikliğinin amir hükmü ve yürürlük tarihi görmezden gelinerek yıllık vize işleminin 01.04.2013 tarihinde yapıldığı görülmektedir.

Kurumunuzca; “Zemin Laboratuvarları üzerinde, gerekli incelemenin yapılarak açık yargı kararları ile yönetmelik değişikliği hükümlerine aykırı biçimde yapılan vize işlemlerinin tespit edilmesini, yapılan yanlış vize işlemlerinin iptal edilmesini, işlemin tesis edilmesini sağlayan kamu görevlileri hakkında soruşturma açılmasını, soruşturma sonucunda görevini kötüye kullananlar hakkında gerekli cezai işlemin yürütülmesini ve yürütülen işlemler hakkında 4982 sayılı Bilgi Edinme Kanunu çerçevesinde Odamıza bilgi verilmesini arz ederim.

JEOLOJİ MÜHENDİSLİĞİ HİZMETLERİNİN ODADA İŞLEM GÖRMESİ HAKKINDA

KAMU KURUM VE KURULUŞLARINA

Bilindiği üzere; TMMOB-Jeoloji Mühendisleri Odası 6235 sayılı Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Kanunu'na dayanarak kurulan ve Anayasa'nın 135'inci maddesinde tanımlanan kamu kurumu niteliğinde bir meslek kuruluşudur. Odamız faaliyetlerini 6235 sayılı Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Kanunu ve 3458 sayılı Mühendislik ve Mimarlık Hakkında Kanun ile bu kanunlara dayanılarak çıkarılan yönetmelikler marifetiyle yürütmektedir.

6235 sayılı Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Kanunu'nun 2'nci maddesi ile Odamız, Mühendislik mesleğinin genel menfaatlere uygun olarak gelişmesini sağlamak, meslek mensuplarının birbirleriyle ve halk ile olan ilişkilerinde dürüstlüğü ve güveni hakim kılmak üzere meslek disiplini ve ahlakını korumak için gerekli gördüğü bütün teşebbüs ve faaliyetlerde bulunmak; meslek ve meslektaş menfaatleriyle ilgili işlerde resmi makamlarla işbirliği yapmakla da görevlendirilmiştir.

Diğer taraftan, 6235 sayılı Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Kanunu'nun 33'üncü maddesi ile *"Türkiye'de mühendislik ve mimarlık meslekleri mensupları mesleklerinin icrasını iktiza ettiren işlerle meşgul olabilmeleri ve mesleki tedrisat yapabilmeleri için ihtisasına uygun bir odaya kaydolmak ve azalık vasfını muhafaza etmek mecburiyetindedirler."* hükmü getirilmiştir.

6235 sayılı Kanun çerçevesinde serbest jeoloji mühendisliği hizmetleri ile bu hizmetleri veren gerçek veya tüzel kişilere ilişkin esasları düzenleyen ve 18.10.2006 tarih ve 26323 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren TMMOB Jeoloji Mühendisleri Odası Serbest Jeoloji Mühendislik ve Müşavirlik Hizmetleri Uygulama, Büro Tescil ve Mesleki Denetim Yönetmeliği'nde, serbest jeoloji mühendisliği hizmetleri üreten kişi ve kuruluşların mesleki faaliyetleri ve hizmetlerinin mesleki, bilimsel ve teknik esaslar ile kamu yararı doğrultusunda yürütülmesi ve mühendislik etik normları doğrultusunda denetlenmesi, kayıt ve sicillerin tutulması ile bu hizmetlerin jeoloji mühendisliği yapmaya sahip olduğu diploması, Oda üyeliği ve Oda büro tescili ile hak kazanmış kişilerce yerine getirilmesi hususları hükme bağlanmıştır.

Söz konusu Kanun ve Yönetmelik hükümleri gereğince, ülkemiz sınırları içinde serbest jeoloji mühendisliği hizmeti üreten her türlü gerçek veya tüzel kişilerin Odamıza tescil olmaları, tescillerini her yıl yenilemeleri, hazırladıkları her türlü etüt, proje, rapor ve belgeleri kendi sicillerine işleterek sicil durum belgeleri almaları anayasal ve yasal bir zorunluluk olduğu gibi, bu iş ve işlemlerin yerine getirilmesi, kontrolü ve takibinin yapılması Odamıza verilen bir görevdir. Bu yasal görevin yerine getirilmesi Odamızın yanı sıra, kamu kurumlarının da görevi durumundadır.

Odamızca Kurumunuz görev alanı içine giren iş ve işlemler üzerinde yapılan incelemelerde; yukarıda belirtilen yasal zorunluluklara rağmen, 6235 sayılı Kanuna aykırı biçimde, Odamıza tescil olmamış gerçek veya tüzel kişilerin veya Odamız ve TMMOB Disiplin Kurullarından süreli/süresiz meslekten men cezası alan kişilerin Kurumunuza jeoloji mühendisliği hizmeti ürettikleri, Kurumunuz tarafından hazırlanan şartname ve sözleşmelerde Oda üyeliği ve yasal kısıtlılığına bakılmaksızın diploma ve mezuniyet belgesi olan kişilerin mesleklerini icra ve iktiza etmeleri için yeter şart olarak görüldüğü hususları tespit edilmiştir.

Sonuç olarak, kurumlar arası işbirliğinin geliştirilmesi, meslek ahlakı ve disiplinin temini için, serbest jeoloji mühendisliği hizmetleri kapsamına giren ve işlem görmek üzere Kurumunuza sunulan her türlü etüt, proje ve raporları düzenleyen jeoloji mühendislerinin Odamız üyesi olduğunun ve serbest meslek uygulamasından yasaklı bir durumunun bulunmadığının tespiti amacıyla hazırlanan mesleki ürünlerin ilgili üyelerin sicillerine işletmek üzere Odamıza onaylatmaları, buna ilişkin sicil durum belgelerini aldıktan sonra Kurumunuzca işlem tesis edilmesi yasal bir zorunluluk olup, bu zorunluluğu sağlayacak önlem ve uygulamaların yürürlüğe konulması, ayrıca şartname ve sözleşmelerinizin gözden geçirilerek diploma veya mezuniyet belgesi ile hizmet üretebilme yeterliğinin Odalara kayıt ve tescil olunması şeklinde değiştirilmesi gerekmektedir.

Bu kapsamda; içinde jeoloji mühendisliği hizmetleri bulunan raporların denetim ve onay sürecinde, yukarıda bahsedilen mevzuat çerçevesinde işlem yapılması, Kurumunuzca yapılan işlemlerin 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu kapsamında Odamıza bildirilmesi hususunda gereğini önemle arz eder, çalışmalarınızda başarılar dileriz.

ZEMİN VE TEMEL ETÜTLERİ HAKKINDA

**T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı (Rehberlik ve Teftiş Kurulu Başkanlığı,
İç Denetim Birimi Başkanlığı, Mesleki Hizmetler Genel Müdürlüğü, Yapı İşleri
Genel Müdürlüğü)**

**T.C. İçişleri Bakanlığı Mülkiye Teftiş Kurulu Başkanlığı, Mahalli İdareler
Genel Müdürlüğü'ne**

Odamıza gönderilen yazılarda; Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın 31.01.2000 tarih ve 2023 sayılı genelgesine atıfta bulunularak genelgede yer alan "...ruhsat talep edilen parsel; birinci ve ikinci derece deprem bölgesinde kalmıyor, jeolojik/jeofizik ve jeoteknik etütler sonucu yapılaşması yönünde hiçbir sakınca olmayan, doğal afet riski taşımayan, sivilaşma, oturma, göçme, şişme ve kayma yönünden riski bulunmayan "yerleşmeye uygun alan" ise, toprak zemine oturan temeller için 2, kaya zeminlere oturan temeller için

4 katı geçmeyen konut yapıları için ayrıca “zemin etüdü” aranmaz....” hükmü gereğince işlem yapıldığı belirtilmektedir.

Bilindiği üzere söz konusu genelge Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca yayımlanan 3030 Sayılı Kanun Kapsamı Dışında Kalan Belediyeler Tip İmar Yönetmeliği'nin bazı maddelerine açıklık getirmek üzere çıkarılmış, ancak Yönetmeliğe yönelik açılan birçok dava sonucunda son haliyle Planlı Alanlar Tip İmar Yönetmeliği yayımlanmış, Yönetmeliğin 57'nci maddesinde herhangi bir sınırlama getirilmeksizin her türlü bina için Bakanlıkça belirlenen format çerçevesinde zemin ve temel etüt raporunun düzenlenmesi hususu hükme bağlanmıştır.

Gerek zemin ve temel etüt raporlarının standardını oluşturmak, gerekse etüt çalışmaları ve kontrollük hizmetleri sırasında ülke çapında uygulama birliğinin yaratılması ve aynı zamanda yapılaşma sürecinde afet güvenliğinin geliştirilmesi için Deprem Şurası kararları gereğince Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından 18.08.2005 gün ve 847 sayılı genelge ekindeki “Bina ve Bina Türü Yapılar İçin Zemin ve Temel Etüdü Raporu Genel Formatı” yayımlanmıştır.

..... 3194 sayılı İmar Kanunu'nun yapı ruhsat iş ve işlemlerini düzenleyen 21 ve 22'nci maddeleri ile proje müellifliği ve fenni mesuliyeti düzenleyen 28 ve 38'inci maddelerinde belirtilen hükümlere ve bu Kanuna dayanılarak çıkarılan Planlı Alanlar Tip İmar Yönetmeliği'nin 57, 61 ve 62'nci maddelerinde belirtilen hükümlere açık aykırılıklar içermektedir.

Yukarıda belirtilen ulusal mevzuat incelendiğinde, İmar Kanunu kapsamı dışında tutulan yapılar hariç tüm yapılar ile esaslı onarım, tadilat, proje alanın büyütülmesi, kat arttırımı gibi unsurlar yapı ruhsat iznine tabii tutulmuş olup, ruhsat ekinde mimari, statik, tesisat, elektrik projeleri ile yapıya ilişkin her türlü etüt, proje, resim ve hesapların ruhsat ekinde sunulması zorunluluğu getirilmiştir. Bu açıdan değerlendirildiğinde, statik projeye esas olarak hazırlanan zemin ve temel etüt raporlarının da ruhsat düzenleme esnasında istenilmesi ve yapının kamu adına denetimine ilişkin bütün fenni mesuliyetlerin uzmanlık alanlarına uygun olarak ayrı ayrı mimar ve mühendisler tarafından üstlenilmesi hususu yasal bir zorunluluktur. Aksi durumda ilgili mevzuat gereği yapı ruhsatı düzenlenmesi mümkün değildir.

Yasal mevzuat gereği, zemin ve temel etütlerinin ruhsat düzenlenmesi esnasında istenilmesi zorunlu olmasına rağmen, ruhsat veren idareler ile yapı denetim kuruluşlarının yasal mevzuatın öngördüğü işlemleri yapmaksızın ruhsat düzenlenmeleri hatalı ve yanlış bir uygulamadır.

ZEMİN VE TEMEL ETÜT RAPORLARI HAKKINDA

**T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı (Rehberlik ve Teftiş Kurulu Başkanlığı,
İç Denetim Birimi Başkanlığı, Mesleki Hizmetler Genel Müdürlüğü, Yapı İşleri
Genel Müdürlüğü)**

**T.C. İçişleri Bakanlığı Mülkiye Teftiş Kurulu Başkanlığı,
Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü'ne,**

Belediye Başkanlıklarına

Zemin ve temel etüt raporlarına ilişkin bazı belediyelerden gelen yazılar ekte gönderilmektedir. Bu yazılar çerçevesinde; 2 kat ile sınırlı ve tarımsal nitelikli alanda kalan yapılar için zemin etüt raporu düzenlenmeksizin mimari ve statik proje ile ruhsat verildiği, imara esas jeolojik-jeoteknik etüdün yaptırılması nedeniyle parsel bazında zemin etüt raporlarının istenmediği, alüvyal zeminlerde 2 katı geçen yapılarda ve kaya türü zeminlerde ise 4 kat ve daha yüksek yapılar için parsel bazında zemin etüdü istendiği, diğer yapılar için (kat adedi az) zemin etüt raporu istenmeden yapı ruhsatı düzenlendiği, bazı yapılar için (yapı ruhsatlarında tek katlı yapılar ve tarımsal amaçlı yapılar) yapı ruhsatına esas zemin ve temel etüt raporunun zorunlu tutulmadığı hususları ifade edilmektedir.

Söz konusu uygulamalar, 3194 sayılı İmar Kanunu'nun yapı ruhsat iş ve işlemlerini düzenleyen 21 ve 22'nci maddeleri ile proje müellifliği ve fenni mesuliyeti düzenleyen 28 ve 38'inci maddelerinde belirtilen hükümlere ve bu Kanuna dayanılarak çıkarılan Planlı Alanlar Tip İmar Yönetmeliği'nin 57, 61 ve 62'nci maddelerinde belirtilen hükümlere, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın Bina ve Bina Türü Yapılar İçin Zemin ve Temel Etüt Raporu Genel Formatı ile Zemin ve Temel Etüt Raporunun Hazırlanmasına İlişkin Esaslar'a açık aykırılıklar içermektedir.

Yukarıda belirtilen ulusal mevzuat incelendiğinde, İmar Kanunu kapsamı dışında tutulan yapılar hariç tüm yapılar ile esaslı onarım, tadilat, proje alanın büyütülmesi, kat arttırımı gibi hususlar yapı ruhsat iznine tabii tutulmuş olup, mimari, statik, tesisat, elektrik projeleri ile yapıya ilişkin hertürlü etüt, proje, resim ve hesapların ruhsat ekinde sunulması zorunluluğu getirilmiştir. Bu açıdan değerlendirildiğinde, statik projeye esas olarak hazırlanan zemin ve temel etüt raporlarının da ruhsat düzenlenme esnasında istenilmesi ve yapının kamu adına denetimine ilişkin bütün fenni mesuliyetlerin uzmanlık alanlarına uygun olarak ayrı ayrı mimar ve mühendisler tarafından üstlenilmesi hususu yasal bir zorunluluktur.

Sonuç olarak zemin ve temel etüt raporları statik projeye esas raporlar olup, yapı ruhsatına tabi olan hiçbir yapı kat yüksekliği, kullanım amacı, yapı nizamı gibi özellikleri ne olursa olsun zemin ve temel etüt raporundan muaf değildir. Ve ilgili idarelerin yasal mevzuatın öngördüğü zemin ve temel etüt raporlarını istemeksizin ruhsat düzenlenmeleri eksikli ve yanlış bir uygulamadır.

Bu çerçevede, yasal mevzuata aykırı uygulama yapan belediyelerin uyarılması ve konuya ilişkin yapılan işlemler hakkında Odamıza bilgi verilmesi hususlarında gereğini arz eder çalışmalarımızda başarılar dileriz.

ZEMİN VE TEMEL ETÜTLERİ HAKKINDA

VALİLİKLERE

İl Millî Eğitim Müdürlükleri tarafından zemin ve temel etütleri olmaksızın okul ihalelerinin yaptırıldığı, binaların tip proje uygulaması çerçevesinde inşa edileceğinden hareketle bu etütlere gerek olmadığına ilişkin açıklamada bulunulduğu ve kazı işlemlerinin başladığı hususlarında üyelerimiz tarafından Odamıza bildirimde bulunulmuştur.

Bilindiği üzere zemin ve temel etütleri Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından oluşturulmuş mevzuat çerçevesinde yürütülmekte olup, ilgili idarelerin ve belediyelerin Bakanlıkça çıkartılan Planlı Alanlar Tip İmar Yönetmeliği ile Bina ve Bina Türü Yapılar İçin Zemin ve Temel Etüdü Raporu Genel Formatı'na uygun olarak zemin ve temel etüt raporu istemeleri bir zorunluluktur.

3194 sayılı İmar Kanunu'na dayanılarak Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca çıkartılan Planlı Alanlar Tip İmar Yönetmeliği'nin 57'inci maddesinin b bendinde yer alan; "Statik proje; mimari projeye ve zemin etüdü raporuna uygun olarak, inşaat mühendislerince hazırlanan, ölçekleri yapının büyüklüğüne ve özelliğine göre belirlenen, betonarme, yığma, çelik ve benzeri yapıların türlerine göre taşıyıcı sistemlerini gösteren, bodrum kat dâhil olmak üzere bütün kat plânları, çatı plânları, bunların kesitleri, detayları ve hesaplarıdır. Statik projeye esas teşkil edecek zemin etüdü (jeoteknik etüt) raporu;.....mühendislik hizmetleri standartlarına uygun, detaylı olarak.....Bakanlıkça belirlenen formata göre hazırlanan ve imzalanan belgedir." hükümleri yapı ruhsatlarının verilmesi aşamasında zemin ve temel etüt raporlarının düzenlenmesini zorunlu kılmaktadır.

Gerek zemin ve temel etüt raporlarının standardını oluşturmak, gerekse etüt çalışmaları ve kontrollük hizmetleri sırasında ülke çapında uygulama birliğinin yaratılması ve aynı zamanda yapılaşma sürecinde afet güvenliğinin geliştirilmesi için Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından (Deprem Şurası kararları gereğince) 18.08.2005 gün ve 847 sayılı genelge ekindeki Bina ve Bina Türü Yapılar İçin Zemin ve Temel Etüdü Raporu Genel Formatı yayımlanmıştır. Bu kapsamda, bina ve bina türü yapıların projelendirme safhasında zemin ve temel etüt raporlarının düzenlenmesinin gerekli olduğunu vurgulayan ve söz konusu raporların anılan formata uygun olarak düzenlenmesinin zorunluluğunu ifade eden Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın 18.08.2005 tarih-847 sayılı ve 20.06.2006 tarih-632 sayılı yazıları, tüm Belediye Başkanlıklarına duyurulmak üzere Valiliklere gönderilmiş,

bundan böyle gerek özel sektör, gerekse de kamu tarafından yaptırılacak ve Valilik veya Belediyeler tarafından ruhsata bağlanacak her türlü bina ve bina türü yapılar için Bina ve Bina Türü Yapılar İçin Zemin ve Temel Etüdü Raporu Genel Formatı'na uygun raporların düzenlenmesi zorunlu hale getirilmiştir.

Öte yandan, zemin ve temel etütlerindeki bu zorunluluk sadece yeni yapılacak binalarla sınırlı değildir. Mevcut binaların güçlendirilmesine yönelik olarak da zemin ve temel etütlerinin yaptırılması bir zorunluluk olup, bu husus Deprem Bölgelerinde Yapılacak Binalar Hakkında Yönetmeliğin 7.2.1.2 nolu bölümünde tanımlanmıştır. Bu bölümde binalardan bilgi toplanması kapsamında yapılacak işlemler arasında “yapısal sistemin tanımlanması, bina geometrisinin, temel sisteminin ve zemin özelliklerinin saptanması” hususları da bulunmaktadır.

Sonuç olarak, tip proje uygulaması üst yapı ile ilgili bir husus olup, bir tasarım projesi değildir. Bu anlamda tip proje olsun veya olmasın her yapı için tasarım projesine esas olmak üzere zemin parametrelerinin belirlenmesi, dolayısıyla zemin ve temel etüt raporu hazırlanması bir keyfiyet değil, zorunluluktur.

Bu çerçevede, mevzuata, bilime ve tekniğe aykırı olarak tesis edilen işlem konusunda Valiliğinizce gerekli incelemenin yapılması ve sonucundan Odamıza bilgi verilmesi hususunda gereğini arz eder, çalışmalarınızda başarılar dileriz.

ÖSYM BAŞKANLIĞI'NA

19.11.2012 tarihinde yayınlanan KPSS 2012/2 Tercih Kılavuzunda mesleğimiz ve meslektaşlarımız açısından tereddütler oluşturan yanlış uygulama ve anlaşılmalara yol açacak bazı önemli konular yer almaktadır.

Şöyleki:

Lisans mezunları için aranan nitelikler tablosunda;

1. Kodu: 4684, Öğrenim koşulu: Hidrojeoloji Lisans Programından mezun olmak, Mezuniyet kodu:8326 Hidrojeoloji
2. Kodu: 4685, Öğrenim koşulu: jeoloji Mühendisliği, Hidrojeoloji mühendisliği ya da petrol ve doğal gaz jeolojisi Programlarından mezun olmak, Mezuniyet kodu:6235:Jeoloji Mühendisliği, 3206: Hidrojeoloji Mühendisliği, 4334: petrol ve doğal gaz jeolojisi
3. Kodu: 4686, Öğrenim koşulu:Jeoloji Lisans Programından mezun olmak, Mezuniyet kodu:4299 Jeoloji

tanımlamaları ile; Jeoloji Lisans, Hidrojeoloji Lisans, Jeoloji Mühendisliği ve Hidrojeoloji Mühendisliği olarak ayrı ayrı ayrıştırmalar ile farklı öğrenim koşulları ve mezuniyet kodları yaratılmıştır.

Tarafınızca da çok iyi bilinmektedir ki; halen jeoloji lisans ve hidrojeoloji lisans eğitimi verilen hiçbir üniversite bölümümüz bulunmamaktadır. Hidrojeoloji lisans bölümleri geçmişte dahi hiç açılmamış olup, halen Hidrojeolog unvanına sahip tek bir kişi bile bulunmamaktadır. Yine jeoloji lisans programını tamamlamış Jeolog unvanlı diploma ve mezuniyetler ise uzun yıllar öncesinde Fen Fakülteleri lisans kısmını bitirilenlere verilmiş olup, halen jeolog unvanına sahip çok sınırlı sayıda ve 35 yaşından büyük eski mezun bulunmaktadır. Sonuç olarak, jeoloji lisans ve hidrojeoloji lisans eğitim programları ve bunun sonucunda mezuniyeti jeoloji ve hidrojeoloji olma durumu ile hidrojeolog ve jeolog unvanı artık söz konusu değildir.

Bugün itibariyle jeoloji mühendisliği eğitimi verilen hiç bir üniversitemizde “jeolog” unvanı ile bir mezuniyet söz konusu olmamasına rağmen Çevre ve Şehircilik Bakanlığı’nın Ankara Merkez teşkilatına 2 adet jeolog alınacağı kılavuzda ilan edilmiş olması da bu yanlış uygulamaya gerek ilgili bakanlık ve gerekse merkezinizin yol açtığı bir örneği oluşturmuş, bu durumda bu kadro ve pozisyonlara bir tercihin yapılması da fiilen imkansız hale getirilmiştir.

Bu itibarla, “Kodu: 4684 Öğrenim koşulu:Hidrojeoloji Lisans Programından mezun olmak, Mezuniyet kodu:8326 Hidrojeoloji” kod ve tanımlamaları ile “Kodu: 4686, Öğrenim koşulu:Jeoloji Lisans Programından mezun olmak, Mezuniyet kodu:4299 Jeoloji” kod ve tanımlamalarının kaldırılması gerekmektedir. Yine, kılavuzun 3.no.lu tablosunda 3241485 kurum kodu ile yer alan Çevre ve Şehircilik Bakanlığı’nın Ankara Merkez teşkilatına kadro pozisyon olarak 2 adet jeolog alınması konusuyula ilgili olarak da; ilan edilen”jeolog” kadro pozisyonunun “mühendis” olarak ve “:Jeoloji Lisans Programından mezun olmak Öğrenim koşulunu ifade eden 4686 kodunun” jeoloji mühendisliği programından mezun olma kodu “4685” olarak değiştirilmesi için girişimde bulunulması önem taşımaktadır.

Sonuç olarak, yukarıda belirtilen konuların kılavuzda yer alma gerekçeleri ile ilgili olarak bilgi edinme kanunu kapsamında Odamıza bilgi verilmesi hususu ile önerdiğimiz değişikliklerin yapılması konusunda gereğini bilgilerinize sunar çalışmalarınızda başarılar dileriz.

